โครงการประเมินและสังเคราะห์สถานภาพ องค์ความรู้การวิจัยวัฒนธรรมในประเทศไทย

การสำรวจสถานภาพความรู้การวิจัยวัฒนธรรม
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข
พิชญ์ สมพอง
อัจฉรา ภานุรัตน์
จารุวรรณ ธรรมวัตร
คนึงนิตย์ จันทบุตร
สมมาตร ผลเกิด
ชลิต ชัยครรชิต

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๔๗

ชวิพร มั่งสุวรรณ 2543. การยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้านใกล้เคียงมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม นิเวศวิทยาและการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรในหมู่บ้านใกล้เคียงมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนายอมรับนวัตกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรเป็นการวิจัยแบบสำรวจ พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตรคือขนาดพื้นที่ถือครอง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การได้รับข่าวสารการเกษตร และการปฏิบัติกิจกรรมนวัตกรรม การเป็นสมาชิกกลุ่มมีความสำคัญที่สุด ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ด้านวิชาการควรจัดโครงดารอบรมความรู้เรื่องการทำเกษตรผสมผสาน ด้านการส่งเสริมการเกษตรปรับโครงสร้างการผลิต ประกันราคาผลิต ขยายวงเงินสินเชื่อ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สกลนคร,เกษตรกร,นวัตกรรม,การยอมรับ

ใจสะคราญ หิรัญพฤกษ์(2540) รายงานการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการเสริมสร้างความเสมอภาคของบทบาทหญิงชายในการพัฒนาท้องถิ่นทุรกันดารอีสานใต้ [กรุงเทพฯ]:สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายในภาระงานต่างๆทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการเข้าถึงและควบคุมการใช้ทรัพยากรต่างๆ โดยศึกษาจากลักษณะกลุ่มชาติพันธุ์ในจ.อุบลราชธานี สุรินทร์ ศรีสะเกษ ที่มีเชื้อสายเขมร ส่วย และบรู พบว่าบทบาทของชายหญิงถูกกำหนดด้วยมิติทางสังคมและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์หญิงชายในบริบทครอบครัวและชุมชนและรัฐบาลการตระหนักถึงมิติชายหญิง ผู้หญิงจึงยังคงรับภาระงานหนักทั้งในครัวเรือนและในไร่นา ขาดโอกาสมีส่วนร่วมในชุมชน การเข้าถึงและควบคุมทรัพยากรต่างๆ รวมถึงข้อมูลข่าวสาร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,อีสานใต้,เขมร,ส่วย,บรู,การพัฒนาชนบท,บทบาทหญิงชาย

พิษณุ อุตตมะเวทิน(2542) พฤติกรรมการบริโภคอาหารของชาวชนบทอีสาน ในการพัฒนาองค์ความรู้สาธารณสุขอีสาน [ขอนแก่น]:คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคอาหารของชาวชนบทอีสานโดยแบ่งเป็น 5 ประเภทคือ ข้อห้าม ความเชื่อ ความนิยม นิสัย และการบริโภคอาหาร ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคลหรือได้รับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมที่เหมือนกับสังคมในภาคอื่นๆที่มี

พฤติกรรมเฉพาะเป็นของตนเองที่มีหลายข้อเป็นข้อดีแต่บางอย่างก็ไม่เหมาะสม เช่น การบนิโภคอาหารไม่ได้สัดส่วน การไม่นิยมบริโภคไขมันหรือกะทิ การบริโภคอาหารดิบ การบริโภคอาหารที่เป็นโทษต่อร่างกายและไม่เหมาะสมกับวัย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับกาพัฒนา,ภาคอีสาน,การบริโภคอาหาร,ความเชื่อ,การถ่ายทอด,พฤติกรรม

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข,สุรนาท ขมะณะรงค์และสำเริง จันทรสุวรรณ (2537) การประเมินผลโครงการพัฒนาจังหวัด ปี 2535 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 11(2):70-75.

โครงการพัฒนาจังหวัดปี 2535 เป็นโครงการที่จัดทำเป็นปีแรก จึงมีความจำเป็นต้องมีการวิจัยประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการของจังหวัด ผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถในการบริหารและจัดการโครงการ ในการดำเนินโครงการส่วนใหญ่ประชาชนให้ความร่วมมืออย่างดี นโยบายการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น โครงการต่างๆได้เกิดขึ้นจากความต้องการของประชาชนค่อนข้างมาก 2) ประสิทธิผลของโครงการในการตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งโครงการต่างๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับกาพัฒนา,ภาคอีสาน,โครงการพัฒนาจังหวัด,การประเมินผล

มณฑา สกุลเอื้อ(2540) ศึกษาปัจจัยและกระบวนการรับช่วงการผลิตอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในจังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับช่วงการผลิตอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปและกระบวนการรับช่วงการผลิต พบว่าทำเล ที่ตั้ง รายได้ ต้นทุนการผลิต แรงงาน ทรัพยากรการผลิต และการคมนาคม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการรับช่วงการผลิตอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่สำคัญ ส่วนกระบวนการรับช่วงการผลิต พบว่ามีรูปแบบ ขั้นตอนการผลิต ขั้นตอนการติดต่อเชื่อมโยง การเลือกรับช่วงการผลิต การควบคุมคุณภาพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการผลิต,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,อุตสาหกรรม,เสื้อผ้าสำเร็จรูป

โกเมท บุญไชย (2542) พัฒนาการชุมชนริมฝั่งแม่น้ำชี : ศึกษากรณีบ้านท่าไคร้ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาพัฒนาการและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำชีบ้านท่าไคร้ พบว่าชาวบ้านอพยพเข้ามาอยู่เมื่อ ๑๕๐ ปีมาแล้ว เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นจึงขยายตัวออกไปตามแนวริมฝั่งแม่น้ำชี พ.ศ.๒๔๕๗ มีการตัดถนน จึงได้ขยายออกมาอยู่ริมถนนท่าน้ำข้ามฝั่งแม่น้ำชี พ.ศ.๒๔๘๕ ทางการจัดรูปแบบการจัดตั้งหมู่บ้าน และพ.ศ. ๒๔๘๔ เริ่มขยายตัวออกมาอยู่ทางเหนือของถนน พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ พบว่าในอดีตทำนา และเริ่มมีการค้าขายเพิ่มขึ้น ด้านสังคมนั้น การพึ่งพาอาศัยกันเริ่มลดลง ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน ได้แก่ การสร้างสิ่งสาธารณูปโภคของหน่วยงานภายนอก การส่งเสริมอาชีพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,การตั้งบ้านเรือน,แม่น้ำชี

มณีมัย ทองอยู่และกมลพร โดนชัยภูมิ(2539) รายงานการวิจัยเรื่องสถานการณ์แรงงานเด็กจังหวัดขอนแก่น ขอนแก่น:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์แรงงานเด็กในจังหวัดขอนแก่น มุ่งศึกษาแรงงานเด็กภาคนอกการเกษตรในภาคอุตสาหกรรมการผลิต ภาคพาณิชยกรรม ภาคบริการ เศรษฐกิจนอกระบบในอาชีพอิสระและอาชีพรับเหมาช่วง การผลิตรับงานไปทำที่บ้าน พบว่าอายุต่ำสุดในการเร่งงานคือ 8 ปี เป็นเพศหญิงมากกว่าชาย จบชั้นประถมปีที่ 6 ครึ่งหนึ่งมาจากครอบครัวที่บิดามารดามีอาชีพเกษตรกรรม ทำงานครั้งแรกเมื่ออายุ 13-14 ปี มีการละเมิดสิทธิแรงงานเด็กที่พึงมีตามกฎหมายในทุกๆเรื่อง ด้านสิ่งแวดล้อมการทำงานมีความรุนแรงแตกต่างกันตามประเภทของงาน และเด็กกว่า 1ใน 3

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา ภาคอีสาน ขอนแก่น แรงงานและทรัพยากรมนุษย์ แรงงานเด็ก

อภิศักดิ์ โสมอินทร์(2537) โลกทัศน์อีสาน พิมพ์ครั้งที่ 2:มหาสารคาม:อภิชาตการพิมพ์.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโลกทัศน์, โลกทัศน์ของชาวอีสานต่อคน, โลกทัศน์ของชาวอีสานต่อธรรมชาติ,โลกทัศน์ของชาวอีสานต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ โดยมีจุดประสงค์หลักในการเขียน คือ หวังให้ผู้อ่านได้รู้จักและเข้าใจโลกทัศน์ของคนอีสาน อันจะเป็นต้นตอให้เกิดความคิดที่ดีต่อคนไทยด้วยกันกับทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาศาสตร์ศิลป์ต่างๆที่เกี่ยวกับอีสาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา ภาคอีสาน ธรรมชาติ สิ่งเหนือธรรมชาติ โลกทัศน์

วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์และคนอื่น ๆ 2540. รายงานการวิจัย ความต้องการกระบวนการและผลกระทบของการจ้างงานแรงงานเด็กในเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [ขอนแก่น]: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการและการตัดสินใจเข้าสู่ตลาดแรงงานของเด็ก จำนวน 4,385 คนในเขตจังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา อุดรธานีและอุบลราชสีมา แรงงานเด็กในโรงงานและสถานบริการ 120 คน และนายจ้าง 35 คน พบว่าเด็กส่วนใหญ่เมื่อจบ ป.6 หรือม.3 ต้องการศึกษาต่อร้อยละ 20 ต้องการเข้าตลาดแรงงาน โดยเป็นลูกจ้างห้างร้านบริษัทในกรุงเทพฯ หรือตัวจังหวัดมากที่สุด เนื่องจากฐานะยากจนทำให้ตัดสินใจเข้าตลาดแรงงาน ร้อยละ 50 ของแรงงานมีสัญญาว่าจ้างงานเด็กอายุ 13-15 ปี ได้ค่าจ้างเฉลี่ย 2,750 บาท/เดือน ส่วนเด็กอายุ 16 ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ได้เฉลี่ย 2,870 บาทต่อเดือน ส่วนมากเด็กทำงานในปั๊มน้ำมันและโรงงานสัปดาห์ละ 6 วันๆละประมาณ 9 ชม. ได้รับสวัสดิการอาหาร ที่พัก เครื่องแบบ ค่ารักษาพยาบาล ไม่มีปัญหาการทำงานและประสบอุบัติเหตุหรือโรคจากการทำงาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา ภาคอีสาน แรงงานและทรัพยากรมนุษย์ แรงงานเด็ก

นาตยา อยู่คง 2542. การเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของลูกเขยในสังคมอีสาน กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงสถานภาพ และบทบาทของลูกเขยในสังคมอีสาน ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างอย่างไรบ้าง ซึ่งจะเน้นการศึกษาทางด้านสังคมและวัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่และรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างพ่อตาแม่ยายกับลุกเขยและวิเคราะห์ถึงปัจจัย เงื่อนไขต่างๆ ของสังคมที่ได้กำหนดสถานภาพและบทบาทของลูกเขย และที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทลูกเขย รวมทั้งศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงสถานภาพ และบทบาทลูกเขย โดยมีบทบาทมีสถานภาพสูงขึ้น เป็นแรงงานหลักที่สำคัญ ให้กับครอบครัวฝ่ายหญิง เป็นผู้หารายได้หลักมาให้กับครอบครัวฝ่ายหญิงได้ใช้จ่ายในการดำรงชีวิตมีอิสระในการดำเนินชีวิตมากกว่าในอดีต ไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยการผลิตของ พ่อตาแม่ยายเป็นหลักเหมือนเดิม จึงไม่จำเป็นต้องตกอยู่ภายใต้อาณัติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา ภาคอีสาน ลูกเขย สถานภาพและบทบาท การเปลี่ยนแปลง

บัวพันธ์ พรหมพักพิง 2545. เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสานห้าทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 กรณีศึกษาบ้านท่า. กรุงเทพฯ:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

งานชิ้นนี้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน และศึกษา

พลังหรือปัจจัยที่สามารถทำให้ชุมชนดำรงอยู่ได้และพัฒนาต่อไปอย่างมีศักดิ์ศรี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า บ้านท่าก่อตั้งมาตั้งแต่ปี ๒๔๖๕ เศรษฐกิจบ้านท่าในยุคแรกมีการทำมาหากินแบบยังชีพควบคู่กับการผลิตและค้าเกลือ ในช่วงทศวรรษที่ ๒๕๐๐ ชาวบ้านเริ่มปลูกพืชเศรษฐกิจคือ ปอ ในปัจจุบันครัวเรือนบ้านท่า มีรูปแบบการยังชีพที่สำคัญ ๒ รูปแบบคือ ๑) อาศัยที่ดินหรือทำการเกษตรเป็นหลัก ๒) เป็นการยังชีพโดยการหาอยู่หากินอาศัยทักษะและประสบการณ์แบบดั้งเดิมบวกกับทรัพยากรธรรมชาติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา ภาคอีสาน เศรษฐกิจชุมชน ประวัติศาสตร์ชุมชน

วิโรฒ ศรีสุโร 2538. วัฒนธรรมอีสานกับการพัฒนา. วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง. 3(1):9-16.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับวัฒนธรรมอีสานกับการพัฒนา กล่าวถึง วัฒนธรรมอีสาน หมาถึง การกิน การอยู่ การใช้สอย การละเล่น ตลอดไปถึงความเชื่ออันรวมถึงวิถีชีวิตของชาวอีสานที่ดำเนินไปเป็นประจำวัน วัฒนธรรมอีสานประกอบด้วย พันธุ์หลากหลาย ซึ่งเป็นกลุ่มชนในสายวัฒนธรรมไท-ลาว อาทิ ไทยย้อ,ไท-โส้,ไท-กะเลิง,ไท-โย้ย,ไท-ผู้ไท,ไท-ลาว และกลุ่มชนในสายวัฒนธรรม มอญ-เขมร อาทิ ไท-กูย,ไท-เขมร,ไท-เยอ,ไท-โคราช เป็นต้น ในภาคอีสานกลุ่มชนไท-ลาวมีจำนวนมากกว่ากลุ่มชนอื่นๆ จนเป็นที่ยอมรับในต่างชุมชนตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมการละเล่น การแสดงหมอลำสามารถคลี่คลาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,คติความเชื่อ,วิถีชีวิต,สังคมอีสาน

ธาดา สุทธิธรรม 2544. รูปแบบแผนผังชุมชนอีสานสายวัฒนธรรมไท. [ขอนแก่น]:
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบแผนผังชุมชนอีสานสสายวัฒนธรรมไท ได้ทำการสำรวจชุมชนจำนวน 50 แห่ง และคัดเลือกเป็นชุมชนกรณีศึกษาจำนวน 17 แห่ง ซึ่งเป็นชุมชนของชนเผ่าไท 5 ชนเผ่าสำคัญคือ 1)ไทลาวหรือไทอีสาน 2)ไทโย้ย 3)ไทย้อ 4)ไทผู้ไท และ 5)ไทเลย ชุมชนเหล่านี้มีจำนวน 4 แห่งที่ได้มีการขยายตัวขึ้นเป็นชุมชนเมืองในระดับอำเภอ ที่เหลือเป็นชุมชนหมู่บ้านในชนบท พบว่า แม้จะต่างชนเผ่ากันล้วนมีความเชื่อพื้นฐานทางด้านศาสนาและวัฒนธรรมเช่นเดียวกัน แม้จะมีแนวทางปฏิบัติปลีกย่อยแตกต่างกันไปแต่ก็ชนเผ่าไทเดียวกันทำให้มีมุมมองและแนวปฏิบัติในเรื่องทำเลที่ตั้งถิ่นฐาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,ชนเผ่าไท,ความเชื่อ,การตั้งถิ่นฐาน,รูปแบบแผนผัง

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข,วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์และดุษฎี อายุวัฒน์ 2535. การศึกษาเปลี่ยนแปลงบทบาทด้านการเปลี่ยนแปลงด้านการประกอบอาชีพของชาวชนบทอีสาน. วารสารแก่นเกษตร. 20(5):271-281.

งานชิ้นนี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงบทบาทด้านการประกอบกาชีพของชาวชนบทอีสาน ประกอบด้วยชาติพันธุ์ต่างๆ 5 ชุมชนคือ ไทยลาว ไทยโคราช ไทยโย้ย ไทยเขมร และไทยข่า ในจังหวัดร้อยเอ็ด นครราชสีมา สกลนคร บุรีรัมย์ และมุกดาหาร ตามลำดับ พบว่า ลักษณะการเปลี่ยนแปลงบทบาทด้านการประกอบอาชีพในแต่ละชุมชน ส่วนใหญ่แล้วอาชีพดั้งเดิมของชาวชนบทอีสาน คือ อาชีพทำการเกษตร เช่น การทำนา ทอผ้าและจักสาน และอาชีพใหม่ได้เข้ามาเนื่องจากการคมนาคมสะดวก และมีการพัฒนาเทคโนโลยีต่างๆมากขึ้น ส่วนบทบาทของชายหญิงนั้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,ไทยลาว,ไทยโคราช,ไทยโย้ย,ไทยข่า,การประกอบอาชีพ,บทบาทชายหญิง,การเปลี่ยนแปลง

สุริยา สมุทคุปติ์ และพัฒนา กิติอาษา,บรรณาธิการ 2536. ฮีตบ้านคองเมือง:รวมบทความทางมานุษยวิทยาว่าด้วยสังคมและวัฒนธรรมอีสาน. นครราชสีมา :โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ทางมานุษยวิทยาของอีสาน สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาและแง่มุมของสภาพทางสังคมทางวัฒนธรรมในหมู่บ้านชนบทอีสานที่แตกต่างกัน เพื่อทำความเข้าใจภาพรวมและวัฒนธรรมอีสานในปัจจุบัน และเพื่อการพัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวบ้านและหมู่บ้านชนบทของอีสาน โดยเฉพาะหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ลาว โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนคือ 1)หลักการและกระบวนการศึกษาทางมานุษยวิทยา 2)กรณีศึกษาวัฒนธรรมและสังคมอีสาน และ3)มานุษยวิทยากับสถานการณ์หมู่บ้านอีสานปัจจุบัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,ไท-ลาว,มานุษยวิทยา,สังคมอีสา, ฮีตบ้านคองเมือง

กฤษณะ เรืองศรี 2540. การอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่บ้านหนองตะไก้ ตำบลหนองตะไก้ อำเภอหนองบุนนาค จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัย ผลกระทบของการอพยพย้ายถิ่นเข้าสู่หมู่บ้านหนองตะไก้ พบว่าปัจจัยผลักดันที่ทำให้อพยพจากหมู่บ้านเดิม คือ ยากจน ที่ดินทำกินไม่อุดมสมบูรณ์ ส่วนปัจจัยดึงดูด คือ บ้านหนองตะไก้อยู่ในเขตป่าดงอีจานใหญ่ มีความอุดมสมบูรณ์ และ พ.ศ.๒๕๒๒ มีการตัดถนนผ่านหมู่บ้านยิ่งเพิ่มจำนวนผู้อพยพมากขึ้น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ คือ ก่อให้เกิดอาชีพ

เสริมโดยการเปิดร้านค้าในหมู่บ้าน ผลกระทบด้านสังคม พบว่าทำให้ชุมชนขยายตัวเป็นชุมชนใหญ่ ผู้อพยพส่วนใหญ่เป็นไทยโคราช ส่วนกลุ่มไทยลาวและไทยเขมรนั้นมีไม่มาก และมีการผสมผสานทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,ไทยโคราช,ไทยเขมร,ไทยลาว,การย้ายถิ่น,การผสมผสานทางวัฒนธรรม

รุ่งทิพย์ ชาญชัยศิริกุล 2546. สตรีแม่บ้านในชุมชนวัฒนธรรมเขมรกับบทบาทการดูแลรักษาสุขภาพ:กรณีศึกษาบ้านตลุงเก่า ตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาสตรีแม่บ้านในชุมชนวัฒนธรรมเขมรกับบทบาทรักษาสุขภาพ: กรณีศึกษาบ้านตลุงเก่า ตำบลโคกม้า อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าบทบาทของผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านในชุมชนถูกกำหนดโดยปัจจัยทางสรีรวิทยา(Sex)ปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม(Gender)ที่มีการผสมผสานกันอย่างลึกซึ้งในเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดุแลสุขภาพทั้งด้านการส่งเสริมและการป้องกันสุขภาพในสภาวะร่างกายที่ปกติเพื่อให้ร่างกายมีความสมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ และมีบทบาทในการดูแลรักษาเมื่อเจ็บป่วยโดยใช้องค์ความรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมอยู่ในความคิด ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากวัฒนธรรมเขมร เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางสุขภาพ

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,บุรีรัมย์,เขมร,วัฒนธรรม,สตรีแม่บ้าน,การรักษาสุขภาพ,บทบาท

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์และอัครยา สังข์จันทร์ 2546. การสำรวจสถานภาพองค์ความรู้เบื้องต้นจากงานวิจัยเกี่ยวกับวิถีชีวิตทางสังคมและ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสาน พ.ศ. 2500-2545 [ขอนแก่น]: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและจัดหมวดหมู่สถานภาพองค์ความรู้เบื้องต้นในประเด็นหลักๆ จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสานตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2500-2545 เพื่อใช้ประโยชน์ในการนำไปเป็นฐานข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับภาคอีสาน รวมทั้งเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้า ในการศึกษาอย่างต่อยอดในประเด็นต่างๆ ที่ได้มีการศึกษาที่ผ่านมาและที่จะมีขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,วิถีชีวิตทางสังคม,ฐานข้อมูล

มณีวรรณ บัวจูม 2539. วิถีชีวิตของชาวบ้านเวิน ตำบลโนนศรีงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิต ในด้านปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิต รวมทั้งศึกษาโครงสร้างทางสังคมด้านบรรทัดฐาน ค่านิยม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พบว่าบ้านเวินมีลักษณะชุมชนแบบพึ่งตนเอง ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในด้านต่างๆ เช่น การบริโภคอาหารที่ได้จากแหล่งธรรมชาติ ที่อาศัยนั้นสร้างเพื่อใช้ประโยชน์ไม่เน้นความประณีต และรักษาโรคด้วยสมุนไพร ส่วนด้านโครงสร้างสังคมพบว่าเป็นการอยู่ร่วมกันแบบเครือญาติเคารพผู้อาวุโส ค่านิยมชาวบ้านเชื่อในบุญกรรม ด้านศาสนาจะศรัทธาในพุทธศาสนามาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,ศรีสะเกษ,ไทยลาว,ส่วย,เขมร,วิถีชีวิต

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2546. การประเมินความยากจนแบบมีส่วนร่วมในกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิงบ้านทรายแก้ว ตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(2):40-44.

งานชิ้นนี้ศึกษาการประเมินความยากจนแบบมีส่วนร่วม ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเลิง จังหวัดสกลนคร โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม พบว่าความหมายของความยากจนเป็นมิติทางใจและทางกายภาพ สาเหตุของความยากจนในทัศนะของคนจนคือ ด้านภูมิศาสตร์ที่ต้องอาศัยและพึ่งพิงธรรมชาติในการเก็บหาของป่าและอาหารและด้านคมนาคมที่ติดต่อกับภายนอกลำบาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,สกลนคร,กะเลิง,ความยากจน,การมีส่วนร่วม

สุวิทย์ ธีรศาศวัต 2545. ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจหมู่บ้านอีสานห้าทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (พ.ศ.2488-2544): กรณีศึกษาบ้านบัว จังหวัดสกลนคร วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 21(1):87-92.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เศรษฐกิจหมู่บ้านอีสานห้าทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่สอง กรณีศึกษาบ้านบัว จ.สกลนคร พบว่า บ้านบัวเป็นหมู่บ้านชาวกะเลิง ซึ่งอพยพหนีภัยสงครามในประเทศลาว มาตั้งรกรากที่เชิงเขาภูพาน เมื่อ 117 ปีก่อนเป็นหมู่บ้านที่เคยอุดมสมบูรณ์ ในช่วงปี 2509 เป็นต้นมา เมื่อชาวบ้านเริ่มปลูกมันสำปะหลังเพื่อขาย ป่าไม้รอบๆ หมู่บ้านก็ถูกทำลายปัจจัยที่สี่มาจากธรรมชาติก็ลดลงประกอบกับประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 7.4 เท่าในช่วง 64 ปี ทำให้พื้นที่ถือครองต่อครัวเรือนลดลงมีชาวบ้านที่ต้องซื้อข้าวกินถึงร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งหมด แต่ในปัจจุบันครัวเรือนส่วนหนึ่งมีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,สกลนคร,กะเลิง,ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ, เศรษฐกิจชุมชน

เอมอร ไพใหล 2540. กระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัข ชุมชนท่าแร่ ตำบลท่าแร่ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการประกอบอาชีพค้าสุนัข และผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการประกอบอาชีพค้าสุนัขของชุมชนท่าแร่ พบว่าเป็นชุมชนที่เกิดจากการอพยพเข้ามาของกลุ่มชาติพันธุ์ญวนและชาวพื้นเมืองสกลนคร จึงมีการนำเอาความเชื่อที่ว่า ๑ ปีจะต้องบริโภคสุนัขดำ ๑-๒ ครั้ง เพื่อให้ความอบอุ่นแก่ร่างกายในฤดูหนาว ต่อมาได้ขยายเป็นที่นิยมของชาวบ้านใกล้เคียง ส่วนผลกระทบทางเศรษฐกิจ พบว่าผู้ประกอบอาชีพค้าสุนัขมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ และผลกระทบด้านสังคมวัฒนธรรม พบว่าสังคมท่าแร่ยังมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมดั้งเดิมอยู่มาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,สกลนคร,ญวน,ความเชื่อ,สุนัข

ฉวีวรรณ สมบูรณ์พร้อม 2539. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในกลุ่มชาติพันธุ์ภูไท โส้ ญ้อ ไทยลาว ที่อาศัยในเขตชนบทจังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพยาบาล) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาคุณภาพชีวิตและความแตกต่างของคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในกลุ่มชาติพันธุ์ภูไท โส้ ญ้อ ไทยลาว ที่อาศัยในเขตชนบท จ.สกลนครมีอายุ 60 ปีขึ้นไปกลุ่มชาติพันธุ์ละ 100 คน พบว่าความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวันส่วนใหญ่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนตามปกติที่ทำยากคือ การเปลี่ยนกริยาบท ก้มย่อตัวเก็บของ ส่วนการขึ้นลงบันไดบ้าน กลุ่มภูไทสามารถทำได้ปกติ ในด้านสุขภาพพบการเจ็บป่วยในระบบกล้ามเนื้อและกระดูก เจ็บป่วยเรื้อรังด้วยโรคเกี่ยวกับสายตาและการมองเห็น กลุ่มชาวภูไท ญ้อและไทยลาว จะรับการรักษาจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ ส่วนชาวโส้รักษาโดยใช้หมอแผนโบราณทั้ง 4 กลุ่มไม่มีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและมีสุขภาพจิตในระดับปกติทั้งหมด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,สกลนคร,ภูไท,ญ้อ,โส้,ไทยลาว,ผู้สูงอายุ, การรักษาพยาบาล

วารีรัตน์ ปั้นทอง 2543. วัฒนธรรมกับการบริโภคอาหารของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคอาหารและวิถีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริโภคอาหารของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามในเขตเทศบาลเมืองอุบลราชธานี พบว่าชาวไทยเชื้อสายเวียดนามอพยพมาตั้งถิ่นฐานในจ.อุบลราชานีในปี พ.ศ. 2488 มีอาชีพปลูกผัก ช่างเหล็ก ช่างซ่อม ขายหมูยอ ขายอาหารเวียดนาม เป็นต้น วัฒนธรรมการบริโภคอาหารของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม รับเอาวัฒนธรรมการบริโภคจากประเทศจีนและฝรั่งเศสและผสมกลมกลืนวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่อาศัย ซึ่งบริโภคอาหาร 3 มื้อ คือ มื้อเช้า คือก๋วยจั๋บ มื้อเที่ยวคือเฝ๋อและอาหารอีสาน อาหารมื้อเย็นคือแกงจืด ผัดผัก ต้มหมู วีการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการบริโภคอาหารมีปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ชาติพันธุ์,ภาคอีสาน,อุบลราชธานี,ชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม, ความเชื่อ,การบริโภคอาหาร

นาถฤดี มณีเนตรและชมนาด ไชยประสิทธิ์ 2547. การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานบริการที่พักแรมแบบประหยัด ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 21(4):103-119.

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานบริการที่พักแรมแบบประหยัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าพักในสถานบริการที่พักแรมแบบประหยัดในเขตอำเภอเมืองขอนแกน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพรับจ้างหรือเป็นพนักงานบริษัทและยังมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศอีกด้วย ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวขึ้นกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพของนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสา,ขอนแก่น,นักท่องเที่ยว,สถานบริการที่พักแรมแบบประหยัด,ความพึงพอใจ

ทิฆัมพร ตระกูลกิตติไพศาล 2539. การปรับตัวทางวัฒนธรรมของกรรมกรกิจการขนส่งทางน้ำประเภทกิจการบรรทุกขนถ่ายในโกดังสินค้าในเขตกรุงเทพมหานครและครอบครัว วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาวิถีชีวิตของกรรมกรและครอบครัวกรรมกรในกิจการขนส่งทางน้ำ

ประเภทกิจการบรรทุกขนถ่ายในโกดังสินค้าและต้องการทราบถึงการปรับตัวทางวัฒนธรรมของกรรมกรและครอบครัวที่ย้ายถิ่นมาจากภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ พบว่ากรรมกรและครอบครัวที่ย้ายถิ่นมาจากกลุ่มวัฒนธรรมย่อยตามท้องถิ่นต่างกันจะมีการปรับตัวทางวัฒนธรรมที่ต่างกัน ภาคกลางจะมีการปรับตัวโดยการบูรณาการเข้ากับชุมชนใหม่ที่ย้ายเข้าไปอยู่ กลุ่มที่ย้ายจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะสร้างสังคมที่ตนคุ้นเคยขึ้นมาในสิ่งแวดล้อมใหม่ที่ย้ายเข้าไปอยู่ กลุ่มที่มีระยะเวลาย้ายถิ่นเข้าสู่กรุงเทพมหานครยาวนานจะมีผลต่อการสูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กรรมกร,การย้ายถิ่น,การปรับตัว,สังคม,วัฒนธรรม

ผ่องเพ็ญ เจียมสาธิต 2539. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของแรงงานไทยในสิงคโปร์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของคนงานไทยที่ไปทำงานในสิงคโปร์จากกลุ่มแรงงานไทยที่ตรวจสภาพที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างปี 2539 จำนวน 200 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นชายอายุ 31-40 ปี จบประถม สถานภาพสมรส มีความกระตือรือร้นและพร้อมปรับตัวให้ทำงานได้ เป็นคนในชนบทประกอบอาชีพเกษตรกรรม ขณะอยู่สิงคโปร์มีรายได้ 10,001-20,000 บาทต่อเดือน และมีหนี้สินจากการเดินทางไปขายแรงงาน 30,000-100,000 บาท ผู้ขายแรงงานเห็นว่าที่พักในสิงคโปร์ไม่เหมาะสม ได้รับการพักผ่อนไม่เพียงพอเนื่องจากการทำงานล่วงเวลา มีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานดี แต่มีความรู้ด้านภาษา กฎหมายและความเป็นอยู่ของสิงคโปร์น้อยมาก แรงงานมีการปรับตัวในระดับปานกลาง คนที่ปรับตัวได้จะมีสุขภาพแข็งแรงไม่เจ็บป่วย และอายุ อาชีพ ประสบการณ์การย้ายถิ่น ภาระหนี้สิน ความเหมาะสมของที่พัก ภาวะโภชนาการ การพักผ่อน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กรรมกร,แรงงานไทยในสิงคโปร์,การปรับตัว

พระมหาอัมพร จำปาลา 2536. ผลกระทบจากโครงการพัฒนาต่อชุมชนชาวนาไทยอีสาน : กรณีศึกษาหมู่บ้านอีสานแดง จังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ต้องการพิจารณากระบวนการพัฒนาตามแนวของศูนย์ส่วนเสริมศิลปาชีพ โดยเฉพาะในส่วนผลกระทบที่มีต่อชุมชนชาวนาโดยมีการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าหลังจากมีโครงการพัฒนาโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชนเปลี่ยนไปจากเกษตรกรรมมาเป็นกรรมกรขาย

แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม วิธีการผลิตจากแบบยังชีพมาเป็นแบบการค้ามากขึ้น รายได้ต่อหัวต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้น แต่การกระจายรายได้ไม่มีความเป็นธรรม ชาวบ้านยากจนยังไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาทั่วถึง หลังมีโครงการชาวบ้านทะเลาะขัดแย้งกัน แรงงานภาคเกษตรขาดวัฒนธรรมแบ่งพี่ปันน้องหายไปถูกครองงำด้วยบริโภคนิยมผ่านถนนและโครงการพัฒนา วัฒนธรรมพื้นบ้านเสื่อมสลาย ชุมชนพึ่งตนเองไม่ได้ ครอบครัวแตกสลายมากขึ้น ชนรุ่นใหม่ห่างไกลศาสนา หญิงวัยเจริญพันธุ์รู้จักคุมกำเนิด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กระบวนการพัฒนา,ระบบเศรษฐกิจ,ผลกระทบจากการพัฒนา,ความขัดแย้ง

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2546. การปรับกระบวนทัศน์ใหม่ในการวิจัยด้านสังคมวิทยาไทย วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(3):116-121.

งานชิ้นนี้ศึกษาการนำเสนอลักษณะกระบวนการวิจัยทางสังคมวิทยาในอดีตเป็นลักษณะศึกษาสังคมตามความสนใจของนักสังคมวิทยา ปัจจุบันเป็นการวิจัยตามประเด็นที่สังคมต้องการองค์ความรู้เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคมปัจจุบัน สำหรับในอนาคตควรที่จะปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิจัยกับสังคม เพื่อที่จะทำให้เป็นสังคมการวิจัย แนวทางการพัฒนานักวิจัยทางสังคมวิทยา ควรเริ่มต้นจากกระบวนการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา การยอมรับความหลากหลายของการแสวงหาความรู้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กระบวนทัศน์,การวิจัยสังคม,กระบวนการเรียนรู้

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2543. มองอนาคต:บทวิเคราะห์วัฒนธรรมของคนอีสาน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 18(1):27-32.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนอีสาน พบว่าเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีความเป็นพหุลักษณ์ มีความแตกต่างหลากหลายที่ผ่านมาในอดีตการพัฒนาของรัฐก่อให้เกิดปัญหาความไม่สมดุล ซึ่งในช่วงต่อมามีการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนในมิติวัฒนธรรมการพัฒนา และการปรับตัวของคนอีสานในอนาคตจะเกิดขึ้นจากพลังของพลวัตวัฒนธรรมอย่างไรก็ตามการวิจัยวัฒนธรรมของคนอีสานยังมีความจำเป็นเพื่อจะได้เข้าใจในระบบคิด การปรับตัวและการแก้ไขปัญหาของคนอีสานมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กลุ่มชาติพันธุ์,พหุนิยม,อัตลักษณ์

จิตติมา เศรษฐ์ศิริวรกุล 2539. การระดมมวลสมาชิกเพื่อสร้างพลังของกลุ่มผลประโยชน์:ศึกษากรณีกลุ่มสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการระดมพลังมวลสมาชิกเพื่อสร้างพลังของกลุ่มสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่าการรวมกลุ่มของสมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสานเป็นการรวมตัวกันในลักษณะกลุ่มผลประโยชน์ โดยต้องการให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่กลุ่มตน มีวิธีการรวบรวมสมาชิกจำนวนมากกดดันรัฐบาล มีการจัดตั้งองค์กรที่มีสมาชิกครอบคลุมพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยมีแกนนำที่เข้มแข็งเป็นตัวประสานใช้สื่อมวลชนในการสร้างการยอมรับ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การเคลื่อนไหวและการต่อรอง,สมัชชาเกษตรกร, คุณภาพชีวิต

ทองทิพย์ สุนทรชัย,พัชรินทร์ ลาภานันท์และวิเชียร เกิดสุข 2538. สตรีอีสานกับการจัดการทรัพยากรน้ำ [ม.ป.ท.:ม.ป.พ.].

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ บทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในชนบทอีสานกับการเปลี่ยนแปลงและการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยศึกษาจากชุมชนบ้านแสงภา ต.แสงภา อ.นาแห้ว จ.เลย, บ้านผือ ต.พระลับ อ.เมือง จ.ขอนแก่น และบ้านท่ามะปรางค์ ต.หมูสี อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา พบว่าบทบาทของผู้หญิงต่อการจัดการทรัพยากรน้ำไม่ว่าในชุมชนที่มีฐานการผลิตในภาคเกษตรกรรม ภายนอกเกษตร มีความสัมพันธ์กับหน้าที่พื้นฐานของผู้หญิง (งานบ้าน) ต่อความอยู่รอดของครอบครัวและต่อกิจกรรมการผลิตของครอบครัวต่อเมื่อแหล่งน้ำเปลี่ยนจากแหล่งน้ำธรรมชาติมา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ,การใช้น้ำ,บทบาทของสตรี

ประสิทธิ์ คุณรัตน์และคนอื่น ๆ 2538. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางพื้นที่กับปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนที่มีต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มบุคคลกับกลุ่มของรัฐ ชุมชนกับชุมชน ชุมชนกับธุรกิจปัจเจกชนต่อการแย่งชิงใช้ทรัพยากรดิน น้ำ ป่าไม้และแร่ธาตุ ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่รับรู้ รับทราบหรือเป็นความรู้สึกของสังคมท้องถิ่นตั้งแต่ระดับชุมชน

อำเภอ ซึ่งพบว่า มีความขัดแย้งเกี่ยวกับทรัพยากรดินมากที่สุด โดยเฉพาะพื้นที่อีสานใต้ และเป็นที่ดินสาธารณะคู่กรณีมักเป็นชุมชนกับหน่วยงานของรัฐ สาเหตุมักเกิดจากความไม่ชัดเจนในกฎหมาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ,ความขัดแย้ง

ประสิทธิ์ ประคองศรีและคนอื่นๆ 2537. รายงานการวิจัยเรื่อง ระบบการจัดการพื้นที่สาธารณประโยชน์ของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับประเภทขนาดเนื้อที่และการกระจายตัวของพื้นที่สาธารณประโยชน์มีเนื้อที่ 7.61 ล้านไร่ที่ จ.อุดรธานี สุรินทร์ สกลนคร อุบลราชธานี จำแนกเป็นแหล่งน้ำที่ดอนและทำเลเลี้ยงสัตว์ ป่าช้า ดอนปู่ตาและที่สักการะ สถานที่ราชการ ศาลากลางบ้าน ส่วนความเกื้อกูลกันระหว่างพื้นที่สาธารณะกับวิถีของชาวบ้าน พบว่าชาวบ้านมีสิทธิเข้าไปใช้ประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน แต่ต้องช่วยกันอนุรักษ์และพัฒนาพร้อมยึดมั่นและปฏิบัติตามกฎในด้านการจัดการและการบำรุงรักษาพื้นที่ กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่บำรุงรักษาและมอบหมายให้นายอำเภอเป็นผู้ดูแล และปัจจัยที่ทำให้พื้นที่สาธารณะยังคงสภาพและใช้ประโยชน์ได้ยาวนานคือ 1) การมีผู้นำชุมชนและคณะกรรมการมีความเป็นผู้นำสูง 2) กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับและบทลงโทษ 3) ทำแนวเขตที่เห็นชัดเจน 4)จำนวนประชากรในชนบทและสัตว์เลี้ยงลดลง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ,ระบบการจัดการพื้นที่สาธารณะ

เดชา เปรมฤดีเลิศและคนอื่นๆ 2539. รายงานการวิจัยเอกสารเกี่ยวกับ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยองค์กรท้องถิ่นในภาคอีสาน [ม.ป.ท.]:โครงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ภาคอีสาน.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับเอกสารที่รายงานผลการศึกษาและวิจัยที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและแนวคิดในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในอดีตที่ผ่านมา พบว่าในอดีตการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในสังคมไทยให้เป็นหน้าที่โดยตรงของท้องถิ่นหรือชุมชน ซึ่งรัฐบาลกลางยินยอมมอบอำนาจให้ท้องถิ่นหรือชุมชนที่ครอบครองเป็นผู้มีสิทธิในการดูแลและการจัดการโดยตรง ส่วนบทบาทและศักยภาพขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเกือบทั้งหมดเป็นเรื่อง การจัดการป่าไม้ ส่วนประเภทอื่นๆโดยเฉพาะน้ำ เกลือ ดินเค็ม และหิน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, องค์กรท้องถิ่น

วราภรณ์ หลวงมณี 2545. การจัดการสารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้านของเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านภาคอีสาน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเฉพาะกรณีเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน 12 เครือข่าย ภาคอีสาน 5 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และอำนาจเจริญ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารสนเทศและผู้ใช้สารสนเทศภูมิปัญญาชาวบ้าน พบว่าวิธีการจัดหาสารสนเทศได้มาจากตัวบุคคล หลักธรรมทางพุทธศาสนา หน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การผลิตสารสนเทศมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ตัวบุคคล สิ่งพิมพ์ แผนผังไร่นา แผ่นป้าย ฯลฯ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การจัดการสารสนเทศ,เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน

เบญจพร เศรษฐสนิท 2546. การจัดทำแผนแม่บทชุมชนกับแนวคิดเรื่องสวัสดิการเชิงรุก กรณีศึกษามูลนิธิองค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาการจัดทำแผนแม่บทชุมชนกับแนวคิดสวัสดิการเชิงรุก โดยมูลนิธิองค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสานได้มีโครงการจัดทำแผนแม่บทชุมชนขึ้นเพื่อพัฒนาองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถจัดทำแผนแม่บทของชุมชนตนเอง แก้ไขปัญหาของชุมชนได้เอง และนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ พบว่ากระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับงานสวัสดิการเชิงรุกได้เป็นเหมือนเครื่องมือในการค้นหาความต้องการของประชาชนและให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อพัฒนาศักยภาพของตน ส่วนปัญหาอุปสรรคที่พบในกระบวนการจัดทำแผนคือยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและปลูกฝังแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาแก่ประชาชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การจัดทำแผนแม่บท,การพัฒนา,องค์กรชุมชน

สุวิทย์ ธีรศาศวัต 2547. ประวัติศาสตร์อีสาน ขอนแก่น:ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคม- ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ เขียนขึ้นเพื่อใช้เป็นตำรา วิชา 418410 ประวัติศาสตร์อีสาน โดยเรียบเรียงจากเอกสารที่ใช้สอน โดยมีการปรับปรุงเนื้อหา ซึ่งมีเนื้อหาที่นำเสนอมีตั้งแต่รัฐไทยเข้ามาปกครองอีสานทั้งหมดใน พ.ศ.2322 จนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองในปี พ.ศ. 2488 สำหรับเนื้อหาย่อยประกอบด้วย 4 ส่วนคือ อีสานก่อนไทยปกครอง(ก่อน พ.ศ.2322)และการขยายอำนาจ

ของไทยเหนือลาวและอีสาน การตั้งถิ่นฐานในระดับเมืองในภาคอีสานสมัยกรุงธนบุรีถึงรัชกาลที่ 2 (พ.ศ.2322-2367) โครงสร้างชนชั้นการปกครอง และกฎหมายในภาคอีสาน ก่อนการปฏิรูปการปกครอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การตั้งถิ่นฐาน,ประวัติศาสตร์อีสาน

พิษณุ อุตตมะเวทิน 2538. พฤติกรรมการบริโภคอาหารกับโรคที่พบบ่อยในชาวชนบทอีสาน วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 3(3):16-18.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคอาหารกับโรคที่พบบ่อยในชาวชนบทอีสาน พบว่า สาเหตุหลักของโรคที่เกี่ยวข้องกับอาหารการกินไม่ว่าจะเป็นโรคอุจจาระร่วง บิด อาหารเป็นพิษ โรคขาดสารอาหาร และโรคหนอนพยาธินั้น ล้วนมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมการบริโภคอาหารทั้งสิ้น เนื่องจากประชาชนในภาคอีสาน โดยเฉพาะกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทและเขตชุมชนแออัดในเขตเมือง มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารบางอย่างไม่เหมาะสม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การถ่ายทอด,การบริโภคอาหาร,พฤติกรรม

อุดม บัวศรี 2540. ออนซอนอีสาน ชุดที่ 1 [ขอนแก่น]:สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้เป็นหนังสือที่รวบรวมบทโทรทัศน์ ที่ได้เคยออกอากาศทางโทรทัศน์ในรายการ"ออนซอนอีสาน" ที่ผู้เขียนเป็นพิธีกรที่เดิมยังไม่มีรายละเอียดและแนวคิดทางวิชาการจึงไม่สามารถให้เทปบันทึกและบทความแก่ผู้สนใจ ผู้แต่งจึงนำบทโทรทัศน์มาปรับปรุงใหม่แล้วรวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้มีทั้งหมด 26 เรื่อง เช่น บุญดอกเผิ่ง ไหลเรือไฟ หนูน้อยกลองยาว หมอลำพื้น ผ้าไหมมัดหมี่ หลวงพ่อยาง บุญกองฮด ผาแต้ม:ผาแห่งความตาย หมอเหยา:ผู้ไทย เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การท่องเที่ยว,ภูมิประเทศ,ประเพณี

_____. 2544. "ปีผ่านไป คนอีสานหันหลังให้อาหารยอดนิยม ลาบ ก้อย ปลาดิบ" วารสารข่าวสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 42(437):17.

จากการวิจัยเรื่อง "หนึ่งทศวรรษกับการพัฒนางานควบคุมโรคพยาธิใบไม้ตับ" พบว่าในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา คนอีสานมีพฤติกรรมการบริโภคปลาดิบประเภทก้อยปลาดิบ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับลดลงเหลือเพียงบางกลุ่มบางพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของโรค ความรุนแรงของโรคในระดับดีมากถึงร้อยละ 84.3 ปัจจัยที่มี

ผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อครัวเรือนสูง จะมีความรู้เกี่ยวกับโรคดีกว่าผู้มีรายได้น้อย ผู้มีอาชีพเกษตรกรรมมีความรู้เกี่ยวกับโรคน้อยกว่าอาชีพอื่นในเรื่องการขับถ่ายอุจจาระ พบว่ามีเพียง 65 % ที่ถ่ายอุจจาระในส้วมทุกครั้งจึงทำให้วงจรการเกิดโรคพยาธิใบไม้ตับยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การบริโภคอาหาร,อาหารดิบ,การเกิดโรค

บุญสม ยอดมาลี 2537. การยอมรับและการเผยแพร่นวัตกรรมการทำนาหว่านของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย [มหาสารคาม]:สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาสาเหตุการยอมรับนวัตกรรมการทำนาหว่าน และการเผยแพร่นวัตกรรมการทำนาหว่านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาเกษตรกรในเขตพื้นที่บ้านดงเด็ง ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม และบ้านโนนเขวา ตำบลดอนมนต์ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเกษตรกรรับรู้ข้อมูลการทำนาหว่านโดยการบอกเล่า การศึกษาดูงานและจากการศึกษาเอกสาร สาเหตุที่ยอมรับนวัตกรรมการทำนาหว่านคือ ช่วยประหยัดแรงงาน เวลาและทุนทรัพย์ งานไม่ยุ่งยากและมีหลายขั้นตอน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การเผยแพร่,เทคโนโลยีและนวัตกรรม,การทำนาหว่าน

ดุษฎี อายุวัฒน์ 2542. การเปลี่ยนแปลงสถานภาพการจ้างแรงงานย้ายถิ่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 16(1):91-102.

การย้ายถิ่น นอกจากจะเป็นไปตามกระบวนการ เลือกสรรแล้ว ยังสอดคล้องกับการพัฒนาด้านโครงสร้างของพื้นที่ถิ่นปลายทางที่มีการย้ายถิ่นเข้า ผู้ย้ายถิ่นระหว่างเขตเมืองที่ย้ายเข้าสู่กรุงเทพมหานครเมืองหลักและปริมณฑล ต่างก็มีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของการจ่างงาน ดังนั้นการพัฒนาแรงงานย้ายถิ่น นอกจากจะพัฒนาทักษะความรู้ของผู้ย้ายถิ่นแล้วยังต้องพัฒนาโครงสร้างของเมืองปลายทางให้มีตลาดแรงงานหลากหลาย ที่จะรองรับย้ายถิ่นได้ ดังนั้นควรให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทสมาชิกในครอบครัวที่มีแรงงานย้ายถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การพัฒนา,คุณภาพชีวิต,การย้ายถิ่น,การเปลี่ยนแปลง

วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์และคณะ 2538. แนวความคิด บทบาท และปัญหาในการพัฒนาของผู้นำสตรีชนบทอีสาน วารสารข่าววิจัยและพัฒนา. 9(2):2-4.

งานชิ้นนี้ ศึกษากำนันและผู้ใหญ่บ้านสตรี เกี่ยวกับกระบวนการเข้าสู่ตำแหน่ง

แนวคิดและกลยุทธ์ในการพัฒนาชนบทตลอดจนศึกษาถึงปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่จากกลุ่มตัวอย่างกำนันและผู้ใหญ่บ้านสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 29 ราย พบว่า 1)กระบวนการเข้าสู่ตำแหน่งของกำนันและผู้ใหญ่บ้านสตรี ซึ่งจะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจลงสมัคร เป็นต้น 2) แนวคิดในการพัฒนาชนบทของกำนันผู้ใหญ่บ้านสตรีที่สำคัญ 3) บทบาทและกลยุทธ์ในการพัฒนาชนบทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านสตรี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การพัฒนา,แนวความคิด,บทบาท,ผู้นำสตรี

บัวพันธ์ พรหมพักพิง 2538. องค์กรชุมชน:6 กรณีศึกษาในภาคอีสาน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12(2):67-72.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการและการดำรงอยู่ขององค์กรชุมชน รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการการดำรงอยู่ขององค์กรชุมชนเหล่านั้น และโครงสร้างหน้าที่และบทบาทขององค์กรชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการรวมถึงกระบวนการวางแผนเชิงปฏิสัมพันธ์จากระดับล่างขึ้นบนที่มีความสอดคล้องกับโครงสร้างหน้าที่และบทบาทองค์กรชุมชน ศึกษา 6 องค์กรคือ อีสานเหนือ อีสานกลาง อีสานใต้ พบว่า เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมในเรื่องของพัฒนาการขององค์กรชุมชนโครงสร้างหน้าที่และลักษณะการวางแผนเชิงปฏิสัมพันธ์ แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มคือ

1) องค์กรชุมชนที่มีแนวกิจกรรมทางธุรกิจเอกชนมีทางราชการเข้าไปส่งเสริมการตัดสินใจขึ้นอยู่กับการดำเนินงานและ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การพัฒนาการ,การดำรงอยู่,องค์กรชุมชน

ปรีชา อุยตระกูล,วิชิตและทวี วัชระเกียรติศักดิ์ 2537. รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาชนบท:กรณีศึกษาจากโครงการกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนา [ม.ป.ท.:ม.ป.พ.].

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาชนบทของสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหารูปแบบการจัดการดำเนินการกองทุนที่เหมาะสมจากชุมชน จาก 10 หมู่บ้านในจ.ขอนแกน นครราชสีมา สุรินทร์ กาฬสินธุ์ และชัยภูมิ พบว่ากองทุนดำเนินการตั้งแต่ปี 31 ภายใต้การสนับสนุนจาก CIDA ให้หมู่บ้าน/โครงการละไม่เกิน 50,000 บาท ดอกเบี้ย 5%ต่อปี ส่งคืนสถาบัน 2%ต่อปี ภายใน 3 ปี ชุมชนที่ได้รับทุนมีกิจกรรมที่เหมือนกันคือ เลี้ยงโคกระบือ ทำเกษตรผสมผสาน-ขุดบ่อเลี้ยงปลา ร้านค้าสาธิต ทอผ้า ทำโรงสีขนาดย่อม ดำเนินงานทั้งโดยองค์กรชุมชน พระ องค์กรพัฒนาเอกชน ชาวบ้านมีประสบการณ์ในการจัดการกองทุนหมุนเวียนในรูปสะสมทุนและออมทรัพย์ของครอบครัวและชุมชนมาก่อน และมี

บทเรียนจากการขาดการตามหนี้จากกองทุนหมุนเวียนของรัฐมาก่อนทำให้ชาวบ้านเพิ่มเงื่อนไขในกิจกรรมที่ขอกู้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การพัฒนาชนบท,กองทุนหมุนเวียน,องค์กรชุมชน, การดำเนินการ

สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ 2540. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน [ขอนแก่น]: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับองค์กรชาวบ้านในชนบทที่ส่วนใหญ่มีอาชีพทางเกษตรกรรม เพื่อผลักดันให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็งพร้อมที่จะพัฒนาโดยศึกษาจากองค์กรชาวบ้าน 9 กลุ่มคือ กลุ่มเซียงน้อยเพื่อการพัฒนา องค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน กลุ่มอีโต้น้อย กลุ่มเกษตรกรโนนทราย มูลนิธิเกษตรกรไทย สหกรณ์การเกษตรท่านางแมว สมัชชาเกษตรกรรายย่อยภาคอีสาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การพัฒนาเศรษฐกิจ,องค์กรชาวบ้าน

ลลิดา วีรวงศ์ 2543. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาหมู่บ้านศึกษากรณีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพฯ:รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาหมู่บ้านในภาคตะวันออก-เฉียงเหนือ กลุ่มตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับแนวคิดของกรมการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ปัจจัยในกลุ่มสภาพพื้นฐาน ปัจจัยในกลุ่ม แหล่งน้ำ กลุ่มผลผลิต รายได้และการมีงานทำ กลุ่มความรู้ การศึกษาและวัฒนธรรม กลุ่มสาธารณสุขและการอนามัย พบว่าทั้ง 5กลุ่มมีความสัมพันธ์ต่อกันในการพัฒนาหมู่บ้านโดยกลุ่มความรู้ การศึกษาและวัฒนธรรมสัมพันธ์กับกลุ่มสาธารณสุขและการอนามัย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การพัฒนาหมู่บ้าน,ตัวชี้วัด,แนวคิด

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ 2544. การเมืองของการนิยามความหมาย "อีสาน" พ.ศ.2435-2475 วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 18(3):1-12.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการเมืองของการนิยามความหมาย "อีสาน" ของรัฐไทยในช่วง พ.ศ. 2435-2475 พบว่า นโยบายการสร้างชาตินับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 มีผลทำให้รัฐไทยได้สร้างนิยามความหมายใหม่ขึ้นคือ คำว่า "อีสาน" เพื่อก่อให้เกิดเอกลักษณ์ใหม่ และคำนี้ได้เข้ามาแทนที่คำว่าหัวเมือง "ลาว" และ "เขมรป่าดง" ซึ่งคำว่า ลาวและเขมรป่าดงที่เรียกขานในอดีตนั้น

เพราะว่า ชาวลาวเป็นกลุ่มที่อพยพเข้ามาอยู่มากที่สุดและยังพบว่าในอีสานมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆอีกจำนวนมาก ที่สำคัญในช่วงก่อนปฏิรูปการปกครอง พ.ศ.2435 มีกลุ่มเขมรและกวย ทั้งสองกลุ่มนี้อาศัยอยู่บริเวณที่เรียกว่า

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การเมือง,วาทกรรม,ลาว,เขมรป่าดง

นลินี ตันธุวนิตย์และจันทรา สุระพินิจ 2538. รายงานการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์องค์ความรู้เรื่ององค์กรชาวบ้าน [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเข้าถึงปัญหาและประมวลความรู้ที่เกี่ยวกับองค์กรชาวบ้าน การเข้าถึงปัญหาเรื่ององค์กรชาวบ้านมีความหลากหลายของการตีความมีความสัมพันธ์กับการมองภารกิจและเป้าหมายหลักขององค์กรชาวบ้าน เป็นความหลากหลายที่เกิดจากชาวบ้านมีประสบการณ์ในการเผชิญหน้ากับปัญหาเชิงกายภาพและระบบที่ต่างกัน และจากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานพัฒนาชุมชน ส่วนความรู้เกี่ยวกับองค์กรชาวบ้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การเมืองการปกครอง,องค์กรชุมชน

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ 2547. การสำรวจสถานภาพความรู้การศึกษาท้องถิ่นอีสานในช่วงสี่ทศวรรษ(พ.ศ.2500-ปัจจุบัน):เน้นทางประวัติศาสตร์ แนวคิดและวิธีวิทยาในการศึกษาสังคมชนบท:คลังนานาวิทยา ขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ เป็นการสำรวจสถานภาพความรู้ การศึกษาท้องถิ่นอีสานในช่วงสี่ทศวรรษ(พ.ศ.2500-ปัจจุบัน) ได้แก่ 1) การศึกษาท้องถิ่นอีสานในช่วงทศวรรษแรก(2500-2520) แนวคิดที่ใช้ในการอธิบายในงานศึกษา เพราะภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดพลังต่างๆ อันเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลกลางซึ่งมี 3 แนวทางคือ แนวคิดที่ศึกษาด้านชาติพันธุ์, เศรษฐกิจของภาคอีสาน และศึกษาสภาพการเมืองในภาคอีสาน 2) การศึกษาท้องถิ่นอีสานในช่วงสองทศวรรษหลัง 2520-2540:กระแสการศึกษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การศึกษาท้องถิ่น,การสำรวจ,สถานภาพ

วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์ 2547. การศึกษาสังคมโดยนักสังคมศาสตร์จากประสบการณ์การวิจัยสังคมอีสาน แนวคิดและวิธีวิทยาในการศึกษาสังคมชนบท:ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. คลังนานาวิทยา ขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ เป็นการศึกษาสังคมโดยนักสังคมศาสตร์จากประสบการณ์วิจัยสังคมอีสาน ซึ่งนักสังคมศาสตร์ อาจได้แก่ นักวิชาการ นักพัฒนา ปราชญ์ ชาวบ้านและใช้ระเบียบวิธีการศึกษาสามารถแบ่งอย่างกว้างๆเป็น 3 กลุ่มคือ 1) ระเบียบวีการศึกษากระแสหลัก ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 2) ระเบียบวิธีการศึกษาเพื่อการพัฒนาได้แก่ ระเบียบวีการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วม(Particioatory Action Research~PAR) การประเมินสภาวะชนบทแบบเร่งด่วน (RRA) และ 3) การวิจัยไทบ้าน การแบ่งกลุ่มวิธีการวิจัย พิจารณาเกณฑ์ 2 ประการ คือ ประการแรก ได้แก่ อำนาจในการควบคุมกระบวนการวิจัยของนักวิจัยกับกลุ่มคนที่ถูกศึกษาและประการที่สอง การนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาของชุมชนหรือของกลุ่มคนที่ถูกศึกษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การศึกษาสังคม,การวิจัยสังคม

ทวี มาสขาว 2540. ปัญหาและความต้องการฝึกอบรมด้านการเกษตรของเกษตรตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัญหาและความต้องการฝึกอบรมของเกษตรตำบลใน จ.อุบลราชธานี จำนวน 120 คน พบว่าเกษตรตำบลมีความต้องการฝึกอบรมตามกระบวนการฝึกอบรมในด้าน 1) การเตรียมการฝึกอบรมให้มีการแจ้งกำหนดการล่วงหน้าในระยะเวลาที่เหมาะสม 2) หลักสูตรมีเนื้อหาตรงกับฤดูกาลที่จะใช้ประโยชน์ 3) การจัดการฝึกอบรมให้มีเอกสารประกอบ 4) วิทยากรเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่อบรม 5) ฝึกอบรมด้วยการศึกษาดูงาน และ 6) การสนับสนุนหลังการฝึกอบรม เช่น การให้งบประมาณไปดำเนินการ เกษตรกรตำบลมีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องการปลูกข้าว พืชไร่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การส่งเสริมการเกษตร,เกษตรตำบล,การฝึกอบรม

สุเนตร ทวีถาวรสวัสดิ์ 2543. ปอมา ป่าแตก...ป่าหมด เกลือมา วารสารนิเวศวิทยา. 27(1):53-58.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสูญเสียป่าไม้กับการแพร่กระจายของดินเค็มที่ตามมา โดยศึกษาที่บริเวณอำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น พบว่าพื้นที่ที่ตั้งอยู่บนชั้นหินเกลืออย่างหลายพื้นที่ในภาคอีสานนั้น การลดลงของพื้นป่าเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่นๆ ส่งผลให้เกิดการแพร่กระจายของดินเค็มทั้งนี้เพราะการสูญเสียป่าไม้ทำให้เสียสมดุลระหว่างปริมาตรน้ำฝนและการระเหยน้ำของพืชเสียไป นอกจากนี้เมื่อฝนตกลงมาจะชะล้างผิวหน้าดินและมีน้ำบางส่วนซึมลงไปจนถึงชั้นดินดาน ชั้นหินทรายที่มีเกลือปนอยู่จะถูกละลายไปกับน้ำและพัดพาไปตามที่ต่างๆ จึงพบว่าเกลือสะสมบริเวณเชิงเนิน แพร่กระจายความเค็มไปยังพื้นที่ราบต่ำกว่า เมื่อ

น้ำระเหยจนแห้งหมดแล้ว จะเห็นคราบเกลือสีขาวอยู่ตามพื้นดินทั่วไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การสูญเสียป่าไม้,ดินเค็ม

อรทัย ศรีทองธรรม 2541. วัฒนธรรมความเชื่อหมู่บ้านอีสานในการอนุรักษ์ป่าชุมชน กรณีศึกษา: หมู่บ้านในอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี วารสารนิเวศวิทยา. 25(1):19-33.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมความเชื่อของชาวบ้านอีสานที่มีต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน การเปลี่ยนแปลงความเชื่อและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเชื่อการเก็บข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน ศึกษาบ้านาดี ในอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับผีปู่ตาและผีเจ้านาย ความเชื่อเรื่องป่าช้า และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ มีผลต่อพฤติกรรมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปการกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ ข้อห้าม บทลงโทษ และกำหนดบทบาทหน้าที่ของชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าชุมชน และยังมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตกำหนดบรรทัดฐานทางสังคม ที่สำคัญคือเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านในทุกเรื่องและมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการประกอบอาชีพที่เป็นรายได้หลัก โครงสร้างประชากร ความสัมพันธ์ในชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,การอนุรักษ์ป่าชุมชน,ผีปู่ตา,ความเชื่อ,พิธีกรรม

เสกสรร ยงวณิชย์,เมธี รุ่งแสงและไพสิฐ เลิศพุทธิพงศ์ธร 2543. การบริหารและจัดการทรัพยากรป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดงมูล มหาสารคาม:มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานวิจัยนี้ศึกษาการพึ่งพิงทรัพยากรป่าไม้ของราษฎร 17 หมู่บ้าน ที่อาศัยอยู่รอบป่าดงมูล ใช้วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ.2488,2498,2508,2516และ2526 เพื่อช่วยในการศึกษาร่วมด้วย พบว่ามีการหาสมุนไพรและหาของป่ามากทุกหมู่บ้านมีหมอยาที่ไปเก็บสมุนไพรจากภูโนและขายเป็นอาชีพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กาฬสินธุ์,การจัดการทรัพยากร,การพึ่งพิงทรัพยากร

ภาสกร ภูแต้มนิล 2540. ผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีแผนใหม่ในการปลูกแตงโม:กรณีบ้านดอนยานาง ตำบลดอนสมบูรณ์ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการใช้เทคโนโลยีแผนใหม่ในการปลูกแตงโมและผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีแผนใหม่ ในด้านเศรษฐกิจสังคม สุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม

พบว่าเมื่อรัฐเริ่มใช้แผนพัฒนาประเทศบ้านดอนยานางถูกจัดให้เป็นเขตเกษตรก้าวหน้าส่งผลให้การผลิตเป็นการผลิตเพื่อการค้า มีการนำเครื่องจักรกลการเกษตรมาใช้ในการผลิต ส่วนผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่าชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้านสังคม พบว่า การนำระบบเกษตรก้าวหน้ามาใช้ ทำให้เงินมีบทบาทต่อชีวิตมากขึ้น การไหว้วานอาศัยกันเปลี่ยนเป็นการว่าจ้าง ด้านสุขภาพอนามัย พบว่าชาวบ้านปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในการใช้สารเคมีอย่างเคร่งครัด จึงไม่ได้รับสารอันตรายตกค้าง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กาฬสินธุ์,การปลูกแตงโม

วรรณชนก จันทชุมและคณะ 2540-2541. การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันโรคเอดส์ในบ้านเสมา ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น:คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันโรคเอดส์ โดยศึกษาตัวอย่างที่อยู่ในหมู่บ้านเสมา ตำบลหนองแปน อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 115 คน นอกจากนี้ยังศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กาฬสินธุ์,การป้องกันโรคเอดส์,การมีส่วนร่วมของชุมชน

รัชชัย ศรีลาภ 2542. การประกอบธุรกิจชุมชนในช่วงเศรษฐกิจชะลอตัว:ศึกษากรณีเฉพาะบ้านเสียว ตำบลหัวงัง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาการประกอบธุรกิจขนาดย่อมกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าของชุมชนบ้านเสียว พบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก และซื้อผ้าจากโรงงานมาเย็บเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือนเป็นอาชีพเสริม เมื่อปี พ.ศ.2536-2539 จึงขยายเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดย่อมของชุมชน ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าประกอบด้วยเครื่องนอน ผ้าคลุม ผ้าปูม่าน เสื้อผ้า กระทั่งปี พ.ศ.2540

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กาฬสินธุ์,การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม, การประกอบอาชีพช่วงเศรษฐกิจชะลอตัว

โกศล ฐานะ 2540. การติดตามผลการดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2539 วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพการดำเนินงานปัญหาและอุปสรรคในการให้ทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาใน จ.กาฬสินธุ์ จากคณะกรรมการศึกษาการศาสนาและการวัฒนธรรม จ.กาฬสินธุ์และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกองทุนฯ จำนวน 21 คน คณะกรรมการพิจารณาให้กู้ยืมเงินจำนวน 124 คน และนักเรียนที่ขอกู้ 472 คน พบว่าการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ามีอุปสรรคมาก ทุกฝ่ายเห็นว่าระเบียบหลักเกณฑ์ การสั่งการและการดำเนินงานกองทุนมีความเหมาะสมมากยกเว้นการไม่จัดสรรค่าดำเนินงานให้จังหวัดและสถานศึกษา ควรมีการแก้ไขเกณฑ์ที่เกี่ยวกับรายได้ของบิดามารดาและนักเรียนหรือนักศึกษารวมกันไม่เกิน 120,000

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กาฬสินธุ์,การศึกษา,กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา

คารมย์ ขุนหล้า 2540. ความต้องการของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วลิสงของศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 13 ในจังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพืชไร่) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาความต้องการของเกษตรกร ลักษณะพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร สภาพการผลิต ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรผู้ทำการขยายพันธุ์ถั่วลิสงฤดูฝนปี 2538 ที่มีพื้นที่การผลิตตั้งแต่ 1 ไร่ขึ้นไป จำนวน 148 ราย พบว่าเกษตรกรเป็นชายส่วนใหญ่ จบชั้น ป.4 อาชีพทำนามีพื้นที่เกษตรเป็นของตนเอง แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน รายได้เฉลี่ยต่อปี 38,262.60 บาท มีหนี้สินไม่เกิน 15,000 บาท เจ้าหน้าที่ที่จูงใจเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ได้รับความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์จากประสบการณ์ หัวหน้ากลุ่มแปลงขยายพันธุ์ เจ้าหน้าที่ควบคุม เกษตรกรต้องการความรู้ในเรื่องการผลิต การปราบศัตรูพืชกำจัดแมลง การถ่ายทอดความรู้ การบริการและการสนับสนุนการผลิต และการฝึกอบรมจากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กาฬสินธุ์,เกษตรกร,การส่งเสริม,เมล็ดพันธุ์ถั่วลิสง

พระมหาจำเนียร ผะคังคิว 2543. การอนุรักษ์ป่าชุมชนแนวพุทธ:กรณีศึกษาวัดป่าบ้านชาด ตำบลนาคู กิ่งอำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาโลกทัศน์ของชาวพุทธที่มีต่อทรัพยากรป่าตามแนวคิดคำสอนของ

พุทธศาสนา และวิถีปฏิบัติตามคำสอนเพื่อการอนุรักษ์ ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคในด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน โดยศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าพระสงฆ์มีโลกทัศน์ที่ไม่เบียดเบียนป่าเพราะป่ามีผลต่อการฝึกฝนด้านจิตวิญญาณ โลกทัศน์ของชาวบ้านมีความเคารพต่อป่า เพราะป่าเป็นที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์ที่ตนเคารพ ทำให้รู้สึกอยากเบียดเบียนป่าน้อยลง การปฏิบัติตามวินัยของสงฆ์มีผลต่อการอนุรักษ์ป่า วิถีการอนุรักษ์ป่าของชาวบ้านแฝงอยู่ในการปฏิบัติต่อสงฆ์ การละเมิดทรัพยากรถือเป็นบาป การใช้ทรัพยากรในวัดป่าจึงต้องขออนุญาตพระสงฆ์เสมอ ปัจจัยที่ส่งเสริมการอนุรักษ์คือความเลื่อมใสพระสงฆ์ ความเชื่อเรื่องวิญญาณ ประเพณีดั้งเดิมของชุมชน บทบาทของนักการเมืองการมีส่วนร่วมตามคติการทำบุญของชาวบ้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กาฬสินธุ์,ป่าชุมชน,การอนุรักษ์,แนวพุทธ

ปรุงศรี วัลลิโภดม,บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2544. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดกาฬสินธุ์ [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

หนังสือเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 ซึ่งเนื้อหาสำคัญ 6 ประการเกี่ยวกับจังหวัดกาฬสินธุ์คือ 1. สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม 2. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น 3. มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น 4. ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่น 5. บุคคลสำคัญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กาฬสินธุ์,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,เอกลักษณ์,ภูมิปัญญา

อุดร อิ่มแมน 2540. การดำเนินงานและผลการดำเนินงานของศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนบ้านร่องคำหมี ตำบลคำบง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน (ศสมช.)บ้านร่องคำหมี พบว่า ศสมช.ได้ใช้ศาลากลางบ้านเป็นสถานที่ตั้งที่ทำการมีการคัดเลือกอาสาสมัครมาปฏิบัติงานในศูนย์จำนวน ๕ คน มีการแบ่งคุ้มและกิจกรรมบริการกันรับผิดชอบ มีการถ่ายทอดความรู้ผ่านหอกระจายข่าว ส่วนผลการดำเนินงานพบว่าเกณฑ์ชี้วัดบางตัวถูกตั้งไว้สูงเกินไปและขัดต่อค่านิยมของชาวบ้านและเกี่ยวข้องกับภาวะเศรษฐกิจของชาวบ้าน ทำให้ไม่

สามารถบรรลุตามเกณฑ์ที่วางไว้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,กาฬสินธุ์,สุขภาพ,ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน

วีณา รัตนประชา 2536. การยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่และประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรที่ปลูกข้าวโพดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการยอมรับเทคโนโลยี และวัดความด้อยประสิทธิภาพของเกษตรกร ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตข้าวโพด โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีที่ช่วยประหยัดที่ดินและแรงงานของเกษตรกร ได้แก่ จำนวนแรงงาน เงินทุนและราคาผลผลิต โดยถ้ามีมากจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการยอมรับเทคโนโลยี และมีความด้อยประสิทธิภาพของเกษตรกรและเมื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยเคมีและ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เกษตรกร,การผลิต,ประสิทธิภาพ,การยอมรับเทคโนโลยี

นงลักษณ์ สุพรรณไชยมาตย์และคนอื่นๆ 2537. รายงานการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรเกษตรกร [ขอนแก่น]:โครงการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาองค์กรเกษตรและสภาเกษตร สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างระบบการดำเนินธุรกิจที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ โดยมีการประสานงานระหว่างกลุ่มในหลายพื้นที่ ซึ่งศึกษาจากเครือข่ายแปรรูปข้าว เครือข่ายปศุสัตว์ และเครือข่ายหัตถกรรมที่ดำเนินงานอยู่ในภาคอีสาน พบว่าเครือข่ายดังกล่าวประสบผลสำเร็จแต่ยังไม่ได้จดทะเบียนนิติบุคคล การเรียนรู้จากความสำเร็จทำให้เกิดกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรเกษตรกรโดยการเตรียมความพร้อมของสมาชิกก่อนเข้าร่วมกิจกรรมจะทำให้สมาชิกพร้อมจะแก้ไขปัญหาอุปสรรคการทำงานร่วมกัน ส่วนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาองค์การเกษตรในส่วนของทางราชการคือการเร่งทบทวนบทบาทของหน่วยงานรัฐในด้านการ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เกษตรกร,การพัฒนาองค์กรชุมชน

พัชรินทร์ ลาภานันท์ 2547. ผู้หญิงชนบทกับขบวนการเคลื่อนไหวสิ่งแวดล้อม:วิธีคิดและ "พื้นที่การต่อสู้" วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(1):30-40.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงที่เข้าร่วมในขบวนการเคลื่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม พบว่า การเข้ามาร่วมในขบวนการนี้ทำให้ผู้หญิงมีมุมมองต่อรัฐและสังคมในเชิงวิพากษ์มากขึ้น ขณะที่การมีบทบาทเชิงรุกในเวทีสาธารณะ ผู้หญิงเหล่านี้ต้องเผชิญกับแรงเสียดทานของครอบครัวและชุมชน ผู้หญิงเหล่านี้ต่างมองว่าความต่างระหว่างหญิงชายเป็นความต่างที่เกื้อกูลกันและต่างก็มีความสำคัญต่อขบวนการเคลื่อน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม,ผู้หญิง,สิ่งแวดล้อม

พิธันดร นิตยสุทธิ์ 2547. สิทธิพลเมืองกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติภายใต้ภาวการณ์ขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 22(1):95-108.

งานชิ้นนี้ศึกษาความรู้และการแสดงออกถึงสิทธิกฎหมายในการมีสิ่งแวดล้อมธรรมชาติปลอดจากภาวะมลพิษ และในการปฏิเสธการกระทบที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของประชาชน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 ตัวอย่างได้จากการสุ่ม พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มมีความรู้เกี่ยวกับสองประเด็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากมีระดับการศึกษาที่ต่ำ และวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านที่เปลี่ยนไป ทำให้เสียโอกาสในการรับรู้การเรียนรู้สิทธิเหล่านี้ และส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงออกต่อหน่วยงานราชการ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น(เทศบาล),สิทธิพลเมือง,สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ,ขยะมูลฝอย

มณีมัย ทองอยู่ 2546. การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจชาวนาอีสาน:กรณีชาวนาลุ่มน้ำพอง วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(3):40-52.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจชาวนาอีสานกรณีศึกษาชาวนาลุ่มน้ำพอง พบว่า ถูกกำหนดโดยพัฒนาการของเศรษฐกิจการเมืองระดับประเทศและระดับภาคและโดยพลังขับเคลื่อนภายในเศรษฐกิจของครอบครัวและสังคมชาวนาเองระบบทุนนิยมทำให้ภาคเกษตรอ่อนแอ เกิดการอพยพแรงงานจากภาคเกษตรแต่ยังไม่ละทิ้งการเกษตร ชาวนายังคงรักษาที่ดินทำกินไว้ได้ ส่วนการเคลื่อนย้ายทุนในหมู่ชาวนารวยที่เกิดขึ้นอย่างจำกัด และมิได้นำไปสู่การรวมศูนย์ทุนหรือการรวมศูนย์ที่ดิน สภาพเช่นนี้ทำให้การแตกชนชั้นภายในสังคมชาวนาเป็นไปอย่างเชื่องช้า

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น(ลุ่มน้ำพอง),ชาวนา,เศรษฐกิจชาวนา,การเปลี่ยนแปลง

สุวิทย์ ธีรศาศวัตและชอบ ดีสวนโคก 2537. กบฏผู้มีบุญโสภาแห่งบ้านสาวะถี จังหวัดขอนแก่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12(1):38-51.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับกบฏผู้มีบุญที่ชื่อ โสภา แห่งบ้านสาวะถี จังหวัดขอนแก่น พบว่าการต่อต้านอำนาจรัฐหรือกบฏชวนในช่วงสามทศวรรษเกิดในภาคอีสาน 9 ครั้ง โดยเจ็ดครั้งเกิดก่อนผู้มีบุญโสภา หนึ่งครั้งเกิดขึ้นภายหลัง ได้แก่ กบฏบุญกว้าง พ.ศ.2235 กบฏเชียงแก้ว พ.ศ. 2334 กบฏสาเกียดโง้ง พ.ศ.2362 กบฏบ้านสะอาด พ.ศ.2438 กบฏผีบุญอีสาน พ.ศ.2444-2445 กบฏหนองบากแก้ว พ.ศ.2467 กบฏหมอลำน้อยชาดา พ.ศ.2479 กบฏผู้มีบุญโสภาแห่งบ้าน สาวะถี พ.ศ. 2483 และกบฏศิลาวงศ์สิน พ.ศ.2502 สำหรับกบฏโสภาไม่เห็นด้วยกับรัฐที่ขูดรีดประชาชนจึงทำการต่อต้านรัฐในรูปแบบต่างๆและถูกจับจนเสียชีวิตในที่สุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,กบฏผู้มีบุญ

สุวรรณา นามณรงค์ 2538. แบบแผนการยอมรับสารเสริมไอโอดีนเพื่อป้องกันและควบคุมโรคขาดสารไอโอดีนในกลุ่มแม่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : การศึกษาชุมชนหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สาขามานุษยวิทยาการประยุกต์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาแบบแผนการยอมรับสารเสริมไอโอดีนในรูปของเกลือ น้ำดื่ม น้ำปลา รวมทั้งปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับแบบแผนการยอมรับสารไอโอดีนในกลุ่มแม่บ้านโดยศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าในชุมชนที่เป็นแหล่งระบาดของโรคคอพอกยังรุนแรงอยู่ เนื่องจากคนในชุมชนมีความเชื่อเกี่ยวกับสาเหตุ อาการ การรับรู้ การป้องกัน และรักษาแตกต่างกัน โดยคนที่มีการรับรู้โรคคอพอกไม่ได้เกิดจากการขาดสารไอโอดีน ก็ไม่เห็นความสำคัญในการบิโภควารสารเสริมไอโอดีน หรือบริโภคแบบไม่ได้ตั้งใจ ส่วนกลุ่มที่รับรู้ว่าสารไอโอดีนใช้ป้องกันรักษาโรคคอพอกได้จะมีพฤติกรรมยอมรับ แบบแสวงหา และแบบไม่แสวงหา ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแบบแผนการยอมรับสารไอโอดีน คือความเชื่อเกี่ยวกับสาเหตุ อันตราย การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การป้องกัน การรักษาโรค ปัจจัยด้านประชากร และเครือข่ายสังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,กลุ่มแม่บ้าน ,แบบแผน,การยอมรับ,สารไอโอดีน

เพ็ญพราว พิมสอน 2541. ปัจจัยที่มีความสำพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในเขต 4 อำเภอ จ.ขอนแก่น จำนวน 160 ราย พบว่าสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เป็นหญิงจบชั้นประถมศึกษามีอาชีพทำนา มีเงินออมเฉลี่ย 5,545.56 บาท โดยส่งเงินตามกำลังความสามารถของตนเอง ส่วนสภาพการดำเนินงานมีปัญหาเกี่ยวกับการให้บริการสมาชิกและการเรียนรู้ของสมาชิกเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม เจ้าหน้าที่ของรัฐให้การสนับสนุนด้านการจัดการประชุมสัมมนา ถ่ายทอดความรู้ภายในกลุ่ม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต,การประหยัดและการออม,สมาชิก

วิมลพรรณ พูนสวัสดิ์ 2544. การวิเคราะห์ต้นทุนในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น

บรรณานุกรม: วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น โดยการวิเคราะห์ต้นทุนในการกำจัดขยะปี 31-43 มีต้นทุรลี่ย 561 บาทต่อตัน และปี 44-48 โดยพยากรณ์จากการใช้อัตราการเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยคงที่พบอัตราเฉลี่ย 650.9 บาทต่อตัน และพยากรณ์โดยการจำลอง(simlation)ต้นทุนด้วยSTELLA Modeling Program มีอัตรา 511.3 บาทต่อตันซึ่งชี้ให้เห็นว่าเทศบาลนครขอนแก่นจะคงค่าใช้จ่ายด้านนี้ต้องควบคุมอัตราการเพิ่มของประชากรไม่เกินร้อยละ 1.3 ต่อปี และอัตราการเพิ่มของขยะไม่เกิน 10.5 ต่อปี และพบว่าอัตราการเพิ่มของขยะสามารถแก้ไขได้ด้วยการบริหารจัดการด้านบุคลากร เพิ่มงบประมาณ นำเทคโนโลยีเครื่องจักรอุปกรณ์ต่างๆมาใช้แทนแรงงานคน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การจัดการขยะมูลฝอย

พลถวิล บุตตรี 2542. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิงแวดล้อมของประชาชน ในเขตอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตพื้นที่ตำบลแคนเหนือ ตำบลในเมือง ตำบลบ้านลาน อำเภอบ้าน

ไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรดีมาก พิจารณารายได้พบว่า มีความรู้ความเข้าใจเรื่องป่าไม้มากที่สุด รองลงมาคือ เรื่องน้ำและเรื่องสัตว์ป่า แหล่งดินเค็มและดิน อากาศ ตามลำดับ โดยแหล่งความรู้ที่ได้รับ ได้แก่ ประชุมชี้แจง หอกระจายข่าว และแหล่งความรู้พื้นบ้านตามลำดับ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การจัดการทรัพยากร,ความรู้ความเข้าใจ, การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วีระ ภาคอุทัยและคนอื่นๆ 2538. แผนการจัดการป่าไม้จากเบื้องล่าง ขอนแก่น:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาแผนการจัดการป่าไม้จากเบื้องล่างในเขตจังหวัดขอนแก่น ได้ทำการศึกษาทั้งแบบคุณภาพและปริมาณ พบว่าทั้ง ๓ หมู่บ้านมีอาชีพทำนา องค์รักษาป่า คือ คณะกรรมการหมู่บ้าน ในอดีตกฎระเบียบรักษาป่าไม่เข้มงวดเรื่องบทลงโทษ เพราะมีระบบความเชื่อเรื่องผีปู่ตาที่เชื่อว่าจะรักษาความร่มเย็นให้กับหมู่บ้าน ถ้าใครเข้าไปตัดไม้จะมีอันเป็นไป แต่ปัจจุบันป่าถูกบุกรุกมากขึ้นจึงมีการออกกฎระเบียบ แต่ก็มีปัญหาการยอมรับ ในการจัดทำแผนการจัดการป่าไม้จากเบื้องล่างนั้น ปรากฏว่าทั้ง ๓ หมู่บ้านเสนอแผนในการพัฒนาหมู่บ้านซึ่งจะมีส่วนสัมพันธ์ในการรักษาป่าไม้ ๔ แผน คือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การจัดการทรัพยากร,ป่าไม้

ศาสตรี เสาวคนธ์ 2536. การพึ่งพิงป่าและผลิตภัณฑ์จากป่า ขอนแก่น:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาผลการปิดป่าต่อชาวบ้านที่พึ่งพิงป่าและผลิตภัณฑ์จากป่าเพื่อมีอาหารบริโภคเพียงพอในครัวเรือน เพื่อเปรียบเทียบกับการพึ่งพิงป่าของหมู่บ้านใกล้เคียงและหมู่บ้านที่อยู่ไกลออกไปแต่อยู่ใกล้โรงเลื่อย ซึ่งทั้ง ๒ หมู่บ้านอยู่ในหุบเขาภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีการประเมินสภาวะชนบทแบบเร่งด่วน (RRA) พบว่าภายหลังปิดป่าครัวเรือนในหมู่บ้านใกล้ป่าที่พึ่งพิงป่ามีจำนวนลดลง อาหารป่าที่มีจำนวนครัวเรือนไปเก็บหาลดลงมาก ชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้ป่าพึ่งพิงป่าในด้านอาหารและทรัพยากรอื่นๆมากกว่าชาวบ้านในหมู่บ้านไกลป่าทั้งในระยะก่อนและหลังปิดป่า กลุ่มที่เสี่ยงมากที่สุดต่อการได้อาหารไม่เพียงพอกับความต้องการของครอบครัวในช่วงหลังปิดป่า

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การจัดการทรัพยากร,ป่าไม้

พัชรินทร์ ลาภานันท์ 2538. รายงานการวิจัยเรื่อง สตรีอีสานกับการจัดการทรัพยากรน้ำ : กรณีศึกษาบ้านผือ ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ขอนแก่น:สถาบันวิจัยและการพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในชนบทอีสานในการจัดการทรัพยากรน้ำมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ของผู้หญิงทั้งในด้านการดำรงชีวิตของครอบครัวและหน้าที่ในการผลิตในบทบาท "ผู้ใช้น้ำ" ต่อเมื่อแหล่งน้ำธรรมชาติเปลี่ยนเป็นแหล่งน้ำที่มนุษย์พัฒนาขึ้น ทำให้ผู้ชายมีบทบาทที่ "ปรากฏเด่นชัด" ส่วนผู้หญิงมีบทบาท "อยู่เบื้องหลัง" บทบาทของผู้หญิงถูกกำหนดด้วยมิติทางสังคมและวัฒนธรรม ความสัมพันธ์หญิง-ชาย ในบริบทของครอบครัวและชุมชนรวมไปถึงการทำงานของรัฐซึ่งขาดการตระหนักถึงมิติเรื่องหญิง-ชาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ,การจัดการน้ำ,สตรี,บทบาท

มณฑา ชุ่มสุคนธ์ 2541. ความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นต่อการจัดการทรัพยากรนันทนาการในเขตเทศบาลนครขอนแก่น วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นต่อการจัดการบึงสีฐานในมหาวิทยาลัยขอนแก่นและบึงแก่นนคร เป็นทรัพยากรนันทนาการในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จากประชาชนที่เคยใช้ประโยชน์จากบึงทั้งสองแห่งจำนวน 400 คน พบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นหญิง อาชีพรับจ้าง อายุ 18-27 ปี รายได้ 2,501-7,500 บาทต่อเดือน ชายหญิงมีความคิดเห็นต่อการจัดการทรัพยากรไม่ต่างกันทั้งในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ,นันทนาการ

ดวงฤดี แสงไกร 2539. การจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยสถาบันศาสนา:กรณีศึกษาวัดอุดมคงคาคีรีเขต อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยสถาบันศาสนา กรณีศึกษาวัดอุดมคงคาคีรีเขต ต.นางาม อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น พบว่าวัดแห่งนี้มีโครงสร้างการทำงานของวัดประกอบด้วย พระสงฆ์ สามเณร แม่ชี คณะกรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้าน มีการกำหนดระเบียบ

กฎเกณฑ์การปฏิบัติต่อวัดใช้ประโยชน์จากวัดในรูปแบบต่างๆ กิจกรรมและการดำเนินงานการจัดงานบุญประเพณีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ภิกษุสงฆ์มีการวางแผนการใช้ที่ดิน บทบาทของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมี 4 กิจกรรมคือ บทบาทในการสร้างจิตสำนึกของสมาชิก การจรรโลงประเพณีและความเชื่อเพื่อการอนุรักษ์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การจัดการทรัพยากรป่าไม้,วัด

ผกามาศ บุญธรรม 2540. สภาพการจ้างและสภาพการทำงานของแรงงานสตรีที่รับแหอวนไปทำที่บ้าน:ศึกษากรณีบ้านโนนกู่ ต.สาวะถี อ.เมือง จ.ขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพการจ้างงาน การทำงาน ระบบการจ้างงานแรงงานสตรีและความต้องการแรงงานสตรีที่รับงานไปทำที่บ้านจากคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้อาวุโส ผูแทนของโรงงาน นายหน้า แรงงานสตรี จำนวน 235 พบว่าระบบการจ้างงานของแรงงานสตรีที่รับงานไปทำที่บ้าน คือ สถานประกอบการทำงานไปส่งให้ที่บ้านและตัวแทนทำงานไปส่งให้แล้วจึงรับกลับมาทำเมื่อเสร็จ เป็นการจ้างเหมารายชิ้น มีการตรวจสอบคุณภาพและควบคุมกรณีทำงานไม่ได้ตามเงื่อนไข ไม่มีสวัสดิการและการคุ้มครองแรงงานจากนายจ้าง แรงงานมีรายได้เฉลี่ยต่อวัน 60 บาทหรือต่ำกว่า ทำงานวันละ 8-12 ขม. ทุกเดือนวันหยุดไม่แน่นอนมีผลทำให้เกิดอาการปวดหลัง ปวดศีรษะ ปวดตา เมื่อยตามร่างกาย เครียด

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การจ้างงาน,แรงงานสตรี,ทอแหอวน,การรับงานทำที่บ้าน

สุวิทย์ ธีรศาศวัต 2545. เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสานห้าทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (พ.ศ.2488-2544) วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(1):22.

บทความนี้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของการตั้งถิ่นฐาน และวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจของบ้านวังสวาบ ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองถึงปัจจุบัน เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของการตั้งถิ่นฐานของบ้านวังสวาบวิวัฒนาการของเศรษฐกิจในช่วงห้าทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (2488-2544)และศึกษาศักยภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันใช้วิธีทั้งเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ผลการวิจัยชุมชนบ้านวังสวาบตั้งใน พ.ศ.2474 นับถึง พ.ศ. 2544 มีอายุ 70 ปี ผู้ก่อตั้งชุมชนมี 6 ครัวเรือน อพยพมาจากบ้านสะแกเครือ ตำบลนาฝาย อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น (ซึ่งขณะนั้นขึ้นกับตำบลโนนทัน อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ) 4 ใน 6 ของหัวหน้าครัวเรือนนามสกุล โตภูเขียว อีก 2 คนตระกูลแปรภูเขียวและสอนลา สาเหตุที่ทิ้งบ้านเก่าตั้งบ้านใหม่เพราะมีที่ดินน้อยไม่ค่อยพอ

ทำกิน ส่วนที่วังสวาบเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การตั้งถิ่นฐาน,ทรัพยากร

บุญเรียน จันทรเสนา 2542. การขยายตัวของเมืองในเขตสุขาภิบาลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษารูปแบบการขยายตัวของเมือง และปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของเมืองศึกษาผู้ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตสุขาภิบาลท่าพระเกินกว่า 30 ปี พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย โรงงานอุตสาหกรรม และร้านค้าบริการ รูปแบบการขยายตัวของเมืองสอดคล้องกับการตั้งถิ่นฐานของประชากรในเมืองตามรูปแบบการวางแผนตามแนวยาวของเส้นทางคมนาคม(Linear Town)ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของการใช้ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย การอุตสาหกรรม และการค้า และการบริการ ได้แก่ ปัจจัยด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การตั้งถิ่นฐาน,รูปแบบการจัดการ,การขยายตัวของเมือง

สุเนตร แก้วนิล 2539. วัฒนธรรมการบริโภคเนื้อโค-กระบือของชาวชนบทอีสาน : ศึกษากรณีบ้านคำครึ่ง ตำบลหัวนาคำ อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ และลักษณะพฤติกรรมการบริโภคเนื้อโค-กระบือ ของชาวชนบทอีสาน และเพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และความเชื่อที่ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมการบริโภค เนื้อโค-กระบือ ของชาวบ้านผลการศึกษาพบว่า การมีผู้ประกอบการฆ่าโค-กระบือชำแหละเพื่อจำหน่ายหรือการเกิดขึ้นของเขียงในหมู่บ้านคำครึ่งเมื่อปี พ.ศ.2534 เป็นปรากฏการณ์สำคัญที่ทำให้กระบวนการและลักษณะพฤติกรรมการบริโภคเนื้อโค-

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การบริโภคเนื้อโค-กระบือ,พฤติกรรม,การเปลี่ยนแปลง

บริบูรณ์ เหล่าคนค้า 2540. การเพาะเลี้ยงโป๊ยเซียนกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการเพาะเลี้ยงโป๊ยเซียนและผลการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมจากการเพาะเลี้ยงโป๊ยเซียนในเขตอำเภอเมือง พบว่าการเพาะเลี้ยงโป๊ยเซียนเกิดจากแรงจูงใจในด้านความสวยงาม และเป็นไม้มงคลนาม ผลทางด้านเศรษฐกิจพบว่าทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ผลที่มีต่อสังคมวัฒนธรรม คือ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ทางครอบครัวเครือญาติมากขึ้น ส่วนทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การประกอบอาชีพ,โป๊ยเซียน

ชนินทร จารุจันทร์ 2540. ผู้เฒ่ามีลูก : แบบชีวิตและการปรับตัวของยายเลี้ยงหลาน กรณีศึกษาบ้านภูเหล็ก ตำบลภูเหล็ก อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาวิเคราะห์ประสบการณ์การดำเนินชีวิตของยายเลี้ยงหลาน มุ่งค้นหาแบบแผนพื้นฐานของกระบวนการปรับตัวของยายที่ต้องรับบทแม่อีกครั้งว่าสามารถแยกเป็นขั้นตอนอย่างไร มีเงื่อนไขสำคัญอะไร มุ่งสนใจความรู้สึกของยายต่อการเลี้ยงหลานต่อหลานและต่อตนเอง โดยศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า แบบแผนกระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์จากยายเป็นผู้เฒ่ามีลูกแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนเวลาคือ ช่วงก่อนจะมาเลี้ยงหลาน ที่ทำให้ยายต้องเลี้ยงหลาน หลานคือ อยากให้ลูกทำงานหารายได้ อยากเป็นแม่อีกครั้ง ความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด ช่วงปรับวิถีชีวิต ปรับตัวในเรื่องชีวิตประจำวันเกี่ยวกับการทำงาน กิจกรรมการเลี้ยงดู รายได้รายจ่าย ความรู้สึกผูกพันทางใจช่วงเลี้ยงหลานจนเป็นธรรมชาติหรือขั้นความผูกพัน รู้สึกว่าเขาคือแม่จริงๆของหลาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การปรับตัว,วิถีชีวิต,ผู้เฒ่ามีลูก

อนงค์นุช เทียนทองและประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา 2542. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมกับการถือครองพื้นที่ดิน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 17(1):7-13.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมกับการถือครองพื้นที่ดิน กรณีศึกษา หมู่บ้านกุดกว้าง อ.เมือง จ.ขอนแก่น พบว่าความเป็นมาของหมู่บ้านเป็นระบบเศรษฐกิจแบบพอยังชีพ ต่อมามีความเจริญอย่างรวดเร็วเป็นผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม กลายมาเป็นระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้ามากขึ้น และมีความเป็นอยู่แบบยุ่งยาก

มากขึ้น มีพื้นที่ทำการเกษตรลดลง เป็นผลต่อเนื่องในด้านผลกระทบต่ออาชีพของประชาชน
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคม, การถือครองที่ดิน

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2540. การพัฒนาวัฒนธรรมหรือการใช้วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 15(1):63-64.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพอสมควร อย่างไรก็ตามปัญหาการพัฒนาประเทศที่ผ่านมายังประสบปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอยู่ระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาสังคมถ้าหากจะพิจารณาในสายตาของนักวัฒนธรรมย่อมจะเห็นว่าปรากฏการณ์ทางสังคมของการพัฒนาประเทศดังกล่าวเกิดจากความไม่สมดุลของการพัฒนาวัฒนธรรมทางด้านวัตถุและจิตใจ จึงทำให้เกิดปัญหาการพัฒนาประเทศ ได้พบว่าแนวความคิดเรื่องวัฒนธรรมกับการพัฒนา ยังไม่ชัดแจ้งนักก็คือ ควรจะเน้น "การพัฒนาวัฒนธรรม" หรือ "การใช้วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา"
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การพัฒนา,คุณภาพชีวิต,วัฒนธรรม,การเปลี่ยนแปลง

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด 2540. ขอนแก่นวันนี้ไม่เหมือนวันวาน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 14(2):1-23.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการของเมืองขอนแก่นและการเติบโตของเมืองขอนแก่น พบว่าเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่การผลิตภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทนำเป็นภาคหลัก เห็นได้จากกการขยายตัวทางเศรษฐกิจในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาผลมาจากการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การลงทุนทั้งจากภายในและต่างประเทศ เศรษฐกิจไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วผลที่ตามมาคือ ก่อให้เกิดการเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ขอนแก่น เป็นอีกจังหวัดหนึ่งในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการเติบโตและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน พัฒนาการกำเนิดของเมือง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เมืองเจริญเติบโตและมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การพัฒนาการ

อภิศักดิ์ ไฝทาคำ 2544. พัฒนาการชุมชนเมือง "ขอนแก่น" ยุคโบราณ-ก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (พ.ศ.2503). วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 18(4):22-38.

งานชิ้นนี้ ศึกษาพัฒนาการชุมชนเมืองขอนแก่น ยุคโบราณ-ก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ(พ.ศ.2503) พบว่า พัฒนาการชุมชนเมืองขอนแก่นเป็นการวิเคราะห์ถึงความเป็นมาของชุมชนเมืองขอนแก่น ใน 3 ยุคประกอบด้วยเมืองในยุคโบราณ ยุคตั้งเมืองและยุคก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยเนื้อหาที่จะนำเสนอเป็นการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ของเมืองใน 2 ประเด็นหลัก ประเด็นแรก ศึกษาฐานะและบทบาทของเมืองทั้งในระดับภูมิภาคและระดับเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การพัฒนาการ,ชุมชนเมือง

ปรัชญา ศรีภา 2540. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาหมู่บ้าน:ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภา อบต.ในการพัฒนาหมู่บ้าน จ.ขอนแก่น จำนวน 120 คน พบว่า สมาชิกสภา อบต.มีส่าวนร่วมในการพัฒนามากถึง 80% โดยมีส่วนร่วมในขั้นตอนริเริ่มการพัฒนา ประเมินผล วางแผนและดำเนินการพัฒนาตามลำดับ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมคือระดับการศึกษา อุดมการณ์ประชาธิปไตย การติดต่อสื่อสาร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การพัฒนาชุมชน,การมีส่วนร่วม,องค์การบริหารส่วนตำบล

ดุษฎี อายุวัฒน์ 2543. การวิเคราะห์สภาพการจัดการสหกรณ์โคนมจังหวัดขอนแก่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 17(7):49.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพการจัดการ โคนม จังหวัดขอนแก่น เพื่ออธิบายสถานการณ์ของสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมของจังหวัดขอนแก่น และหาประเด็นปัญหาวิจัยเพื่อพัฒนาขีดความสามารถของสหกรณ์โคนม การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพสหกรณ์โคนมขอนแก่น จำกัด ตั้งขึ้นบนพื้นฐานความจำเป็นพื้นฐานความจำเป็นของกิจกรรมการผลิต แม้จะตั้งมานานแต่กรรมการสหกรณ์สมาชิก และเจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทสนับสนุน ยังไม่เข้าใจกระบวนการทำงานร่วมกันในด้านการพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะในด้านทักษะการบริหารจัดการของ

คณะกรรมการสหกรณ์ ดังนั้นประเด็นการวิจัยที่จะนำไปสู่การพัฒนาสหกรณ์จึงควรประกอบด้วย การพัฒนาระบบคิดเกี่ยวกับสหกรณ์ของคณะกรรมการเจ้าหน้าที่ของหน่วยสนับสนุน และสมาชิก สหกรณ์กลยุทธ์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา, ภาคอีสาน, ขอนแก่น, การมีส่วนร่วม, การจัดการองค์กร, การพัฒนา

รุ่งอรุณ บุญสายันต์,นันทพร สอนศิลพงศ์ 2543. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรเครือข่ายและสมาชิกประชาคมในการดำเนินกิจกรรมประชาคมจังหวัดขอนแก่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 17(7):64-65.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรในเครือข่ายและสมาชิกประชาคม ในการดำเนินกิจกรรมประชาคมจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ปัจจัยที่เป็นเหตุมีระดับการสำรวจดังนี้ 1) แรงจูงใจที่ทำให้ผู้นำเครือข่ายและสมาชิกประชาคมเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับมาก 2) แนวคิด องค์ประกอบและเงื่อนไข ประชาคม 3) ผู้นำ ผู้ประสานงาน สมาชิกประชาคม 4) การออกแบบโครงสร้างองค์กรประชาคม 5) การบริหารจัดการประชาคม 6) กิจกรรมประชาคมอยู่ในระดับปานกลาง 7) สภาพแวดล้อมปัญหาในชุมชน อยู่ในระดับมาก กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมประชาคม มีระดับการสำรวจดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย 4) การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร อยู่ในระดับปานกลาง จึงสรุปได้ว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำองค์กรเครือข่าย สมาชิกประชาคมในการดำเนินกิจกรรมขอนแก่น ได้แก่ผู้นำประสานงาน โครงสร้างองค์กร และการบริหารจัดการ ประเภทปัญหาที่ต้องการให้จัดกิจกรรม มีลำดับความ สำคัญดังนี้ ด้านเศรษฐกิจเรื่องการฟื้นฟูเศรษฐกิจตกต่ำ ด้านการเมือง เรื่องการเลือกตั้งระบบใหม่ ด้านสังคม เรื่องยาเสพติด ด้านการศึกษา เรื่องพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การมีส่วนร่วม,ประชาคม

อนิรุธ ขันตี 2541. การส่งเสริมบทบาทชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมและหาแนวทางส่งเสรมให้ประชาชนหรือชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม ตลอดจนสามารถป้องกันอาชญากรรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชน ต.บ้านโคก กิ่งอ.โคกโพธิ์ชัย จ.ขอนแก่น สภาพทั่วไปของอาชญากรรมส่วนใหญ่เป็นเรื่องยาเสพติด ลักทรัพย์และการพนัน ผู้ก่ออาชยากรรมส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่น ส่วนมากมีอาชีพ

เกษตรกรรมมีสาเหตุมาจากสภาพแวดล้อมสังคม และวัฒนธรรม หลังจัดกิจกรรมแทรกแซง ผู้ก่ออาชญากรรมเป็นวัยครองเรือนและมีสาเหตุมาจากความยากจน

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การมีส่วนร่วมทางสังคม,การป้องกันอาชญากรรม

สมควร เครื่องประดับ 2541. การศึกษาความคิดเห็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลกับประชาชนที่อาศัยอยู่นอกเขตต่อการเลือกตั้ง ส.ส.ในเขตเลือกตั้งที่1 จ.ขอนแก่น จำนวน 400 คน พบว่าความคิดเห็นทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตนต่อการเลือกตั้งซึ่งได้รับความรู้จากข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐบาล ผู้สมัครและสื่อมวลชน และไม่เห็นด้วยที่ว่าการการซื้อสิทธิ์ขายเสียงมีเฉพาะในกลุ่มคนยากจนเท่านั้น ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวผู้สมัคร เห็นด้วยที่หาเสียงโดยใช้นโยบายพรรคมีความรู้ความสสามารถมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ ซื่อสัตย์สุจริต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การเมือง,การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร,ประชาชน

ดำรงศักดิ์ สุริโย 2540. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาคุณลักษณะของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และปัจจัยที่มีความ สัมพันธ์กับการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก อบต. จากประชาชนผู้มีสิทธิ์สมัครรับเลือกตั้งใน 11 ตำบล อ.เมือง จ.ขอนแก่น พบว่าผู้สมัครที่พบส่วนใหญ่เป็นชาย อายุ 45-54 ปี จบป.4 เป็นเกษตรกร รายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทต่อเดือน อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน 5 ปีขึ้นไป ไม่มีบิดามารดา มีตำแหน่งทางการเมือง รับรู้ความสามารถทางการเมืองของตนเองปานกลาง มุ่งหวังประโยชน์ส่วนรวมมาก มีประสบการณ์ทางการเมืองในระดับตำบลหมู่บ้าน รับรู้ข่าวสาร อบต.ปานกลาง และมีความรู้เรื่อง อบต.ก่อนสมัครรับเลือกตั้งปานกลาง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรับสมัครเลือกตั้งคือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การรับรู้ ความสามารถทางการเมืองของตนเอง การมีบิดามารดา มีตำแหน่งทางการเมือง ความมุ่งหมายต่อผลประโยชน์ส่วนรวม ประสบการณ์ทางการเมือง การรับรู้ข่าวสาร อบต.

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การเมืองท้องถิ่น,การเลือกตั้ง,องค์การบริหารส่วนตำบล

วิรัช วงศ์ภินันทวัฒนา 2539. การศึกษา:พระราชทรรศนะแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 14(1):22-45.

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมมนุษย์เพราะการศึกษาจะทำหน้าที่พัฒนาความรู้ ความคิด และสติปัญญาของมนุษย์ให้พัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนสังคมและประเทศชาติ "การศึกษามีความหมายและภารกิจกว้างขวางและสลับซับซ้อนมากเพราะการศึกษาคือ การสร้างสมและการถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ของมนุษย์ เป็นการแก้ปัญหาและยังให้เกิดความเจริญ การศึกษามีความจำเป็นต่อเนื่องและต้องการเปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบการอยู่เสมอ พระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระทานแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2511-2537 นั้นแสดงให้เห็นตัวอย่างเด่นชัดถึงพระราชปณิธานของพระองค์ที่มีต่อการศึกษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การศึกษา,พระราชทรรศนะ,ความรู้,ความคิด

จำรัส ปัตตานัง 2541. การศึกษาการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาความเข้าใจบทบาทและหน้าที่สภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการศึกษาคิดว่าควรตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประสานงานการจัดการศึกษา ให้งบประมาณแก่หน่วยงานการศึกษาให้ทุนสนับสนุนกีฬาแก่เด็กเยาวชน และประชาชน ด้านการศาสนาจะเผยแพร่หลักธรรมทางศาสนาแก่นักเรียน นักศึกษาเยาวชนและประชาชนพัฒนาบุคลากรทางศาสนาสนับสนุนพิธีกรรมทางศาสนาฯลฯ ด้านส่งเสริมวัฒนธรรมควรจะอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมตำบล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การศึกษา,ศาสนา,พิธีกรรมทางศาสนา,องค์การบริหารส่วนตำบล

พวงรัตน์ วิทยตมาภรณ์ 2541. **การศึกษาการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต(สังคมศึกษา)ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน**

ประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต(สังคมศึกษา)ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา จ.ขอนแก่น จำนวน386 คน พบว่าครูผู้สอนใช้แหล่งความรู้ในการเรียนการสอนในระดับปานกลาง โดยนำความรู้มาจากพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนาที่ชุมชนจัดขึ้นและกิจกรรมทางประเพณี เช่น บุญบั้งไฟ บุญข้าวจี่ เป็นต้น ครูผู้สอนจะนำนักเรียนออกไปศึกษาและร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นและนำสิ่งแวดล้อมที่อยู่ตามธรรมชาติมาประกอบการเรียนการสอน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การศึกษาและการสอนประถมศึกษาวิชาสังคมศึกษา,การใช้แหล่งความรู้ในชุมชน

เสรี ชังภัย 2541. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและปัจจัยที่มีผลต่อระดับความรับรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จ.ขอนแก่น 13 อำเภอ จำนวน 387 คน พบว่าครูผู้สอนติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ บุคคลอื่น และนิตยสารตามลำดับ โดยติดตามข่าวทุกวันและรู้จักนักการเมืองในระดับท้องถิ่นโดยผ่านทางสื่อมวลชนมากที่สุด ครูผู้สอนเห็นว่าจำเป็นต้องรับรู้ข่าวสารทางการเมืองทุกระดับ ช่วยให้รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์มากที่สุดเพราะการเมืองเกี่ยวข้องกับชีวิตของทุกคน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การสื่อสารทางการเมือง,ครูอีสาน

พระครูใบฎีกาบัวฮอง กิตฺติธมฺโม(จำนงศักดิ์) 2544. บทบาทของพระสงฆ์กับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ศึกษากรณีอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จากวัดจำนวน 6 วัด คือ วัดหนองแวง พระอารามหลวง วัดกลางเมืองเก่า วัดโพธิ์โนนทัน วัดศิริธรรมิกาวาส วัดโคกสี วัดเทพปูรณาราม บ้านหนองบัวดีหมี วัดโพธิ์ศรีบ้านท่อน พบว่าบทบาทของพระสงฆ์ในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน มีความแตกต่างกันโดยแยกประเภทดังนี้ คือ การอนุรักษ์พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน การอนุรักษ์กุฏิทรงไทย และการอนุรักษ์

จิตรกรรมฝาผนัง พระสงฆ์ยังไม่เข้าใจบทบาทและให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านดีพอ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน,พระสงฆ์,บทบาท

สุกัญญา เอมอิ่มธรรมและคณะ 2545. การปรับตัวและแนวทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของแรงงานคืนถิ่นที่ถูกเลิกจ้างอันเนื่องมาจากภาวะทางเศรษฐกิจในจังหวัดขอนแก่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 19(3):41-51.

บทความนี้นำเสนอเรื่องหลักคือ การปรับตัวของแรงงานต่อภาวะวิกฤตเศรษฐกิจที่มีผลต่อการอพยพแรงงานในขอนแก่น โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ พบว่า สาเหตุที่ออกจากงานส่วนใหญ่คือการถูกเลิกจ้าง ไม่มีงานให้ทำ สถานกิจการหยุดดำเนินงาน ภาวะเศรษฐกิจได้ส่งผลจิตใจของคนที่ได้รับผลกระทบโดยตรงนั้นคือจะมีรายงานข่าวที่นำเสนอทางโทรทัศน์ในเรื่องการหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย จากการเร่งรัดหนี้สินของ ธกส. ผู้นำครอบครัวไม่สามารถมีงานทำเลี้ยงครอบครัวได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การอพยพแรงงาน,การเปลี่ยนแปลง,วิถีชีวิต,สังคม

จรัญญา วงษ์พรหม,ทองทิพย์ สุนทรชัยและธนจักร เย็นบำรุง 2540. บทบาทสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก(แรกเกิดถึง 6 ปี) บนเส้นทางแรงงานอพยพจากอีสานสู่กทม.: กรณีศึกษาบ้านโคก จังหวัดขอนแก่น กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดถึง 6 ปี ที่อพยพเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ พบว่าขนาดของครอบครัวอีสานเล็กลงเหลือเพียงประมาณ 3-5 คน การอพยพไปทำงานต่างถิ่นมีผลต่อความสัมพันธ์ของครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยแรกเกิดถึง 6 ปี เป็นอย่างมากเนื่องจากพ่อแม่ทำงานต่างถิ่นเหลือปู่ย่าตายายเลี้ยง ซึ่งมักปล่อยปละละเลย ขาดการเอาใจใส่ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวเอาแต่ใจตัวเองในชุมชนที่มีอบายมุขเด็กจะซึมซับนิสัยเหล่านี้ไว้ด้วย จึงต่างจากเด็กที่มีบุคลิกภาพร่างเริงแจ่มใสไม่กลัวคนแปลกหน้า นอกจากบ้านและครอบครัวแล้วโรงเรียน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,การอพยพแรงงาน,สถาบันครอบครัว

ปรีดา ประพฤติชอบและคณะ 2542. การศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการจัดตั้งตลาดกลางเพื่อเกษตรกรจังหวัดขอนแก่น ขอนแก่น:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศึกษาความเป็นไปได้ เพื่อประกอบการตัดสินใจขององค์การตลาด กระทรวงมหาดไทย ในการจัดตั้งตลาดกลางเพื่อเกษตรกร ศูนย์กลางการซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดขอนแก่นและพื้นที่ใกล้เคียง มีการเสนอโครงการจัดตั้งตลาดกลางในบริเวณบ้านท่อน หมู่ที่ 2 ตำบลโนนท่อน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยทำการศึกษาถึงประเภทสินค้า และปริมาณที่จะเข้าสู่ตลาดกลาง โครงสร้างตลาดกลาง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,เกษตรกร,โครงการจัดตั้งตลาดกลางเพื่อเกษตรกร

จีระ ศรเสนา 2541. การพัฒนาอาชีพเสริมของกลุ่มเกษตรกรทำนาโคกสำราญ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพปัญหาการประกอบอาชีพของกลุ่มเกษตรกรทำนาโคกสำราญ กิ่งอำเภอบ้านแฮด จ.ขอนแก่น จำนวน 100 ครัวเรือน และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมที่เหมาะสม พบว่าสภาพด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ ทุนไม่เพียงพอ ขาดการรวมกลุ่มไม่สามารถจำหน่ายผลผลิตได้จึงจัดกิจกรรมแทรกแซงโดยให้ปลูกผักปลอดสารพิษ เพาะเห็ดฟางจัดประชุมปฏิบัติการจัดตั้งกลุ่มอาชีพตั้งศูนย์กลางการตลาดจัดระบบการผลิต การตลาด การบริหารจัดการและการติดตามผลทำให้สมาชิกกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพแบ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,เกษตรกรทำนา,การรวมกลุ่ม,การพัฒนาอาชีพเสริม

สมหมาย ขยันดี 2542. การปนเปื้อนของน้ำชะมูลฝอยในน้ำใต้ดินจากสถานที่ฝังกลบมูลฝอยเทศบาลนครขอนแก่น วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาอนามัยสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาการปนเปื้อนของน้ำชะมูลฝอยบริเวณสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่นลงสู่น้ำใต้ดิน โดยศึกษาคุณลักษณะของน้ำขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและคุณภาพน้ำใต้ดินจากบ่อน้ำที่ขุดเจาะบริเวณรอบๆสถานที่กำจัดในรัศมี 15 กม.

จำนวน 27 บ่อ พบว่าน้ำขยะมูลฝอยจากสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยสามารถเปื้อนสู่น้ำใต้ดินไกลถึง 350 เมตร เมื่อสถานที่กำจัดขยะดำเนินการมา 10 ปี และลึกเฉลี่ยไม่เกิน 20 เมตร ถ้าประชาชนที่อาศัยบริเวณรอบๆสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยนำน้ำใต้ดินมาใช้ในปริมาณมากๆจะทำให้น้ำที่ปนเปื้อนในน้ำ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ขยะมูลฝอย,น้ำชะขยะมูลฝอย,น้ำใต้ดิน, มลพิษทางน้ำ

ประภัสสร สุธรรมวิจิตร 2541. การดูแลสุขภาพของผู้ใช้แรงงานก่อสร้าง : ศึกษาเฉพาะกรณีแรงงานก่อสร้างในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาการดูแลสุขภาพของผู้ใช้แรงงานก่อสร้างในด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลปัจจัยการรับรู้ ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคมและสภาพแวดล้อม การดูแลสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดูแลสุขภาพใช้กลุ่มตัวอย่างจากคนงานก่อสร้างในเขตเทศบาลนครขอนแก่น 281 ราย พบว่า ผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าหญิง อายุต่ำกว่า 30 ปี สถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกันการศึกษาชั้นประถมศึกษา รายได้ 4,00 บาทขึ้นไป ทำงานมา 5 ปี มาจากต่างจังหวัด ลักษณะงานเป็นช่าง ปัจจัยด้านการรับรู้และการสนับสนุนทางสังคมด้านจิตใจอยู่ในระดับมากด้านสภาพแวดล้อมที่พักอาศัย สภาพการทำงาน การดูแลสุขภาพด้านการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค ดูแลยามเจ็บป่วยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสวัสดิการและการได้รับข่าวสารอยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,คนงานก่อสร้าง,การดูแลสุขภาพ

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข และคณะ 2546. เสียงของคนจน:การประเมินความยากจนแบบมีส่วนร่วมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น:ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ ศึกษาประเมินความยากจนจากมุมมองของคนจนในชนบทและในเมือง ประเมินความยากจนจากมุมมองของผู้บริหารระดับท้องถิ่นและระดับนโยบาย โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ความหมายของความยากจนจากมุมมองของคนจนในชนบทเป็นมิติทางใจและทางกายภาพ สาเหตุของความยากจนคือ พ่อแม่เป็นคนยากจนและการศึกษาต่ำ ความยากจนทำให้เกิดปัญหาสังคม นโยบายของรัฐไม่สามารถเข้าถึงโดยทั่วถึง กลุ่มคนจนที่ควรได้รับการช่วยเหลือเร่งด่วนคือ กลุ่มที่ไม่มีที่ดินทำกิน คนพิการ คนป่วยเรื้อรัง คนไม่มีงานทำ ความหมายของความยากจนจากมุมมองของคนจนในเมืองและของคนชนบทไม่ต่างกันนัก คนจนเมืองกระจุกตัวอยู่เป็น

ชุมชนย่อยๆมีอาชีพรับจ้างทั่วไป สาเหตุของคนจนไม่ได้มาจากภัยธรรมชาติ ความยากจนจากมุมมองของผู้บริหารระดับท้องถิ่นและนโยบาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,คนจน,มุมมอง,การประเมิน,สาเหตุความจน

ศรีลำยอง สังขศิริ 2545. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวในชุมชนแออัดเขตเทศบาลนครขอนแก่น กรณีศึกษา ชุมชนเทพรักษ์ 4 วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(1):64.

บทความนี้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เพศ และเศรษฐกิจ และหาแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัวกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้หญิงที่อยู่กับสามีในชุมชนเทพารักษ์ 4 เขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยมีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณและคุณภาพแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อสตรีในครอบครัว จากการประยุกต์กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ในกลุ่มแกนนำ พบว่า ควรเน้นถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาในทุกระดับปัจจัยทั้งผู้กระทำรุนแรงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ครอบครัว,ความรุนแรงต่อสตรี,โครงสร้างสังคม

ดุษฎี อายุวัฒน์ 2546. ผลการแก้ปัญหาเร่งด่วนกลุ่มผู้ยากลำบาก:กรณีศึกษาเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอดส์จังหวัดขอนแก่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(2):43-57.

บทความนี้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องผลของการแก้ปัญหาเร่งด่วนกลุ่มผู้ยากลำบาก กรณีศึกษาเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอดส์ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น โดยพบว่า การให้ความช่วยเหลือตามโครงการของสำนักงานกองทุนเพื่อสังคม (SIF MENU 5)ที่ผ่านกองทุนทั้ง 4 นั้น ทำให้ได้รับการบรรเทาได้มาก แต่ยังมีข้อจำกัดในด้านความเข้าใจ และการรับรู้ข้อมูลที่ต่างกัน บางครั้งความช่วยเหลือถูกนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของกองทุนบ้าง และการดำเนินงานในเครือข่ายยังขาดการติดตามผลการให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจัง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,เครือข่าย,ผู้ป่วยเอดส์,กระบวนการ,ดำเนินงาน

สุนทร สิริภักดิ์ 2540. ความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการพัฒนาการเกษตรและโภชนาการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี:ศึกษากรณีหมู่บ้านกุดหว้า ตำบลดอนดู่ อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล การรับทราบข่าวสาร ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อโครงการฯของประชาชนตัวอย่างจำนวน 191 คน พบว่าประชาชนส่วนมากเป็นหญิง อายุน้อยกว่า 40 ปี จบชั้นประถมศึกษาสมรสและอยู่ด้วยกันมีอาชีพเกษตรกรรมอาศัยอยู่ในหมู่บ้านน้อยกว่า 20 ปี ความคิดเห็นของประชาชนในภาพรวมของโครงการฯพัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก่อสร้างทางหลวงในชนบทชั้นที่ 3 อยู่ในระดับมาก ส่วนเพศ อายุ การศึกษา อาชีพหลัก ระยะเวลา ที่อาศัยในหมู่บ้าน การเข้าร่วมโครงการหรือไม่เข้าร่วม ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนทุกโครงการ แต่สถานภาพสมรสรายได้ต่อเดือน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,โครงการพัฒนาการเกษตรและโภชนาการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน

เบญจวรรณ นาราสัจจ์ 2541. การรับช่วงการผลิตกับระบบความสัมพันธ์ทางสังคมในชุมชน ศึกษากรณีกิจการแหอวนในหมู่บ้าน จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาการรับช่วงการผลิตจากโรงงานเข้าสู่หมู่บ้านด้ายระบบตัวแทนหรือคนกลางเพื่อทำความเข้าใจ ลักษณะความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในเครือข่ายรับช่วงการผลิต การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน พบว่าการรับช่วงการผลิตอวนในฐานะกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดกลุ่มความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่ และเงื่อนไขในการทำงานเปิดโอกาสให้ผู้ปะอวนร่วมกิจกรรมทางสังคมเพื่อรักษาความสัมพันธ์ต่อคนรอบข้างไว้ การรับช่วงการผลิตอวนช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมภายในหมู่บ้านให้เข้มแข็งขึ้น มีรายได้เป็นเงินสดอย่างสม่ำเสมอ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ส่งเสริมการศึกษาแก่ลูกหลาน ร่วมทำบุญช่วยเหลือ บริจาคแก่กิจกรรมส่วนรวมของหมู่บ้าน ก่อให้เกิดแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ภายในครัวเรือนและชุมชน คือผู้หญิงเป็นผู้ปะอวนมีความสำคัญขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ช่วงการผลิต,เครือข่าย,เศรษฐกิจ,กิจกรรมของชุมชน

ธวัชชัย เพ็งพินิจ 2544. วิถีชีวิตของเกษตรกรชานเมืองภายหลังการขายที่ดินทำกิน:กรณีศึกษาบ้านโนนม่วง หมู่ที่ 3 ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพัฒนาชนบทศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาวิถีชีวิตของเกษตรกรชานเมืองภายหลังการขายที่ดินทำกิน ชาวบ้านโนนม่วงหมู่ที่ 3 ต.ศิลา อ.เมือง จ.ขอนแก่น พบว่าบ้านโนนม่วงเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน ชาวบ้านมีอาชีพเดิมคือ การทำนาในที่ดินทำกินของตนเอง หลังจากขายที่ดินทำกินชาวบ้านอพยพเข้าไปทำงานรับจ้างในภาคอุตสาหกรรมและบริการในตัวเมืองและอีกส่วนก็ประกอบอาชีพอื่นๆในหมู่บ้าน ปัจจัยที่มีผลต่อการขายที่ดินได้แก่ ภาระหนี้สิน ค่านิยม การขยายตัวของเมือง และภาวะความแปรปรวนของธรรมชาติ ซึ่งเกิดผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงขึ้นในโครงสร้างทุกส่วนในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม วัฒนธรรม พฤติกรรมของคนในหมู่บ้านทำให้รากฐานทางความคิด ค่านิยม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชานเมือง,เกษตรกร,วิถีชีวิต,หลังการขายที่ดินทำกิน

สมพันธ์ เตชะอธิก 2545. สมองไหล วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 17(3):45-47.

การอพยพแรงงานคือ อาการสมองไหลจากชุมชน เพราะคนที่ออกจากหมู่บ้านเป็นวัยแรงงานที่มีความคิดและแรงกาย มีพื้นฐาน อดทนรับผิดชอบการทำงาน เป็นพ่อบ้านแม่บ้านที่ต้องดูแลลูกๆแต่ไม่อยู่ด้วยจนบางท่านกล่าวว่า "ครอบครัว ชุมชนแตกสลายเสียแล้ว" ชุมชนจึงเข้มแข็งไม่ได้ด้วยภาวการณ์เช่นนี้แม้รัฐบาล NGOs สถาบันการศึกษา พยายามนำเงินลงไปหลายล้านบาท แต่ก็ไม่อาจคานงัดกับโครงสร้างและระบบต่างๆในสังคมที่เป็นกระแสหลักได้ขณะที่เราต้องการเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิใจในไร่นา มีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมช่วยเหลืออาทรต่อกัน จึงเป็นกระแสรองและการกระจัดกระจาย กรณีชุมชนที่ทำได้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะที่ดิน เป็นอุดมการณ์ อุดมคติที่ใฝ่ฝัน มีเกิดขึ้นจริงแต่ไม่มาก สิ่งที่ต้องหวนกลับมาใคร่ครวญ คือ หน่วยงานจากกรุงเทพหรือท้องถิ่นจะดึงสมองไหลออกจากชุมชนต่อไปเรื่อยๆหรือไม่เราควรร่วมกันคิดใหม่ว่า บทบาทของ NGOs ที่ค่อยๆหดหายไปในงานพัฒนาโดยหน่วยงานสนับสนุนทุน "ยิ่งตรง" ไปที่ผู้นำชุมชนเลย และให้มาทำหน้าที่ NGOs นั้น ควรจัดปรับหรือแบ่งบทบาทให้กับ NGOs ประสานงานพัฒนาโครงการ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชน,การอพยพแรงงาน,สมองไหล

พัชรินทร์ ลาภานันท์ 2539. รายงานการศึกษา ทัศนะของชาวชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นต่อสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาชุมชนตลาด อ.จิระ [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับชาวชุมชนตลาดอ.จิระ จ.ขอนแก่นต่อบริการสาธารณะและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ พบว่าชุมชนนี้อยู่บริเวณศูนย์กลางเมืองใกล้สถานีขนส่ง บขส. ได้รับบริการสาธารณะทั้งจากรัฐและเอกชนเจ้าของตลาด และผู้ประกอบการค้าขายบริเวณใกล้เคียง บริการน้ำดื่มเป็นบริการที่ได้รับความพอใจสูง แต่การทำความสะอาด กำจัดขยะ กำจัดน้ำเสียและห้องสุขาไม่เป็นที่น่าพอใจ มีปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากน้ำไม่สามารถระบายออกจากตลาดได้ ปัญหาการจราจรและปัญหาขยะล้วนแต่เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กระทบชาวตลาดอ.จิระมาก และไม่มีองค์กรที่มีบทบาทในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน แต่เข้าร่วมกับองค์กรชุมชน "ชมรมตลาดเทศบาล3(โบ้เบ้)" ในการดำเนินกิกรรมจัดการและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมภายในตลาดของชมรมฯ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชนตลาดสดอ.จิระ,องค์กรชุมชน, สาธารณูปโภค,การจัดการสิ่งแวดล้อม

วีณา นานาศิลป์และคนอื่นๆ 2538. ผลกระทบของโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อสุขภาพอนามัยชาวอีสาน : กรณีศึกษาชุมชนแถบลุ่มน้ำพอง [ขอนแก่น]:องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศแคนาดาและสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและปัจจัยที่มีผลกระทบของโรงงานอุตสาหกรรมต่อสุขภาพอนามัยจาก 4 ชุมชนแถบลุ่มน้ำพอง โดย 3 ชุมชนแรกอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมผลิตเยื่อกระดาษ โรงงานน้ำตาล และโรงงานสุราชุมชนที่ 4 อยู่ห่างจากโรงงานผลิตเยื่อกระดาษ 40 กิโลเมตรจึงเป็นชุมชนควบคุม พบว่าชาวบ้านชุมชนใกล้โรงงานอุตสาหกรรมเชื่อว่าโรงงานส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของตน แก้ไขปัญหาด้วยความอดทน หากทนไม่ไหวจึงร้องเรียนโรงงาน อำเภอและเดินขบวนประท้วง ชุมชน อายุและความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกของตนเองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพจิต ซึ่งปัญหาสุขภาพอนามัยของแต่ละชุมชนไม่มีความแตกต่าง เป็นโรคหวัด/ทางเดินหายใจ ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชนแถบลุ่มน้ำพอง,โรงงานอุตสาหกรรม,ผลกระทบ

ทองทิพย์ สุนทรชัย 2539. รายงานการศึกษา ทัศนะของชาวชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นต่อสิ่งแวดล้อม:กรณีศึกษาชุมชนธารทิพย์ [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับชุมชนธารทิพย์ จ.ขอนแก่น ต่อบริการสาธารณูปโภคและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ พบว่า ชุมชนนี้ได้รับบริการสาธารณะ เช่น น้ำ ประปา ไฟฟ้า กำจัดขยะ ถนนไปถนนจากรัฐเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะไฟฟ้าและประปา คุณภาพบริการเป็นที่พอใจแต่ควรแก้ไขในเรื่องความสม่ำเสมอ ความสะอาดและความรวดเร็ว มีปัญหาน้ำท่วม ถนนชำรุด น้ำเน่าเสีย น้ำประปาไม่เพียงพอและปัญหากลิ่นเหม็นในหน้าแล้ง ชุมชนและองค์กรชุมชนให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาในอัตราส่วนที่แตกต่างกัน ผู้นำชุมชนมีความกระตือรือร้นและสมาชิกชุมชนไม่ให้ความร่วมมือมากนัก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชนธารทิพย์,สาธารณูปโภค,การจัดการสิ่งแวดล้อม,องค์กรชุมชน

พัชรินทร์ ลาภานันท์ 2539. รายงานการศึกษา ทัศนะของชาวชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นต่อสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา:ชุมชนโนนทัน(ชุมชนโนนทัน4และ7) [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับชุมชนโนนทัน จ.ขอนแก่น ต่อบริการสาธารณะและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ จำนวน 55 คน พบว่า ชุมชนนี้อยู่รอบนอกศูนย์กลางเมือง ได้รับการบริการสาธารณะของรัฐไม่ทั่วถึง บางพื้นที่ไม่มีประปาและไฟฟ้า ชาวชุมชนพอใจบริการน้ำดื่ม น้ำประปาและสูบส้วม แต่ไม่พอใจการระบายน้ำเสีย การกำจัดพาหะนำโรค การสร้าง/ซ่อมถนน มีปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องคุณภาพถนนในชุมชนเป็นลูกรัง ไม่มีทางระบายน้ำทำให้น้ำท่วมขังผิวถนนขรุขระ การสัญจรไม่สะดวก ปัญหาพาหะนำโรคและกลิ่นเหม็นจากโรงฆ่าสัตว์ที่ตั้งในชุมชน ชาวชุมชนตระหนักถึงปัญหาสภาพแวดล้อม แต่บทบาทของชุมชนและองค์กรชุมชนต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ชัดเจน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชนโนนทัน,สาธารณูปโภค,การจัดการสิ่งแวดล้อม,องค์กรชุมชน

จรัญญา วงษ์พรหม 2539. รายงานการศึกษา ทัศนะของชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นต่อสิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาชุมชนโนนหนองวัด2 [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับชุมชนโนนหนองวัด2 ต่อบริการสาธารณะและปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่าบริการสาธารณูปโภคในชุมชนมีน้อยและยังต้องพัฒนาปรับปรุงอีกหลายด้านทั้ง

ประปา ไฟฟ้า ที่ไม่ทั่วถึง เนื่องจากชาวชุมชนมีรายได้น้อยและอาชีพไม่มั่นคงแต่ต้องจ่ายค่าบริการสาธารณูปโภคสูงกว่าชุมชนข้างเคียง ไม่มีการจัดระบบน้ำเสียในครัวเรือน มีน้ำท่วมขังเป็นแอ่งถนนขรุขระสัญจรลำบาก ขยะตกค้างส่งกลิ่นเหม็น ขาดแคลนน้ำและน้ำดื่มไม่สะดวกในหน้าแล้ง แม้แต่หน่วยงานรัฐ ชุมชน และองค์กรชุมชนเห็นว้าปัญหาความยากจนจากความไม่มั่นคงของอาชีพและรายได้น้อยควรรีบแก้ไขก่อนปัญหาสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชนโนนหนองวัด 2 องค์กรชุมชน,การจัดการสิ่งแวดล้อม,สาธารณูปโภค

ธนะจักร เย็นบำรุง 2539. รายงานการศึกษา ทัศนะของชาวชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นต่อสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษา:ชุมชนมิตรภาพ [ขอนแก่น]:มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับชาวชุมชนมิตรภาพ จ.ขอนแก่น ต่อบริการสาธารณูปโภคและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ พบว่าได้รับสาธารณูปโภคจากรัฐน้อยมาก ส่วนใหญ่อาศัยเพื่อนบ้านเอกชน ทั้งไฟฟ้า น้ำประปา น้ำดื่ม ถนน สูบส้วมทำให้ค่าใช้จ่ายบริการต่างๆสูงมาก จึงต้องการให้รัฐเข้ามาช่วยจัดการด้านบริการสาธารณูปโภคผ่านการรถไฟแห่งประเทศไทยในฐานะเจ้าของพื้นที่ มีปัญหาน้ำท่วมขัง น้ำเน่าเสีย ถนนเฉอะแฉะ ขยะ น้ำประปาไม่พอ กลิ่นน้ำมัน ซึ่งรัฐควรแก้ไขและจัดการองค์กรชุมชนมิตรภาพมีประธานกรรมการที่เป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชนและภายนอกชุมชนสามารถพัฒนาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชนมิตรภาพ,สาธารณูปโภค,การจัดการสิ่งแวดล้อม,องค์กรชุมชน

ปนัดดา ภู่เจริญศิลป์ 2541. บทบาทของกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง:ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยและบทบาทของกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยสัมภาษณ์กรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จำนวน 300 ราย พบว่าส่วนใหญ่มีบทบาทในการป้องกันและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาท ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ภาระครอบครัว การรับข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจในบทบทหน้าที่ ความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม ความคาดหวังในผลประโยชน์แรงจูงใจทางการเมือง การรับรู้เกี่ยวกับความร่วมมือของสมาชิกในชุมชน อิทธิพลกลุ่ม การสนับสนุนจากครอบครัว

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชนเมือง,การจัดการสิ่งแวดล้อม, คณะกรรมการชุมชน,บทบาท

อภิศักดิ์ ไฝทาคำ 2545. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษามรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของเมืองขอนแก่นเพื่อการพัฒนา ขอนแก่น:ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของเมืองขอนแก่นเพื่อการพัฒนา ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ว่า 1) พัฒนาการชุมชนเมืองขอนแก่นมีเงื่อนไขที่เป็นตัวเอื้อให้เกิดการก่อร่างสร้างเมือง มีความแตกต่างกันไป ตามยุคตามสมัยซึ่งการเปลี่ยนแปลงสภาพกายภาพที่ห่อหุ้มคนทำให้ชีวิตคนเปลี่ยนไปด้วย แต่ความสุขแบบชีวิตคนเมืองนั้นเป็นสิ่งที่คนเมืองต้องคิดตั้งหลักหาทางคิดสร้างความสุขแบบที่เป็นตัวเอง 2) ลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองและควรค่าแก่การอนุรักษ์ สภาพของเมืองอันได้แก่ ภูมิสัญลักษณ์ย่านชุมชน เป็นต้น 3) การพัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองจำเป็นต้องรู้และเข้าใจรากเหง้าของเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชนเมือง,มรดกทางวัฒนธรรม,การอนุรักษ์,การสืบทอด

วราภรณ์ ประสาทกุล 2540. การส่งเสริมอาชีพสำหรับประชาชนที่อาศัยในชุมชนแออัด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัญหา ความต้องการ และรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนในชุมชนโนนหนองวัด2 จ.ขอนแก่น จำนวน 30 คน โดยใช้การฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพ การจัดกลุ่มสนใจและการจัดตั้งกองทุนพัฒนาชนบทเป็นกิจกรรมที่แทรกแซง พบว่าประชาชนมีความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการรวมกลุ่มจัดตั้งกองทุนพัฒนาชุมชน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นทั้ง ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชนแออัด,การส่งเสริมอาชีพ

ศิริพร ทองบ่อ 2539. การศึกษาภาวะสุขภาพจิตและวิถีการเผชิญปัญหาของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนแออัด เขตเทศบาลนครขอนแก่น วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาภาวะสุขภาพจิตและวิธีการเผชิญปัญหาของหัวหน้าครอบครัวในชุมชนเทพารักษ์ตอนต้น เทพารักษ์ตอนกลาง เทพารักษ์ตอนปลาย หนองแวงตราชู2 โนนหนองวัด2 หลักเมือง และมิตรภาพ เขตเทศบาลนครขอนแก่น จ.ขอนแก่น จำนวน 150 คน พบว่า หัวหน้าครอบครัวส่วนใหญ่มีสภาวะสุขภาพจิตไม่ดี มีส่วนน้อยที่ดี หัวหน้าครอบครัวเลือกใช้วิถีการเผชิญปัญหาที่มุ่งเน้นแก้ปัญหา 5 อันดับแรกคือ ยอมรับความจริง ย่อยปัญหาเพื่อแก้ไขได้ง่ายและดีขึ้น ทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้น มองปัญหาอย่างรอบคอบโดยปราศจากคติ และหารายละเอียดของสาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการเผชิญหน้ากับปัญหาที่มุ่งเน้นการปรับอารมณ์ที่เลือกใช้ 5 อันดับแรกคือ คิดว่าคิดว่าโลกนี้ไม่ใช่เราที่มีปัญหาคนเดียว หัวเราะเสมอเมื่อมีทุกข์หรือกังวลใจ สวดมนต์ไหว้พระให้ใจสงบ ทำงานหรือออกำลังกายคลายความเครียด และเข้านอน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ชุมชนแออัด,สุขภาพจิต

สมศักดิ์ ศรีสันติสุขและคณะ 2534. ลักษณะการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและปัจจัยเสี่ยงทางสังคมของโรคอุจาระร่วงในเด็ก:การศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี 10 หมู่บ้านในจังหวัดขอนแก่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 9(1):83-90

บทความนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการเปลี่ยนแปลงของชุมชน และปัจจัยเสี่ยงทางสังคมของโรคอุจาระร่วงในเด็ก ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรณี 10 หมู่บ้านในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งพบว่า มีปัจจัยที่ทำให้สรุปได้ดังนี้ 1) การเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปและประวัติความเป็นมาของแต่ละชุมชน 2) การเปรียบเทียบลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,เด็ก,โรคอุจาระร่วง,การเปลี่ยนแปลงชุมชน,ปัจจัยเสี่ยง

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่งและสุกัญญา เอมอิ่มธรรมและคณะ 2544. รูปแบบการพัฒนาการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการจัดการทรัพยากร วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 18(3):34-46.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความต้องการในการจัดการทรัพยากรบริหารส่วนตำบล การสร้างสมรรถนะในการจัดการทรัพยากรบริหารส่วนตำบลและสร้างรูปแบบการพัฒนาการบริหารส่วนตำบล โดยศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ทั้งด้านปัญหาและความต้องการในการจัดการทรัพยากรทุกด้านมีปัญหาทั้งด้านบริหารบุคคล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ทรัพยากร,องค์กร,การจัดการทรัพยากร,สมรรถนะ

พิธันดร นิตยสุทธิ์ 2546. ความเป็นสถาบันขององค์กรเกษตรกรผู้ผลิตผักสวนเชิงพาณิชย์ตามแนวเกษตรอินทรีย์ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(2):26.

ศึกษาเงื่อนไขส่งเสริมและข้อจำกัดต่อความเป็นสถาบันขององค์กรเกษตรกรผู้ผลิตผักสวนครัวเชิงพาณิชย์ตามแนวเกษตรอินทรีย์ในหมู่บ้านเสียว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ระเบียบวิธีวิทยาใช้ทั้งปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยระบุว่าทุนทางสังคมในปัจจุบันของหมู่บ้านนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งเสริมความเป็นสถาบันขององค์กรเกษตรกรเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การมีข้อตกลงบนพื้นฐานความสัมพันธ์แบบปฐมภูมิระหว่างสมาชิกองค์กรเกษตรเพียงอย่างเดียว เป็นช่องทางให้มีการใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตมากขึ้น ความเป็นสถาบันขององค์กรผู้ผลิตผักสวนครัวเชิงพาณิชย์ตามแนวเกษตรอินทรีย์ในองค์กรนี้จะเกิดขึ้นได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ทุนทางสังคม,เกษตรอินทรีย์,การผลิต

นลินี ตันธุวนิตย์ 2539. รายงานการศึกษา ทัศนะของชาวชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นต่อสิ่งแวดล้อม:กรณีศึกษาชุมชนหนองคู [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับชุมชนหนองคู เทศบาลนครขอนแก่นต่อบริการสาธารณูปโภคและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ พบว่าเป็นชุมชนที่อยู่ศูนย์กลางของเทศบาลได้รับการบริการสาธารณะเกือบทุกครัวเรือน เกือบทั้งหมดพอใจบริการน้ำ ประปา ไฟฟ้า แต่มีไม่ถึงครึ่งหนึ่งไม่พอใจบริการเก็บขยะของรัฐที่ไม่สม่ำเสมอ และระบบกำจัดน้ำเสียของชุมชนที่มีขนาดเล็ก ไม่ทำความสะอาดขยะอุดตันและได้รับบริการสูบส้วมและน้ำดื่มของเอกชน ชุมชนนี้อยู่ในพื้นที่ต่ำและเป็นที่ตั้งของที่พักรถขยะของเทศบาล สถานลักลอบฆ่าสัตว์ของเอกชน คลองรอบเมือง และคลองระบายน้ำของเทศบาล มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม คือ น้ำท่วม น้ำเน่า พาหะนำโรคและกลิ่นขยะ ชุมชนต้องการให้เทศบาลย้ายแหล่งก่อมลพิษออกไปนอกชุมชน แต่ที่ผ่านมาชุมชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,เทศบาล,สาธารณูปโภค,การจัดการสิ่งแวดล้อม

นลินี ตันธุวนิตย์และคนอื่นๆ 2539. รายงานผลการศึกษาทัศนะของชาวชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่นต่อสิ่งแวดล้อม [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับระบบการบริการสาธารณูปโภคในชุมชนของภาครัฐและเอกชนที่จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนรวมถึงการตระหนักและการมีส่วน

ร่วมของบุคคล องค์กรชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยศึกษาชุมชนในเทศบาลนครขอนแก่น 6 ชุมชน เป็นชุมชนในเขตศูนย์กลาง 2 ชุมชน (ตลาด อ.จิระและหนองคู) ชุมชนเขตรอบนอก 2 ชุมชน (โนนทันและธารทิพย์)ชุมชนแออัด 2 ชุมชน (โนนหนองวัด2และมิตรภาพ) พบว่าบริการสาธารณูปโภคของรัฐเป็นไปอย่างทั่วถึง ชุมชนเขตรอบนอกบางครัวเรือนยังไม่มีน้ำประปาและไฟฟ้าใช้ ชาวชุมชนแออัดมีรายได้เฉลี่ยต่ำสุด แต่ต้องเสียค่าบริการสาธารณูปโภคสูงกว่าชุมชนอื่นๆถึง 3 เท่า และต้องเผชิญปัญหากับด้านที่อยู่อาศัยและสิทธิการอยู่อาศัย ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญคือ น้ำท่วมขังในฤดูฝน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,เทศบาล,สาธารณูปโภค,การจัดการสิ่งแวดล้อม

สุพจน์ หารพรม 2540. ศักยภาพเชิงเศรษฐกิจของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตสมุนไพรผงบ้านห้วยซ้อทรัพย์สมบูรณ์ อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการและผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการผลิตสมุนไพรผง พบว่าการแปรรูปสมุนไพรผงนั้น ใช้วัตถุดิบที่หาได้ธรรมชาติ ส่วนศักยภาพเชิงเศรษฐกิจพบว่าเกิดขึ้นได้จากการรวมกลุ่มการผลิตเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องทุน การแปรรูป การจำหน่ายซึ่งพัฒนาในเชิงปริมาณ ในด้านบทบาทของกลุ่มแม่บ้านได้รับการยอมรับจากสามี เพราะสามารถหารายได้เพิ่มขึ้น ทำให้การอพยพไปทำงานต่างถิ่นน้อยลง และในด้านศาสนาและวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ธุรกิจชุมชน,กลุ่มแม่บ้าน,การแปรรูปสมุนไพร,สมุนไพรผง

อำพร สุคนธรัตนสุข 2544. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของนักศึกษาระดับปวส. ในจ.ขอนแก่นที่สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 380 คน พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกิจกรรมเป็นตัวแปรที่สัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น คือเพศ สถานที่ศึกษา ประเภทวิชาที่ศึกษา ระดับสำนึกความเป็นพลเมือง และการเมืองในระดับประเทศ คือสถานศึกษาชั้นปีที่กำลังศึกษา ประวัติ การร่วมกิจกรรม และระดับ

สำนึกความเป็นพลเมือง ส่วนอายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ภูมิลำเนา อาชีพหลักของผู้ปกครอง และรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,นักศึกษาระดับปวส., การมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมชาย พงษ์เทพิน 2542. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้นำกับการทำงานของผู้นำเครือข่ายองค์กรชุมชนในเขตเมือง ศึกษาเฉพาะกรณี:เครือข่ายสหชุมชนนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้นำเครือข่าย และความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้นำกับการทำงานโดยศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าสภาพทางสังคมในส่วนที่สัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกมีความเกี่ยวข้องต่อการทำงานของผู้นำเครือข่ายทั้งด้านการวางแผน ประสานงาน ดำเนินงาน ส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทำให้ผู้นำได้มีกระบวนการเรียนรู้มาใช้กับงาน ได้รับค่าตอบแทนทำให้ทำงานได้เต็มที่ในขณะเดียวกันได้เกิดข้อจำกัดในการทำงานคือการส่งเสริมการขยายฐานของสมาชิกชุมชนเน้นการขยายสมาชิกตามพื้นที่ทำให้มีการผสมระหว่างชุมชนที่มีปัญหาความต้องการแตกต่างกันไม่สามารถ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ผู้นำ,เครือข่ายองค์กรชุมชน,เศรษฐกิจ, สังคม

อัมพรพรรณ ธีรานุตรและคณะ 2539-2540. การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานบางประการกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น ขอนแก่น:คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยพื้นฐานบางประการกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น ในด้านพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครขอนแก่น และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุกับปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ และลักษณะครอบครัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ผู้สูงอายุ,พฤติกรรมการดูแลตนเอง

รติอร พรกุณา 2546., บทบาทและการรับรู้ทางวัฒนธรรมของบุตรสวาในการดูแลบิดามารดาสูงอายุที่เจ็บป่วยเรื้อรังในสังคมอีสาน:กรณีศึกษาในจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัว) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และบทบาทการดูแลบิดามารดาที่เจ็บป่วยเรื้อรังของบุตรสาวในสังคมอีสาน พบว่าแบ่งแกนความคิดได้ 5 ข้อคือ 1)การเข้าสู่บทบาทผู้ดูแล เป็นระยะแรกที่รับรู้ว่าบิดามารดามีการเจ็บป่วยและตระหนักว่าต้องมีผู้ให้การดูแล 2) ผลกระทบของผู้ดูแลทั้งทางด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตใจ 3) ชีวิตที่ผันผ่านของผู้ดูแลที่ภาระรับผิดชอบเพิ่มขึ้น 4) โรคเรื้อรังคือความไม่แน่นอนไร้จุดจบและน่าเบื่อหน่าย

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยเรื้อรัง,การดูแลผู้ป่วยที่บ้าน,บุตรสาว,บทบาท

บุณยรงค์ นิลวงษ์และสิทธิพร ณ นครพนม 2544. ขอนแก่นศึกษา ขอนแก่น:โรงพิมพ์ศิริภัณฑ์ออฟเซ็ท.

งานชิ้นนี้ได้ศึกษาเกี่ยวกับจังหวัดขอนแก่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ประวัติศาสตร์โบราณคดี การปกครอง เมืองเก่าต่าง ๆ พัฒนาการด้านต่าง ๆ ของจังหวัดขอนแก่น ขอนแก่นในปัจจุบัน,การพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนความรู้และเรื่องน่ารู้ต่าง ๆ ซึ่งได้เรียบเรียงขึ้นเป็นหนังสือวัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดขอนแก่นและสามารถใช้อ้างอิงตลอดจนทราบถึงความเป็นมาของจังหวัดขอนแก่น ตลอดจนให้ชาวขอนแก่นได้ทราบและตระหนักถึงวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,พัฒนาการ,เอกลักษณ์,ภูมิปัญญา

ปรุงศรี วัลลิโภดม, บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2544. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดขอนแก่น [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯเนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดขอนแก่น ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยี เอกลักษณ์ของท้องถิ่น บุคคลสำคัญ

และพระมหากรุณาธิคุณในการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาจังหวัดขอนแก่น โดยใช้วัฒนธรรมการศึกษาและการพัฒนาเป็นกระบวนการและการพัฒนาเป็นกระบวนการที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทำให้

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,เอกลักษณ์, ภูมิปัญญา

สมบัติ กองภา 2540. การยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองของเกษตรกรผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์กับศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 17 จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาส่งเสริมการเกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองและเรื่องต่างๆ ของเกษตรกรผู้ทำแปลงขยายพันธุ์จำนวน 160 คน พบว่า เกษตรกรเป็นชายส่วนใหญ่ จบชั้นประถมศึกษา สมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 6 คน อาชีพหลักคือเกษตรกรรม มีพื้นที่ถือครอง 19.2 ไร่ รายได้เฉลี่ย 51,225 บาทต่อปีต่อครอบครัว พบว่าการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองของเกษตรกรส่วนใหญ่มีการยอมรับปฏิบัติตามทุกครั้งในระดับสูง และแตกต่างกันตามความสามารถในการซื้อผลผลิตคืน ความสามารถในการผลิต เมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,เมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง,การใช้เทคโนโลยี, การขยายพันธุ์ถั่วเหลือง

มนสิชา เพชรานนท์,วินิจ ยังมี และประนอม จันทรโณทัย 2548. การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบลักษณะนิเวศภูมิทัศน์พื้นที่แนวริมสองฝั่งแม่น้ำพอง อำเภออุบลรัตน์ อำเภอน้ำพอง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ขอนแก่น: รวมบทคัดย่อผลงานวิจัย โครงการวิจัย 2544-2547 ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาสำรวจหารูปแบบลักษณะภูมิทัศน์-ภูมินิเวศของลำน้ำพอง เพื่อกำหนดจำแนกกลุ่มลักษณะ-ภูมิทัศน์-ภูมินิเวศที่มีคุณค่าในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำพอง และเพื่อสร้างความเข้าใจในสภาพปัจจุบันและปัญหาแนวโน้มของลักษณะภูมินิทัศน์-ภูมินิเวศในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำพอง จากการศึกษาพบว่า แนวแม่น้ำพองในบริเวณที่ศึกษามีบริเวณที่มีคุณค่าทางนิเวศภูมิทัศน์ของแนวสายทั้งเชิงโครงสร้าง บทบาทเชิงสัมพันธ์ ในหน่วยขนาดบริเวณของรูปแบบเฉพาะของแนวแม่น้ำที่ถูกดัดแปลงและใช้ประโยชน์จากมนุษย์ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์การศึกษาในบทบาท-รูปแบบ โครงสร้างนิเวศน์ภูมิทัศน์ที่ดินและประยุกต์ใช้ในการวางแผนจัดการ-ภูมิทัศน์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,แม่น้ำพอง,ภูมิทัศน์,ภูมินิเวศ,การจัดการ

ดุษฎี อายุวัฒน์ 2540. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพ การตอบสนองต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 15(1):44-62.

การพัฒนาเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในเมืองหลัก ส่วนหนึ่งเกิดจากแรงผลักดันจากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มุ่งเชื่อมโยง เศรษฐกิจของประเทศสู่เศรษฐกิจโลกการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจย้ายถิ่น และสำมะโนประชากร และเคหะเพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงอาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจของภูมิภาคที่ตอบสนองตอนบาย การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภายนอก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอาชีพจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมในทศวรรษที่ผ่านมาได้พบชัดเจนว่าเพศหญิงมีบทบาทในหมวดอาชีพต่างๆ เพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกับแรงงานเด็กที่อายุต่ำกว่า 14 ปี และกลุ่มอายุ 15-16 ปี อนึ่งพบว่าผู้ย้ายถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงอาชีพในหมวดช่างและกรรมกรในกระบวนการผลิตและหมวดอาชีพ บริการเพิ่มสูงขึ้น ในส่วนนี้น่าจะเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่า ในเมืองหลักเช่น จังหวัดขอนแก่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ระบบการผลิต,ทรัพยากร,การเปลี่ยนแปลง

วนิดา วิระกุล 2544. ระบบสุขภาพภาคประชาชน:ผลสำเร็จที่สะท้อนความเข้มแข็งของชุมชน วารสารสาธารณสุขมูลฐาน ภาคอีสาน. 17(1):41-46.

หลักการและปรัชญาการพัฒนาที่ว่า "การให้บริการด้านสาธารณสุขจะสำเร็จจนทำให้ประชาชนทุกคนมีสุขภาพที่ดีถ้วนหน้าจะต้องเกิดจากการจัดระบบการบริการ 2 ระบบ คือ ระบบบริการที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการโดยใช้หลักการของการพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐานเป็นกลยุทธ์หลัก" วิวัฒนาการของการพัฒนาระบบสุขภาพของไทยที่ผ่านมา "กระทรวงสาธารณสุขได้ให้ความสำคัญกับการจัดระบบบริการด้านการรักษาพยาบาล มากกว่าการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้ตระหนักและร่วมในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมคุณภาพอย่างแท้จริง จึงทำให้ประชาชนมีทัศนคติที่ผิดคิดว่า "เจ็บป่วยไปหาหมอได้ตลอดเวลา" "การดูแลรักษาสุขภาพเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่"ในแผน 9ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมืองที่ต้องมีการกระจายอำนาจการปกครองสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ: การพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในระดับหมู่บ้าน เหล่านี้เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้แนวทางการพัฒนาระบบสุขภาพจะต้องศึกษาหาทางพัฒนาทำให้ระบบสุขภาพจะต้องศึกษาวัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ระบบสุขภาพ,องค์กร,การพัฒนายั่งยืน

วีระ ภาคอุทัยและคนอื่นๆ 2537. รายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจสถานการณ์แรงงานและทักษะของแรงงานในชนบทจังหวัดขอนแก่น [ขอนแก่น]:องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศแคนาดา และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์แรงงานจาก 1,920 ครัวเรือน ประชากร 7,217 คน พบว่าขนาดของครัวเรือนเล็กลงเฉลี่ย 486 คนต่อครัวเรือน ประชากรวัยเด็กแคบลง ส่วนใหญ่อายุ 20-24 ปี อยู่ในช่วงวัยแรงงาน 13-65 ปี สัดส่วนของผู้จบการศึกษามากกว่าภาคบังคับมีมากขึ้น ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุดแต่แรงงานเกษตรกรรมบางคนออกไปรับจ้างตลอดปี แรงงานนอกภาคเกษตรมีงานทำมากกว่าว่างงานซึ่งส่วนมากทำงานเป็นลูกจ้างบริษัทร้านค้าและสถานบริการต่างๆ ส่วนมากเป็นงานก่อสร้างหรืออุตสาหกรรมทอผ้า เย็บผ้า แหอวน เป็นต้น มีการอพยพแรงงานแบบเช้าไป-เย็นกลับตลอดปี ตามฤดูกาล มีแรงงานเด็กอายุ 13-18 ปีที่ทำงานในงานจ้างพาณิชยกรรมโรงงานสิ่งทอ ส่วนมากไม่เสี่ยงอันตราย ทักษะของแรงงานนอกภาคการเกษตรไม่ค่อยมีฝีมือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,แรงงานและทรัพยากรมนุษย์,การเคลื่อนย้ายแรงงาน

จรัญญา วงษ์พรหมและสุวิทย์ ธีรศาศวัต 2537. รายงานการวิจัย พฤติกรรมและประสิทธิภาพของแรงงานในภาคอีสาน:กรณีศึกษาจังหวัดขอนแก่น [ขอนแก่น]:องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศแคนาดา และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของแรงงานอีสานที่ส่วนใหญ่มาจากภาคนอกเกษตรเพื่อรู้สาเหตุของการเปลี่ยนงานจากภาคเกษตรเพื่อให้มีเงินใช้ ไม่ว่างงานเนื่องจากมีที่ทำนาน้อย ซึ่งเชื่อมโยงกับพฤติกรรมและประสิทธิภาพของแรงงานในจ.ขอนแก่น จากลูกจ้าง 60 คน พบว่านายจ้างเห็นว่าลูกจ้างหญิงมีความขยัน ตรงต่อเวลา ความสามารถในการเรียนรู้ ความประณีตในการทำงาน การปฏิบัติงานตามคำสั่งดีกว่าลูกจ้างชาย ส่วนมนุษยสัมพันธ์นายจ้างเห็นว่าลูกจ้างชายและหญิงมีพอๆกัน และสาเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงของแรงงานในภาคนอกเกษตรมาจากนายจ้างที่ดุด่า จู้จี้ให้ค่าจ้างน้อยกว่าค่าแรงขั้นต่ำ เอาเปรียบลูกน้อง งานหนัก งานเร่งรีบต้องทำงานกลางคืนและเพื่อนร่วมงานรวมไปถึงสิ่งแวดล้อมในโรงงาน และพบว่าหากลักษณะงานภาคนอกเกษตรสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของคนอีสานจะทำให้สามารถทำงานได้นา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,แรงงานและทรัพยากรมนุษย์,การจ้างงาน

สร้อย อนุสรณ์ธีรกุล,มณเฑิรา เขียวยิ่ง,สุชาดา สุวรรณคำ 2537-2538. การรับรู้เจตคติและพฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์ของชายไทยในระดับหมู่บ้านขอนแก่น ขอนแก่น : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศึกษาการรับรู้เจตคติและพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของชายไทยในระดับหมู่บ้านจังหวัดขอนแก่น ในด้านการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของชายไทย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของชายไทยในหมู่บ้าน อำเภอเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,โรคเอดส์,การป้องกัน,เจตคติและพฤติกรรม

อรวรรณ ดวงมังกร 2545. ทรรศนะด้านจิตวิญญาณในสังคมอีสาน วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาคุณลักษณะของจิตวิญญาณในทรรศนะของคนอีสานโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการช่วยเหลือด้านจิตวิญญาณในจังหวัดขอนแก่น และกลุ่มผู้ป่วยในโรงพยาบาลขอนแก่น พบว่าคุณลักษณะของจิตวิญญาณมี 2 มิติ คือธรรมชาติของมนุษย์ เช่น การมีความหวัง การได้รับการยอมรับ และมิติในสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ที่ผู้จะเข้าถึงได้ต้องหมั่นปฏิบัติโดยใช้ศาสนาเป็นตัวเชื่อม

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,โรงพยาบาลขอนแก่น,ความเชื่อ,จิตวิญญาณ

สัมพันธ์ อุปลา 2541. การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบทจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยตรง และของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อ.ชนบท จ.ขอนแก่น จำนวน 35 โรงเรียน พบว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางในงานกิจการนักเรียนมากกว่าด้านอื่นๆ มีปัญหาการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,โรงเรียนประถมศึกษา,ชุมชน,การมีส่วนร่วม

สมลักษณ์ ภูคำแสน 2540. การศึกษาบทบาทของชุมชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและบทบาทที่ควรจะเป็นของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จ.ขอนแก่น จำนวน 73 คน พบว่าปัจจุบันชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนมาก ส่วนด้านการกำหนดนโยบายบริหารงานบุคคล งบประมาณในระดับปานกลาง ชุมชนมีส่วนมากในการหาทรัพยากรท้องถิ่น หนังสือเรียนทุน เป็นต้น ชุมชนมีส่วนร่วมในการรณรงค์รับนักเรียนใกล้บ้านจัดสวัสดิการร่วมกิจกรรมดนตรี กีฬา ฯลฯ แต่ชุมชนที่เป็นที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษามีสภาพทางเศรษฐกิจไม่ดีไม่สามารถเข้าร่วมได้อย่างเต็มที่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,โรงเรียนมัธยมศึกษา,ชุมชนกับโรงเรียน, การมีส่วนร่วม

สมัย บัวพัฒน์ 2540. การศึกษาพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาของครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาพฤติกรรมการสอนเพื่อปลุกฝังประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษาของครู สังกัดกรมสามัญศึกษา จ.ขอนแก่น จำนวน 352 คน พบว่าครูมีพฤติกรรมการสอนเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนที่มีอายุ ประสบการณ์ ในการทำงาน สอนกลุ่มวิชา และเพศที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,โรงเรียนมัธยมศึกษา,พฤติกรรมการสอน, บทบาทครู,ประชาธิปไตย

บัญชร แก้วส่อง 2542. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับสุขภาพชีวิต กรณีศึกษาร่างรัฐธรรมนูญในระดับจังหวัดวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 17(1):63-75.

ในกระบวนการที่เกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญระดับจังหวัดเป็นกระบวนการหนึ่งในการดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งกล่าวได้ว่านโยบายสาธารณะหลักของประเทศกระบวนการดังกล่าวเป็นแนวทางใหม่ของประเทศไทยที่ไม่เคยมีการดำเนินการมาก่อน

ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวจะทำให้เข้าใจกระบวนการและเหตุผลที่อยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการศึกษากระบวนการร่างรัฐธรรมนูญในระดับจังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2 จังหวัด คือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,ศรีสะเกษ,การมีส่วนร่วม,รัฐธรรมนูญ

ปราเมษฐ์ กาญจนวรางกูร 2541. การพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองสำหรับสตรีวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการประกอบอาชีพสภาพปัญหาและความต้องการและแนวทางที่เหมาะสมการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนสำหรับสตรีให้สามารถพึ่งตนเองได้ จากสตรีในหมู่บ้านหนองน้ำเกลี้ยง ต.สำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น อายุ 15-60 ปี 40 ครัวเรือน โดยจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพทางด้านอาชีพของสตรีจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง พบว่าหลังกิจกรรมแทรกแซงสตรีกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และทักษะในการพัฒนาและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,สตรีกับการพัฒนาชุมชน, การจ้างงานสตรี

โฆษิต ถาวระ 2540. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานในสถานประกอบการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมเข้าทำงานของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยากับการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยลักษณะบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวในการทำงานในสถานประกกอบการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเข้าทำงานของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน รุ่นที่ 35-37 ซึ่งฝึกงานอยู่ในสถานประกอบการจำนวน 180 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 18 ปี จบม.ต้นอยู่นอกเขตเทศบาลไม่มีประสบการณ์การทำงาน การปรับตัวในสถานประกอบการวางผู้เข้าฝึกอบรมต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานและด้านค่าจ้างและสวัสดิการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านเพื่อนร่วมงานและหัวหน้างานอยู่ในระดับดี ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัว ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ความหวั่นไหวทางด้านอารมณ์ทักษะฝีมือการทำงาน ความเข้าใจในงานที่ได้รับมอบหมาย สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความผูกพันกับองค์กร คาดหมายผลประโยชน์จากการทำงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด

ขอนแก่น,ผู้ประกอบการ,การปรับตัวทางจิตวิทยา,การทำงาน

สุพจน์ ศิริสุนทร 2540. บทบาทสภาตำบลในการพัฒนาป่าชุมช:กรณีศึกษา สภาตำบลสวนหม่อน อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมวิทยาการ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่วิธีการพัฒนาป่าชุมชน ผลการพัฒนา ความคิดเห็นของครัวเรือนที่อาศัยอยู่ใกล้เขตป่าชุมชนต่อแนวทางการพัฒนาป่าชุมชนของสภาตำบล จำนวน 7 หมู่บ้าน 259 ครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนให้ความร่วมมือไม่บุกรุกและตัดไม้ สอดส่องและสำรวจปัญหาป่าชุมชนรายงานต่อคณะกรรมการร่วมปลูกป่า ดูแลรักษา ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสภาตำบลในระดับมาก ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการปลูกป่าเศรษฐกิจเพิ่มเติมและได้รับการแบ่งสรรเงินกองทุนพัฒนาหมู่บ้านอย่างยุติธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,สภาตำบล,ป่าชุมชน

วาณี แสนมหาชัย 2542. คุณลักษณะส่วนบุคคล ทัศนคติและแรงกดดันทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วร่วมของผู้นำชุมชนในงานสาธารณสุขเขตเมือง วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ทัศนคติและแรงกดดันทางสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในงานสาธารณสุขมูลฐาน(สสม.) เขตเมือง จ.ขอนแก่น จาก 333 คน พบว่าคุณลักษณะของผู้นำชุมชนที่เป็นเพศหญิง มีอาชีพแม่บ้าน/ข้าราชการบำนาญ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีสถานภาพทางสังคมจะมีส่วนร่วมในงานสสม.มากกว่ากกลุ่มผู้นำในคุณลักษณะอื่นๆ ส่วนกลุ่มผู้นำที่อายุไม่เกิน 40 ปี จะมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอื่น สถานภาพสมรสและรายได้มีความแตกต่างกันในการเป็นผู้นำชุมชนเช่นกัน

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,สาธารณสุขมูลฐาน,ผู้นำชุมชน

ไพรวัลย์ เตชะโกศล,สมศักดิ์ ศรีสันติสุขและบัวพันธ์ พรหมพักพิง 2547. การจัดการสุขภาพของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 21(4):45-58.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงการจัดการสุขภาพชุมชน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการสุขภาพชุมชน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 222 ชุมชน ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า การจัดการสุขภาพของชุมชนอยู่ใน

ระดับที่มากคิดเป็นร้อยละ 69.8 สามารถแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ชุมชนมีการจัดการด้านการป้องกันโรคมากกว่าการส่งเสริมสุขภาพ และมีตัวแปรที่สัมพันธ์ต่อการจัดการสุขภาพของชุมชน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากร ความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน ประสบการณ์การจัดการทรัพยากรทางด้านสุขภาพ การได้รับสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การได้รับสนับสนุนด้านทรัพยากร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,สุขภาพ,การจัดการ

บัณฑิต ถิ่นคำรพ 2538-2539. ปัญหาสังคมและสาธารณสุขของคนงานก่อสร้าง : การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างขอนแก่นและหนองคาย ขอนแก่น:ภาควิชาสถิติและประชากรศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การก่อสร้างเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงสูง มีอัตราการตายสูงกว่าการตายจากอุตสาหกรรมอื่นๆ การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาสังคมและสาธารณสุขของคนงานก่อสร้าง พบว่า ความเป็นอยู่โดยทั่วไปของคนงานก่อสร้างควรได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง ควรส่งเสริมการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้มากขึ้นและควรจัดให้มีสวัสดิการแก่คนงานก่อสร้างและครอบ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,หนองคาย,คนงานก่อสร้าง,ปัญหาสังคมและสาธารณสุข

กิตติยา บำบัดภัย 2543. บทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ กรณีศึกษา: หนองละเลิงเค็ม อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาระดับบทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำและปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ โดยศึกษาเชิงเชิงปริมาณควบคู่เชิงคุณภาพ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีบทบาทในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำหนองละเลิงเค็มระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม ระยะเวลาที่อยู่อาศัย การให้คุณค่าต่อพื้นที่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,หนองละเลิงเค็ม,บทบาท,การอนุรักษ์,ดอนปู่ตา

กฤตกร กล่อมจิต 2537. การศึกษาผลกระทบการจัดการศึกษาขององค์กรต่างๆที่มีผลต่อการพัฒนาหมู่บ้านในชนบทอีสาน วารสารข่าววิจัยและพัฒนา. 8(6):2-3.

งานชิ้นนี้ ศึกษาผลกระทบการจัดการศึกษาขององค์กรต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนา

หมู่บ้านในชนบทอีสาน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลแบบเจาะลึกใน 2 หมู่บ้าน คือ บ้านหนองเม็กและบ้านกงเก่า อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลกระทบของการจัดการศึกษาขององค์กรต่างๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาชนบท หมู่บ้านที่มีกิจกรรมทางการศึกษามากจะมีการพัฒนาทั้งบุคคลและชุมชนมาก และหมู่บ้านที่มีกิจกรรมทางการศึกษาน้อยจะมีการพัฒนาบุคคลและชุมชนน้อย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,องค์กร,การพัฒนาชนบท,การมีส่วนร่วม

จิตติ 2540. แรงงานกลับถิ่น วารสารข่าววิจัยและพัฒนา. 11(3):4-5.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับแรงงานกลับถิ่น ของชาวบ้าน บ้านโนนคูณ ตำบลท่าศาลา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น เป็นหมู่บ้านหนึ่งประสบปัญหาการหาเลี้ยงชีพ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นหมู่บ้านที่แห้งแล้ง อาชีพทำนาไม่สามารถเลี้ยงชีพให้พออยู่ได้หลายคนจึงได้ออกเดินทางไปหางานทำในเมืองใหญ่ต่างกันไป เมื่อสภาวะเศรษฐกิจของประเทศประสบปัญหา ทำให้บริษัทและโรงงานต่างก็ถูกผลกระทบเป็นลูกโซ่ ส่งผลให้ปิดกิจการตนเองลง ดังนั้นชาวบ้าน

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,อาชีพการเกษตร,ภาวะแห้งแล้ง,การอพยพแรงงาน,การกลับคืนถิ่น

สุทธิสพ ดังก้อง 2536. ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาระหนี้สินของข้าราชการครู:ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครู ประถมศึกษาในจังหวัดภาคอีสานตอนบน วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดให้ข้าราชการครูมีภาระหนี้สิน โดยศึกษาจากการใช้แบบสอบถาม พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นเหตุให้ข้าราชการครูมีภาระหนี้สิน มีความนิยมสร้างบ้านหลังใหญ่ราคาแพง นำเงินไปลงทุนโดยไม่มีความรู้เพียงพอใช้เครื่องอำนวยความสะดวกตามสมัยนิยม การมีจำนวนผู้อยู่ในอุปการะมาก การยึดมั่นในประเพณีแบบเอาหน้า ยึดมั่นในการมีส่วนร่วมในงานสังคมและปฏิบัติตามสมัยนิยมด้านการศึกษา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ข้าราชการครู,ตัวกำหนด,ภาระหนี้สิน,ค่านิยม

นิรมล เมืองโสม 2543. วัฒนธรรมทางเพศการรับรู้ความเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงเขตเมือง:กรณีศึกษาจังหวัดหนึ่งใน กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

การศึกษาวิจัยนี้ใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบชาติพันธุ์วรรณนา ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีและการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางเพศ การรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงเขตเมืองภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาพบว่าวัยรุ่นหญิงมีการรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์จากคู่นอนอยู่ในระดับต่ำเนื่องจากความไว้วางใจแฟนและคนรักของตน แต่มีการรับรู้ความเสี่ยงทางสังคมค่อนข้างสูง ได้แก่ ความเสี่ยงจากสูญเสียคนรักหากปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์กับแฟน และการถูกล่วงล้ำทางเพศ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศที่พบ ได้แก่ การไม่ใช้ถุงยางอนามัยและใช้ถุงยางไม่สม่ำเสมอ การถูกข่มขืน และการมีคูนอน

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เขตเมือง,วัยรุ่นหญิง,โรคทางเพศสัมพันธ์,การติดต่อ, ค่านิยม,วิถีชีวิต,พฤติกรรม

สมศรี ชัยวณิชย 2542. เขื่อนปากมูล:เหตุแห่งความขัดแย้งในสังคม (พ.ศ.2530-2538) วารสารวิชาการ ม.อบ.. 2(1):44-52.

ความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ อันจะทำให้มนุษย์ได้พัฒนาภูมิปัญญาพัฒนาคุณภาพชีวิตในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ข้อสมมติฐานนี้ เป็นประเด็นสำคัญของผู้วิจัยในการศึกษากรณีเขื่อนปากมูล ซึ่งมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มราษฎรผู้ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนกับกลุ่มผู้สร้างเขื่อนเป็นระยะเวลา นานถึง 8 ปี ตั้งแต่ พ.ศ.2530-2538

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เขื่อนปากมูล,ความขัดแย้ง

พัชรินทร์ ลาภานันท์ 254- . การปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวชนบทที่ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาของรัฐ:กรณีศึกษาเขื่อนปากมูล ขอนแก่น:สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ(สวช.).

งานชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายกระบวนการปรับวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตของชาวชุมชนลุ่มน้ำมูลที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล รวมทั้งอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างบริบทของครัวเรือน ชุมชนและวิธีการทำงานของรัฐที่ส่งผลต่อการปรับตัวและการโต้กลับของผู้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น วิธีการศึกษาคือ การวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ศึกษาคือชุมชนลุ่มน้ำมูล 3 หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล พบว่า การสร้างเขื่อนปากมูลส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ของลุ่มน้ำซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้ชุมชนต้องปรับตัวในหลายด้าน คือ การโยกย้ายชุมชนและบ้านเรือนการผลิตของครัวเรือน ทั้งเพื่อบริโภคและเพื่อสร้างรายได้

ความสัมพันธ์ทางสังคม

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เขื่อนปากมูล,ผลกระทบ,การปรับตัว,การดำเนินชีวิต

ธัญญธร อินศร 2546. ปัญหาการเลียนแบบลายผ้าทอพื้นเมืองอีสานและโมเดลทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 22(1):121-136.

งานวิจัยนี้กล่าวถึงความสำคัญของคติพื้นบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น (folklore) อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย ทั้งนี้เพราะโดยลักษณะพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ในบางกรณีอาจไม่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองตามกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา จากการศึกษาพบว่า ทั้งกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศต่างตระหนักและให้ความสำคัญแก่กรณีดังกล่าว ดังนั้นจึงได้มีแนวคิดที่จะกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะขึ้นมาบังคับใช้แก่กรณีประเทศไทยเป็นหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาการถูกล่วงละเมิดทางภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยชาวต่างชาติ ฉะนั้นเพื่อเป็นการปกป้องและให้ความคุ้มครองแก่มรดกทางวัฒนธรรมของชาติจึงควรบัญญัติกฎหมายที่มีลักษณะ

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,คติพื้นบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่น,ทรัพย์สินทางปัญญา, ลายผ้าทอพื้นบ้าน,ปัญหาการเลียนแบบ

อรุณ จิรวัฒน์กุล 2538. รายงานการวิจัยเรื่อง ปัญหาสังคมและสาธารณสุขของคนงานก่อสร้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [ม.ป.ท.:ม.ป.พ.].

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมและสุขภาพอนามัยของคนงานก่อสร้าง จำนวน 812 คน จากสถานก่อสร้างขนาดใหญ่ 20 แห่ง ขนาดเล็ก 24 แห่ง ในจ.ขอนแก่นและหนองคาย พบว่าคนงานเกือบทั้งหมดเป็นคนอีสานและเป็นคนท้องถิ่นใกล้สถานก่อสร้าง มีคนงานชายมากกว่าหญิงในอัตรา 2:1 มีอายุระหว่าง 16-35 ปี คนงานพักอยู่บ้านตนเองในหมู่บ้านมากกว่าใกล้สถานก่อสร้างที่แออัดการสุขาภิบาลไม่ดี คนงานทั้งหมดมีความเสี่ยงจากอันตรายเนื่องจากขาดการควบคุมเอาใจใส่ในความปลอดภัย ถูกเอาเปรียบค่าจ้างแรงงาน ไม่ได้รับการพิทักษ์สิทธิ์ตามกฎหมายและไม่มีอำนาจต่อรอง ปัญหาสุขภาพของคนงานมีผลมาจากปัญหาสังคมจากความอ่อนแอในการคุ้มครองและปัญหาแรงงานสัมพันธ์มากกว่า

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,คนงานก่อสร้าง,สุขภาพและอนามัย,ปัญหาสังคม

ศิริพร จิรวัฒน์กุล 2539. วิถีชีวิตของคนงานก่อสร้างหญิงในภาคอีสาน วารสารวิจัย มข.. 1(1):47-56.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนงานก่อสร้างหญิงในภาคอีสาน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยคุณภาพ คนงานก่อสร้างหญิง 248 คน ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า 1)คนงานส่วนใหญ่พักอยู่ที่บ้านตนเองใช้วิธีเดินทางไปกลับ คนงานอีกจำนวนหนึ่งพักอยู่ในที่พักใกล้สถานที่ก่อสร้าง ซึ่งที่พักมีลักษณะคับแคบ แออัด มืดทึบ และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่สกปรก 2)อิทธิพลทางสังคมวัฒนธรรมบทบาทหญิง-ชาย ทำให้คนงานก่อสร้างหญิงเป็นทั้ง "เบี้ยบน"และ "เบี้ยล่าง" และตกอยู่ในสภาพผู้ไร้โอกาสในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,คนงานก่อสร้างหญิง,วิถีชีวิต,สถานภาพและบทบาท

ผกา เบญจกาญจน์ 2536. โลกทัศน์กับความเชื่อ(หวยอีสาน) มหาสารคาม:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้กล่าวถึงสังคมชาวอีสานที่เป็นสังคมเกษตรแบบดั้งเดิม ชาวอีสานมีความสนใจและซาบซึ้งต่อธรรมชาติ นิยมใช้ธรรมชาติมาเปรียบเทียบอบรมสั่งสอนแสวงหาความบันเทิงและเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติ ทำให้คนอีสานมักแสวงหาผลประโยชน์จากความเชื่อนั้นๆ การหาหวยจึงเป็นวิธีการที่สนองความเชื่อของตนโดยไม่ห่วงประโยชน์เดิม แม้จะไม่ได้ผล 100 %

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ความเชื่อ,การพนัน,หวย

วิโรฒ ศรีสุโร 2543. บันทึกอีสานผ่านเลนส์ ขอนแก่น:คลังนานาวิทยา.

งานชิ้นนี้รวบรวมภาพที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสานในอดีตถึงปัจจุบันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา บางภาพเป็นวิถีชีวิตที่ได้สูญหายไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมเศรษฐกิจและวัฒนธรรม พร้อมให้กลอนบรรยายใต้ภาพเพื่อเพิ่มอรรถรสในการชมภาพมีทั้งสนุกสนาน ตักเตือน ให้สติและข้อคิดในทุก ๆ ภาพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ความเป็นอยู่และประเพณี ,สถาปัตยกรรม,สังคมเศรษฐกิจ,วัฒนธรรม

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์และอัครยา สังขจันทร์ 2547. การสำรวจสถานภาพองค์ความรู้เบื้องต้นจากงานวิจัยเกี่ยวกับวิถีชีวิตทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคอีสาน [ขอนแก่น]:ศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มน้ำโขง คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับผลงานวิจัยในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มคนในภาคอีสาน ช่วงปี 2500-2545 เพื่อนำไปใช้เป็นทุนข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับภาคอีสานและเพื่อความก้าวหน้าในการศึกษาต่อยอดประเด็นต่างๆ ที่ได้เคยมีและจะเกิดขึ้นต่อไปงานวิจัยนี้ได้แบ่งช่วงผลงานที่รวบรวมได้เป็น 3 ช่วงคือ ช่วงก่อน พ.ศ.2500 เริ่มขึ้นในสมัย ร.5 เป็นการบันทึกเหตุการณ์ที่พบเห็นของผู้เดินทางมาอีสานและความเป็นมาของกลุ่มชนต่างๆ ช่วงพ.ศ.2500-2519 ส่วนใหญ่เป็นผลงานของนักวิชาการต่อชาติที่มีเหตุการณ์ทางการเมืองเป็นแรงขับ และช่วงพ.ศ.2520-2545 เป็นผลงานของนักวิชาการภายในประเทศมากขึ้น โดยแบ่งเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ความเป็นอยู่และประเพณี,วัฒนธรรมไทย

สมศักดิ์ ศรีสันติสุขและคณะ2546. การประเมินความยากจนแบบมีส่วนร่วมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. 43(4):181-200.

การประเมินความยากจนแบบมีส่วนร่วมของคนจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยได้ใช้การสนทนากลุ่มกับคนจนในชุมชนเมือง 7 ชุมชน และชุมชนชนบท 3 ชุมชน เป็นตัวแทนของคนจนในจังหวัดศรีสะเกษ สกลนคร และขอนแก่น พบว่า(1)ความหมายของความยากจนจากมุมมองของคนจนมีมิติทางกายและมิติทางใจและมิติทางโครงสร้าง สาเหตุความยากจนมาจากปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเชิงโครงสร้างพื้นฐาน ปัจจัยวิกฤตเศรษฐกิจและปัจจัยโอกาส ผลกระทบทำให้คนจนไม่มีโอกาสส่งลูกเรียนต่อสูงขึ้น และมีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ความยากจน,การประเมิน,การมีส่วนร่วม

พิทักษ์สิทธิ์ ฉายะภูติและคณะ 2544. การศึกษาสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวที่ยากจนดักดานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 19(2):55-67.

การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่ยากจนดักดานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำการศึกษาใน 4 จังหวัดตัวอย่างคือ สุรินทร์ ยโสธร มุกดาหารและชัยภูมิ พบว่าชาวบ้านมีอาชีพหลักที่สำคัญมีเพียง 2 อาชีพคือ อาชีพเกษตรและรับจ้าง ส่วนใหญ่มีหนี้สิน สมาชิกเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้านน้อยมาก เพราะการดำเนินการของรัฐยังไม่มีการปฏิบัติไปถึงคนยากจนจริงๆ อีกทั้งคนยากจนบางส่วนยังถูกกีดกัน หรือไม่กล้าเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้าน สาเหตุของความยากจน สรุปได้ว่าคือ พื้นฐานของครัวเรือนมีฐานะยากจน ระดับการศึกษาต่ำ ขาดผู้นำครอบครัว การวางแผนจัดการชีวิตที่ไม่ดี การไม่มีที่ดินเป็นของตนเองหรือมีที่ดินน้อย

การวางแผนจัดการที่ดินไม่ดี ขาดการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและขอความช่วยเหลือจากหน่วยงาน
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ความยากจนคักดาน,เศรษฐกิจ,สังคม

จารุวรรณ ธรรมวัตร,บรรณาธิการ 2541. วิถีทรรศน์ลาวในชุมชนสองฝั่งโขง อุบลราชธานี: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยโครงการเมธีวิจัยอาวุโส คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชนชาติพันธุ์ ลาว-ไทย ในสองฝั่งแม่น้ำโขง ที่ประวัติศาสตร์ร่วมกัน มีวิถีชีวิตและสังคมพุทธเกษตรกรรม มีการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปแบบของตนเอง มีความผูกพันพึ่งพาระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในเขตภูเขาสูงและทุ่งราบมีความเข้มแข็งในระดับครอบครัว หมู่บ้าน และรัฐ มีแบบแผนทางสังคม มีหลักจริยธรรมและธรรมชาติที่น่าสนใจ โดยรวบรวมบทความจำนวน 6 บท ที่นำเสนอ ให้เห็นถึง ลักษณะของกลุ่มชนลาว-ไทย ที่กล่าวมาข้างต้นได้เป็นอย่างดี
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ความสัมพันธ์,ความเป็นอยู่และประเพณีลาว,ความเป็นอยู่และประเพณีไทย

สิทธิพร ณ นครพนม 2545. ควายอีสานและควายลาว วารสารศิลปวัฒนธรรม. 23(3):76-79.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับควาย พบว่า ชาวอีสานและลาว รู้จักควายมานานแล้ว ตั้งแต่สร้างโลกเมื่อพญาแถนเห็นมนุษย์เหน็ดเหนื่อยจากการทำไร่ทำนาเลยนิมิตควายมาให้ ควายปลักภาคอีสานรูปร่างอ้วนเตี้ย ลำตัวสั้น ท้องกางกลม แข้งขาสั้น หัวมีเขากางยาวโง้งงอไปข้างหลัง หน้าผากเรียบหน้ากว้าง คอยาว แนวสันหลังค่อนข้างตรง ชาวอีสานเลี้ยงไว้เพื่อช่วยทำนา โดยการไถนา จึงทำให้ชาวอีสานและลาวผูกพันกับควายมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ ปัจจุบันเริ่มมีการเลี้ยงเพื่อค้าขายมากขึ้น
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ควาย

ดุษฎี อายุวัฒน์และอภิศักดิ์ ไฝทาคำ 2547. การศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาคอีสาน แนวคิดและวิธีวิทยาในการศึกษาสังคมชนบท:คลังนานาวิทยา ขอนแก่น.

การศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาคอีสาน พบว่า แนวคิดที่เกี่ยวข้องในการศึกษาคุณภาพชีวิต ซึ่งใช้แนวคิดสำคัญในการศึกษาอยู่ 4 แนวคิด ได้แก่ แนวคิด เรื่องคุณภาพชีวิต แนวคิดเรื่องการพัฒนาสังคม แนวคิดเรื่องการพัฒนามนุษย์ และแนวคิดเรื่องความมั่นคงของ

ชีวิตมนุษย์ ส่วนวิธีวิทยาเกี่ยวกับการศึกษาคุณภาพชีวิต ช่วงแรกให้ความสำคัญกับการศึกษาเชิงปริมาณแต่ใช้ได้เฉพาะบางเรื่องเท่านั้น จึงนำมาสู่การพัฒนาวิธีวิทยาที่ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในภาคอีสาน ซึ่งประกอบด้วย การให้ความหมาย การพัฒนามาตรวัดคุณภาพในภาคอีสาน และระดับคุณภาพชีวิตของคนอีสาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,คุณภาพชีวิต,แนวคิด,การศึกษา

สมพจน์ 2535. รายงานการวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากโครงการกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน:รายงานการประเมินผลโครงการธุรกิจขนาดย่อม [ม.ป.ท.:ม.ป.พ.].

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของกิจกรรมกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านที่โครงการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อยองค์กร ซี.อาร์.เอส.ดำเนินงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน จาก 3 องค์กร คือ สมาคมชนบท มูลนิธิเพื่อนร่วมพัฒนาและชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย โดยทั้ง 3 องค์กรได้ดำเนินงานโครงการกองทุนหมุนเวียนใน 25 หมู่บ้าน 5 จังหวัดในภาคอีสาน (สุรินทร์,ร้อยเอ็ด,กาฬสินธุ์,อุบลราชธานี,ขอนแก่น) โดยประเมินผลจากการบริหารกองทุน การเริ่มสร้างพลังกลุ่ม การฝึกฝนด้านเทคนิคบริการเงินและการจัดการกลุ่ม การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ประเภทการลงทุน การเพิ่มขึ้นของรายได้ การใช้เงินของรายได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โครงการกองทุนหมุนเวียน,การพัฒนาชนบท,ผลกระทบ

กวิน ชุติมา 2536. รายงานการสัมมนา 1 โครงการ โขง ชี มูล ผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และวิถีชีวิตคนอีสาน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 7(4):6-10.

งานชิ้นนี้เป็นรายงานการสัมมนา 1 โครงการโขง ชี มูล ผลกระทบต่อสภาพนิเวศและวิถีชีวิต พบว่า หลังการอภิปรายจบลง ผู้ร่วมสัมมนาได้ร่วมกันซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง รูปธรรมที่หยิบยกพูดกันมากคือ ป่าทาม หลายคนทักท้วงว่า ถ้าโครงการเสร็จได้น้ำสมบูรณ์และไม่มีผลกระทบด้านลบแล้ว เกษตรกรจะปลูกอะไร ทำอะไรต่อที่มีรายได้ดีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีการยกตัวอย่างที่แห่งหนึ่งใน จ.สุรินทร์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โครงการโขง ชี มูล,ผลกระทบ,ระบบนิเวศ,วิถีชีวิต

สมศักดิ์ ศรีสันติสุขและมานพ คณะโต 2537. รายงานการประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารศึกษาศาสตร์. 17(1):53-56.

รายงานการประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในภาคตะวัน - ออกเฉียงเหนือ จากการประเมินผลโครงการนี้ ได้มีการบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับต่างๆกันดังนี้ คือ 1)การเพิ่มขีดความสามารถของนักการศึกษาผู้ใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการวางแผน กำหนดยุทธวิธีในการปฏิบัติการฝึกอบรมและการประเมินผลในการให้บริการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ผู้รู้หนังสือ 2)การปรับปรุงและความหลากหลายของสื่อต่อผู้รู้หนังสือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต,การประเมินผล

สุรนาท ขมะณะรงค์และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2537-2538. การประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12(2):73-78.

การประเมินผลโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า 1) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมากมายหลายรูปแบบทั้งการเจาะบาดาล การก่อสร้างถังเก็บน้ำฝนประจำหมู่บ้าน การสร้างระบบประปาหมู่บ้านแหล่งน้ำขนาดเล็ก 2) งบประมาณการพัฒนาแหล่งน้ำของแต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กรมอนามัย สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ฯลฯ ได้รับไม่เท่ากัน 3) หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำหลายหน่วยงานประสบกับปัญหาซ่อมบำรุงเครื่องมือ ฯลฯ ในระยะหลังได้หันมาจ้างเหมาเอกชนเข้าปฏิบัติงานเกือบทั้งหมด 4) การพัฒนาแหล่งน้ำของหน่วยราชการต่างๆมักไม่ประสานกัน 5) หน่วยราชการต่างๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในชนบท,การประเมินผล

อนงค์นุช เทียนทอง 2544. บทบาทของสถาบันการเงินกับการพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือไทย วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 18(4):23.

บทความนี้ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างของสถาบันการเงินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและบทบาทสถาบันการเงินกับการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไทย ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ กับการวิเคราะห์ตัวแปรในแบบจำลอง โดยวิธีออโต-รีเกรสซีฟ ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ สำหรับโครงสร้างสถาบันการเงินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทมากที่สุด และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โครงสร้างสถาบัน,พัฒนาเศรษฐกิจ

จรัญญา วงษ์พรหมและคณะ 2542. ทางเลือกของชนบทอีสานในภาวะวิกฤตแรงงานอพยพกลับถิ่น(Alternative of Rural Esan Migrant in the Situation of Crisis) ขอนแก่น:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นงานที่นำเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์สถานการณ์แรงงานกลับถิ่น โดยสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์แรงงานกลับถิ่นในชุมชนชนบทอีสาน ที่มีลักษณะทางกายภาพตลอดจนพัฒนาการขององค์กรชุมชน และชุมชนที่แตกต่างไปตามเงื่อนไขของบริบทแต่ละพื้นที่ พบว่า 1) แรงงานที่อพยพไปทำงานต่างถิ่นส่วนใหญ่จะอยู่ที่กรุงเทพฯมีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เหตุของการออกจากงาน คือ (1) ลาออกเพราะถูกบีบให้ออก (2) ถูกปลดออก (3) หมดสัญญาจ้าง (4) บริษัทปิดกิจการ 2) ส่วนใหญ่ประสบปัญหาไม่สามารถมีทางเลือกในการประกอบอาชีพเดิมหรือทำอาชีพใหม่ในชุมชนได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชนบทอีสาน,แรงงานอพยพ,แรงงานกลับถิ่น,ภาวะวิกฤติ

ทวี ถาวโรและบุญสม ยอดมาลี 2543. พฤติกรรมการใช้น้ำของชาวบ้านเขตชลประทานน้ำอูน [มหาสารคาม]:สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาพฤติกรรมการใช้น้ำของชาวบ้านเขตชลประทานน้ำอูน ในเรื่องความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของการชลประทาน ลักษณะ วิธีการและปริมาณการใช้น้ำในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ การป้องกันน้ำเสียและสูญเสียน้ำ ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาในกลุ่มผู้ใช้น้ำ ดำเนินการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)พบว่าชาวบ้านเขตชลประทานน้ำอูนเกือบทั้งหมดใช้น้ำชลประทานและเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการชาวบ้านมีวิธีการป้องกันการสูญเสียน้ำวิธีง่ายๆ ไม่มีความรู้เป็นวิชาการ ความรู้และความเข้าใจต่อการปฏิบัติตามข้อบังคับของการชลประทานเป็นไปด้วยดี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชลประทาน,การใช้น้ำ

ลินดา เพียวริทซ์ 2541. ความจริงทางประวัติศาสตร์หรือภาพมายา ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจครอบครัวอีสาน:กรณีหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาข้อโต้แย้งที่ว่าครอบครัวชาวนาไทยในอดีตเป็นหน่วยงานที่ไม่มี

หลักในการจัดองค์กรที่เป็นตัวชี้นำทางเศรษฐกิจ มีวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประวัติของชาวบ้านแต่ละครอบครัวโดยเน้นที่กระบวนการผลิตข้าว พบว่าครอบครัวของชาวนาอีสานในอดีตเป็นหน่วยงานการผลิตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น จากหลักการพื้นฐานขององค์กรชาวนาในอดีตเป็นหน่วยพื้นฐานของการผลิต และการบริโภคที่มีความร่วมแรงร่วมใจร่วมมือกันโดยอาศัยความชำนาญของแรงงานขั้นต่ำที่ถูกแบ่งแยกการทำงานตามพื้นฐานความสามารถในการผลิต รูปแบบการโอนที่ดินส่วนใหญ่อยู่ในรูปของมรดกตกทอด จากพ่อแม่สู่ลูก หรือการโอนอย่างไม่เป็นทางการโดยการแต่งงานของลุกและเป็นทางการเนื่องจากการเสียชีวิตของพ่อแม่ การที่ครอบครัวเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสูงทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมมีผลตรงทั่วไปต่อครอบครัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชัยภูมิ,ครอบครัว,ประวัติเศรษฐกิจ

นัทพร เศรษฐจุฑาพิสุทธิ์ 2541. ศักยภาพของกลุ่มของกลุ่มทำไม้ตะโกดัดบ้านแข้ ตำบลผักปัง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาศักยภาพของกลุ่มไม้ตะโกดัด และผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม พบว่าศักยภาพด้านพื้นที่มีความเหมาะสมเพราะมีถนนตัดผ่าน ลักษณะดินเหนียวอุ้มน้ำได้ดี มีน้ำเพียงพอที่จะเลี้ยงต้นตะโกได้ทั้งปี ศักยภาพของผู้ประกอบการเป็นองค์ประกอบถัดมาเพราะผู้ประกอบการเป็นผู้มีความสามารถในการติดต่อกับผู้ประกอบการค้าในหมู่บ้านที่จำหน่าย องค์ประกอบอันดับสาม คือ ผู้รับจ้างทำไม้ตะโก ซึ่งเป็นผู้ที่มีทักษะ ชำนาญในการเลือก การขูด การตัดต้นตะโก ส่วนผลกระทบด้านเศรษฐกิจพบว่าทำให้ชาวบ้านมีรายได้ดีขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชัยภูมิ,ธุรกิจชุมชน,ไม้ดัด,ตะโก

พระมหาคะนอง จันทร์เรือง 2545. สถานภาพและบทบาทแม่ชี:กรณีศึกษาวัดเขาประตูชุมผล วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของแม่ชีผลกระทบทางสังคมของแม่ชีวัดเขาประตูชุมผลในพื้นที่ ตำบลบ้านไร่ อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ วิธีการศึกษาใช้วิธีเชิงคุณภาพ พบว่าสถานภาพก่อนบวชเป็นโสด เมื่อบวชมาแล้วได้รับการศึกษาทางธรรมมุ่งเน้นการศึกษาด้านการปฏิบัติธรรม รักษาศีลและปฏิบัติทางวิปัสสนากรรมฐาน อาชีพก่อนการบวชมีอาชีพที่แตกต่างกัน กิจกรรมที่กระทำร่วมกับทางวัดในพิธีกรรมทางศาสนา ได้แก่ การอบรม

ศีลธรรมแก่เยาวชน ชาวบ้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชัยภูมิ,พิธีกรรมทางศาสนา,การอบรม,การเปลี่ยนสถานภาพ

สุรชัย กัณหาบัว 2541. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในโครงการเพิ่มรายได้นอกภาคเกษตรแก่ครัวเรือนเกษตรกรจังหวัดชัยภูมิ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาลักษณะพื้นฐานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ระดับปฏิบัติงานของกลุ่มในการทำกิจกรรมในโครงการและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการปฏิบัติงานของกลุ่มแม่บ้านในโครงการเพิ่มรายได้นอกภาคเกษตรแก่ครัวเรือนเกษตรกรใน จ.ชัยภูมิ จำนวน 33 กลุ่ม จาก 12 อำเภอ พบว่ากลุ่มแม่บ้านมีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวนสมาชิก 31-60 คน มีเงินทุนหมุนเวียนไม่เกิน 50,000 บาท การมีส่วนร่วมและได้รับความรู้ข่าวสารในระดับมาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชัยภูมิ,รายได้เกษตรกร,รายได้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร, การปฏิบัติงาน

พระมหาชาติบวร พงษ์สระพัง 2545. การศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคในหมู่บ้าน ที่มีแรงงานไปทำงานต่างประเทศ:กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองแฝก ตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาวัฒนธรรมการบริโภคในหมู่บ้านที่มีแรงงานไปทำงานต่างประเทศ : กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองแฝก ตำบลบ้านเต่า อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิโดยการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ก่อนไปทำงานต่างประเทศครอบครัวมีฐานะไม่ดีลำบาก สาเหตุที่ต้องไปเพราะความยากจน แต่มีอุปสรรคคือขาดทุนทรัพย์ต้องกู้ยืม เมื่อไปทำงานให้มีฐานะดีขึ้น มีรายได้ รายจ่าย หนี้สิน และพฤติกรรมการบริโภค ซึ่งเชื่อว่าความเป็นอยู่ดีขึ้นได้ต้องไปต่างประเทศ กระทบต่อครอบครัวแค่สูญเสียกำลังแรงงานในการผลิต ในทางสังคมเมื่อฐานะทางการเงินเปลี่ยนไป

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชัยภูมิ,แรงงานไทยในต่างประเทศ,เศรษฐกิจและสังคม,วัฒนธรรมการบริโภค

ธัญญรัตน์ อติชาติ 2544. รายงานการวิจัย เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสานห้าทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่สอง(พ.ศ.2488-2543):กรณีศึกษาบ้านโนนม่วง [ขอนแก่น]:ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในช่วงห้าทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมาและศึกษาศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนบ้านโนนม่วง ต.นานวน อ.พนมไพร จ.ร้อยเอ็ด ในปัจจุบัน พบว่าบ้านโนนม่วงตั้งชื่อตามลักษณะพื้นที่และต้นไม้ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนนี้มีสาเหตุมาจาก 1)การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรหลังสงครามโลกครั้งที่สอง 2)นโยบายพัฒนาภาคอีสานของรัฐบาล เพื่อดึงประชาชนออกมาจากคอมมิวนิสต์ ได้แก่ การสร้างถนนและไฟฟ้า พื้นที่ป่ารอบหมู่บ้านถูกทำลายเพื่อเอามาเป็นที่ทำกิน ศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนก่อนใช้แผนพัฒนาฯมีค่อนข้างสูง ชุมชนพึ่งตนเองได้เกือบทั้งหมด ไม่ต้องพึ่งรัฐ ไม่ต้องพึ่งนายทุน เป็นสังคมที่เงินมีบทบาทน้อย หลังจากผลิตเพื่อขายได้ไม่นาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชัยภูมิ,เศรษฐกิจ,การเปลี่ยนแปลง,การผลิต

บัวกนก วัชรปรีชา 2545. การผสมผสานทางวัฒนธรรม:กรณีศึกษาบ้านท่ามะไฟหวาน ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 20(2):50-61.

งานชิ้นนี้ ศึกษารูปแบบวิถีชีวิตของชาวบ้านท่ามะไฟหวาน ตำบลท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ในด้านลักษณะรูปแบบของการผสมผสานกันน้อยที่สุด เพราะยังแสดงเอกลักษณ์การกินเฉพาะถิ่นอยู่ ส่วนการแต่งกายเป็นวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานมากที่สุด เปลี่ยนแปลงมาแต่งกายในรูปแบบเดียวกัน ที่อยู่อาศัยมีการผสมผสานกันบ้างรักษาของเดิมกันบ้าง การรักษาโรคมีการผสมผสานระบบการแพทย์แผนตะวันตกและแพทย์แผนไทย และยังมีการเชื่อหลักในเรื่องพุทธศาสนาเหมือนกันและความเชื่อรองเรื่องผีและพราหมณ์ การใช้ภาษาอีสานเป็นภาษหลักในการสื่อสาร

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชัยภูมิ,เอกลักษณ์,การผสมผสาน

ฤทธิ์ชัย ภูตะวัน,ทวี หอมหวนและปราณี มัคศนันท์ 2546. ชะตากรรมชาวนาไทยในภาคอีสาน กรุงเทพฯ:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ชุดโครงการการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพวิถีชีวิต คุณภาพชีวิต ปัญหา และรูปแบบในการแก้ไขปัญหาด้วยการช่วยเหลือกันเองในชุมชนของกลุ่มเกษตรกรรายย่อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าอาชีพเกษตรกรรมส่วนใหญ่เป็นเกษตรรายย่อย การทำนาเป็นอาชีพหลักเนื่องจากไม่

คู้ช่องทางอาชีพอื่น เมื่อการทำนาในปัจจุบันมีลักษณะต้องใช้ต้นทุนสูงต้องพึ่งพาธรรมชาติ ผลผลิตราคาที่ขายได้ไม่คุ้มกับต้นทุน ทำให้ชาวนาขาดทุน ชาวนาส่วนใหญ่คิดว่า คนจนคือคนไม่มีเงิน มีหนี้สิน ไม่พอกิน ไม่พออยาก หาเช้ากินค่ำ อยู่ไปลมๆแล้งๆ เมื่อโครงการก่อสร้างฝายราศีไศล การสูญเสียที่ทำกินทวีความรุนแรงขึ้น เกิดน้ำท่วมนาทามที่สาธารณะสำหรับทำนาของชาวบ้าน จึงไม่สามารถทำการผลิตข้าวได้ ทำให้เกิดความทุกข์ยากที่รับกระทำทางออกคือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชาวนา,คุณภาพชีวิต,การแก้ไขปัญหา

มณีมัย ทองอยู่ 2547. ยุทธศาสตร์เพื่อการอยู่รอดและทุนทางสังคมของชาวนาอีสาน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 21(3):79-101.

งานชิ้นนี้ ศึกษาถึงยุทธศาสตร์เพื่อการอยู่รอดและทุนทางสังคมของชาวนาอีสาน พบว่า การแทรกตัวของระบบทุนนิยมเข้าสู่เศรษฐกิจชาวนานั้น ทำให้ชาวนาต้องเผชิญความเสี่ยงเพิ่มขึ้น ดังนั้น ชาวนาอีสานจึงได้พัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการอยู่รอดของครัวเรือนขึ้น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือ การผลิตเพื่อการบริโภคภายในครอบครัวไปพร้อมๆกับการผลิตเพื่อการค้า การแตกกิจกรรมทางเศรษฐกิจของครัวเรือนออกไปอย่างหลากหลาย ทั้งนอกไร่นาและนอกภาคการเกษตร โดยเฉพาะการไปทำงานรับจ้างต่างถิ่น การพยายามรักษาที่ดินเพื่อการเกษตรของครอบครัวไว้ การรักษาบทบาทของครอบครัวในฐานะเป็นหน่วยในการจัดสรรแรงงานและทรัพยากรที่หาได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชาวนา,ระบบทุนนิยม,ยุทธศาสตร์เพื่อการอยู่รอด

มณีมัย ทองอยู่ 2546. การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจชาวนาอีสาน กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์สร้างสรรค์จำกัด.

งานชิ้นนี้อธิบายกระบวนการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของชาวนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย การปรับตัวของชาวนาในชุมชนและครัวเรือนต่อทุนนิยม และประเมินถึงผลกระทบของการปรับตัว พบว่าการเปลี่ยนแปลงของชาวนามีรูปแบบที่แตกต่างกัน 3 แบบ คือ ชาวนาส่วนหนึ่งสามารถพัฒนากิจการลงทุนเพื่อผลกำไรเป็นผู้ประกอบการได้ อีกส่วนก่อตัวขึ้นในเขตชลประทานพัฒนาในการเกษตร และแบบที่ผลิตและมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ แต่มีลักษณะร่วมที่สำคัญ เช่น ยังคงอยู่ของการผลิตข้าว และพยายามรักษาที่ดินเพื่อการเกษตรไว้ การแตกตัวของกิจกรรมเศรษฐกิจจากการเกษตรไปสู่การรับจ้างนอกภาคเกษตร มีการโยกย้ายแรงงานบางส่วนไปรับจ้างต่างถิ่น ทั้งนี้การพัฒนาแบบทุนนิยมโดยการชักนำของรับในภาคอีสานก่อให้เกิดการแตกตัวและแต่ขั้วในชนบทเชื่องช้ามาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชาวนา,ระบบเศรษฐกิจ,การปรับตัว,ผลกระทบ

สมชาย นิลอาธิ 2541. วิถีความคิด-วิถีชาวนาอีสาน [มหาสารคาม]:อาศรมวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ ได้ศึกษาวิถีความคิด วิถีชีวิตชาวนาอีสานอย่างต่อเนื่อง นำเสนอให้เข้าใจวัฒนธรรมชุมชนอย่างชัดเจน โดยรวบรวมวิถีความคิด วิถีชีวิตชาวนาอีสานให้อยู่ในยุ้งฉางภูมิปัญญาพื้นบ้าน ซึ่งงานชิ้นนี้เป็นการรวมบทความทางวิชาการของอาจารย์สมชาย นิลอาธิ ที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารศิลปวัฒนธรรม วารสารเมืองโบราณ และวารสารคุรุปริทัศน์ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีความคิด วิถีชีวิตชาวนาอีสาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชาวนา,วิถีความคิด,วิถีชีวิต

ไพรัตน์ แก้วแรมเรือน 2536. การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางสังคมในด้านการเมืองของหัวหน้าครอบครัวชาวนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวทางสังคมในด้านการเมืองของหัวหน้าครอบครัวชาวนา โดยการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าการปรับตัวของหัวหน้าครอบครัวตั้งแต่อดีตจนถึงสมัยการปกครองระบอบประชาธิปไตย หัวหน้าครอบครัวชาวนาต้องปรับตัวต่อกฎเกณฑ์ของรัฐมากขึ้น โดยมีพฤติกรรม 2 ลักษณะคือ สอดคล้องต่อองค์ประกอบอำนาจรัฐและไม่สอดคล้อง ในสมัยอดีตการปรับตัวโดยการยอมรับกฎเกณฑ์เช่น การจ่ายค่าเสียหัวค่านา การเกณฑ์แรงงาน การทำใบจองที่ดิน การดำเนินชีวิตของชาวบ้าน มีความเป็นอิสระ ต่อมาเมื่อปกครองระบอบประชาธิปไตยรัฐมีกฎเกณฑ์มากขึ้น จึงจะต้องปรับตัวที่ต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชาวนา,หัวหน้าครอบครัว,การปรับตัวทางสังคม,การเปลี่ยนแปลง,การเมือง

สมภพ ทองคงหาญ 2537. ชุมชนชนบทบนเส้นทางการพัฒนา : กรณีศึกษาหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

งานชิ้นนี้ศึกษาพิจารณาว่าการพัฒนาเชิงพาณิชย์และการพัฒนาของรัฐได้เอื้อประโยชน์ให้กับคนบางกลุ่มร่ำรวยขึ้น บางกลุ่มยากจนลงถูกเอาเปรียบจนเกิดความขัดแย้งขึ้น ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าพัฒนาการเชิงพาณิชย์และรัฐทำให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของเงินมากขึ้นเปลี่ยนการผลิตเพื่อยังชีพเป็นเพื่อขายจนเกิดการทำลายทรัพยากรที่เคยอาศัย การผลิตแบบ

ใหม่ทำให้ชาวบ้านถูกเอาเปรียบมากขึ้น กระบวนการนี้สร้างความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคม คนรวยสะสมทุนได้ดีกว่าโดยการสนับสนุนจากรัฐ ส่วนคนจนถูกเอาเปรียบเกิดความไม่พอใจที่กลุ่มคนรวยคอยกีดกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชน ,การพัฒนาเชิงพาณิชย์,ความขัดแย้ง, ผลกระทบ

สมพันธ์ เตชะอธิก บรรณาธิการ 2541. ชุมชนเข้มแข็ง:บทเรียนภาคปฏิบัติ [ขอนแก่น]: คณะกรรมการการประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชนบท (กป.อพช.) ภาคอีสาน.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือกันสร้างและปฏิบัติงานของกลุ่มองค์กรต่างๆ ในภาคอีสานเพื่อเป็นการสนับสนุนชุมชนและรัฐบาลแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยมีจุดเน้นที่สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ได้แก่ 1) เครือข่ายเกษตรกรทางเลือกการฟื้นฟูเกษตรกรรมแบบผสมผสาน เกษตรกรรมธรรมชาติ เกษตรกรรมอินทรีย์และวนเกษตร 2) เครือข่ายทรัพยากรธรรมชาติ ยอมรับการอยู่ร่วมกันของคนกับป่าและการแก้ไขปัญหามลพิษ 3) เครือข่ายผู้หญิง 4) เครือข่ายประชาคมตำบล 5) เครือขายธุรกิจชุมชน 6) เครือข่ายสิทธิมนุษยชน 7) เครือข่ายชุมชนเมือง 8) เครือข่ายด้านเด็ก 9) เครือข่ายงานด้านเอดส์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชน,ความร่วมมือ,กลุ่มองค์กร,ความเข้มแข็ง

อนุชาติ พวงสำลี 2542. พลิกฟื้นเศรษฐกิจสร้างชุมชนยามวิกฤต วารสารสาธารณสุขมูลฐาน ภาคอีสาน. 14(2):12-18.

ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาที่ผ่านมาเราได้ละเลย "ทุนของสังคม" (Social Capital) ไปอย่างน่าเสียดายยิ่งทุนที่ว่านั้นคือการสร้างความเข้มแข็งให้กับทุนชุมชนให้กับชีวิตสาธารณะของประชาชนพลเมืองให้สามารถลุกขึ้นมายืนหยัดกำหนดตัวตนและความเป็นไปของท้องถิ่นที่หลากหลายอย่างมีเป้าหมายที่แท้จริงร่วมกัน ความเป็นชุมชนที่เข้มแข็งนั้น มีความหมายมากยิ่งไปกว่าเพียงแต่การมีคนมากๆรวมตัวกันแต่สิ่งที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือจะทำอย่างไรให้กลุ่มคนที่หลากหลายของสังคมไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบทได้มาร่วมกันคิดร่วมกันสร้างเส้นทางเดินใหม่ของพวกเขาทำอย่างไรที่จะเปลี่ยนแปลงคุณภาพของ "ราษฎรที่รอคอยการถูกพัฒนา" ให้กลับกลายเป็น "ประชาชนพลเมือง" ที่มีความสามารถในการคิดและร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเองต่อไปได้สมาชิกของสังคมชนบทในแต่ละท้องถิ่นมีความสามารถที่จะแสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อจัดการทางเศรษฐกิจ สังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชน,ทุนทางสังคม,พัฒนา,วิถีชีวิต

บุญยงค์ เกศเทศ 2542. สถาบันป่าดอนปู่ตาและบทบาทพฤติกรรมของเฒ่าจ้ำในชุมชนอีสาน วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 17(2):1-15.

งานชิ้นนี้ ศึกษาลักษณะสภาพดอนปู่ตา บทบาท และพฤติกรรมของเฒ่าจ้ำ พิธีกรรม ทัศนะความเชื่อ ความผูกพันระหว่างชุมชนกับป่าดอนปู่ตา คตินิยมโดยสำรวจพื้นที่ป่าดอนปู่ตาในเขตภาคอีสานจำนวน 9 จังหวัดพบว่า ชาวบ้านในชุมชนอีสานยังมีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับสถาบันดอนปู่ตาและได้ใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องทุกฤดูกาล ป่าดอนปู่ตาแต่ละพื้นที่จะมีเฒ่าจ้ำซึ่งทำหน้าที่สื่อประสานระหว่างผีปู่ตากับชาวบ้านและเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมเลี้ยง เสี่ยงทาย และบนบาน ซึ่งชาวบ้านจะมีคตินิยม เชื่อถือศรัทธาอย่างจริงจังและมั่นคง ผู้ใดละเมิดจะได้ระบบการลงโทษจากผีปู่ตา บทบาทของเฒ่าจ้ำมีผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนปลุกเร้าจิตสำนึกในเงื่อนไขเชิงอนุรักษ์ป่าชุมชนในรูปแบ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชน,บทบาทพฤติกรรม,ดอนปู่ตา,เฒ่าจ้ำ

มูลนิธิพัฒนาอีสานและอื่นๆ 2541. การสัมมนาเรื่อง "ชุมชนกับระบบเงินตราเพื่อการพึ่งพาตนเอง" (ชุมชนภาคอีสาน) [ม.ป.ท.]:โครงการระบบเงินตราชุมชน มูลนิธิพัฒนาอีสานและอื่นๆ.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับทางเลือกทางเศรษฐกิจใหม่ของชุมชน โดยการคิดค้นระบบเงินตราให้กับชุมชน โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพึ่งตนเองของชุมชนจากต่างประเทศ คือ ระบบ (ETS(Local Employment and Trading System)) ของประเทศแคนาดาโดยอาศัยหลักที่ให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถอยู่ด้วยตนเอง แต่ต้องมีการจ่ายภาษีให้รัฐ ร่วมกันดูแลชุมชนและไม่เอาเปรียบกันและต้องดูแลกลุ่มผู้ด้อยโอกาสด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชน,ระบบเงินตรา,การพึ่งพาตนเอง

ถนอม คงผดุง 2541. การศึกษาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติ ปัญหา ความต้องการในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ประธานกรรมการโรงเรียน จะนวน 276 คน พบว่าผู้บริหาร ครู และประธานกรรมการโรงเรียน เห็นว่าสภาพปฏิบัติในการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมากและความต้องการอยู่ในระ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชนกับโรงเรียน,การมีส่วนร่วมของชุมชน,

โรงเรียนประถมศึกษา

สุวิทย์ ธีรศาศวัตและคณะ 2539. การเปลี่ยนแปลงอาชีพของชาวอีสานในชุมชนชานเมืองหลักตั้งแต่ตั้งชุมชนจนถึงปัจจุบัน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 14(1):97-114.

งานชิ้นนี้ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงอาชีพของชาวอีสานในชุมชนชานเมืองหลัก 3 เมืองคือ ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี ครอบคลุมเวลาตั้งแต่ตั้งชุมชนจนถึง พ.ศ. 2535 พบว่า นับตั้งแต่รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัตน์ ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะถนน การชลประทาน รวมทั้งพัฒนาเมืองหลักผลการพัฒนาทำให้เมืองหลักขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้ราคาที่ดินในเมืองและชานเมืองเพิ่มจากแต่ก่อนอย่างรวดเร็ว ผลที่ตามมาคือทำให้เกษตรกรชานเมืองขายที่ดินอุดมสมบูรณ์ให้นายทุนและคนนอกหมู่บ้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชนชานเมืองหลัก,การเปลี่ยนแปลงอาชีพ,วิถีชีวิต

สุวิทย์ ธีรศาศวัต 2540. มองอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตของหมู่บ้านอีสานผ่านพัฒนาการของการใช้ที่ดิน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 14 (2):24-44.

งานชิ้นนี้ ศึกษาถึงพัฒนาการของการใช้ที่ดินของหมู่บ้านอีสาน 2 ประเด็นคือ พัฒนาการที่ดินในชุมชนชานเมืองหลักในจ.อุดรธานี ขอนแก่น นครราชสีมา ส่วนอีกประเด็นหนึ่งคือ การพัฒนาการของการใช้ที่ดินในชุมชนชนบท 9 แห่งใน 9 จังหวัดของอีสานเหนือ กลางและใต้ พบว่า 1)พัฒนาการของการใช้ที่ดินทั้ง 3 จังหวัด ในการใช้ที่ดินในยุคเก่าของชุมชน คล้ายคลึงกันมากคือ ทำนาเป็นหลัก พื้นที่ทำนา พื้นที่อาศัยและสวน อยู่ด้วยกันในยุคพัฒนา จะมีความแตกต่างกันอยู่บ้างมีสาเหตุการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินคือ การเพิ่มขึ้นของประชากร การเข้ามาของพืชเศรษฐกิจ การขยายตัวของอุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนพัฒนาการของการใช้ที่ดินในชุมชนชนบททั้ง 9 ชุมชน นั้น ในยุคแรกหรือยุคบ้านป่า ที่ดินส่วนใหญ่เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์มาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชนชานเมืองหลัก,การพัฒนาการ,การใช้ที่ดิน

สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์ 2538. คุณภาพชีวิตของคนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [กรุงเทพฯ]:สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาการดำรงและปัจจัยที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตอยู่ต่อไปในจังหวัดของผู้อาศัยในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า คุณภาพชีวิตโดยรวมใน 5

ปีที่ผ่านมาทีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น คุณภาพชีวิตด้านครอบครัวมีค่อนข้างสูง มีคุณภาพชีวิตด้านการงานค่อนข้างสูง คุณภาพชีวิตด้านความเครียดค่อนข้างต่ำ คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อมมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมน้อย คุณภาพชีวิตในเมืองอยู่ในระดับปานกลาง คนในเขตเมืองภาคตะวันออกเฉียง-เหนือ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชนเมือง,คุณภาพชีวิต,การดำเนินชีวิต

ถนอม ตะนาและคณะ 2543. การขยายตัวของชุมชนเมืองลุ่มน้ำชี [ร้อยเอ็ด,ยโสธร]:สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงประวัติศาสตร์ชุมชนเมืองมีความสำคัญต่อการเข้าใจถึงพัฒนาการของเมืองที่ทำให้เกิดเงื่อนไขในการขยายตัวส่งผลต่อการเปลี่ยนโครงสร้างความสัมพันธ์ของเมืองในแต่ละมิติเวลาเมืองร้อยเอ็ด,ยโสธร พบว่าเกิดการพัฒนาการของเมืองแบ่งสมัยการขยายตัวเป็น 4 สมัย การขยายตัวของเมืองหลังปี พ.ศ.2520เกิดหอพัก บ้านเช่า สถานศึกษาในเมืองร้อยเอ็ดขยายตัวมากกว่าเมืองยโสธร ระบบความสัมพันธ์ของเมือง ชุมชนมีการตื่นตัวและมีพลังการเคลื่อนไหวที่กระจัดกระจาย ยังขาดตัวประสานงานที่เข้มแข็งที่นำไปสู่การพัฒนาดังนั้นหากมีองค์กรและกลุ่มที่เกี่ยวข้องมาเสริมสร้างความเข้มแข็ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชนล่มน้ำชี,การขยายตัว,การปรับตัว

กนกวรรณ มะโนรมย์ 2547. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน:กรณีศึกษา ชุมชนลุ่มน้ำที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล อุบลราชธานี:คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนลุ่มน้ำที่ได้รับผลกระทบจากการก่อสร้างเขื่อนปากมูล พบว่า วัฒนธรรมท้องถิ่นถือเป็นกลไกที่สำคัญมากที่สุดประการหนึ่งในการช่วยฟื้นฟูระบบนิเวศและเศรษฐกิจชุมชน เพื่อช่วยเหลือร่วมมือกันรวมถึงสะท้อนคุณค่าเรื่องอำนาจการเข้าทรัพยากรและอำนาจในการสร้างวาทกรรมและความรู้กระบวนการต่อรองกับกลุ่มอื่นในรูปแบบต่างๆ การสร้างอัตลักษณ์ และสิทธิทธิจารีตและวิถีธรรมเนียมปฏิบัติในการใช้และจัดการทรัพยากรส่วนร่วมที่สั่งสมมาร่วมกันของชุมชนเป็น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชนลุ่มน้ำมูล,ระบบนิเวศน์,การจัดการ,เศรษฐกิจชุมชน

จุรีรัตน์ ผลดี 2544. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการหาปลาของชุมชนลุ่มน้ำมูลตอนปลายภายหลังการสร้างเขื่อนปากมูล กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยมหิดล.

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงภายหลังการสร้างเขื่อนปากมูล วิถีชีวิตของชุมชนลุ่มน้ำมูลตอนปลายพึ่งพิงทรัพยากรปลาจากแม่น้ำมูลในการดำรงชีวิต วัฒนธรรมการหาปลาของชาวประมงเริ่มจากการสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในแต่ละฤดูกาลและศึกษาลักษณะนิสัยของปลาจนนำไปสู่การคิดค้นเครื่องมือจับปลารูปแบบต่างๆ เครื่องมือจับปลาที่ถูกคิดค้นขึ้นเพื่อให้จับปลาที่ตนต้องการ ต้องสอดคล้องกับลักษณะทางธรรมชาติและรักษาความอุดมสมบูรณ์ไว้ให้ลูกหลาน ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการหาปลาได้ผ่านการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น สิบปีที่ผ่านมาภายหลังการสร้างเขื่อนปากมูล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ชุมชนลุ่มน้ำมูลตอนปลาย,การสร้างเขื่อน,วัฒนธรรมการหาปลา

ฐิฏิรักษ์ วิเศษศิลปานนท์ 2537. การปรับตัวทางสังคมของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์ : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานสงเคราะห์เด็กหญิงภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุดรธานี วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต (ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา) บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาการปรับตัวทางสังคมของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัว โดยศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพ พบว่า ปัจจัยด้านประชากรและปัจจัยด้านสังคม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปรับตัวของเด็กกำพร้าในสถานสงเคราะห์โดยเด็กที่มีอายุมากและอยู่ในสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เด็กกำพร้า,การปรับตัวทางสังคม,สถานสงเคราะห์

ลัดดา ศิลาน้อย 2536. เด็กอีสานกับปัญหาสิ่งแวดล้อม วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง. 1(2):1-2.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับเด็กอีสานกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในภาคอีสานเกิดจากความเสื่อมโทรม และความร่อยหรอของทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ปัญหาเรื่องการกระจายตัวของดินเค็ม ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ปัญหาสัตว์ป่าถูกทำลาย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ทุกคนจะต้องช่วยกันแก้ไขและการแก้ไขนั้น ควรเริ่มกับเด็กก่อนซึ่งก็คือเด็กระดับประถมศึกษา และบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนี้คือ ครูและพ่อแม่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เด็กประถมศึกษา,ปัญหาสิ่งแวดล้อม,สถาบันที่

เกี่ยวข้องกับเด็ก

ณัฐพร วงศ์อาจ 2543. ปัจจัยทางครอบครัวที่มีผลต่อการเร่ร่อน:ศึกษาเฉพาะกรณีสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัมหาวิทยาลัย-เกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาลักษณะทั่วไปของเด็กเร่ร่อนในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อศึกษาสาเหตุที่เด็กต้องออกเร่ร่อน และสภาพการเร่ร่อนและเพื่อศึกษาปัจจัยทางครอบครัวที่มีผลต่อภาวะเร่ร่อน โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าสภาพโดยทั่วไปของเด็กและเยาวชนที่ออกเร่ร่อนที่อยู่ในสถานคุ้มครองเด็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่มีอายุ 14-18 ปี ระดับการศึกษา ป.1-ป.3 ส่วนใหญ่บิดามารดามีอาชีพรับจ้างทั่วไปมีรายได้ไม่แน่นอน ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนปรึกษาบิดามารดาและบุคคลในครอบครัวเมื่อมีปัญหาบิดามารดาทำโทษโดยการเฆี่ยนตี ความสนใจร่วมกันของคนในครอบครัวในระดับน้อย สัมพันธ์ระหว่างบิดามารดามีการทะเลาะเป็นครั้งคราวไม่รุนแรง ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานระหว่างเร่ร่อน สาเหตุที่เข้ามาอยู่ในสถานคุ้มครองเด็กเป็นเด็กเร่ร่อน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เด็กเร่ร่อน,ครอบครัว,สถานคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

พรรณี บัญชรหัตถกิจและจุฬาภรณ์ โสตะ 2544. การพัฒนาสื่อพื้นบ้านเผยแพร่บัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ แนวอีสานสำหรับเด็กวัยเรียน วารสารวิจัยมข.. 6(1):75-83.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อพื้นบ้านเผยแพร่บัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ แนวอีสานสำหรับเด็กวัยเรียน โดยใช้สื่อวีดิทัศน์ สื่อเทปเสียง แบบสอบถามความรับรู้และการตั้งใจใฝ่พฤติกรรมเรื่องสุขภาพบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ พบว่า สื่อวีดิทัศน์และสื่อเทปเสียงใช้สำหรับเผยแพร่กับเด็กวัยเรียนได้ดีทั้งสองประเภท แต่ถ้านำสื่อทั้งสองประเภทมาเปรียบเทียบกันภายหลังการทดลอง พบว่าการตั้งใจใฝ่พฤติกรรมไม่แตกต่างกันแสดงว่าสื่อวีดิทัศน์เรื่องสุขบัญญัติ 10

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เด็กวัยเรียน,การรับรู้,สุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ, สื่อพื้นบ้าน

จิตร ภูมิศักดิ์ 2540. ความเป็นมาของคำสยาม ไทย ลาว และขอม และลักษณะทางสังคมของชื่อชนชาติ ฉบับสมบูรณ์เพิ่มเติม:ข้อเท็จจริงว่าด้วยชนชาติขอม กรุงเทพฯ:ศยาม.

ความเป็นมาของสยามฯเป็นเรื่องราวทางภาษาศาสตร์มุ่งไปในการค้นคว้าอดีตบาง

ประการของไทย โดยจิตร ภูมิศักดิ์พยายามชี้ให้เห็นรากและต้นตอของคำแต่ละคำ โดยเขาใช้คำเหล่านี้สืบค้นต้นกำเนิดของคนไทยอย่างมีระบบ ผู้เขียนได้ดึงเอกสารเหล่านี้ขึ้นมาและชี้ให้เห็นว่ามันมีชีวิตและความหมายของมันอย่างไร รวมถึงความลางเลือนของประวัติศาสตร์ของไทย(ที่ขาดเอกสาร)ผู้เขียนก็สามารถใช้ภาษาศาสตร์หาร่องรอยของ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ต้นกำเนิด,ความเป็นมาสยาม ไทย ลาว ขอม

ไพบูลย์ ด่านวิรทัย 2540. รายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจทรัพยากรเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตร ขอนแก่น:ขอนแก่นการพิมพ์.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ใช้อยู่จะพัฒนาขึ้นเพื่อการผลิตในอุตสาหกรรมการเกษตร พร้อมทั้งคัดเลือกหาเทคโนโลยีที่ควรส่งเสริมให้มีการนำมาใช้ในพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรในภาคอีสาน โดยกล่าวถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมการเกษตรต่อภาคอีสาน ระบบและวิธีการค้นหาข้อมูลทางเทคโนโลยีและวิธีการดำเนินงานพร้อมรายงานรายการเทคโนโลยีที่สำรวจและตัวอย่างเทคโนโลยีที่ควรเลือกสนับสนุน 10 อย่าง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ทรัพยากร,เทคโนโลยี,อุตสาหกรรม,การพัฒนา

_____. 2535. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติกับความขัดแย้งทางสังคม : พลวัตของการเป็นนิคกับทางเลือกทางพัฒนา กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทรัพยากรกับความขัดแย้งทางสังคม:คำถามที่ท้าทายภูมิปัญญาไทย--มานุษยวิทยาของความขัดแย้งทางทรัพยากร-- นิเวศปรัชญา-- สนามกอล์ฟระบาด-- อุตสาหกรรมกับหมู่บ้านประมง--ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรชายฝั่งทะเลและพื้นที่ป่าชายเลน กรณีบ้านสิเกา จังหวัดตรัง--ความขัดแย้งทางด้านทรัพยากรอันเนื่องมาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว-- ลำน้ำเสียว:บทวิเคราะห์และการแก้ไข—อภิปรายปัญหานาเกลือ การเคลื่อนไหวเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง--อภิปรายปัญหานาเกลือวัฒนธรรมการผลิตเกลือในอดีตกับการล่มสลายของชุมชนภาคอีสาน—

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ทรัพยากรธรรมชาติ,การจัดการ,ความขัดแย้งทางสังคม

สมพันธ์ เตชะอธิก, บรรณาธิการ 2536. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชน:รวมบทความจากการจัดสัมมนาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาคอีสานโดยองค์กรชุมชน เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2536 ณ หอประชุมศูนย์วิทยาศาสตร์สุขภาพ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ รวบรวมบทความทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ต้องอาศัยคนในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นผู้ร่วมแนวทางที่ดีในการแก้เพื่อให้เกิดสำนึกรักและหวงแหนในทรัพยากรท้องถิ่นของตน ร่วมกันสร้างแนวทางที่ดีในการแก้ปัญหาในภาวะปัจจุบันและให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ทรัพยากรธรรมชาติ,การจัดการ,สิ่งแวดล้อม

ประนุช ทรัพยาสารและประทวน บุญปรก 2544. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาอีสาน วารสารช่อพะยอม. 12(1):24-29

งานชิ้นนี้ เป็นบทสรุปจากการอภิปรายในงานช่อพะยอมบาน2543 วันที่ 4 ธันวาคม 2543 หัวข้อเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาอีสาน ซึ่งสรุปได้ว่า สิ่งที่มีค่าทุนเดิมคือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่เป็นทุนเดิมในท้องถิ่น ทั้งดิน หญ้า ป่าดง วัวควาย นก หนู นี่คือความหลากหลายทางชีวภาพทุกชีวิตอยู่รวมกันคือมีค่ามหาศาลคือทุนอันยิ่งใหญ่ แรงงานสองสามพันคนไปทำงานให้คนเดียวแรงงานมีค่ามหาศาล วัฒนธรรมการแบ่งปันเอื้ออาทรต่อกันในชุมชน กลุ่มอินแปงเป็นกลุ่มชาวบ้านพัฒนาภูมิปัญญา พัฒนาธรรมชาติร่วมกับองค์กรของรัฐบาลและเอกชน ยุคปัจจุบันนี้สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาคน จึงต้องพัฒนาปัญญาให้เกิดสามารถคืนสู่รากเหง้าคือประยุกต์เอาสิ่งเก่าและสิ่งใหม่สอดคล้องกลมกลืนมาพัฒนาให้เกิด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ทรัพยากรธรรมชาติ,คน,การพัฒนา

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2535. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติกับความขัดแย้งทางสังคม : พลวัตของการเป็นนิคกับทางเลือกทางพัฒนา กรุงเทพฯ:สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทรัพยากรกับความขัดแย้งทางสังคม:คำถามที่ท้าทายภูมิปัญญาไทย--มานุษยวิทยาของความขัดแย้งทางทรัพยากร-- นิเวศปรัชญา-- สนามกอล์ฟระบาด-- อุตสาหกรรมกับหมู่บ้านประมง--ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรชายฝั่งทะเลและพื้นที่ป่าชายเลน กรณีบ้านสิเกา จังหวัดตรัง--ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรอันเนื่องมาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว-- ลำน้ำเสียว:บทวิเคราะห์และการแก้ไข--อภิปรายนาเกลือการเคลื่อนไหวเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง—อภิปรายปัญหานาเกลือวัฒนธรรมการผลิตเกลือในอดีต กับการล่มสลายของชุมชนภาคอีสาน—

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ทรัพยากรธรรมชาติ,ความขัดแย้งทางสังคม,การแก้ปัญหา

พิสิฏฐ์ บุญไชย 2536. วัฒนธรรมกับการกินการใช้น้ำกับความขาดแคลนน้ำของชาวชนบทอีสาน วารสารอีสานศึกษา. 5(1):82-84.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับการใช้น้ำของชาวชนบทอีสานและภาวการณ์ขาดแคลนน้ำ พบว่า การพัฒนาประเทศส่งผลให้ทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ ถูกทำลายลงอย่างมาก ส่งผลให้ภาคอีสานขาดแคลนน้ำ สำหรับแนวทางการแก้ไขนั้นต้องเน้นการประชาสัมพันธ์การให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการเก็บกักน้ำฝน การรักษาความสะอาดของโอ่งน้ำ มีฝาปิดมิดชิด รัฐบาลควรสร้างระบบประปาหมู่บ้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ทรัพยากรธรรมชาติ,ระบบประปาหมู่บ้าน

สุวิทย์ ธีรศาศวัตและคณะ 2538. ป่าชุมชน(ป่าวัฒนธรรม)อีสาน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12(2):79-83.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของป่าชุมชนตั้งแต่ยุคบ้านป่า ยุคบุกเบิกป่า และยุคอนุรักษ์ ในเขตอีสานเหนือ อีสานกลางและอีสานใต้ คือ สกลนคร นครพนม มุกดาหาร ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด นครราชสีมา บุรีรัมย์และสุรินทร์ พบว่า ในยุคบ้านป่า ป่าอุดมสมบูรณ์ เรียกได้ว่า ป่าเป็นวิถีชีวิตของชาวบ้าน ยุคบุกเบิกป่า ป่าถูกทำลายอย่างรวดเร็วเพื่อเอาที่ดินมาปลูกพืชพาณิชย์ ป่าลดลงแต่ชาวบ้านได้พื้นที่ดินทำกินเพิ่มขึ้น แต่ก็สูญเสียประโยชน์มากมายจากจากป่า จึงเกิดความคิดที่จะอนุรักษ์ป่า การทำลายป่าลดลงส่วนหนึ่งไม่มีป่าให้ทำลายและอีกส่วนเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่า ศักยภาพของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าบางชุมชนประสบความสำเร็จเกิดจาก 1)ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ทรัพยากรป่าไม้,การอนุรักษ์

สมศักดิ์ ศรีสันติสุขและคณะ 2536. การวิจัยประเมินผลโครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ ระยะที่ 2 วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 10(2):90-95

โครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นโครงการขององค์กรพัฒนาเอกชนองค์กรหนึ่งที่เห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ผลของการประเมินสามารถที่จะแยกสรุปได้ดังนี้ 1)การประเมินผลของการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ทุ่งกุลาร้องไห้,โครงการ,การพัฒนา,การประสานความร่วมมือ, การประเมินผล

บัวพันธ์ พรหมพักพิง,สุวิทย์ ธีรศาศวัต บรรณาธิการ 2546. สรุปผลการสัมมนา (เรื่อง) ทุนทางสังคม:มรดกเก่าเราจะไปรอดจริงหรือ ขอนแก่น:ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย -ขอนแก่น.

พุทธเศรษฐศาสตร์ และทุนทางสังคม--การก่อเกิด การผลิตซ้ำ และทุนทางสังคม--การก่อเกิด การผลิตซ้ำ และการขยายตัวของทุนทางสังคมในชนบทอีสาน --ศักยภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนหมู่บ้านอีสานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน--วัฒนธรรมชุมชนกับเส้นทางสังคมไทย—
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ทุนทางสังคม,การก่อเกิด,การผลิตซ้ำ

บัญชร แก้วส่องและคนอื่นๆ 2537. รายงานการประเมินผลโครงการพัฒนาขนาดเล็กภาคอีสาน [ขอนแก่น]: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น:กป.อพช.อีสาน.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการพัฒนาขนาดเล็ก 12 โครงการในภาคอีสาน พบว่าภายใต้กระบวนการพัฒนาของโครงการต่างๆ ทำให้องค์กรชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาทั้งในด้านการเริ่มโครงการระดมทุนจากภายในและภายนอกชุมชน ควบคุมการผลิตประสานความร่วมมือกับภาครัฐและการต่อรองผลประโยชน์ทางการเมือง แต่ก็ยังมีปัญหาหลายด้านเช่น กิจกรรมไม่สอดคล้องทางกายภาพกับกลุ่มเป้าหมาย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของการมีส่วนร่วมของชุมชนจึงควรแก้ไขด้วย การพัฒนาองค์กรชาวบ้านให้สามารถคิดได้
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เทคโนโลยีชนบท,การพัฒนาชนบท,องค์กรชุมชน, โครงการพัฒนาขนาดเล็กภาคอีสาน

สุกัญญา เอมอิ่มธรรม 2546. การประกอบธุรกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 18(33):87-99.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจชุมชนเป็นการรวมตัวของคนในชุมชนเมื่อจะดำเนินธุรกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยมีกลุ่มหรือเจ้าขององค์กรชุมชนร่วมเป็นเจ้าของดำเนินการ ตลอดจนร่วมผลประโยชน์ในการดำเนินการ มีขนาดเล็กใช้ต้นทุนต่ำ การบริหารจัดการเป็นไปอย่างใกล้ชิดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โครงการศิลปาชีพบางไทรของสมเด็จพระนางเจ้าฯบรมราชินีนารถ
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ธุรกิจชุมชน,การบริหารจัดการ,องค์กรชุมชน

คณะทำงานร่วมธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารแห่งสาธารณรัฐ 2539. ประชาธิปไตย ประชาชนลาว ปัญหาการค้าชายแดน ไทย-ลาว(นครพนม-คำม่วนและเชียงราย-บ่อแก้ว กรุงเทพฯ:สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.).

หนังสือเล่มนี้กล่าวถึงคณะทำงานร่วมระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารแห่งสปปล.ได้ทำการสำรวจศึกษาสภาพเศรษฐกิจและปัญหาการค้าชายแดนในจุดการค้านครพนม-คำม่วนและเชียงราย-บ่อแก้ว ระหว่างวันที่ 5 มิถุนายน-30 มิถุนายน 2537 ซึ่งสรุปได้ดังนี้ สภาพเศรษฐกิจและการค้านครพนม-คำม่วน มีศักยภาพในการพัฒนาไปพร้อมๆกันเพื่อขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างไทย-ลาว และเวียดนาม สินค้าส่งออกเป็นจำพวกสินค้าอุปโภคบริโภค ส่วนเชียงราย-บ่อแก้ว มีการขยายตัวด้านการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่วนปัญหาและอุปสรรค พบว่าทั้งจุดการค้านครพนม-คำม่วน และเชียงรายบ่อแก้ว มีปัญหาหลักๆที่คล้ายคลึงกัน เช่น การลักลอบสินค้านำเข้า,การค้านอกระบบที่ยังคงมีอยู่ค่อนข้างมาก, การชำระค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารมีน้อยและระเบียบ

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครพนม,การค้าชายแดนไทย-ลาว,สภาพเศรษฐกิจ, ปัญหา

วิลาวัลย์ เอื้อวงศ์กูล 2542. ความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของเมืองกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาเมืองเรณูนคร กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การศึกษาได้แบ่งพัฒนาการของพื้นที่ศึกษาออกเป็น 3 ยุค คือ ในยุคดั้งเดิม (พ.ศ. 2387-2446) ยุคของการเปลี่ยนแปลง (พ.ศ.2447-2488) และยุคปัจจุบัน (พ.ศ.2489-2542) ลักษณะทางกายภาพของเมืองเรณูนครเปลี่ยนแปลงไปมากทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบโครงข่ายการคมนาคมซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อให้เกิดความมั่นคงของชาติ วิถีชีวิตของชุมชนได้ถูกปรับเลี่ยนจากที่เคยเรียบง่ายมาสู่ระบบสังคมที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ การใช้พื้นที่เมืองตลอดจนวิถีชีวิตของคนเมืองเรณูนครไปด้วยพัฒนาการของเมืองเรณูนครที่เกิดขึ้นได้สะท้อนให้เห็นรูปแบบวัฒนธรรมใหม่ในการดำเนินชีวิตที่มุ่งหาความเป็นส่วนตัวหรือกระแสปัจเจกมากกว่าวัฒนธรรมร่วมที่เคยยึดถือปฏิบัติในระดับชุมชนจากการศึกษาพบว่าการจะรักษาวัฒนธรรมชุมชนให้ยั่งยืนควบคู่ไปกับการพัฒนาเมืองจะต้องไม่มองวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่หยุดนิ่ง การใช้พื้นที่เมืองเพื่อให้เกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรมไม่ควรกระจุกอยู่ที่ใดที่หนึ่งจนเกินไป ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นควรมีบทบาทและมีการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเต็มที่ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครพนม,โครงสร้างพื้นฐาน,โครงข่ายเครือข่าย,การพัฒนา

พงษ์วิทย์ เขียวโป 2540. การส่งเสริมให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) : ศึกษาพาะกรรีตำบลนางาม และตำบลโคกหินแฮ่ อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัญหา ความต้องการและแนวทางส่งเสริมสตรีในการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกอบต.จากผู้นำสตรีของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กพสม.)จำนวน 60 คน โดยแบ่งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่าการขาดการกระตุ้น ขาดโอกาส ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐและเอกชน เป็นสาเหตุที่สตรีมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกอบต. น้อย นอกจากนี้ยังขาดความรู้เรื่องอบต. แต่สตรีมีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องการบริหาร อบต. การอบรมเชิงปฏิบัติการในการหาเสียง จึงใช้กิจกรรมแทรกแซงตามความต้องการอบรมของสตรี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครพนม,บทบาทสตรี,สตรีกับการเมือง,องค์การบริหารส่วนตำบล

ปรุงศรี วัลลิโภดม,บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2544. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดนครพนม [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นตามโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 ซึ่งมีเนื้อหาเป็นเรื่องวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดนครพนม ประกอบด้วยภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ มรดกทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยี ทรงพระมหากรุณาธิคุณพัฒนาชนบทให้อยู่ดีกินดี แลใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ ในการศึกษาทุกระดับชั้น เพื่อให้คนไทยตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาของบรรพบุรุษและร่วมกันรักษามรดกวัฒนธรรมอันดีงามของชาติได้คงอยู่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครพนม,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,เอกลักษณ์,ภูมิปัญญา

สพสันต์ เพชรคำ 2540. ปากยาม:หมู่บ้านประมงในลุ่มน้ำสงครามกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาวิถีชีวิตและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านปากยาม โดยการศึกษาภาคสนามเป็นหลัก พบว่าหมู่บ้านปากยามตั้งอยู่ตรงที่แม่น้ำยามไหลมาบรรจบกับแม่น้ำสงคราม จึงทำให้สภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตชาวบ้าน เนื่องจากมีปลาน้ำจืดนานาชนิด มีป่าบุ่งป่าทาม ชาวบ้านมีอาชีพจับปลาเป็นอาชีพหลัก โดยมีเครื่องมือในการจับปลาหลากชนิด และเดิมเศรษฐกิจเป็นแบบยังชีพและต่อมามีการค้าแบบทุนนิยม ทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านเปลี่ยนไป มีการตัดไม้เผาถ่านเพื่อการค้า รวมทั้งโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานมีมากขึ้นโดยเฉพาะถนน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครพนม,แม่น้ำสงคราม,วิถีชีวิต,อาชีพประมง

ศิริวรรณ พรเลิศวิวัฒน์ 2541. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรป่าชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน:ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านท่าวังไทร ตำบลวังหมี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่าสมาชิกองค์กรอนุรักษ์ป่าชุมชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ความคาดหวังผลประโยชน์ การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,การจัดการทรัพยากร,การอนุรักษ์ป่าชุมชน

วิเชียร เกิดสุข 2539. รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทสตรีอีสานในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม:กรณีศึกษาชุมชนบ้านท่ามะปรางค์ [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสตรีอีสานชุมชนบ้านท่ามะปรางค์ จ.นครราช-สีมา พบว่าทรัพยากรป่าและดินของชุมชนนี้เสื่อมโทรมมานานกว่า 25 ปี มีวิกฤตการณ์ด้านป่าไม้จึงแก้ไขโดยออกกฎห้ามตัดไม้และเผาถ่านยกเว้นไม้ที่ตายแล้วและกันพื้นที่ไว้ให้เป็นป่าชุมชน นำเครื่องใช้ไฟฟ้าและก๊าซอเซททิลีนแทนการใช้ไม้หรือฟืน ทรัพยากรน้ำแก้ไขโดยขุดบ่อน้ำตื้นบริเวณครัวเรือน ขุดลอกบ่อน้ำตื้นให้ภาครัฐขุดบ่อบาดาลและขุดลอกลำตะคอง บทบาทของสตรีชุมชนนี้ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเฉพาะกรณีเกิดวิกฤตการณ์จะชัดเจนในการจัด การ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ,สตรีชนบท

จิรนัย สินทอง 2543. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง : กรณีศึกษาตำบลบ้างกลาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์มานุษยวิทยามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของชุมชนตำบลบ้านกลาง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รวมถึงศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อชุมชน บ้านกลางด้วย การศึกษาใช้วิธีการค้นคว้าข้อมูลและศึกษาเชิงมานุษยวิทยา โดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม รวมถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,การเปลี่ยนแปลงทางสังคม,วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ

สุปริญญา แก้วนนท์ 2545. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ-สังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พื้นที่ป่าชุมชนกรณีศึกษา:หมู่ที่ 1 ตำบลตะเคียน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ-สังคมที่มีผลต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนของราษฎร และทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของราษฎรที่มีต่อการอนุรักษ์ศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนส่วนมากเป็นเพศหญิง การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาส่วนมากประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร มีการใช้ประโยชน์จากป่าสูง มีการเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม ส่วนมากไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนอยู่ในระดับดี เพศและทัศนคติของราษฎรมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,การมีส่วนร่วม,ป่าชุมชน,การอนุรักษ์,เศรษฐกิจ,สังคม

สุภาพรรณ ฟูตระกูล 2547. การตัดสินใจเป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษของเกษตรกร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมวิทยาประยุกต์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจสังคมและนิเวศวิทยาของเกษตรกรที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษ ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของกลุ่ม โดย

ศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าเกษตรกรที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมกสิกรรมไร้สารพิษมีค่านิยมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและความคิดเห็นเรื่องเกษตรยั่งยืนในระดับสูง ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานแบบรวมกลุ่มและมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นที่ดอน ค่านิยมเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ที่ดินทำกิน และแบบอย่างการตั้งถิ่นฐานมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเข้าเป็นและไม่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,เกษตรกร,การตัดสินใจ,กลุ่มกสิกรรมไร้สารพิษ

ประภาพร ศรีสถิตธรรม 2543. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีของชุมชนในเขตเทศบาลนคร จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย - เกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางสังคม ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับสูง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง การเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ความถี่ในการรับข้อมูล ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,คณะกรรมการชุมชน,การมีส่วนร่วม,การจัดการสิ่งแวดล้อม

รัชดาภรณ์ พัฒนา 2546. ปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ:กรณีศึกษาบ้านคลองสะท้อน ตำบลวังหมี วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาเศรษฐกิจ-สังคม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของครัวเรือนบ้านคลองสะท้อน โดยศึกษาเชิงปริมาณพบว่าโดยเฉลี่ยบ้านคลองสะท้อนมีสมาชิก 5 คนต่อครัวเรือน มีรายได้จากการเพาะปลูกเฉลี่ย47,477 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และมีหนี้สินจากการกู้ยืมจากแหล่งต่างๆ ปัจจัยที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน คือ อายุหัวหน้าครอบครัว การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ประสบการณ์การฝึกอบรมเรื่องการอนุรักษ์ดิน รายได้ของครัวเรือนต่อปี การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,ครัวเรือน,ทรัพยากรธรรมชาติ,การอนุรักษ์,จิตสำนึก

เจนการณ์ เพียงปราชญ์ 2540. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับคุณธรรมจรรยาบรรณของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการประถมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนกับคุณธรรมจรรยาบรรณของครูผู้สอน ร.ร.ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอ.โนนไทย จ.นครราชสีมา จากผู้บริหาร 85 คน และนักเรียน 413 คน พบว่าพฤติกรรมการสอนของครูขึ้นอยู่กับเพศ ระดับชั้นที่สอน ระดับการศึกษา อายุ ประสบการณ์การสอน ส่วนพฤติกรรมคุณธรรมจรรยาบรรณของครูขึ้นอยู่กับเพศ ระดับชั้นที่สอน และอายุที่ต่างกัน ส่วนประสบการณ์การสอนไม่มีผลต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรมจรรยาบรรณของครู

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,ครูผู้สอน,การสอน,จรรยาบรรณ,พฤติกรรม

สุริยา สมุทคุปติ์และคนอื่นๆ 2537. กรวด-หิน-ดิน-ทราย รัฐ ทุนนิยม และชาวอีสานในยุคโลกาภิวัตน์ นครราชสีมา:ห้องไทยศึกษานิทัศน์ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างรัฐไทยและทุนนิยมกับชาวนาอีสานใน อ.เมือง จ.นครราชสีมา พบว่าชาวนาโคราชและชาวนาอีสานอยู่ภายใต้อำนาจทางการเมืองของรัฐและเสียเปรียบทุนนิยมตลาดช่วงหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา รัฐและนายทุนเป็นพันธมิตรทางเศรษฐกิจและการเมืองอย่างแนบแน่น ชาวนาจากที่เคยได้พึ่งพิงธรรมชาติอาศัยที่ดินทำกินจึงต้องมุ่งหน้าไปทำงานรับจ้างหรือขายแรงงานในที่สุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,ชาวนา,ทุนนิยม,การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

วิเชียร เกิดสุข 2540. บทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วารสารข่าววิจัยและพัฒนา. 10(5):4-7.

งานชิ้นนี้ ศึกษาบทบาทสตรีในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชุมชนบ้าน

ท่ามะปรางค์ ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า สตรีในชุมชนน้มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีความแตกต่างกันในแต่ละทรัพยากร คือ การจัดการและตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในระดับครัวเรือนเพื่อการบริโภคและอุปโภค

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, การจัดการ,บทบาท,สตรี

เนตรนภา รัตนโพธานันท์ 2542. พฤติกรรมการอนุรักษ์น้ำในลำตะคองของประชาชนในเขตเทศบาล วารสารสีมาจารย์. 15(29):63-69.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการอนุรักษ์น้ำในลำตะคองของประชาชนในเขตเทศบาล ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์น้ำในลำตะคอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการอนุรักษ์น้ำในลำตะคองที่ถูกต้องในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์น้ำในลำตะคองได้แก่ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์น้ำในลำตะคอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,ประชาชน,พฤติกรรม,การอนุรักษ์น้ำ

พระมหาไพสิทธิ์ สัตยาวุธ 2542. บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบทศึกษากรณี:พระเทพสีมาภรณ์กับการพัฒนาชนบทในจังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาชนบทศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาบทบาทของพระเทพศรีมาภรณ์ในการพัฒนาชนบท พบว่ารูปแบบการพัฒนาเน้นเป้าหมายทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถพึ่งตนเองได้ โดยใช้หลักการพัฒนากระตุ้นให้คนได้รู้จักคิด ทำ แก้ปัญหาได้เอง วิธีการพัฒนาจะเน้นให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์และบ้านเมืองโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยใช้การประสานกับองค์กรต่างๆ มาร่วมกันแก้ปัญหา ปัจจัยที่ส่งผลเอื้ออำนวยต่อบทบาทในงานพัฒนา มีการเข้ากับคน คือมีมนุษยสัมพันธ์และความสามารถประสานงาน การเข้ากับงาน คือมุ่งมั่นและเชื่อมั่นในตนเอง การเข้ากับแผนได้

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,พระสงฆ์,การพัฒนาชุมชน,บทบาท

พระมหาอนันต์ ดอนนอก 2540. บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามโครงการอบรมประชาชนประจำตำบล(อ.ป.ต.)ในจังหวัดนครราชสีมา วิททยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาแนวความคิด หลักการ และวิธีการสังคมสงเคราะห์ชุมชนที่

พระสงฆ์ได้ประยุกต์ใช้รวมทั้งบทบาทของพระสงฆ์ในการดำเนินการพัฒนาชุมชน วิธีการแก้ไขปัญหาโดยทำการสอบถามและสัมภาษณ์ พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมีประสบการณ์ทำงานพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาชุมชนทั้งด้านวัตถุคือ การพัฒนาด้านสาธารณูปโภค พัฒนาด้านจิตใจมีการรณรงค์ต่อต้านอบายมุขและเสริมสร้างความสามัคคีให้แก่ประชาชน พระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในด้านการเป็นผู้สนับสนุนให้คำปรึกษาและประสานงานกับหน่วยงานของราชการและองค์กรเอกชน เนื่องจากพระสงฆ์ศึกษาหลักพุทธธรรมและคุ้นเคยกับประชาชนในชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,พระสงฆ์,บทบาท,การพัฒนาชุมชน

ชอบ ดีสวนโคกและสุวิทย์ ธีรศาศวัต 2537. รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและประสิทธิภาพของแรงงานในภาคอีสาน:กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา [ม.ป.ท.:ม.ป.พ.].

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรออกไปใช้แรงงานภาคนอกภาคเกษตร เนื่องจากความล้าหลังและล้มเหลวในภาคเกษตรกรรมทำให้ยากจนไม่มีเงินใช้จึงขายแรงงานตามสถานประกอบการส่วนพฤติกรรมและประสิทธิภาพของแรงงานหญิงมีมากกว่าแรงงานชายทั้งในด้านความขยัน การตรงต่อเวลา ความประณีต การเลี่ยงงาน การปฏิบัติตามคำสั่งและมนุษยสัมพันธ์ ส่วนระดับการศึกษาและการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันทั้งชายหญิง มีการเปลี่ยนงานของแรงงานไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,แรงงานและทรัพยากรมนุษย์,การจ้างงาน

เขมิกา หวังสุข 2543. พัฒนาการทางวัฒนธรรมในลุ่มแม่น้ำมูล : กรณีศึกษาแหล่งโบราณคดีเมืองเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาพัฒนาการทางวัฒนธรรมของชุมชนโบราณ ในบริเวณลุ่มแม่น้ำมูลโดยทำการศึกษาแหล่งโบราณคดีเมืองเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อทราบถึงพัฒนาการทางวัฒนธรรมของชุมชนโบราณเมืองเสมา ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สำรวจชุมชนโบราณในบริเวณลุ่มแม่น้ำมูล ชุมชนโบราณที่แหล่งโบราณคดีเมืองเสมาปรากฏร่องรอยการอยู่อาศัย 3 ระยะด้วยกันคือ ตั้งแต่สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์(ราวพุทธศตวรรษที่ 10-11) ประวัติศาสตร์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำมูล โดยเฉพาะลุ่มแม่น้ำมูลตอนบนและตอนกลาง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,ลุ่มแม่น้ำมูล,แหล่งโบราณคดีเมืองเสมา,การพัฒนาการ

กวี ชิ้นจอหอ 2544. การดูแลสุขภาพตนเองของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก พื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ด้านจิตวิทยาสังคม การสนับสนุนทางสังคม สิ่งแวดล้อมในการทำงานของผู้ใช้แรงงานและการดูแลสุขภาพของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กที่มีลูกจ้าง 1-49 คน อ.เมือง จ.นครราชสีมา จำนวน 358 คน พบว่าผู้ใช้แรงงานมีการดูแลสุขภาพตนเองในระดับปานกลางและเพศความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง การรับรู้ภาวะสุขภาพ ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ ความเชื่ออำนาจผู้อื่นด้านสุขภาพ ค่านิยมทางสุขภาพที่ถูกต้อง ความคาดหวังประโยชน์ตอบแทน การสนับสนุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,สถานประกอบการขนาดเล็ก,ผู้ใช้แรงงาน,การดูแลสุขภาพตนเอง

วนิดา โกศัย 2535. วัฒนธรรมส้มตำโคราช:กรณีตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มหาสารคาม:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของส้มตำโคราช การจัดแบ่งชนิดส่วนประกอบและกรรมวิธีการปรุงส้มตำ รวมทั้งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างส้มตำกับวิถีชีวิตของชาวโคราช วิธีการศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีการศึกษาด้วยวิธีวิจัยจากเอกสารและวิจัยสนาม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,ส้มตำโคราช

จำนง ร่มเย็น 2540. บทบาทของพระญาณวิทยาคมเถร (หลวงพ่อคูณ ปริสุทโธ) กับการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาชีวิต วัตรปฏิบัติและบทบาทของพรญาณวิทยาคมเถรกับการพัฒนาชุมชนด้านศาสนา การศึกษา สาธารณสุข และอื่นๆ ในอำเภอด่านขุนทด พบว่าหลวงพ่อคูณเกิดในครอบครัวยากจน ครองตัวโสดจนเข้าสู่สมณเพศ ฝ่ายมหานิกายยึดถือธดงควัตรเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส ทุกแห่งที่ท่านธุดงค์ผ่านและจำพรรษาท่านจะพัฒนาทั้งจิตใจและด้านวัตถุควบคู่กันไป มีบุคลิกประจำตัว คือ การนั่งยอง พูดมึง-กู สูบบุหรี่มวนโต และท่านเป็นผู้ทรงคุณธรรมมีความเชื่อในเรื่องวัตถุมงคลและปาฏิหาริย์ ส่วนบทบาทการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอด่านขุนทด พบว่าท่านได้

พัฒนาทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,หลวงพ่อคูณ

ปานัฏสิริ จันทร์ศิริ 2539. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อปลูกฝังค่านิยมในการอนุรักษ์ช้างสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านท่าช้าง จังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา)บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาการให้การศึกษาแก่เยาวชนและคนในท้องถิ่นเห็นวิธีสำคัญวิธีหนึ่งที่ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรในแต่ละท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ได้ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ปลูกฝังค่านิยมในการอนุรักษ์ช้างให้เหมาะสมกับท้องถิ่นในกลุ่มของนักเรียน ม.2 ร.ร.บ้านท่าช้าง จ.นครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 นักเรียนชายหญิงกลุ่มละ 16 คน พบว่าผลจากการใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในการอนุรักษ์ช้าง นักเรียนมีค่านิยมสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้หลักสูตร นักเรียนหญิงมีค่านิยมสูงกว่านักเรียนชายทั้งก่อนและหลังการใช้หลักสูตร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นครราชสีมา,หลักสูตรการศึกษา,การอนุรักษ์ช้างไทย

รัตนา โตสกุล 2541. ความหมายของการพัฒนาในสายตาของชาวบ้านภาคอีสาน:มิติทางมานุษยวิทยา วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 16(1):37-50.

งานชิ้นนี้ศึกษาผลสรุปการให้ความหมายด้านการพัฒนา ของชาวบ้านชาติพันธุ์ไท-ลาว 2 หมู่บ้านในภาคอีสานหลังจากที่เข้าการพัฒนาของภาครัฐมาตั้งแต่ทศวรรษ 1960 พบว่าขณะที่รัฐของไทยมีบทบาทความรับผิดชอบหลักในการเสนอแนวคิด และนโยบายการพัฒนาประเทศชาติแต่ชาวบ้านไม่ได้สะท้อนถึงการยอมรับ โดยปราศจากการตั้งคำถามต่อแนวคิดและนโยบายการพัฒนา ดังนั้นการพัฒนาจึงเป็นพื้นที่หนึ่งทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความหมายซึ่งประกอบด้วย ความร่วมมือ การโต้แย้งและการท้าทายกับแนวคิดการพัฒนาที่เป็นกระแสหลัก โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านสร้างความหมายของการพัฒนาโดยอิงจากสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมเก่าและใหม่ กลไกอำนาจรัฐมีอิทธิพลต่อการสร้างความคิดเรื่องการพัฒนาของชาวบ้าน ได้แก่ โรงเรียน หน่วยราชการท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นโยบายการพัฒนา,แนวคิด,การพัฒนา

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ 2541. การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนในการนำนโยบายการสสาธารณสุขมูลฐานไปสู่การปฏิบัติระดับจังหวัด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษากลุ่มหน่วยงานในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสาธารณสุขมูลฐานในภาคอีสาน ได้แก่ กลุ่มสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด พัฒนาชุมชน เกษตรศึกษาธิการ แรงงานและสวัสดิการสังคม และอุตสาหกรรมจังหวัด 36 องค์กร องค์กรพัฒนาเอกชน(NGO) 57 องค์กร องค์กรประชาชน 33 องค์กร ศึกาสภาพปัจจุบันของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและNGO เพื่อนำนโยบายสาธารณสุขมูลฐานไปปฏิบัติในระดับจังหวัด พบว่าองค์กรส่วนใหญ่มีนโยบายสนับสนุนประสานความร่วมมือ กับหน่วยงานอื่น เข้าร่วมกิจกรรมและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารมากที่สุด ทุกหน่วยงานองค์กรให้ความสำคัญกับกิจกรรมวางแผนปฏิบัติและดำเนินการร่วมกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นโยบายสาธารณสุขมูลฐาน,ภาครัฐ,องค์กรพัฒนาเอกชน,ความร่วมมือ

พิทยา ศรีเมือง 2543. พฤติกรรมการประหยัดน้ำของนักศึกษาด้านสาธารณสุขในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาระดับพฤติกรรมการประหยัดน้ำของนักศึกษาด้านสาธารณสุขในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิจัยเชิงสำรวจ พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการประหยัดน้ำมีถูกต้องในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการประหยัดน้ำของนักศึกษาด้านสาธารสุขในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ประสบการณ์เข้าร่วมกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมและทัศนคติต่อการใช้น้ำอย่างประหยัด ปัจจัยด้านภูมิลำเนา อาชีพบิดามารดา และความรู้เรื่องทรัพยากรน้ำและการใช้น้ำอย่างประหยัด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นักศึกษา,ด้านสาธารณสุข,พฤติกรรม,การประหยัดน้ำ

ชาญ เมตต์ครุณ์จิต 2536. การประเมินคุณภาพชีวิตของชาวนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก).

งานชิ้นนี้ศึกษาความเป็นมาและสภาพปัจจุบันของโครงการนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์ ประเมินสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในเชิงคุณภาพชีวิตของสมาชิกนิคมสร้างตนเองโดยเฉพาะผู้ที่อพยพมาจากบริเวณอ่างเก็บน้ำและเพื่อเสนอแนะแนวทางการวางแผนพัฒนา พบว่า

โครงการนิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ระดับหนึ่ง เนื่องจากความไม่ชัดเจนในนโยบายการสนับสนุนด้านงบประมาณ การจัดการโครงการ ตลอดจนความร่วมมือจากประชาชน คุณภาพชีวิตของสมาชิกที่อพยพมาจากบริเวณอ่างเก็บน้ำในระดับดีขึ้นเล็กน้อย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,นิคมสร้างตนเองเขื่อนอุบลรัตน์,คุณภาพชีวิต,การประเมิน

การสัมมนา "ผู้หญิงอีสานกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ": (2538:สุรินทร์) 2538. บทสรุปจากเวทีสัมมนาผู้หญิงอีสานกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ [ขอนแก่น]:คณะกรรมการเครือข่ายและพัฒนาสตรีอีสาน.

งานชิ้นนี้กล่าวถึงชาวบ้านผู้ได้รับผลกระทบจากปัญหาความเสื่อมโทรมทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น และผู้หญิงในฐานะส่วนหนึ่งของชุมชนที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม การสัมมนานี้จึงเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพิทักษ์รักษาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนและร่วมกันกำหนดบทบาทในการจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชาวบ้านรัฐ เอกชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,บทบาทสตรี,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ,การจัดการสิ่งแวดล้อม

จรัญญา วงศ์พรหม 2541. ผู้หญิงอีสาน:ทางเลือก ศักยภาพและแนวทางการพัฒนา:รวมบทความและบทวิเคราะห์ประสบการณ์และความรู้เกี่ยวกับผู้หญิงใน ขอนแก่น:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงในสังคมอีสานที่มักประสบชะตากรรมเอาเปรียบทางเพศในรูปแบบต่างๆ เสมอ แต่ก็มีพลังความแกร่งที่แอบแฝงอยู่และเผยแพร่ให้เห็นจากการสืบทอดทางวัฒนธรรมผู้หญิงอีสานยังมีบทบาทในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมของภูมิภาค และเศรษฐกิจของไทยทั้งในบทบาทเดิมในภาคเกษตรกรรมไปถึงบทบาทใหม่ๆ ในภาคอุตสาหกรรม และควรสนับสนุนสร้างจิตสำนึก ความภาคภูมิใจของผู้หญิงอีสาน เพื่อพัฒนาศักยภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,บริบทสังคมอีสาน,การพัฒนาศักยภาพสตรี,บทบาทสตรีอีสาน

โชคชัย เทวานฤมิตร 2543. วัฒนธรรมกับการพัฒนาหมู่บ้าน:กรณีศึกษาบ้านสวายสอ ตำบลเมืองไผ่ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ มหาสารคาม:มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานวิจัยเล่มนี้เป็นงานวิจัยเพื่อศึกษาวัฒนธรรมของชาวบ้านสวายสอ ตำบลเมืองไผ่ อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาหมู่บ้าน หมู่บ้านสวายสอมีปัญหาคล้ายกับหมู่บ้าน ชนบททั่วไปมีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นผลจากการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานมีรากฐานมาจากความคิด ความเชื่อในศาสนาพุทธแบบชาวบ้านและศาสนาพราหมณ์ที่ปรากฏอยู่ในประเพณีพิธีกรรมต่างๆของชาวบ้าน เช่น การนับถือผีบรรพบุรุษ การเล่นแม-ม้วด การโกนจุก การแต่งงานและประเพณีงานศพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,บุรีรัมย์,การพัฒนาหมู่บ้าน,ผลกระทบ,วิถีชีวิต,ความเชื่อ,ประเพณีและพิธีกรรม

สมดังจิต กีรติพลพงษ์ 2543. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพทอผ้าไหมมัดหมี่ของชาวบ้านโคกกุง ตำบลดอนกอก อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนอาชีพทอผ้า ไหมมัดหมี่ของชาวบ้านโคกกุง พบว่าเดิมชาวบ้านมีความชำนาญในการทอผ้าไหมมัดหมี่มาแต่บรรพบุรุษ ซึ่งเป็นการทอเพื่อยังชีพ และเริ่มมาจำหน่ายในปี พ.ศ.๒๕๒๔ และภายหลังการทำนาเริ่มประสบปัญหาชาวบ้านจึงทำอาชีพทอผ้าไหมมัดหมี่ควบคู่กันไป ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพนั้นพบว่ามาจากเรื่องรายได้ การประกวดผ้าไหมมัดหมี่

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,บุรีรัมย์,ธุรกิจชุมชน,การทอผ้า,ผ้าไหมมัดหมี่

สุรชัย กุหลาบเพ็ชร์ 2543. กระบวนการเข้าสู่อาชีพและสถานภาพบทบาทหมอนวดพื้นบ้าน กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ไทยเขมร และไทยโคราช วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการเข้าสู่อาชีพและสถานภาพบทบาทของหมอนวดพื้นบ้าน พบว่าหมอนวดพื้นบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาว ไทยเขมร และไทยโคราช ประการแรกได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ และมีหนึ่งคน คือ นางงัน บุญโสดาการในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรที่มีผู้อาวุโสมาเข้าฝันว่า นางงันเป็นผู้มีความสามารถในการนวดรักษา จึงได้ทดลองพบว่าช่วยรักษาอาการปวดเมื่อยได้จริง ซึ่งหมอนวดไทยลาวและไทยเขมรจะนวดรักษาโดยใช้มือเพียงอย่างเดียว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,บุรีรัมย์,หมอนวดพื้นบ้าน

ปนัสย์ รัฐกิจวิจารณ์ ณ นคร 2541. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดแบบแผนการแบ่งรับงานบ้านของสามี : กรณีศึกษาเขตเมือง นครราชสีมา ขอนแก่น และกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาแบบแผนการแบ่งรับงานบ้านของสามี ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดแบบแผน การแบ่งงาน โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าการแบ่งรับงานบ้านของสามี จะมีรูปแบบที่สามีจะแบ่งรับงานบ้านน้อยกว่าภรรยาในภาพรวมเมื่อพิจารณาการแบ่งรับงานของสามีในหมวดงานที่เป็นงานของเพศหญิงคืองานเกี่ยวกับด้านการเงิน สามีจะแบ่งรับน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับงานบ้านของเพศหญิงทั้งหมด รองลงมาคือด้านการดูแลบุตร งานเกี่ยวกับด้านอาหาร ทำความสะอาด ส่วนงานบ้านที่เป็นงานบ้านของเพศชาย คือ งานการรักษาซ่อมแซม สามียังคมแบ่งรับงานบ้านด้านนี้มากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าความคิดเกี่ยวกับหัวหน้าครอบครัว ภรรยา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,แบบแผน,การจัดการ,การแบ่งงานบ้าน

กาญจนา ศิริมุสิกะ 2538. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสภาพทางเศรษฐกิจของประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ย้ายถิ่นมาตั้งภูมิลำเนาในอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

งานชิ้นนี้ศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันของประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ย้ายถิ่นมาในอำเภอพะโต๊ะ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านระยะเวลาในการตั้งภูมิลำเนาของหัวหน้าครอบครัว ขนาดของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว การศึกษาของหัวหน้าครอบครัว ของสมาชิกที่เป็นแรงงาน การประหยัด การออมของหัวหน้าครอบครัว วิเคราะห์ลำดับความสำคัญของปัจจัยดังกล่าวที่มีความสัมพันธ์กับสถานภาพทางเศรษฐกิจ พบว่าปัจจัยด้านระยะเวลาในการตั้งภูมิลำเนา การศึกษาหัวหน้าครอบครัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ประชากร,ย้ายถิ่น,สถานภาพทางเศรษฐกิจ

สุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ์และคนอื่นๆ 2541. การศึกษาความสัมพันธ์ของประชากรต่างวัยในครอบครัวภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพฯ:สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ ศึกษาระดับของความสัมพันธ์ระหว่างประชากรต่างวัยในครอบครัว คือ ระหว่างบิดามารดาของผู้ตอบกับผู้ตอบ และระหว่างผู้ตอบกับบุตร ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ

ความสัมพันธ์ของประชากรต่างวัย โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า ผู้ตอบไม่ว่าจะเป็นประชาชนหรือข้าราชการทั้งภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสนิทสนม กับบิดามารดาเป็นอย่างดี ผู้ตอบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคิดว่าไม่มีช่องว่างระหว่างตนกับบิดามารดา เพศ อายุและระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตอบกับบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตอบกับบุตร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ประชากรต่างวัย,ความสัมพันธ์,ผลกระทบ

คำพูน บุญทวี 2543. ปลัดขิกไปเซิ้งบั้งไฟ วารสารศิลปวัฒนธรรม. 21(9):110-112.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับบุญบั้งไฟของชาวอีสาน พบว่า บุญบั้งไฟจะจัดขึ้นในเดือน 6 ที่กำลังจะเข้าฤดูฝน เป็นการจุดบั้งไฟเพื่อถวายพญาแถนเพื่อขอฝนในการทำนา การทำบั้งไฟจะมีวัตถุดิบ คือ หมื่อหรือดินปืน ชาวบ้านผู้ชายจะช่วยกันตำใส่ในกระบอกหรือบั้งไม้ไผ่ ก่อนจะจุดหนึ่งวัน ต้องทำพิธีแห่รอบโบสถ์ในวัดอย่างสนุกสนานครื้นเครง มีนักฟ้อนรำทั้งชายและหญิงนำหน้าขบวน ส่วนบั้งไฟจะพาดไว้ที่ขาหยั่งบนเกวียนมีคนลากจูงไปช้าๆ ในขบวนแห่นั้นส่วนหนึ่งจะขาดไม่ได้คือ ปลัดขิกหรืออวัยวะเพศชาย โดยเชื่อว่าพระอิศวรกับพระนางเทวีเป็นผู้สร้างโลกและมนุษย์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ประเพณี,ความเชื่อ,บุญบั้งไฟ

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2537. บูชาพญาแถน [กรุงเทพฯ]:สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

งานชิ้นนี้เป็นบันทึกประเพณี วัฒนธรรม ของชนพื้นถิ่นอีสานเพียงบางส่วน โดยรวบรวมเรื่องราวประกอบไปด้วย ประเพณี วัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อต่าง ๆ ของชาวอีสาน ซึ่งจากการที่ชนพื้นถิ่นอีสานได้ดำรงชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายมีโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์มีความเชื่อ แนวคิด ศรัทธาสั่งสมมานาน โดยสืบทอดเป็นมรดกกันมา และยังคงปฏิบัติต่อเนื่องอยู่ท่ามกลางกระแสอิทธิพลต่างชาติที่เข้ามาแม้ว่าบางกรณีจะเสื่อมสูญไปบ้าง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ประเพณี,พิธีกรรม,ความเชื่อ,การสืบทอด

สุพรรณ พิจารโชติ 2541. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของประเพณีชีวิตในจังหวัดขอนแก่น กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทางประเพณีชีวิตในชุมชนจังหวัดขอนแก่น คือ

การศึกษาสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงประเพณีชีวิต 4 ด้าน คือ ประเพณีการเกิด ประเพณีการบวช ประเพณีการแต่งงาน และประเพณีการตาย โดยมีสมมติฐาน 8 ข้อดังนี้ 1.นวัตกรรมทางวัตถุ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเพณีชีวิตของชุมชน 2.นวัตกรรมมิใช่วัตถุ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเพณีชีวิตของชุมชน 3.การติดต่อทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเพณีชีวิตของชุมชน 4.แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเพณีชีวิตของชุมชน 5.การกลายเป็นเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ประเพณีชีวิต,การเปลี่ยนแปลง,สาเหตุ

พนารัตน์ พึ่งชัยภูมิ 2547. บทบาทของแม่ที่มีต่อบุตรวัยทารกตามวิถีชีวิตของครอบครัวอีสาน: กรณีศึกษาที่อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการพยาบาลครอบครัว)บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาบทบาทของแม่ที่มีต่อบุตรวัยทารกในอ.กระนวน จ.ขอนแก่น โดยจัดแบ่งแม่เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มการให้ความหมายคำว่า แม่ ซึ่งแบ่งย่อยเป็น 3 ความหมายคือ ผู้มีห่วง ผู้มีภาระและผุให้ กลุ่มที่ 2 เป็นบทบาทของแม่ตามวิถีชีวิตครอบครัวอีสาน ซึ่งแบ่งเป็น 5 กลุ่ม คือ สร้างและดำรงครอบครัว เลี้ยงดูปูเสื่อให้กินอยู่หลับนอน อบรมสั่งสอนตามฮีตคอง เลี้ยงลูกให้เติบโตทั้งทางกายใจสังคมและการดูแลความเป็นอยู่ของครอบครัวและเครือญาติแม้ความหมายของคำว่าแม่จะดุเหนื่อยและเป็นภาระแต่ทุกคนล้วนมีความสุขและภูมิใจรับภาระนั้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ประเพณีและความเป็นอยู่,บาทบาท,แม่

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ 2543. พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของ "ท้องถิ่นนิยม" และภูมิภาค ขอนแก่น: ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อีสาน โดยการต้องการขยายมุมมองทางประวัติศาสตร์อีสาน ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเนื้อหาภายในจะกล่าวถึงที่มาของคำว่า "ท้องถิ่นนิยม" และ "ภูมิภาคนิยม" สภาพภูมิศาสตร์-ทรัพยากรและคมนาคมที่มีผลต่อพัฒนาการทางประวัติศาสตร์อีสาน พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ลาว-อีสาน และภูมิหลังของคนอีสาน การเข้ามาของรัฐส่วนกลาง กรุงเทพฯกับการสร้างความหมายของ "ท้องถิ่นนิยม" และ "ภูมิภาคนิยม" ความพยายามรวมลาว "กรณีเหตุการณ์เจ้าอนุวงศ์" :สำนึกในกลุ่มท้องถิ่นนิยม การขยายตัวของรัฐส่วนกลางกรุงเทพฯช่วงพ.ศ.2435และการแสดงออกของพลังในท้องถิ่นกับการสร้างสำนึก"ท้องถิ่นนิยม" และ "ภูมิภาคนิยม" และในตอนท้ายของเล่มก็มีบทสรุปเกี่ยวกับ พัฒนาการทางประวัติศาสตร์

"ท้องถิ่นนิยม" และ "ภูมิภาคนิยม" ในภาคอีสานโดยสรุปว่าพัฒนาการเหล่นี้เกิดจาก 3 กระแสหลัก คือ
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ประวัติศาสตร์,พัฒนาการ,ท้องถิ่นนิยม,ภูมิภาคนิยม

สุวิทย์ ธีรศาศวัตและปรีชา อุยตระกูล 2536. ประวัติศาสตร์อีสาน:พรมแดนแห่งความรู้ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 11(1):19-39.

งานชิ้นนี้ ศึกษาภาพรวมประวัติศาสตร์อีสาน พบว่า ในภาพรวมงานวิจัยประวัติศาสตร์อีสาน รวบรวมได้มี 68 เรื่อง แบ่งเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆดังนี้ 1)ประวัติศาสตร์อีสาน(เน้นการเมือง/การปกครอง/สังคม) 2)ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจอีสาน 11 อีสาน 3)ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน 7 เรื่อง (10.3%) 4)ประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงเฉพาะเรื่อง 29 เรื่อง(42.6%) งานวิจัยประวัติศาสตร์นั้นส่วนใหญ่การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ในระดับหมู่บ้านชนบท งานวิจัยประวัติศาสตร์หมู่บ้านก็จัดอยู่ในประเภทนี้งานที่แตกออกไปศึกษาเฉพาะกลุ่มก็คือ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ประวัติศาสตร์,แหล่งความรู้

สุวิทย์ ธีรศาศวัตและดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ 2541. ประวัติศาสตร์อีสานหลังสงครามโลกครั้งที่สองถึงปัจจุบัน ขอนแก่น:ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เน้นประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์สังคม และประวัติศาสตร์ของชาวนาชาวไร่ ซึ่งนักประวัติศาสตร์ละเลย โดยการนำเสนอจะเสนอแนวคิดวิเคราะห์สาเหตุ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมที่เกิดขึ้นในภาคอีสาน ในช่วงห้าทศวรรษหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ตลอดจนอุดมการณ์และค่านิยมของคนอีสาน และความสัมพันธ์และการปรับตัวของชาวอีสาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านอย่างยิ่งในการมองภาพประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอีสานได้อย่างสมดุลและชัดเจนขึ้น
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น,การปรับตัว

ศิริพร โคตะวินนท์ 2543. ผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวของประชาชนชายขอบ กรณีศึกษาฝายราษีไศล:หมู่บ้านแม่มูนมั่นยืน2 และ 3 วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษวิทยา มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาว่ามีเหตุผลเงื่อนไขใดที่ทำให้ผู้หญิงที่เป็นแกนนำและผู้หญิงทั่วไปเข้าร่วมในขบวนการเคลื่อนไหวในขบวนการเคลื่อนไหวนี้ผู้หญิง ยอมรับบทบาทอะไรบ้างเหตุใดยอมรับบทบาทนั้นแล้วผู้หญิงเปลี่ยนแปลงหรือได้รับผลกระทบอะไรบ้าง จากการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าเงื่อนไขที่ทำให้ผู้หญิงเข้าร่วมในขบวนการต่อสู้คือผู้หญิงเป็นเจ้าของที่ดิน ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมป่าบุ่งป่าทามและผู้หญิงได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ จึงเกิดความเชื่อมั่นในการลุกขึ้นมาต่อสู้ เป็นตัวแทนของครอบครัว การพิสูจน์ข้อเท็จจริง และการรู้สึกว่าสู้แล้วชนะ บทบาทของผู้หญิงในขบวนการเคลื่อนไหวมีหลากหลายทั้งบทบาทเดิมและข้ามบทบาทเดิม ในสถานการณ์การเคลื่อนไหวนี้ความเป็นผู้หญิงถูกนำมาใช้ประยุกต์วิธีการต่อสู้ได้จากการเข้าร่วมการเคลื่อนไหวผู้หญิง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผลกระทบการพัฒนา,ผู้หญิง,บทบาท,ขบวนการเคลื่อนไหว,ประชาชนชายขอบ

ดุษฎี อายุวัฒน์และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2536. ผลกระทบของการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองของแรงงานเด็กที่มีต่อภาวะเจริญพันธุ์ วารสารแก่นเกษตร. 21(1):56-60.

งานชิ้นนี้ ศึกษาผลกระทบของการย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองของแรงงานเด็กที่มีต่อภาวะเจริญพันธุ์ พบว่า แรงงานเด็กที่ย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองมีสถานภาพด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับต่ำ สถานภาพด้านการทำงานในอดีตเริ่มงานตามบ้านได้ค่าจ้างราคาถูก จึงเปลี่ยนมาทำงานในโรงงานและงานด้านบริการ ส่วนมากแรงงานเด็กจะเข้ามาทำงานแบบเดินทางไปกลับทุกวัน ด้านผลกระทบครอบครัวของแรงงานเด็กมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นแรงงานเด็กมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพลดลง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผลกระทบการย้ายถิ่น,แรงงานเด็กที่มีต่อภาวะเจริญพันธุ์

ธาดา สุทธิธรรม 2548. ผังเมืองในประเทศไทย ผังชุมชนและการใช้ที่ดินสายอารยธรรมเขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น: รวมบทคัดย่อผลงานวิจัย โครงการวิจัย 2544-2547 ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาผังเมืองในประเทศไทย ผังชุมชนและการใช้ที่ดินสายอารยธรรมเขมรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการกำเนิดของชุมชนจำนวนมากในประเทศไทยมีมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ โดยเลือกทำเลที่เหมาะสมทั้งทางภูมิศาสตร์และจิตศาสตร์ อารยธรรมเขมรได้แผ่ขยายเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากอาณาจักรกัมพูชาจนกระทั่งสามารถครอบครองดินแดนทั้งหมดและบางส่วนของภูมิภาคใกล้เคียง โดยมีการวางผังเมืองตามฮินดูคติและความเชื่อ

ในลัทธิเทวราชา เมือง และชุมชนต่างๆมีแผนผังองค์ประกอบซับซ้อนตามศักดิ์ของเมืองในการควบคุมราชอาณาจักร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผังเมือง,คติความเชื่อ,การพัฒนาการ

เจริญ ตันมหาพราน 2544. ประเพณีท้องถิ่น:สมุดภาพและข้อมูลเสริมการเรียนการสอน(ไทย/อังกฤษ) กรุงเทพฯ:แสงแดดเพื่อเด็ก.

งานชิ้นนี้รวบรวมประเพณีท้องถิ่นของประเทศไทยใน 4 ภาคคือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้และภาคกลาง แม้จะแบ่งประเพณีออกเป็น 4 ภาค แต่ยังมีประเพณีของชนกลุ่มน้อยที่ได้รวบรวมไว้ด้วยเช่นกัน โดยให้คำบรรยายด้านหลังภาพทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สำหรับประเพณีของอีสานที่รวบรวมไว้เช่นผีตาโขน แห่ผีโขนผังโคน พิธีไหลเรือไฟ เป็นต้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผีตาโขน,แห่ผีโขนพังโคน,พิธีไหลเรือไฟ

บำเพ็ญ แสงชาติ 2540. วัฒนธรรมการดูแลตนเองในผู้ติดเชื้อเอชไอวีและเอดสื การศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจความหมายของวัฒนธรรมการดูแลตนเองจากทัศนะของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและเป็นโรคเอดส์ โดยศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าวัฒนธรรมการดูแลตนเองในผู้ติดเชื้อและผู้เป็นโรคเอดส์เป็นกระบวนการดูแลตนเองที่ประกอบด้วย 3 กลวิธีในการดูแลตนเอง คือ การ "ทำใจ" มี 6 กลวิธีคือ การปลง การใช้กรรม การต่ออายุ การเบี่ยงเบนความสนใจ การปรึกษาหารือ การสร้างความหวัง การปกปิดซ่อนเร้น มี 2 กลวิธีคือ การปกปิดตนเองและการปกปิดครอบครัวและสังคม การผสมผสานการรักษา มี 3 กลวิธีคือ การบำรุงส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง การป้องกันการแพร่เชื้อเอชไอวี และการบำบัดรักษาอาการต่างๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้ติดเชื้อเอชไอวี,การปรับตัว,การดูแลตนเอง

วราคนา วงศ์มหาชัย 2536. บทบาทผู้นำในการพัฒนาองค์กรประชาชน:ศึกษาเฉพาะกรณีการพัฒนาองค์กรประชาชนระหว่างชุมชนของมูลนิธิพัฒนาอีสาน
วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาบทบาทของผู้นำในการพัฒนาองค์กรประชาชนและปัญหาอุปสรรคของการแสดงบทบาทผู้นำในการพัฒนาโดยศึกษากลุ่มเกษตรกรที่ได้รับการประเมินว่าเป็นองค์กรประชาชนที่มีการพัฒนาประสบผลสำเร็จพอสมควร พบว่า บทบาทของผู้นำในการพัฒนากลุ่มมีขั้นการก่อตัวของกลุ่ม เป็นบทบาทของการประชุมให้ข้อมูลข่าวสาร ขั้นการดำเนินการของกลุ่มเป็นบทบาทผู้บริหารวางแบบแผนดำเนินการจัดสรรทรัพยากรบุคคลให้เหมาะสม ขั้นการเจริญเติบโตของกลุ่มเป็นบทบาทผู้บริหารเป็นผู้รับปรับปรุงระเบียบ กฎ และการดำเนินการของกลุ่มให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคผู้นำมีปัญหาในการแสวงบทบาทในเรื่องการวางแผน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้นำ,บทบาท,องค์กรประชาชน,การพัฒนา

ณรงค์ สินงาม 2541. การพัฒนาศักยภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการดูแลรักษาที่ดินสาธารณประโยชน์เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาการบุกรุกที่ดินสาธารณะ และความต้องการให้ทางราชการช่วยเหลือและทดสอบศักยภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอ.เมือง จ.ขอนแก่น 225 คน กำนัน 17 คน ผู้ใหญ่บ้าน208 คน โดศึกษาสภาพปัญหาที่มีอยู่แล้วจึงใส่กิจกรรมแทรกแซง โดยการจัดทำคู่มือ ให้ศึกษาด้วยตนเองพร้อมให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่ดินสาธารณประโยชน์ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้คำแนะนำในการใช้คู่มือและวิธีปฏิบัติในการดูแลที่สาธารณะ และระดมสมองในการคัดเลือกกรรมการระดับตำบลให้ทำหน้าที่ด้านที่ดินสาธารณะประโยชน์โดยเฉพาะ หลังกิจกรรมแทรกแซง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเรื่องที่ดินสาธารณประโยชน์มากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้นำชุมชน,บทบาท,ที่ดินสาธารณะประโยชน์

ศิริมา นามประเสริฐ 2544. การสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชนต่อผู้ป่วยเอดส์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยและการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชนต่อผู้ป่วยเอดส์ที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท จ.ขอนแก่น ที่ผู้ป่วยเปิดเผยตัวเองกับครอบครัวและชุมชน พบว่า ครอบครัวให้การสนับสนุนต่อผู้ป่วยทั้งทางด้านอารมณ์ ข้อมูลข่าวสาร วัตถุสิ่งของในระดับที่ค่อนข้างสูง ส่วนชุมชนให้การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสารมากที่สุด รองลงมาคือด้านอารมณ์

และด้านสิ่งของน้อยที่สุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัวและชุมชนคือ ระดับการศึกษาของผู้ป่วย ระดับความรุนแรงของโรค รายได้ของครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว การรับรู้ความรุนแรงของโรคในครอบครัว ความสามารถในการเผชิญปัญหา ภาวะวิกฤติของครอบครัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้ป่วยเอดส์,การสนับสนุน,ครอบครัวและชุมชน

โสพิศ หมัดป้องตัว 2546. ปัจจัยส่งเสริมความเข้มแข็งให้กลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยส่งเสริมความเข้มแข็งให้กลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้านในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้การศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าสมาชิกกลุ่ม ผู้นำกลุ่ม และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้านมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งแตกต่างกันไปบ้าง สมาชิกกลุ่มเห็นว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือผู้นำกลุ่มเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กลุ่มทุกขั้นตอนการดำเนินงานของกลุ่ม ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้านเป็นกำลังแรงงานนอกระบบ การเอาใจใส่กันเองระหว่างผู้นำกับสมาชิกกลุ่มมีความจำเป็นและสมาชิกต้องการ นอกเหนือค่าตอบแทนที่กลุ่มได้รับคือคุณค่าทางสังคม ที่ผู้รับงานไปทำที่บ้านมีโอกาสดูแลครอบครัวไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปหางาน มีทักษะได้รับความรู้ใหม่ๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้รับงานไปทำที่บ้าน,ความเข้มแข็ง,ผู้นำกลุ่ม,สมาชิกกลุ่ม,การบริหารจัดการ

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคนอื่นๆ 2540. การเกื้อหนุนทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ พื้นที่ศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพฯ:คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาลักษณะการเกื้อหนุนทางสังคมของผู้สูงอายุบริการทางสังคมที่ผู้สูงอายุไปใช้บริการ ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้สูงอายุ โดยศึกษาเชิงปริมาณและคุณภาพพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เกื้อหนุนตนเองค่อนข้างมากทั้งในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้รับการเกื้อหนุนทางด้นอารมณ์จากครอบครัวมาก เพื่อนบ้านและชุมชนมีส่วนในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุอยู่ในระดับปานกลาง บริการสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุไปใช้มากที่สุดคือการรักษาพยาบาลก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้สูงอายุ,การเกื้อหนุนทางสังคม,ความคาดหวัง,การบริการ

จารุวรรณ ธรรมวัตร 2536. แม่ญิงในวัฒนธรรมอีสาน วารสารสังคมพัฒนา. 21(1):84-90.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงอีสาน พบว่า ผู้หญิงเป็นแรงงานด้านเกษตรกรรม และหัตถกรรม เป็นผู้จรรโลงจริยธรรม เป็นแหล่งผลิตทรัพยากรมนุษย์ กล่าวคือ การที่ผู้หญิงสามารถเป็นแรงงานด้านเกษตรกรรมและหัตถกรรมนั้นเกิดจากวิธีการผลิตแบบพึ่งตนเอง การพึ่งตนเองทำให้ต้องระดมแรงงานทั้งชายหญิงมาช่วยกันทำนา ทำสวน ลี้ยงสัตว์ หาอาหารและทอผ้า และการที่ผู้หญิงคือผู้จรรโลงจริยธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้หญิง

มาริโกะ คาโตะ 2545. ผลกระทบของการอ่านหนังสือได้ต่อการประพฤติปฏิบัติทางศาสนาของผู้หญิงในหมู่บ้านภาคอีสาน ประเทศไทย:ศึกษากรณีจำศีลผู้หญิงในช่วงเข้าพรรษา เอกสารประกอบการประชุมวันที่ 27-29 มีนาคม 2545 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์กรมหาชน).

งานชิ้นนี้ศึกษาเพื่อที่จะเข้าใจว่าผุ้หญิงมีความสามารถอ่าน(ภาษาไทยกลาง)ได้อย่างไร และเข้าถึงความรู้ทางพิธีกรรมศาสนาโดยใช้ความสามารถนี้ในการทำความเข้าใจและประพฤติปฏิบัติทางศาสนาได้อย่างไร โดยศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ผู้หญิงที่อยู่ในชนบทอีสานได้โอกาสเรียนโรงเรียนวัดในหมู่บ้านถึง ป.4 แล้วสามารถอ่านภาษาไทย แต่เพราะไม่มีหนังสืออ่านนอกจากหนังสือสวดมนต์ก็ใช้ความสามารถในการท่องจำเพื่อที่จะไม่ต้องอ่านหนังสือ ซึ่งเป็นวีการที่สืบทอดความรู้ดั้งเดิม มีโอกาสที่จะศึกษาด้วยตนเอง แต่สถานการณ์ไม่สนับสนุนผู้หญิง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้หญิง,การอ่านหนังสือ,การปฏิบัติทางศาสนา,การปรับตัว,ผลกระทบ

ปณิธี สุขสมบูรณ์ 2545. เครือข่ายทางสังคมและการแสวงหาทางเลือกของแม่ค้าหาบเร่ แผงลอย: กรณีศึกษาแม่ค้าแผงลอยชาวอีสานที่อาศัยอยู่ในชุมชนนางเลิ้ง วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาเครือข่ายทางสังคมและการแสวงหาทางเลือกของแม่ค้าหาบเร่ แผงลอย : กรณีศึกษาแม่ค้าแผงลอยชาวอีสานที่อาศัยอยู่ในชุมชนนางเลิ้ง โดยศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้หญิงย้ายถิ่นเข้ากรุงเทพฯตั้งแต่อายุยังน้อยโดยอาศัยเครือข่ายทางสังคมของผู้หญิง ยังมีการติดต่อญาติพี่น้องที่ชนบท และยังมีบทบาทในการหารายได้ มีบทบาทในการจัดการดูแลรายได้ ค่าใช้จ่ายในครอบครัว ทั้งนี้การค้าขายแบบนี้ไม่ต้องลงทุนสูง อิสระ เอื้อต่อวิถีชีวิตของผู้หญิงย้ายถิ่น

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้หญิง,บทบาท,การย้ายถิ่น,อาชีพค้าขายหาบเร่แผง

ลอย,เครือข่ายทางสังคม

นริสา ศรีลาชัย 2540. การศึกษากระบวนการแสวงหาบริการสุขภาพของผู้หญิงโรคเบาหวานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการแสวงหาการบริการสุขภาพของผู้หญิงโรคเบาหวานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 40-60 ปี สถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีระยะเวลาการป่วย 1-5 ปี มีกระบวนการแสวงหาบริการสุขภาพ 3 ขั้นตอน คือ การรับรู้อาการ การเลือกแหล่งบริการและเข้ารับบริการสุขภาพ การประเมินผลและการเปลี่ยนแหล่งบริการสุขภาพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้หญิง,โรคเบาหวาน,การแสวงหาแหล่งบริการสุขภาพ,กระบวนการ

อภิศักดิ์ โสมอินทร์ 2542. หญิงอีสาน:การเปลี่ยนแปลงปรับตัวเพื่ออยู่รอด วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 3(2):58-64.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงอีสานในแง่การเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในสังคมโลกาภิวัตน์ พบว่ามี 2 ผลกระทบ คือ ผลทางลบคือทำให้ระบบครอบครัวเสียไป ผู้เฒ่าผู้แก่ไม่ได้รับความเคารพจากเยาวชนและผลกระทบในแง่ที่สอง มองว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องธรรมดา ยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคพระศรีอาริย์ ดังนั้นในกระแสอันเชี่ยวกรากภายใต้บริบททางทุนนิยม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้หญิง,โลกาภิวัตน์

บัวสอน ชิบะเคน 2546. มาม่าซังอีสาน:เปลือยชีวิต "บัวสอน"สาวอีสาน ในดงยากูซ่า กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์คุณพ่อ.

งานชิ้นนี้เล่าถึงชีวิตของ "บัวสอน" หญิงสาวชาวอีสาน ผู้ซึ่งมีชีวิตผกผันจากสาวผู้อับจนสิ้นไร้ กลับกลายมาเป็นมาม่าซังในดินแดนซากุระ ท่ามกลางวงล้อมของยากูซ่าผู้มีอิทธิพลและสาวขายบริการจากประเทศไทยอีกหลายคน ซึ่งมีที่มาแตกต่างกัน โดยสรุปแล้วหนังสือเล่มนี้ได้เล่าประสบการณ์จริงของชีวิตคนๆหนึ่งสะท้อนภาพสังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ผู้หญิง,วิถีชีวิต ,สาวขายบริการ,มาม่าซัง

พระมหาชูศักดิ์ น้อยสันเทียะ 2545. บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาลักษณะบทบาทของพระสงฆ์ แนวคิดหลักการและวิธีการทำงานรูปแบบและกลวิธีการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาของพระสงฆ์ในปัจจุบัน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าพระสงฆ์มีบทบาทตามอุดมคติทางศาสนา มีการเผยแผ่ การอบรมสั่งสอนศีลธรรม เป็นผู้นำด้านพิธีกรรมทางศาสนา มีบทบาทตามความรู้สึก ด้านการพัฒนาจิตใจ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน และบทบาทที่ปฏิบัติจริงในปัจจุบัน ซึ่งตอบสนองต่ออุดมคติทางศาสนาและความคาดหวังของคนในชุมชน และสนองตอบต่อประโยชน์ของคนในชุมชนในการพึ่งตนเอง
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,พระสงฆ์,บทบาท,การพัฒนาชนบท

พระอุปกรณ์ ชูเชื้อ 2544. บทบาทพระสงฆ์และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าพระสงฆ์มีบทบาทในการจัดการป่าเป็นผู้ให้การศึกษา ผู้นำการพัฒนาแนะนำส่งเสริม บทบาทนี้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการทำให้ประชาชนตระหนักในเรื่องกฎธรรมชาติของมนุษย์และป่า การปฏิบัติตามกฎของธรรมชาติผลกระทบจากการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ส่วนการเปลี่ยนแปลงภายนอกมุ่งหมายให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อมในเชิงเกื้อกูลกัน มีการจัดกิจกรรมและส่งเสริมด้วยการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและกลไกทางสังคม แนวทางนี้ส่งผลให้ประชาชนร่วมอนุรักษ์และดูแลรักษาป่าด้วยความหวงแหน
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,พระสงฆ์,ประชาชน,การจัดการป่า,การมีส่วนร่วม

จารุวรรณ ธรรมวัตรและคนอื่น ๆ 2541. เอกสารสรุปการประชุมทางวิชาการ 17-18 ม.ค. 41 เรื่อง "ความหลากหลายทางภูมิปัญญาและวิถีเศรษฐกิจในชุมชนสองฝั่งโขง" มหาสารคาม:อาศรมวิจัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ เป็นการประชุมทางวิชาการที่ได้จัดขึ้นระหว่าง วันที่ 17-18 ม.ค. 2541 ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันประสบการณ์ในการวิจัยระหว่างนักวิจัยอาวุโสและนักวิจัยใหม่ และได้มีการเสนอผลงานวิจัย 16 เรื่อง ซึ่งคุณค่าสูงสุดในการประชุมนี้อยู่ที่ข้อเสนอแนะด้านวิธีวิทยาในการศึกษาวัฒนธรรมชุมชนทั้งในด้านกรอบแนวคิดและวิธีการวิจัย คุณค่าที่เป็นข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการนั้นสรุปแนวทางได้ 3 ประการคือ 1)มีข้อค้นพบทางด้านพัฒนาการประวัติศาสตร์ของชุมชนลาวสองฝั่งโขง โดยมีความเชื่อมโยงทางความคิด วิถีชีวิต

ประเพณีร่วมกันและคล้ายคลึงกันพัฒนาการของบ้านเมืองเกิดจากปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ลาวและชุมชนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งในรูปแบบข้อขัดแย้งและประสานสามัคคี 2)มีข้อค้นพบด้านภูมิปัญญาพื้นบ้านในชุมชนสองฝั่งโขง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,ภูมิปัญญา,วิถีชีวิต

สาร สาระทัศนานันท์ 2536. การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน วารสารสารกรมศิลปากร. 6(11):6-11.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับภาคอีสาน พบว่า วัฒนธรรมของชาวอีสาน ภาคอีสาน วัฒนธรรมนับว่ามีความเจริญทั้งด้านวัตถุและจิตใจ และมีขนบธรรมเนียมประเพรีของตนเองซึ่งเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่ง ชาวอีสานมีประเพณีต่างๆทั้งสิบสองเดือน เรียกว่า ฮีตสิบสอง นอกจากนี้ยังพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด การแต่งงาน การบวชนาค การตาย การสู่ขวัญ การผูกเสี่ยวหรือคนฮัก เป็นต้น ซึ่งเป็นพิธีที่ประชาชนเคยปฏิบัติกันมาช้านาน และยังมีข้อที่ประชาชนพึงยึดถือปฏิบัติ รวมถึงเจ้าฟ้ามหากษัตริย์เรียกว่า คองสิบสี่ และยังมีภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งเป็นความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่ถูกถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ เป็นสิ่งดีงามและเหมาะสม ความร่วมมือกับการอนุรักษ์หรือสืบทอดไว้เพื่อให้คงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,พิธีกรรม,ประเพณี,การอนุรักษ์

ประสิทธิ์ ประคองศรี 2540. ระบบการจัดการพื้นที่สาธารณประโยชน์ของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารข่าววิจัยและพัฒนา. 11(1):2-5.

งานชิ้นนี้ ศึกษาถึงระบบการจัดการพื้นที่สาธารณประโยชน์ของชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้แก่ แหล่งน้ำสาธารณะ พื้นที่ป่า ทำเลเลี้ยงสัตว์ ป่าช้าและดอนปู่ตา ตลอดจนพื้นที่สาธารณะอื่นๆ พบว่าความหนาแน่นของพื้นที่สาธารณประโยชน์แต่ละประเภทขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่นั้น ๆเป็นสำคัญ ปัจจัยที่ทำให้พื้นที่สาธารณะของชุมชนยังคงสภาพและชาวบ้านสามารถใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องยาวนาน ได้แก่ 1)การมีผู้นำชุมชนและคณะกรรมการที่มีความเป็นผู้นำสูง 2)กำหนดระเบียบข้อบังคับและบทลงโทษไว้ 3)จัดทำแนวเขตที่สามารถเห็นได้ชัดเจน ออกเอกสารสำคัญสำหรับที่หลวง 4)จำนวนประชากรในชนบทและจำนวนสัตว์เลี้ยงลดลง 5)ความเกรงกลัวต่อสิ่งศักดิ์ลดลง 6)การมองเห็นความจำเป็นที่ต้องสงวนไว้เพื่อเป็นแหล่งธรรมชาติ น้ำอุปโภค บริโภค เลี้ยงสัตว์ เพาะปลูก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,พื้นที่สาธารณประโยชน์,ระบบการจัดการ,การใช้ประโยชน์

ชอบ ดีสวนโคก 2543. ธรรมทรรศน์;วัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอีสาน วารสารธรรมทรรศน์. 1(1):75-78.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเชิงวิชาการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม พบว่า ก่อนที่จะมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมเป็นแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งพาธรรมชาติ และพึ่งพาสิ่งที่เหนือธรรมชาติ เช่น ภูตผี เทวดา ฟ้า ดินคือ อาศัยภูมิปัญญาและแรงงานตนเองเป็นหลัก พึ่งพาอาศัยกันได้ ปฏิบัติตามระเบียบประเพณีเกี่ยวกับความเชื่อและนับถือพระพุทธศาสนามั่นคง การรักษาพยาบาลสาธารณสุขพึ่งหมอพื้นบ้าน ต่อมาอีสานมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด คือ การช่วยเหลือกันจากญาติพี่น้องลดลง การเลี้ยงผีแบบเดิมบางส่วนบางกลุ่มลดลง การรักษาพยาบาลตามสถานีอนามัยและโรงพยาบาล เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีสาเหตุมาจาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ภูมิปัญญา,การพึ่งพาตนเอง,การเปลี่ยนแปลง

สุรชัย ทุมนาหาด 2543. อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยบ้านภาคอีสาน [ชัยภูมิ]:ชมรมผู้สูงอายุหนองบัวระเหวสามัคคีธรรม จ.ชัยภูมิ.

งานชิ้นนี้ได้รวบรวมบทความมาจากการบอกเล่า สัมภาษณ์ ตลอดจนตำนานของนักปราชญ์หลายท่าน เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นกลอน,ลำ,กาพย์,ผญา และคำกล่าวต่างๆ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยบ้านท้องถิ่น งานชิ้นนี้มีมาจากโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยบ้านอีสาน โดยเป็นโครงการหนึ่งทางชมรมมีความจำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นแหล่งศึกษาแก่ผู้ที่สนใจในวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ภูมิปัญญา,การอนุรักษ์

จารุวรรณ ธรรมวัตร 2536. ภูมิปัญญาอีสาน 2 อุบลราชธานี:ศิริธรรมออฟเซ็ท.

งานชิ้นนี้ ได้รวบรวมบทความทางวิชาการที่ผู้เขียนได้เคยแต่งหรือเข้ารับฟังบรรยายเพื่อเป็นที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพ นายลิต จันทร์เกษ โดยรวบรวมบทความที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาของชาวอีสานในการพัฒนาชุมชนทั้งในด้านการผลิต ประเพณี ภาษา การช่วยเหลือกันของชาวอีสาน บทบาทของพระเถระชาวอีสานในการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาให้กับชาวอีสานในสมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม ,ความเป็นอยู่และประเพณี,ภูมิปัญญาชาวบ้าน

พิพัฒน์ ทิ้งโคตร 2538. การดำเนินงานและการดำรงอยู่ของกลุ่มกิจกรรมพัฒนาชุมชน:ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านดอนงัว ตำบลกำพี้ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาการดำเนินงานของกลุ่มกิจกรรมพัฒนาชุมชน การดำรงอยู่ของกลุ่ม พบว่ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาชุมชนได้ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและเอกชนให้สมาชิกในชุมชนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็น เพิ่มขีดความสามารถของชาวบ้านและพัฒนาบุคลากรของชุมชนทำให้ประชาชนในชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยเฉพาะการร่วมมือกันจัดระบบเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนเป็นการสอดคล้องกับสภาวการณ์ปัจจุบันและสามารถดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนได้ ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มดำรงอยู่ได้คือ กลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจมี กลุ่มทอผ้า ธนาคารหมู่บ้าน ธนาคารโคกระบือ ปัจจัยเด่นให้กลุ่มดำรงอยู่คือคุณลักษณะและบทบาทเหมาะสมของผู้นำกลุ่ม กลุ่มธนาคารหมู่บ้าน กลุ่มกิจกรรมทางสาธารณูปโภค มีปัจจัยเด่นให้กลุ่มดำรงอยู่คือ การมีส่วนร่วมของสมาชิก รองลงมาคือ ผู้นำกลุ่ม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,กลุ่มกิจกรรมพัฒนาชุมชน,การดำเนินงาน,การดำรงอยู่

เกสินี จอมเกาะ 2540. ป่าดงเค็งกับวิถีชีวิตชุมชน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาการใช้ประโยชน์และปัญหาการใช้ประโยชน์จากป่าดงเค็งของชาวบ้านอำเภอนาดูน พบว่าเป็นป่าหวงห้าม จำนวน ๘๐๒ ไร่ พ.ศ.๒๕๓๒จังหวัดได้ยกพื้นที่ป่าดงเค็งจำนวน ๕๐๐ ไร่ให้สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช มหาวิทยาลัยมหาสารคามดูแล ลักษณะการใช้ประโยชน์จากป่าดงเค็งปี พ.ศ.๒๔๘๒-๒๕๓๒ พบว่าช่วงแรกใช้อย่างอิสระเท่าเทียมกันเพื่อการยังชีพ ครั้นปี พ.ศ.๒๕๑๒ เริ่มมีการใช้เพื่อการพาณิชย์มากขึ้น และในปีพ.ศ.๒๕๓๒-ปัจจุบัน เมื่อมีสถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช เข้ามาดูแลพบว่าการใช้ป่าลดน้อยลง มีเฉพาะการเก็บหาของป่าของชาวบ้าน ส่วนปัญหาในการใช้ประโยชน์จากป่า พบว่าขาดพื้นที่เลี้ยงสัตว์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,การจัดการทรัพยากร,ป่าไม้

ประพิณ ไชยคำภา 2542. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยประชาชนในตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยประชาชน ในพื้นที่ตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า สภาพปัญหาเรื่องดิน พบว่าใช้ปุ๋ยเคมีมากขึ้นทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ และปลูกพืชชนิดเดียวไม่

ปลุกพืชบำรุงดิน ปัญหาเรื่องน้ำ ไม่มีแหล่งน้ำกักเก็บตลอดปีและไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติไหลผ่าน ปัญหาเรื่องป่าไม้ รัฐไม่มีงบประมาณสนับสนุนการปลุกป่าและไม่มีป่าไม้สาธารณะ แนวทางการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ เห็นว่าพระสงฆ์ควรมีส่วนร่วมในการปลุกจิตสำนึกและเป็นผู้นำร่วมกับประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยประชาชน

ยิ่งศักดิ์ คชโคตร 2540. สภาพการขยายตัวของที่อยู่อาศัยและอาคารพานิชย์ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพการขยายตัวของที่อยู่อาศัยและอาคารพาณิชย์ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๕-๒๕๓๘ พบว่าสภาพการขยายตัวในช่วง ๒ ปีแรกที่ศึกษาการปลูกสร้างจะพบเฉพาะในบริเวณใจกลางเมืองรอบๆ ตลาดสดเทศบาลเมืองส่วน ๒ ปีหลังพบว่าที่อยู่อาศัยได้เริ่มขยายออกสู่เขตรอบนอกเมืองซึ่งเคยเป็นพื้นที่การเกษตรมาก่อน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัย พบว่าทำเลที่ตั้ง ระยะทางไปยังที่ทำงาน แหล่งอุปโภคบริโภค

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,การตั้งบ้านเรือน

สุปราณี ลักษณะศิโย 2540. กระบวนการประกอบอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าสตรีในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง มหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการประกอบอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าสตรีในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่าด้านการลงทุนใช้เงินทุนตนเองและจากการกู้ยืมญาติ ซึ่งลงทุนตั้งร้านต้องใช้งบประมาณระหว่าง ๓๐,๐๐๐-๖๐,๐๐๐ บาท ด้านการตัดเย็บจะดูบุคลิกของลูกค้าเป็นหลัก ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่าผู้ประกอบวิชาชีพสามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้ ส่วนผลกระทบทางด้านสังคม พบว่าทำให้ครอบครัวอบอุ่น เพราะไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ผู้ประกอบอาชีพมีฐานะทางสังคมที่กว้างขึ้น จากความสัมพันธ์กับลูกค้าในแต่ละหน่วยงานทำให้ได้ช่วยเหลืองานสังคมต่อกันและได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,การตัดเย็บเสื้อผ้า

วนมพร พาหะนิชย์ 2538. ผลกระทบจากการทำนาเกลือต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมบริเวณลุ่มน้ำเสียวในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มหาสารคาม:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลกระทบจากการทำนาเกลือต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมบริเวณลุ่มน้ำเสียวในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในด้านการเปลี่ยนแปลงการตั้งถิ่นฐานและการใช้ที่ดิน ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงการตั้งถิ่นฐานของหมู่บ้านในช่วงก่อนทำนาเกลือเป็นการขยายชุมชนจากเขตตัวเมืองอำเภอบรบือ ขยายไปสู่หมู่บ้านทางปลายน้ำเสียว สภาพภูมิทัศน์เดิมเป็นป่าไม้รกทึบ มีสัตว์ป่าชุกชุม มีล้ำน้ำที่อุดมสมบูรณ์มีประเพณีวัฒนธรรมเป็นแบบสังคมชนบทในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในช่วงการทำนาเกลือมีการย้ายแบบชั่วคราวของกลุ่มนายทุนทำเกลือและลูกจ้างที่มาจากถิ่นอื่น วิถีชีวิตเปลี่ยนไปเป็นสังคมเมืองโดยมีการแข่งขันกันมากขึ้น วัฒนธรรมการปลูกข้าวคือใช้พื้นดินเพื่อการเกษตรทำนาเป็นอาชีพหลักและทำไร่เป็นอาชีพรอง ช่วงการทำนาเกลือพื้นที่ส่วนหนึ่งจะถูกเปลี่ยนมาทำเกลือ โดยนายทุนมาเช่าและมีชาวบ้านส่วนหนึ่งเป็นผู้ประกอบการในที่นาของตน หลังจากทำนาเกลือ 1-2 ปี

คำสำคัญ:ความเสียหายยังเหมือนเดิมจนปัจจุบันน้ำในลุ่มน้ำเสียวและพื้นดินในที่ต่างๆมีความเค็มในสภาพปกติ วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,การทำนาเกลือ ,ภูมิทัศน์, ผลกระทบ

อุษณีย์ ศรีธรรมา 2541. การไปทำงานต่างประเทศของสตรีบ้านหนองหว้า ตำบลชื่นชม กิ่งอำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการไปทำงานต่างประเทศ ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของสตรีบ้านหนองหว้า พบว่าสตรีไปทำงานต่างประเทศมีแรงจูงใจที่แตกต่างกัน ได้แก่ ต้องการความมั่นคง การเลียนแบบ ค่าตอบแทนที่สูงกว่า ผิดหวังจากครอบครัวเก่า ส่วนขั้นตอนในการติดต่อ ได้แก่ ขั้นการชักชวน การติดต่อ และขั้นแสวงหาทุน ผลกระทบด้านสังคมพบว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของครอบครัวในทางที่ดีขึ้น ด้านวัฒนธรรมพบว่าค่านิยมด้านการสร้างบ้านเปลี่ยนไป มีความทันสมัยมากกว่าเดิม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,การประกอบอาชีพ,การย้ายถิ่น

พิบูลย์ เตียสุวรรณ 2540. ศักยภาพของชุมชนในการผลิตพริกแบบครบวงจรบ้านหนองโจด ตำบลโคกก่อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาศักยภาพของชุมชนและผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการปลูกพริกแบบครบวงจรของชาวบ้านหนองโจด พบว่าศักยภาพในการผลิตพริกแบบครบวงจร มีหลายอย่างเกื้อหนุน คือ ต้นทุนผลิตต่ำ มีแหล่งน้ำ มีการรวมกลุ่มสมาชิกต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้ หน่วยงานรัฐสนับสนุน การคมนาคมสะดวก ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจพบว่ารายได้

เพิ่มขึ้น ส่วนผลกระทบทางด้านสังคมพบว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลงเพราะสมาชิกมีภาระมากขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,การประกอบอาชีพ,พริก

คำสิงห์ ทองโท 2546. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนนาฝาย ตำบลดงดวน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการศึกษานอกระบบ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการอนุรักษ์ป่าชุมชนนาฝาย เพื่อสำรวจป่าและอนุรักษ์ป่าชุมชนฝายแบบมีส่วนร่วม และหารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าป่าถูกทำลาย เป็นป่าเสื่อมโทรม ส่วนแนวทางแก้ไข พบว่าการจัดตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนนาฝายขึ้น ส่วนการสำรวจและการอนุรักษ์แบบมีส่วนร่วมนั้น พบว่าได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ป่า พบว่ามีองค์ประกอบ คือ การวางแผนแบบมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,การมีส่วนร่วม,การจัดการทรัพยากร,ป่าชุมชน

พระอวยชัย อินศรีเมือง 2542. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีวัดในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน พบว่ามี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายในวัด ได้แก่ สภาพพื้นที่ที่ติดกับชุมชน ขนาดพื้นที่พอเพียงสำหรับจัดกิจกรรม และปัจจัยภายนอก ได้แก่ กิจกรรมบริการชุมชน กิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ชุมชนให้ความร่วมมือ เช่น มีคณะกรรมการวัด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,การอนุรักษ์วัฒนธรรม,วัด

ธนัดดา โสภาจิตร 2536. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรต่อโครงการการเพิ่มผลผลิตไก่พื้นเมืองในหมู่บ้านชนบทโดยการใช้วัคซีนป้องกันโรค จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร การยอมรับเทคโนโลยีในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การได้รับการสนับสนุน ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรกับการยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยง

ไก่พื้นเมือง ศึกษาจากเกษตรกรในโครงการ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายอายุ 40-49 ปี จบการศึกษาชั้นป.4 มีจุดประสงค์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไว้เพื่อบริโภคและจำหน่ายได้รับความรู้ในการเลี้ยงไก่จากเจ้าหน้าที่โครงการ ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่โครงการ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคระบาดและการให้วัคซีนป้องกันโรคไก่ การยอมรับเทคโนโลยีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองสูง ปัญหาที่พบคือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,เกษตรกร,การยอมรับ,การเลี้ยงไก่พื้นเมือง,เทคโนโลยี

วิชัย จงชวณิชย์ 2544. เจตคติที่มีต่อการบริโภคข้าวซ้อมมือของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาเจตคติที่มีต่อการบริโภคข้าวซ้อมมือของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจังหวัดมหาสารคาม พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 18-25 ปี มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ซึ่งเคยบริโภคข้าวซ้อมมือ มีเจตคติชอบบริโภคข้าวซ้อมมืออยู่ในระดับปานกลาง เหตุผลคือข้าวซ้อมมือมีคุณค่าทางอาหารสูง กลุ่มตัวอย่างที่อายุ 46 ปีขึ้นไป มีเจตคติชอบบริโภคข้าวซ้อมมืออยู่ในระดับมาก เนื่องจากคำนึงถึงคุณค่าทางอาหารและเพื่อบำรุงสุขภาพและถ้าหากมีการแปรรูปข้าวซ้อมมือ เช่น น้ำข้าวซ้อมมือหรือทำขนม ส่วนใหญ่มีเจตคติที่จะตัดสินใจลองรับประทาน ดังนั้นหากมีการส่งเสริม ให้มีการจัดจำหน่ายและแปรรูปข้าวซ้อมมืออย่างแพร่หลาย โดยมุ่งเน้นด้านอาหารเพื่อสุขภาพจะเป็นการส่งเสริมให้ผู้บริโภค

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,เจตคติ,การบริโภค,ข้าวซ้อมมือ

ชูพักตร์ สุทธิสา 2541. สภาพชุมชนแออัดเมืองมหาสารคาม [มหาสารคาม]:คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงสภาพชุมชนแออัดเมืองมหาสารคามในด้านสภาพทั่วไป สภาพสังคมวัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจ และปัญหาของชุมชนแออัดเมืองมหาสารคาม พบว่ามีบ้านเรือนขึ้นอยู่อย่างหนาแน่นและแออัดในสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกสุขลักษณะ การสร้างบ้านเรือนมีลักษณะแบบง่ายๆ ชุมชนส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ความสัมพันธ์มีลักษณะเป็นกลุ่มเครือญาติ ยังขาดผู้นำที่จะรวมกลุ่มไปสู่การพัฒนาได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,ชุมชนเมือง,ชุมชนแออัด

ว่าที่ร.ท.เอกลักษณ์ กาลมิตร 2542. การประกอบอาชีพตัดเย็บกระเป๋าของชาวบ้านลาด ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นชิ้นนี้ศึกษาพัฒนาการ กระบวนการตัดเย็บ และผลกระทบจากการประกอบอาชีพตัดเย็บกระเป๋าของชาวบ้านลาด พบว่าชาวบ้านที่เคยไปทำงานเย็บกระเป๋าที่กรุงเทพฯ ได้ขอรับงานจากนายจ้างกลับมาตัดเย็บกระเป๋าที่ชุมชน ช่วงแรกคือระหว่างพ.ศ.๒๕๓๕-๒๕๓๗ มีผู้ตัดเย็บ ๕ คน มีกระเป๋าสตางค์และสะพายสำหรับสตรี จนปัจจุบันมีผู้ตัดเย็บเพิ่มเป็น ๒๔ คน และจัดตั้งกลุ่มเป็นครั้งแรกโดยการสนับสนุนของทางการ กระบวนการตัดเย็บมี ๔ ขั้น คือ การตัดเย็บทากาวชิ้นส่วน การเย็บกระเป๋า การเก็บรักษา และรวบรวมส่งนายจ้างที่กรุงเทพฯ ซึ่งทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นส่งเสริมให้มีร้านจำหน่ายสินค้าและบริการในชุมชนเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,ธุรกิจชุมชน,หัตถกรรมกระเป๋า

เกศรี วิวัฒนปฐพี [ม.ป.ป.] การสร้างอำนาจของผู้นำสตรีอีสาน มหาสารคาม:โครงการปริญญาเอกไทศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับสตรีในแง่มุมของพลังอำนาจผู้หญิงที่เป็นผู้นำ แต่เมื่อศึกษาผู้นำสตรีที่ประสบผลสำเร็จเพื่อค้นหาพลังอำนาจที่แท้จริงสตรีสามารถใช้อำนาจที่มีอยู่ไปในทิศทางใดบ้างพบว่า สตรีมีบทบาทเป็นผู้นำทางสังคมมักจะเกิดมาจากรากฐานของครอบครัวที่มีตระกูลดีให้การสนับสนุนและมีทรัพย์สิน นอกจากนั้นการที่สตรีเป็นผู้นำได้ด้วยบุญเก่าคือสายต้นตระกูลเป็นนักการปกครองและผู้นำมาก่อนจึงกลายเป็นฐานคะแนนสำคัญในการก้าวขึ้นสู่การเป็นผู้นำ ส่วนสตรีบางคนก้าวผ่านการเป็นผู้นำเพราะบารมีสามี นอกจากนั้นการอุทิศตนเองทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนร่วมจนเกิดการยอมรับ มีบทบาทเป็นผู้นำที่มีอุดมการณ์ มีอำนาจในการตัดสินใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง มีความฉลาดไหวพริบทันคน รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,บทบาท,อำนาจ,สตรี

ชาติชาย ชื่นบาน 2545. ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่ชาวบ้านได้รับจากการฟื้นฟูป่าชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีป่าโคกหนองพอก อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มหาสารคาม: สำนักงานป่าไม้จังหวัดมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาภูมิประเทศ ที่ตั้ง ความเป็นมาในการจัดตั้ง กระบวนการดำเนินงานการอนุรักษ์ ปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทางในการแก้ปัญหา ตลอดจนผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่ชาวบ้านได้รับจากการฟื้นฟูป่าชุมชน ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและภาคสนามสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น ๑๗ คนและหัวหน้าครัวเรือน ๓๐๗ คน ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบทางเศรษฐกิจที่ชาวบ้านได้รับจากการฟื้นฟูป่าชุมชนคือ ทุกคนสามารถเข้ามาหาผลประโยชน์ได้โดยเข้าไปเก็บผักหรือพันธุ์ไม้

พื้นเมือง สมุนไพรและสัตว์ป่าเพื่อนำมาประกอบอาหารและขาย
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,ป่าชุมชน,ผลกระทบ

อุดมศักดิ์ เปลี่ยนขำ 2540. การดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดมหาสารคามเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทแอมเฟตามีนในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาการดำเนินงานและศึกษาแนวทางแก้ไขปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พบว่า การดำเนินงานของศูนย์ มีการดำเนินงานด้านการป้องกัน พบว่ามีคณะอนุกรรมการมีการประชุมเพื่อกำหนดนโยบายการอนุมัติโครงการ และการแต่งตั้งคณะทำงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อชี้ปัญหาและการประสานขอความร่วมมือส่วนราชการต่างๆ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานโครงการยังไม่เพียงพอที่จะป้องกันปราบปรามได้ ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรและงบประมาณ
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,ยาเสพติด

พงศา ศุภจริยาวัตร 2540. ปัญหาที่ดินทำกินบ้านหนองโนกับบ้านหนองอีดำ ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัญหาการถือครองที่ดินทำกิน การแก้ไขปัญหาของรัฐ รวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้น พบว่าการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน ที่สาธารณะประโยชน์หนองโนไม่มีหลักฐานที่ดินจึงมีราษฎรบกรุก ส่วนสาเหตุการร้องเรียนมาจากการที่ชาวบ้านถูกสั่งให้ออกจากที่ดิน เนื่องจากสถาบันราชภัฏมหาสารคามขอใช้ที่ดินในการขยายการศึกษา และรัฐกล่าวหาว่าราษฎรบุกรุก แต่ราษฎรกลับร้องเรียนว่าที่สาธารณะที่ทับที่ทำกิน การแก้ไขปัญหาดังกล่าว พบว่าให้ทางรัฐปักเขตแดนที่สาธารณะให้เด่นชัด รัฐควรป้องกันคนภายนอกที่จะเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมชุมชนผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้ราษฎรทราบแนวเขตที่สาธารณะ
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,ระบบกรรมสิทธิ์,ปัญหาที่ดินทำกิน

พิศพรรณ ทีบุตร 2542. ธรรมเนียมการเยี่ยมไข้ของผู้ป่วยในโรงพยาบาลชุมชนกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษารูปแบบธรรมเนียมการเยี่ยมไข้และแนวคิด ความเชื่อของผู้ป่วยในโรงพยาบาลชุมชนกันทรวิชัย พบว่า การเยี่ยมไข้ในโรงพยาบาลชุมชนซึ่งพฤติกรรมการแสดงออก

ของผู้เยี่ยม คือ การดูแลปรนนิบัติให้ผู้ป่วย และการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ที่ดูแลผู้ป่วยเพื่อเป้าหมายให้ผู้ป่วยได้รับความสุขสบายทั้งทางร่างกายและจิตใจ และพฤติกรรมที่เป็นแนวคิดความเชื่อเป็นการรักษาที่เกิดจากคามเชื่อทางพุทธพราหมณ์ หรือผีคือ การแก้กำเลิด การควดข้าวคนป่วย การเซ่าผีเจ้าที่ การเสียพิษไฟ การตั้งยาฮม หมอน้ำมัน การไปหาหมอทรง หมอผี การเป่ามนต์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,ระบบสุขภาพ,ธรรมเนียมการเยี่ยมไข้, โรงพยาบาลชุมชน,ความเชื่อ,พิธีกรรมการรักษาโรค

ฉันทิชย์ ชามาตย์ 2542. การเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในชุมชนโนนศรีสวัสดิ์ ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในชุมชนโนนศรีสวัสดิ์ ๒ ด้าน คือ วิถีครอบครัวและวิถีชุมชน พบว่าวิถีครอบครัวในพ.ศ. ๒๔๖๗-๒๕๑๐ เปลี่ยนน้อยมากมี ๔ ตระกูลหลัก การศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นป.๔ ช่วงพ.ศ.๒๔๖๗-๒๕๑๐ มีคนอพยพเข้ามาอาศัยหลายชุมชน ปี พ.ศ. ๒๕๑๑-๒๕๔๐ พบว่าชุมชนเริ่มมีการขยายตัว ด้านการปกครองขึ้นอยู่กับเทศบาลเมืองปัจจัยที่ทำให้เปลี่ยนแปลงมาจากปัจจัยภายนอก เช่น การแพร่กระจายของวัฒนธรรม ปัจจัยภายใน ได้แก่ การศึกษาสูงขึ้น ส่วนผลกระทบ คือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,โลกาภิวัตน์

วีระพล นนตรี 2543. การเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตของชาวนาในลุ่มน้ำชี อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ.๒๕๐๔-๒๕๓๘ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยและผลกระทบที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตของชาวนา พบว่าปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ เมื่อมีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ (๒๕๐๔-๒๕๐๙) มีการส่งเสริมพืชเศรษฐกิจทำให้ชาวบ้านพัฒนาความสามารถในการผลิตมีเทคโนโลยีทันสมัยเข้ามา ปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่ ปัจจัยด้านนิเวศวิทยา ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจของชาวนา ผูกพันกับเศรษฐกิจแบบตลาดมากขึ้น ต้องปรับเปลี่ยนระบบการผลิต ทำให้ต้นทุนสูง กลไกราคาถูกกำหนดโดยพ่อค้าและเจ้าของโรงสี ที่ผ่านมารัฐบาลแก้ไขปัญหาคือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,วิถีการผลิต,ลุ่มน้ำชี

ปัทมา ราตรี 2540. ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา:ศึกษากรณีตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาพัฒนาการกลุ่ม การดำเนินงานกลุ่ม และศึกษาศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการศึกษากรณีตำบลหนองไผ่ พบว่าพัฒนาการของกลุ่มมี ๔ ระยะ คือ ระยะก่อนการจัดตั้งกลุ่มหมู่บ้าน ได้รับการสนับสนุนจากรัฐแต่ไม่ต่อเนื่อง ระยะจัดตั้งกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชน ระยะการดำเนินงานมีกิจกรรมกองทุนวัวควาย กองทุนขุดสระในนา ธนาคารข้าวและออมทรัพย์ และระยะการจัดตั้งเครือข่าย กลุ่มตำบลหนองไผ่ ได้มีการจดทะเบียนเป็น สหกรณ์การเกษตรหนองไผ่พัฒนา จำกัด ส่วนศักยภาพชุมชนในการพัฒนามีทั้งจุดด้อยและจุดเด่น คือ จุดด้อย ได้แก่ ดินไม่มีคุณภาพ น้ำไม่เพียงพอ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,ศักยภาพชุมชน

วีระพล ชัยมะดัน 2538. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านหนองหว้า ตำบลชื่นชม อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม มหาสารคาม:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของบ้านหนองหว้า ตำบลชื่นชม อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า 1)ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เปลี่ยนการผลิตแบบยังชีพ มาเป็นการผลิตเพื่อขาย มีการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้ได้รับประโยชน์สูงสุด 2)การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรมความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและเครือญาติ ค่อยๆเปลี่ยนแปลงไป การพึ่งพิงอาศัยกันในเรื่อง แรงงานลดน้อยลง หันไปจ้างแรงงานมากขึ้น 3)ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมคือปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสร้างถนนเข้าสู่หมู่บ้าน การมีไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้านโครงการอ่างเก็บน้ำของรัฐเข้าสู่หมู่บ้าน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของบ้านหนองหว้าอย่างชัดเจน ปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านนิเวศวิทยา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,เศรษฐกิจ,สังคม,วัฒนธรรม,การเปลี่ยนแปลง อิทธิพล

บุญยงค์ เกศเทศและสุวิทย์ ธีรศาศวัต 2545. เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านดอนน้อย ตำบลโพนงาม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กรุงเทพฯ:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

งานชิ้นนี้ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน การเปลี่ยนแปลงด้าน

กายภาพ สังคม วัฒนธรรมและสภาวะเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลา ๕๐ ปี (พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๕๔๔) และศึกษาศักยภาพเศรษฐกิจตลอดจนความเข้มแข็งของชุมชนในปัจจุบัน พบว่า การเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจในช่วงห้าทศวรรษที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงถือครองที่ดินโดยการแบ่งปันมรดกเป็นส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงการผลิตระบบวิธีการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตมากขึ้นตามลำดับ วิถีการดำเนินชีวิตของประชากรส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลการเลียนแบบจากสังคมภายนอกในปัจจุบันพบว่า ภายหลังที่เกษตรกรได้นำหอมและผักชีลาวเข้ามาปลูก เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,เศรษฐกิจชุมชน

พัฒนา จันทวัติ 2540. ปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทานอ่างเก็บน้ำห้วยค้อ จำกัด อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานของสหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทานอ่างเก็บน้ำห้วยค้อ พบว่า สหกรณ์จัดตั้งปีพ.ศ.๒๕๓๓ ปัญหาที่พบ คือ น้ำมีปริมาณน้อยและเค็ม ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนมี ๒ ปัจจัย คือ ศักยภาพของคณะกรรมการดำเนินงานสูงเพราะทำงานเป็นทีม สมาชิกให้ความร่วมมือ และมีการสนับสนุนจากภาครัฐ ๘ หน่วยงานและองค์กรเอกชน คือ บริษัทอาดัม จำกัด ที่มาส่งเสริมการปลูกมะเขือเทศ ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,สหกรณ์,ชลประทาน

สุพจน์ จักรบุตร 2540. ผลกระทบของโครงการพัฒนาแหล่งน้ำประเภทถังปูนฉาบบ่อบาดาลของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท จังหวัดมหาสารคาม : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลวังชัย อำเภอบรบือ จังหวัด มหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำและศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาแหล่งน้ำของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท(รพช.) พบว่าขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำมีตั้งแต่การเสนอโครงการ โดยการทำหนังสือผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการหมู่บ้าน การจัดที่ดินสาธารณะเพื่อทำการก่อสร้างแหล่งน้ำ ส่วนผลกระทบพบว่าผลกระทบทางด้านนิเวศวิทยานั้น น้ำที่ล้นจากถังรองส่งกลิ่นเน่าเหม็นและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และผลกระทบทางด้านความต้องการน้ำ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท,การจัดการทรัพยากร,น้ำ

อำนวย ภูวนา 2540. กระบวนการบริหารการผลิตหัตถกรรมผ้าทอ :ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านหนองเขื่อนช้าง ตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการผลิตหัตถกรรมทอผ้าของคณะกรรมการกลุ่มทอผ้าบ้านหนองเขื่อนช้าง พบว่ามีการวางแผนโดยใช้นโยบายการพัฒนาหมู่บ้านเพื่อส่งเข้าประกวดหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นในพ.ศ.๒๕๓๑ การจัดองค์กร โดยคณะกรรมการจัดคนเข้าทำงานโดยอาศัยความสมัครใจ เพราะรู้จักกันดี และมีการฝึกอบรมก่อนมีการผลิต ส่วนการควบคุมการผลิต ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนเพียงใช้ยอดจำหน่าย กำไรหรือขาดทุนเป็นหลักสำคัญในการผลิตสินค้า ทั้งหมดเน้นการมีส่วนร่วมและความเป็นกันเอง แต่ก็ยังพบว่าคณะกรรมการกลุ่มยังมีประสบการณ์ไม่เพียงพอในด้านการใช้ระบบข้อมูลเพื่อการบริหารและการผลิต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,หัตถกรรม,การทอผ้า

สุนทร ปัญญะพงษ์ 2542. องค์กรชุมชนกับการจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำ : กรณีศึกษาอุทยานมัจฉาบ้านโขงกุดหวาย ตำบลเกิ้ง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมและการพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศึกษาพัฒนาการขององค์กรชุมชน รวมถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการในแต่ละขั้นตอนขององค์กรชุมชน ศึกษาโครงสร้างหน้าที่และบทบาทขององค์กรชุมชน ทั้งในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในฐานะที่องค์กรชุมชนทำหน้าที่ในด้านการจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำ และศึกษากระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำขององค์กรชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มหาสารคาม,องค์กรชุมชน,ทรัพยากรแหล่งน้ำ,การจัดการ

ประภาพร ระย้าเพชร 2540. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรมตามความต้องการของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐบาลในจังหวัดมุกดาหาร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาและเปรียบเทียบระดับความต้องการของสถานประกอบการเอกชนและหน่วยงานของรัฐบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรมในจังหวัดมุกดาหาร พบว่าสถานประกอบการหน่วยงานมีความต้องการด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ และด้านความรู้และทักษะวิชาชีพ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างสถานประกอบการเอกชนและหน่วยงานของรัฐ พบว่าหน่วยงานของรัฐมีความต้องการด้านความรู้และทักษะวิชาชีพ

และด้านบุคลิกมากกว่าสถานประกอบการเอกชน
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มุกดาหาร,การประกอบอาชีพ,พาณิชยกรรม

นาถฤดี มณีเนตร 2546. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวบริเวณพรมแดนด่านตรวจคนเข้าเมืองมุกดาหาร วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(2):58.

ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวบริเวณพรมแดนด่านตรวจคนเข้าเมืองมุกดาหาร โดยสุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่กำลังเที่ยวบริเวณพรมแดนด่านตรวจคนเข้าเมืองมุดาหาร ความพึงพอใจบรรยากาศด้านศักยภาพกายภาพไม่มีความแตกต่างกับด้านเพศแต่มีความแตกต่างกันตามอายุและรายได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ความพึงพอใจบรรยากาศด้านจิตใจที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยว ไม่มีความแตกต่างกันด้านเพศ แต่มีความแตกต่างตามอายุและรายได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มุกดาหาร,ความพึงพอใจ,การท่องเที่ยว,พรหมแดน

พระมหายุทธนา ศิริวรรณ 2544. ศักยภาพในการพึ่งตนเองของชุมชนชนบทไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ:กรณีศึกษาชุมชนบ้านสามขา ตำบลคำป่าหลาย อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาชนบทศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาศักยภาพความสามารถและลักษณะการพึ่งตนเองของชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อการพึ่งตนเองและแนวทางในการส่งเสริมศักยภาพการพึ่งตนเองของชุมชน พบว่าชุมชนไม่มีศักยภาพอย่างบริบูรณ์ในด้านผู้นำชุมชน ด้านสถาบันหรือองค์กรชุมชน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านเศรษฐกิจเพียงพอที่จะส่งผลให้ชุมชนพึ่งตนเองได้เพราะขาดผู้นำที่ดี ขาดความสามัคคีระหว่างบุคคลและสถาบันในชุมชน การใช้ทรัพยากรอย่างขาดจิตสำนึก และไม่มีความสมดุลระหว่างความต้องการกับความสามารถในการผลิต แม้ชุมชนจะมีศักยภาพในด้านทรัพยากรมนุษย์และโครงสร้างพื้นฐานบ้างเพราะขาดพลังในการสรค้างสรรค์และการจัดการที่ดี ทำให้ครอบครัวชุมชนอ่อนแอ ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพการพึ่งตนเอง ปัจจัยภายในคนในชุมชนที่มีความขยัน
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มุกดาหาร,ชุมชนชนบท,การพึ่งตนเอง,ศักยภาพ

ปรุงศรี วัลลิโภดม,บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2544. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดมุกดาหาร [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ.

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องราวทางด้านต่างๆของจังหวัดมุกดาหาร ตั้งเป็นจังหวัดเมื่อไม่นานมานี้(27 ก.ย. 2525) แต่มีประศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานมากตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์(ประมาณ 3,000-2,000 ปีมาแล้ว) และมีการอพยพและตั้งถิ่นฐานของชนชาติรวม 8 เผ่าคือ ไทยอีสาน ผู้ไทย ชาวข่า (บรู),ไทยกระโซ่,ไทยกะเลิง,ไทยแสก,ไทยย้อและไทยกุลา จนถึงปัจจุบันมีเพิ่มอีก 1 เผ่า คือชาวเวียดนาม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,มุกดาหาร,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,เอกลักษณ์,ภูมิปัญญา

เบญจวรรณ นาราสัจจ์และพัชรินทร์ ลาภานันท์ 2544-2545. ทุนทางวัฒนธรรมในการทำธุรกิจโรงสีข้าวชุมชน : ศึกษากรณีโรงสีชุมชนสงเปือย อำเภอเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศึกษากลุ่มโรงสีชุมชนสงเปือย อำเภอเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร ในด้านวิธีการบริหารจัดการธุรกิจโรงสีข้าวชุมชนที่อยู่บนพื้นฐานทุนทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ยโสธร,การทำธุรกิจโรงสีข้าวชุมชน,ทุนทางวัฒนธรรม

มนต์ชัย เพียรทำ 2540. การประกอบอาชีพจำหน่ายไก่ย่าง ชุมชนดงแคนใหญ่ ตำบลดงแคนใหญ่ อำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาพัฒนาการ การประกอบอาชีพจำหน่ายไก่ย่างและผลที่เกิดจากประกอบอาชีพทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อชาวบ้านผู้ประกอบอาชีพจำหน่ายไก่ย่างชุมชนบ้านดงแคนใหญ่ พบว่าการจำหน่ายไก่ย่างเริ่มพ.ศ.๒๕๐๓ เดิมใช้ไก่พันธุ์พื้นเมือง และมาปี พ.ศ. ๒๕๒๓ มีการนำไก่พันธุ์มาจำหน่ายเพราะไก่พันธุ์นั้นหายาก ปัจจัยที่ทำให้การจำหน่ายไก่ย่างเป็นที่นิยมของผู้บริโภค พบว่าบ้านดงแคนใหญ่ตั้งอยู่ริมทางสามารถแวะซื้อได้ง่ายมีทั้งข้าวเหนียว ส้มตำ และเครื่องดื่ม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ยโสธร,การประกอบอาชีพ,การจำหน่ายไก่ย่าง

นันทิยา ชุตานุวัตรและณรงค์ ชุตานุวัตร 2547. เกษตรกรรมยั่งยืน กระบวนทัศน์ กระบวนการ และตัวชี้วัด กรุงเทพฯ:มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน ประเทศไทย.

โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนจากตัวอย่าง แนวความคิดของชุมชนชาวนาจังหวัดยโสธร การปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิต การรวมกลุ่ม การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การพัฒนาที่ชุมชนมีส่วนร่วมสู่การพัฒนาการเกษตรกรรมจากความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ยโสธร,การมีส่วนร่วม,การพึ่งพากัน,การพัฒนาที่ยั่งยืน

จุพารัตน์ แสงปัสสา 2544. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับการพึ่งตนเองของชุมชน:ศึกากรณีเบี้ยกุดชุม จังหวัดยโสธร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษารูปแบบการพึ่งตนเองต่อกรณีการใช้เบี้ยกุดชุมและศึกษาปฏิสัมพันธ์ของรัฐต่อการพึ่งตนเองของชุมชน โดยวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่ารุปแบบการพึ่งตนเองนั้นมีหลากหลายรูปแบบ การใช้เบี้ยกุดชุมเป็นรูปแบบหนึ่งของการพึ่งตนเองของชุมชนที่เกิดจากการเรียนรู้ และรวมกลุ่มเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาและทางออกให้ชุมชนและภายหลังการใช้เบี้ยไประยะหนึ่งชุมชนพึ่งตนเองได้ และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแนวทางการผลิต ช่วยลดการพึ่งพาภายนอก และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนมีเงินออม ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชุมชน รัฐยังคงมองบทบาทของตนเองว่าเป็นองค์กรทำหน้าที่รวมศูนย์อำนาจหน้าที่และโครงสร้างไว้เพื่อที่จะใช้ปฏิบัติได้อย่าง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ยโสธร,ชุมชน,การปรับตัว,การพึ่งตนเอง,เบี้ยกุดชุม

กรรณิการ์ ศรีฉลวย 2536. หมอนขิดที่บ้านศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการทำลวดลายและความเชื่อเกี่ยวกับหมอนขิด การทำหมอนขิดเป็นแนวคิดและกระบวนการทำที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ชาวบ้านมีการพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบันเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของตนให้ดีขึ้น โดยยึดหลักความเชื่อดั้งเดิม เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับการใช้งาน มีความสะดวก ปลอดภัยในกระบวนการทำ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ยโสธร,เศรษฐกิจชุมชน,หมอนขิด

การสัมมนาสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในภาคอีสาน:แนวทางการวิจัยและ 2546. พัฒนาแบบบูรณาการร่วมคิดร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนภาคอีสาน 2003: เอกสารสรุปการสัมมนาสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนในภาคอีสาน ขอนแก่น: คณะทำงานวิจัยและพัฒนาเด็กและเยาวชนเชิงบูรณาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บรรณานิทัศน์: งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นเพื่อนำเสนอต่อเวทีผู้บริหารโดยวิเคราะห์จากสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนไทยยุคใหม่ที่มีบุคลิกภาพ พฤติกรรมและแนวคิดที่เปลี่ยนไปตามกระแสทุนนิยมและไอทีก้าวร้าวรุนแรง เปราะบาง บ้าวัตถุและมีอัตตาสูง ซึ่งต้องแก้ไขทั้งจากโรงเรียนรัฐบาลและครอบครัวส่วนเด็กเล็กวัยเรียนมีความแข่งขันเชิงวัตถุสูง มีความเป็นอยู่อย่างสบายจนเคยชินเพราะทั้งโรงเรียนและครอบครัวขาดความรู้และทักษะในการดูแล เด็กวัยทารกมีอัตราการตายแรกเกิดและภาวะเสี่ยงต่อโรคลดลง แต่เด็กกลับมีปัญหาด้านสมองและร่างกาย การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงควรเริ่มจากครอบครัวและชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เยาวชน,การเปลี่ยนแปลง,ค่านิยม

บัวบาน ธูปทอง 2542. กระบวนการค้าขายเร่ของชาวบ้านหัวโนน ตำบลธวัชบุรี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการค้าขายเร่ และผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในเขตพื้นที่บ้านหัวโนน
ตำบลธวัชบุรี อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ที่ตัดสินใจเลือกอาชีพค้าขายเร่เกิดจากเหตุปัจจัยหนึ่งคือ ปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว พื้นที่ทำกินน้อยประกอบกับภูมิหลังของครอบครัวมีอาชีพค้าขายอยู่แล้ว ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้น สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น บุตรหลานได้เรียนในระดับสูง มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเอง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,กระบวนการค้าขายของเร่,ระบบเศรษฐกิจและสังคม

สำเนาว์ แวงวรรณ 2540. การควบคุมลุกน้ำยุงลายโดยชุมชนมีส่วนร่วม วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษากลยุทธ์ในการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการควบคุมลุกน้ำยุงลายโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการที่บ้านดงหลวง อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด โดยใช้การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกและการควบคุมลูกน้ำยุงลาย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน การแลกเปลี่ยนแบบเรียนด้วยตัวเองขณะฝึกอบรม การรณรงค์ทำลายแหล่ง

เพาะพันธุ์ยุงลาย และการประกวดคุ้มที่มีการทำลายแหล่งพันธุ์ทุกเดือนเป็นกิจกรรมแทรกแซง
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,การควบคุมยุงลาย,การความคุมลูกน้ำ,การมีส่วนร่วมของชุมชน

อำไพ นามวงศ์ 2540. ผลกระทบของการจัดรูปที่ดินต่อเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาผลกระทบของการจัดรูปที่ดินต่อเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรตำบลทุ่งหลวง พบว่าด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิการณ์ การเปลี่ยนแปลงขนาดพื้นที่ทำการเกษตรลดลง ครอบครัวละ ๕ ไร่ จากครอบครัวละ ๒๖-๓๐ ไร่ การเปลี่ยนแปลงการเกสรเปลี่ยนจากการทำนาดำปีละครั้ง มาเป็นนาหว่านและเลี้ยงปลาในนาข้าว ส่วนผลกระทบของการจัดการปฏิรูปที่ดินต่อเศรษฐกิจ พบว่าลักษณะเรือนเป็นเรือนถาวร มีเครื่องจักรกลการเกษตรมากขึ้น ใช้ยาฆ่าแมลงน้อยลง ฐานะทางเศรษฐกิจพอใช้และมีแนวโน้มว่าจะมีเงินออมมากขึ้น ส่วนผลกระทบต่อสังคม
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,การจัดรูปที่ดิน

พัชรา แสงวิเศษ 2540. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการยอมรับนวตกรรมการทำนาพลังธรรมชาติ ศึกษากรณีบ้านนาเมือง ตำบลนาเมือง บ้านนาขาม ตำบลวังหลวง และบ้านตาลม ตำบลเมืองไพร อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการยอมรับนวัตกรรมการทำนาพลังธรรมชาติบ้านนาเมือง บ้านหนองขาม และบ้านตาลม พบว่าผลกระทบด้านเศรษฐกิจนาพลังธรรมชาติจะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงอย่างมาก รายได้เพิ่มหนี้สินลดลง ส่วนผลกระทบทางด้านสังคม พบว่ามีการอพยพแรงงานหลังการทำนามากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวลดลง การสืบทอดคุณค่าของวัฒนธรรมการทำนาลดลง อย่างไรก็ตามยังมีผลกระทบด้านดี กล่าวคือ ทำให้ชาวบ้านมีวิสัยทัศน์กว้างขึ้น เห็นทางเลือกของการเกษตรเพื่อการอยู่รอดของชาวนามากขึ้นเกิดกลุ่มความสัมพันธ์โดยธรรมชาติของชาวบ้านที่ทำนา
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,การทำนา

ศุรักษ์ ขันธ์ดวง 2541. ศักยภาพและผลกระทบจากการปลูกฟักทองที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมเกษตรบ้านหนองไผ่ ตำบลหนองไผ่ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาศักยภาพในการปลูกฟักทอง และผลกระทบจากการปลูกฟักทองที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรบ้านหนองไผ่ พบว่าเกษตรกรมีศักยภาพในการปลูกฟักทอง ๔ ด้าน คือ ศักยภาพในการตัดสินใจ ศักยภาพในการลงทุน ศักยภาพในการใช้เทคโนโลยี และศักยภาพในการขายฟักทอง ส่วนผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่าชาวบ้านมีรายได้ดีขึ้นจากการที่ปลูกฟักทองเป็นอาชีพเสริม และผลกระทบด้านสังคม พบว่าทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น มีการรวมกลุ่มอาชีพระหว่างเครือญาติทำให้เกิดสามัคคี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,การประกอบอาชีพ,การปลูกฟักทอง, ศักยภาพ

ประเทือง อิศรานุวัฒน์ 2540. การศึกษากระบวนการผลิตยาสุบพันธุ์เตอร์กีช อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการผลิตยาสูบพันธุ์เตอร์กีช ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปลูกรายได้ของเกษตรกรชาวไร่ยาสูบ พบว่ากระบวนการผลิต เริ่มตั้งแต่การเตรียมดิน ดินต้องเป็นดินทรายหรือดินร่วนปนทราย ไม่เค็ม ระบายน้ำได้ดี พื้นที่ไม่มีร่มบัง และเพาะเมล็ดเมื่อได้ต้นกล้า ๓๐-๓๕ วันจึงนำไปปลูกและดูแลรักษา ส่วนการคัดเลือกใบยานั้นคัดตามขนาดของใบแล้วนำไปตากตากแล้วจึงทำกองหมักใบยาอย่างน้อย ๑๕-๓๐ วัน จากนั้นนำไปอัดในลังอัด เกษตรกรจะนำใบยาที่อัดห่อแล้วไปจำหน่ายยังสถานีใบยาสูบใกล้บ้าน รายได้ของเกษตรกรเมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วจะมีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณ ๒๑,๓๐๐ บาทต่อปี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,การประกอบอาชีพ,การผลิตยาสูบ

โกวิท อ่อนประทุม 2541. ผลกระทบทางเศรษฐกิจของสังคมเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งก้ามกราม บ้านจ้อก้อ ตำบลหน่อม อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจของสังคมเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งก้ามกรามบ้านจ้อก้อ พบว่าปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การแพร่กระจายของวัฒนธรรมเมือง ส่วนปัจจัยภายใน คือ การเปลี่ยนแปลงของขนาดที่ทำนาเล็กลง และหมู่บ้านมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ผลกระทบทางเศรษฐกิจ พบว่ามีการใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างคุ้มค่า มีการประกอบกิจการร้านอาหารกุ้ง ส่วนการเก็บออม เช่น การฝากธนาคาร ซื้อทองเก็บไว้ และผลกระทบทางสังคมพบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติดีขึ้น บุตรหลานได้รับการศึกษาสูงขึ้น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีชาวบ้านให้การส่งเสริมและ

สนับสนุนเป็นอย่างดี ด้านปัญหาสังคมในหมู่บ้านมีเพียงเล็กน้อย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,การประกอบอาชีพ,กุ้งก้ามกราม

กิตติ เอี่ยมโอภาส 2540. การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมของเกษตรกร:ศึกษากรณีตำบลดอกล้ำ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของเกษตรกรตำบลดอกล้ำ พบว่าเกษตรกรปลูกหม่อนพันธุ์ส่งเสริมมากกว่าพันธุ์พื้นเมือง ปัญหาการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม คือ การขาดแคลนน้ำ การบำรุงรักษาแปลง การตัดแต่งกิ่งไม่ถูกวิธี การเกิดโรค ส่วนการแก้ปัญหาดังกล่าวพบว่าสภาตำบลได้จัดหาพื้นที่ปลูกหม่อน สนับสนุนหม่อนพันธุ์ดีเกษตรอำเภอจัดหางบสร้างแหล่งกักเก็บน้ำมีการรักษาโรคด้วยการฉีดยาพ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

ปฤษฎา บุญเจือ 2536. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต พัฒนาสังคม สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ .

งานชิ้นนี้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรคของการทำงานในรูปของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าประชาชนในโครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในระดับปานกลาง เพศ รายได้ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมการพัฒนา ความเป็นผู้นำและการคาดหวังผลตอบแทน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,การมีส่วนร่วม,การพัฒนาชุมชน

นันทนา วัฒนาประยูร 2539. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกยาสูบพันธุ์เตอร์กิชหลังการรณรงค์งดสูบบุหรี่ : ศึกษากรณีบ้านหนองไฮ อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชาวบ้านหลังจากที่มีการรณรงค์ต่อต้างการสูบบุหรี่ในปีพ.ศ.2535 พบว่าการรณรงค์งดสูบบุหรี่ไม่มีผลทำให้รายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกยาสุบพันธุ์เตอร์กิชลดลงตรงข้ามกับรายได้ของเกษตรกรส่วนมากมีรายได้จากการขายใบยาสูบเพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของคนในครอบครัวเกษตรกรหลังการ

รณรงค์งดสูบบุหรี่ไม่มีผลทำให้การศึกษาของคน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,เกษตรกร,การเปลี่ยนแปลง,เศรษฐกิจ,ยาสูบ พันธุ์เตอร์กิช

ลักขณา จินดาวงษ์ 2545. เกลือสินธาว์ ซบเซาที่สุวรรณภูมิ วารสารเมืองโบราณ. 5(3):95-101.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับเกลือสินเธาว์ ของสังคมอีสาน พบว่าเกลือสินธาว์มีคุณประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของชาวอีสานตั้งแต่เกิดจนตาย อดีตมีการผลิตเกลือสินเธาว์กันในหลายพื้นที่ แต่ในปัจจุบันเริ่มลดลงพื้นที่ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ในปัจจุบันยังมีแหล่งต้มเกลือสินเธาว์กันอยู่ คือที่บ้านจาน บ้านเตย บ้านสาหร่าย บ้านสังข์น้อย ส่วนความเชื่อและข้อห้ามในการต้มเกลือ พบว่า ก่อนลงมือขุดเตา ต้องขออนุญาตบอกกล่าวพระแม่ธรณีก่อน ก่อนลงมือต้มต้องมีดอกไม้ ธูปเทียนหรือเครื่องเซ่นเพื่อบอกกล่าวเจ้าที่เจ้าทาง และเวลาต้มเกลือห้ามพูดหยาบคาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,ความเชื่อ,เกลือสินเธาว์

ร้อยตำรวจเอกจักรพันธุ์ จันหาญ 2542. ภาระการเป็นหนี้สินของเกษตรกรกับการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร ศึกษากรณีบ้านกู่กาสิงห์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการจัดหาเครื่องจักรกลการเกษตร ภาระการเป็นหนี้สินของเกษตรกรที่เกิดจากการใช้เครื่องจักรกลการเกษตร และผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตของเกษตรกรบ้านกู่กาสิงห์ พบว่า ผู้ใช้รถแทรกเตอร์จัดหาเพื่อรับจ้างเป็นหลัก ผู้ใช้รถไถนาเดินตามจัดหาเพื่อใช้ในงานตนเอง ส่วนภาระหนี้สิน พบว่าเกษตรกรชำระหนี้หมดแล้ว การใช้เครื่องจักรกลทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเกษตรกร พบว่าเดิมเคยทำนาดำเมื่อมีเครื่องจักรกลเข้ามาจึงเปลี่ยนมาทำนาหว่าน ด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกิดการสร้างงาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,เครื่องจักรกลการเกษตร,รถไถนา

พอพันธ์ อิฐรัตน์ 2541. บทบาทของโครงการส่งเสริมศิลปาชีพต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาบทบาทของโครงการศิลปาชีพต่อการพัฒนาอาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์ พบว่าโครงการศิลปาชีพได้จัดตั้งขึ้น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มเกษตรน้ำฝน และกลุ่มแกะสลัก ซึ่งบทบาทของโครงการทำให้สมาชิกมีการพัฒนาบ้านเรือนให้ดีขึ้น มีการส่งเสริมการศึกษา ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อโครงการด้านการพัฒนาอาชีพ

พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีทักษะในการประกอบอาชีพอย่างดี ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อโครงการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่าสมาชิกมีรายได้ต่อเดือนประมาณ ๓,๐๐๐ บาท และความสัมพันธ์ในหมู่บ้านพบว่าทำให้เกิดความสามัคคี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,โครงการส่งเสริมศิลปาชีพ,การพัฒนาคุณภาพชีวิต

วราภรณ์ นวลเพ็ญ 2539. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวบ้านเขือง ตำบลเขือง กิ่งอำเภอขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวบ้านเขือง โดยศึกษาจากผู้รู้ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา พบว่าการกู้ยืมเงินจากธนาคาร ธกส. การผลิตฟืนเพื่อการค้า การเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตภายในหมู่บ้านและการติดต่อค้าขายนอกหมู่บ้าน ด้านสังคมได้แก่การสาธารณูปโภค การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม การสื่อสารมวลชน นโยบายของรัฐ นิเวศวิทยา ผู้นำชุมชน ผลกระทบทางเศรษฐกิจ มีการผลิตแบบยังชีพเป็นเพื่อขาย มีรายได้รายจ่ายเพิ่ม มีการกู้ยืมและการมีหนี้สินเพื่อนำไปประกอบอาชีพเสริมสะสมเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น ด้านสังคมมีสมาชิกแต่ละครอบครัวลดลง การศึกษาชาวบ้านส่งบุตรหลานเรียนในระดับสูงขึ้น การสาธารณสุข เปลี่ยนจากการรักษาด้วยสมุนไพรเป็นแบบแผนปัจจุบัน ด้านศาสนา วัดยังเป็นศูนย์รวมจิตใจ ด้านความเชื่อ ประเพณี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,ชาวบ้าน,การเปลี่ยนแปลง,เศรษฐกิจ,สังคม,ศาสนา

วีระชัย โสภาวะพัส 2546. พัฒนาการชุมชนลุ่มน้ำชี ศึกษากรณีชุมชนเมือง อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนลุ่มน้ำชี อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด ระหว่างปี 2444-2545 พบว่า พัฒนาการชุมชนลุ่มน้ำชี อำเภอพนมไพรจังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งพัฒนาการเป็น 3 ช่วง ดังนี้ ช่วงแรกการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของพวกข่าและการอพยพรวมกันของพวกลาวได้สร้างเมืองขึ้น มีเจ้าเมืองเป็นผู้นำ มีการปรับตัวการพึ่งพาอาศัยกัน ช่วงที่ 2 การปกครองเป็นมณฑลเทศาภิบาล เกิดการตั้งถิ่นฐานของคนจีน เกิดการค้าขาย คนพึ่งพาธรรมชาติน้อยลง และต่อมามีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 อำเภอพนมไพรเป็นเมืองเปิดมากขึ้น มีการปรับตัวเข้าหากันระหว่างชาติพันธุ์ข่า ลาว และจีน พึ่งพาอาศัยกัน ความสัมพันธ์ในเครือญาติและครอบครัวลดลง ด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,ชุมชนลุ่มน้ำชี,พัฒนาการ,วิถีชีวิต

ประยูร วรนาม 2543. วิวัฒนาการเรือลำชี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาโครงสร้างของเรือในบริเวณลำชีและความสัมพันธ์ระหว่างเรือกับวิถีชีวิตชาวบ้านในบริเวณลำชี กิ่งอำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าวิวัฒนาการรูปแบบและโครงสร้างของเรือในบริเวณลำชีมี 3 ลักษณะคือเรือขุด เรือติดและเรือเหล็ก ซึ่งเรือแต่ละประเภทมีลักษณะที่แตกต่างกัน วิถีชีวิตชาวบ้านชุมชนนี้มีความผูกพันกับเรืออย่างต่อเนื่อง ทั้งเป็นพาหนะสัญจรและประกอบอาชีพประมงน้ำจืด ตลอดจนขนส่งผลผลิตทางการเกษตรมาเก็บใส่เล้าไว้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,ชุมชนลุ่มน้ำชี,วิถีชีวิต,การประกอบอาชีพประมง,เรือ

บุษกร สำโรง 2546. การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำนาข้าวในเขตปฏิรูปที่ดินทุ่งกุลาร้องไห้: ศึกษากรณีบ้านฮ่องสังข์ ตำบลทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำนาข้าว ปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนและผลกระทบที่เกิดจากการปรับเปลี่ยน วัฒนธรรมการทำนาข้าวของบ้านฮ่องสังข์ ตำบลทุ่งกุลา อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการปฏิรูปที่ดินในทุ่งกุลาร้องไห้ทำให้ชาวบ้านได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในด้านต่างๆมากโดยเฉพาะการทำนา และมีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำนาดำมาเป็นนาหว่าน ช่วยให้เกษตรกรประหยัดแรงงานและเวลา และทุนทรัพย์ งานไม่หนัก ไม่ยุ่งยาก และสอดคล้องกับภาวการณ์ขาดแคลนแรงงานไม่ต้องเสี่ยงกับสภาพดินฟ้าอากาศ

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,ทุ่งกุลาร้องไห้,การปรับเปลี่ยน,การทำนาข้าว

ศรีศักร วัลลิโภดม 2546.วัฒนธรรมทุ่งกุลาร้องไห้ วารสารเมืองโบราณ. 29(2):12-22.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งวัฒนธรรมทุ่งกุลาร้องไห้ หมายถึงวัฒนธรรมของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่หรือท้องถิ่นที่เรียกว่าทุ่งกุลาร้องไห้ พบว่า คำว่า "ทุ่งกุลาร้องไห้" ที่กลายมาเป็นชื่อท้องถิ่นนั้นมาจากการเล่าขานมาว่าพื้นที่ทุ่งราบแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ดมีความแห้งแล้งและทุรกันดารเสียจนพวกพวกพ่อค้าจากถิ่นอื่นที่เรียกว่า "พวกกุลา" ต้องร้องไห้ในยามที่เดินผ่านทุ่งแห่งนี้ ดูเหมือนว่าเป็นทุ่งร้างโหดไม่มีผู้อาศัยอยู่แต่ความเป็นจริงทุ่งกุลามีผู้คนอาศัยอยู่เป็นชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,ทุ่งกุลาร้องไห้,กุลา

เสนอ ธงโสม 2541. ศักยภาพในการจัดการเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาวิธีการใช้เงินกู้และผลกระทบของการใช้เงินกู้ของเกษตรกร พบว่ามีทั้งเกษตรกรที่นำเงินไปใช้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้เงินกู้ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาในด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ปัญหาการประกอบอาชีพ ปัญหาหนี้สินในและนอกระบบ ปัญหาค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ส่วนด้านสังคม พบว่าเกษตรกรไม่สามารถชำระคืนได้ตามกำหนดสัญญาได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์, การเกษตร,สินเชื่อ,หนี้สิน

ท่อนจันทร์ วงศ์พรหม 2540. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสว่าง ตำบลสว่าง อำเภอโพนทราย จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการดำเนินงาน และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสว่าง พบว่าการดำเนินงานมี ๕ กิจกรรมคือ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การทอผ้าพื้นเมือง การแปรรูปอาหารตามฤดูกาล ร้านค้ากองทุนหมู่บ้าน และธนาคารข้าว ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่สมาชิกมีความสามารถ มีทักษะมีทัศนะที่ดีต่อกลุ่ม มีการกำหนดบทบาท ทำให้ผลงานที่ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจของกลุ่มสามารถพึ่งตนเองได้ มีการจัดการตลาด ส่วนปัจจัยด้านระบบงาน ได้แก่ การได้รับการฝึกอบรม การสนับสนุนจากรัฐและเอกชน การได้รับความรู้ด้านวิชาชีพผ่านเจ้าหน้าที่รัฐ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,ธุรกิจชุมชน,กลุ่มแม่บ้าน

วิทยา วิชาเรือง 2543. ศักยภาพของสตรีในการดำเนินงานธุรกิจชุมชน กลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านหนองแคน ตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาศักยภาพของสตรีในการดำเนินงานธุรกิจชุมชนของกลุ่มสตรีทอผ้าไหม พบว่าศักยภาพของกลุ่ม ด้านการระดมทุนมีการระดมทุนภายในชุมชนในรูปแบบกิจกรรม

ต่างๆ ทุนจากภายนอก ได้แก่ เงินยืมจาก "กองทุนพัฒนาชนบท" ธนาคารออมสิน ด้านการจัดหาวัตถุดิบมีการจัดกิจกรรมร้านค้าเพื่อจำหน่ายวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการทอผ้าไหมให้แก่สมาชิกในราคาต่ำและมีคุณภาพ ส่วนศักยภาพด้านการผลิตพบว่าสมาชิกมีทักษะในการทอผ้าไหมเพิ่มมากขึ้น ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจพบว่าครอบครัวมีรายได้ระหว่าง ๕,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,ธุรกิจชุมชน,สตรี,การทอผ้า

สุริยา สมุทคุปติ์ 2543. การเมืองวัฒนธรรมในบุญผะเหวดร้อยเอ็ด นครราชสีมา:ห้องไทยศึกษา นิทัศน์ สาขาวิชาศึกษาทั่วไป สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการเมืองวัฒนธรรมและการปรับเปลี่ยนพิธีกรรมทางศาสนาให้เป็นพิธีกรรมทางโลกย์ โดยใช้ตัวอย่างจากงานบุญผะเหวด จ.ร้อยเอ็ด จัดขึ้นบริเวณบึงผลาญชัย ตั้งแต่ปี 2534 เป็นต้นมาได้กลายเป็นพิธีกรรมของทางราชการและนักการเมืองท้องถิ่น โดยรับมาเป็นเวทีสร้างสมอำนาจบารมีและแสวงหาประโยชน์ทางการเมืองอย่างชัดเจน การเมืองวัฒนธรรมชี้ให้เห็นว่างานบุญผะเหวดที่ได้เปลี่ยนแนวคิดและความเชื่อจากพิธีกรรมที่เน้นเรื่องการให้ทาน กรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,พิธีกรรมทางศาสนา,แนวคิดและความเชื่อ, บุญผะเหวด

สุทิน สนองผัน 2540. จากเมืองสิบเอ็ดฝักตู สิบแปดป่องเอี้ยม ซาวเก้าแม่ขั้นได:เมืองที่มีชื่อประหลาดในดินแดนอีสาน สู่ความสัมพันธ์กับเครือข่ายทางสังคมใกล้เคียง วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 5(2):53-66.

งานชิ้นนี้เป็นบทความเกี่ยวกับเมืองร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นชื่อเมืองที่แปลกในดินแดนอีสานสู่ความสัมพันธ์กับเครือข่ายทางสังคมใกล้เคียง กล่าวได้ว่าเมืองร้อยเอ็ดเป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญยิ่งในแถบลุ่มน้ำชี การล่มสลายของเมืองร้อยเอ็ดทำให้เกิดเมืองต่างๆขึ้นมากมายในบริเวณใกล้เคียงทั้งเมืองที่ยึดถือในเปิงบ้าน เปิงเมืองแบบเก่าหรือกลุ่มคนที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่อย่างชาวกูย ผู้ไทย ไทยกะเลิงและกลุ่มอื่นๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,เมืองโบราณ,ชื่อเมือง

อัครพงษ์ คูนาเอก 2543. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบูรณาการทางสังคมของชาวคริสเตียนและชาวพุทธบ้านน้อยชลประทาน ตำบลอุ่มเม่า อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบูรณาการทางสังคมและผลกระทบจากการบูรณาการทางสังคม พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการบูรณาการทางสังคมของชาวคริสเตียนและ

ชาวพุทธ ได้แก่ ระบบเครือญาติ ๙๑.๓% การศึกษาอบรม ๘๙.๑% กลุ่มเพื่อน ๘๖.๙% ศาสนาและความเชื่อ ๘๒.๖%เศรษฐกิจ ๖๐.๘% สถานภาพทางสังคม ๕๖.๕% สถาบันการปกครอง ๕๒.๒% ผลกระทบต่อการบูรณาการทางสังคมของชาวคริสเตียนและชาวพุทธมีดังนี้ มีการสมรสระหว่างชาวคริสเตียนและขาวพุทธ ๕๒.๒% มีการจ้างแรงงานในการทำนา ๗๓.๙% ชาวพุทธมีโลกทัศน์ต่อชาวคริสเตียนในแง่ปานกลางและดี ๕๒% และ ๑๖% ตามลำดับ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,ศาสนา,การบูรณาการ,คริสเตียน

มุกดา วรรณทิพย์ 2541. ผลกระทบจากการประกอบอาชีพในภาคบริการของสตรีบ้านขาม ตำบลบึงนคร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาผลกระทบจากการทำงานในภาคบริการของสตรีบ้านขาม และผลกระทบจากการประกอบอาชีพในภาคบริการ พบว่า กลุ่มสตรีที่ทำงานในกรุงเทพฯมีกระบวนการทำงานในภาคบริการ คือ ทำงานเป็นแม่บ้านให้กับนายจ้างชาวญี่ปุ่นทำงานในร้านอาหาร เป็นนักร้อง เป็นช่างเสริมสวย ช่างเย็บผ้า และกลุ่มสตรีที่ขายแรงงานในต่างประเทศส่วนใหญ่มักมีปัญหาครอบครัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,สตรี,การประกอบอาชีพ,ผลกระทบ

ชัด ศรีอ้วน 2545. ปัญหาของสตรีจากการเคลื่อนย้ายแรงงาน:กรณีศึกษาบ้านนาวี ตำบลศรีวิลัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานสตรีและปัญหาของสตรี จากการเคลื่อนย้ายแรงงานใช้วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก พบว่าสาเหตุของการเคลื่อนย้ายแรงงานเกิดจากความยากจน อพยพไปทำงานหาบเร่ขายข้าวหมากมากที่สุด สตรีที่เคลื่อนย้ายไปทำงานต่างถิ่น ประสบปัญหาค่าเช่าที่พักราคาแพง ขาดความปลอดภัยในการทำงาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ร้อยเอ็ด,สตรี,การย้ายถิ่น,ความยากจน,การผลิต

สุพรรณี สุ่มเล็ก 2543. พฤติกรรมความเจ็บป่วยและกระบวนการแสวงหาการรักษาเพื่อสุขภาพ: มุมมองจากมิติทางสังคมวัฒนธรรม วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 23(1):39-50.

งานชิ้นนี้ ศึกษาพฤติกรรมความเจ็บป่วยและกระบวนการการแสวงหาการรักษาเพื่อสุขภาพโดยมองจากมิติทางสังคมวัฒนธรรม ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของระบบความคิด ความเชื่อ การรับรู้ต่อความเจ็บป่วยภายใต้ตัวกำหนดทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

กับการเลือกใช้ระบบบริการสุขภาพในรูปแบบต่างๆในแง่ปริมาณ ประเภท และคุณภาพของแหล่งบริการ บทบาทของผู้ให้บริการและความสามารถในการรักษา ซึ่งมีคุณค่าอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์พฤติกรรมความเจ็บป่วยที่เป็นจริงของบุคคลเป็นแนวทางให้ทราบแบบแผนการเจ็บป่วยแบบต่างๆของผู้ป่วยรวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลกำหนดพฤติกรรมการเจ็บป่วยที่แตกต่างกัน เพื่อให้การ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ระบบความคิด,ความเชื่อ,พฤติกรรมการเจ็บป่วย,การรักษา

โชติ เพชรชื่น 2535. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเชื่อในคติชาวบ้านที่ไม่มีเหตุผลของเยาวชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารการวัดผลการศึกษา. 14(40):51-62.

งานชิ้นนี้ศึกษาคติชาวบ้านที่ไม่มีเหตุผล ได้แก่ ความเชื่อโชคลาง ผีสาง การกินอยู่ความผิดปกติของวัตถุสิ่งของ พืชและสัตว์ เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้มีความเชื่อเหล่านั้น กลุ่มตัวอย่างคือ บุคคลที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ข้าราชการครู รับจ้าง และนักเรียน จำนวน 45 คน พื้นที่เป้าหมายเขตอีสานเหนือ พบว่า การวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่บ่งชี้ถึงบุคลิกภาพของเยาวชนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นบุคลิกภาพที่ไม่พึงปรารถนาเพราะเป็นลักษณะของความงมงายอยู่กับสิ่งที่ไร้เหตุผล มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบุคลิกดังกล่าว เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีบุคลิกเหมาะสมที่จะดำรงอยู่ในสังคมอุตสาหกรรมในอนาคตได้ ตัวแปรสำคัญที่สัมพันธ์กับความเชื่อในคติชาวบ้านที่ไม่มีเหตุผลในระดับชั้น ป.6 ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกด้านการบริการและความมีเหตุผล ในระดับม.3 ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ความมีเหตุผล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ระบบคิด,ความเชื่อ,คติชาวบ้าน,เยาวชน

ไพศาล ช่วงฉ่ำ 2536. ระบบนิเวศป่าไม้กับภัยแล้งอีสาน จุลสารสภาวะแวดล้อม. 12(1):15-22.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับระบบนิเวศป่าไม้และภัยแล้งอีสาน พบว่า ภาคอีสานมักจะประสบปัญหาธรรมชาติไม่ว่าจะเป็นภัยน้ำท่วมหรือภัยแล้ง ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันจนต้องอพยพไปขายแรงงานในภาคต่างๆรวมทั้งต่างประเทศแถบตะวันออกล้วนกับเผชิญปัญหาภัยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะภัยแล้ง การทีชาวอีสานไม่สามารถทำการเพาะปลูกพืชพันธุ์ธัญญาหารใดๆประกอบกับปัจจัยอื่นๆที่บีบรัด เช่น ภาวการณ์เป็นหนี้สินจำเป็นที่ชาวอีสานต้องดิ้นรนหาทางออกโดยการไปทำงานตามที่ต่างๆ ป่าไม้ซึ่งมีบทบาทหรือความสัมพันธ์ต่อความเปลี่ยนแปลงในหลายประการต่อวิถีชีวิตเกษตรกรอีสานที่มีอาชีพหลักทำ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ระบบนิเวศป่าไม้,ภัยแล้ง,การแก้ปัญหา

พรเพ็ญ ทับเปลี่ยน 2541. การวิเคราะห์การอยู่รอดของชุมชนในระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้า วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

งานชิ้นนี้ศึกษาการวิเคราะห์การอยู่รอดของชุมชนในระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้า พบว่าชุมชนจะอยู่รอดได้ในระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้าก็ต่อเมื่อชุมชนสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างความสัมพันธ์ระบบเศรษฐกิจชุมชนกับระบบเศรษฐกิจที่เหนือกว่าให้เป็นความสัมพันธ์แบบสมดุล ซึ่งการอยู่รอดของชุมชนในระบบเศรษฐกิจเพื่อการค้าเกิดจากการทำงานร่วมกันของกลไกที่สำคัญ คือ กลไกภาคอุดมการณ์ กลไกภาคปฏิบัติการและกลไกผลิตซ้ำ ทำให้ชุมชนมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ ลดความเสียเปรียบจากกระบวนการทางเศรษฐกิจหมายถึงการรักษาส่วนเกินจากระบบเศรษฐกิจไว้กับชุมชนได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ระบบเศรษฐกิจ,การปรับตัว,ความเคลื่อนไหวและการต่อรอง

กิตติ วรกิจรัตน์ 2544. การย้ายถิ่นของชาวชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือเข้าสู่เขตเทศบาลเมืองนครปฐมหลังภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาสาเหตุกระบวนการและผลกระทบของการย้ายถิ่นของชาวชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลังภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม เช่น การที่พ่อแม่แยกทางกัน การติดหนี้การพนัน การหย่าร้าง และค่านิยมในการไปทำงานในเมืองโดยผ่านเครือข่ายทางสังคมเป็นสาเหตุของการย้ายถิ่น ผู้ย้ายถิ่นโดยมากมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นก่อนหน้าที่จะย้ายเข้ามานครปฐมเมื่อผู้ย้ายถิ่นเข้ามาประกอบอาชีพที่แตกต่างจากอาชีพเดิมของตน เช่น เก็บของเก่าขาย รับจ้าง ถีบสามล้อ ด้านเศรษฐกิจ ก่อนหน้าภาวะวิกฤติเศรษฐกิจผู้ย้ายถิ่นในระยะเวลาสั้นๆ โดยเกิดจากความแห้งแล้งจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ระบบเศรษฐกิจ,ค่านิยม,การย้ายถิ่น

ธัชดนัย สิทธิศาสตร์ 2540. วิถีชีวิตของแรงงานก่อสร้างอีสานในกรุงเทพมหานคร:กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างแห่งหนึ่ง ย่านรามคำแหง วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของแรงงานก่อสร้างอีสานอธิบายลักษณะเครือข่ายทางสังคมของการเข้าสู่อาชีพแรงงานก่อสร้าง แบบแผนการดำเนินชีวิต การปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมให้เข้ากับสภาพแวดล้อมแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์

ระหว่างครอบครัว ชุมชน สุขภาพ พบว่าสาเหตุการย้ายถิ่นเนื่องจากปัจจัยผลักดันภายในชุมชนและปัจจัยดึงดูดจากแหล่งจ้างงาน เข้าสู่อาชีพผ่านระบบเครือข่ายทางสังคมและไม่ผ่าน ด้านชีวิตความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมไม่ดี อยู่กันอย่างแออัด เป็นที่รวมของกิจกรรมทุกอย่าง มีนายจ้างคอยคุมอย่างเข้มงวด ขาดสวัสดิการขาดความมั่นคงในการทำงาน ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีภาวะความเครียดความเจ็บป่วยร่างกายและสุขาภิบาล ด้านครอบครัวเด็กวัยเรียนถูกทอดทิ้งให้อยู่กับผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ขาดการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,แรงงานก่อสร้าง,วิถีชีวิต,การปรับตัว,ผลกระทบ

สุวิทย์ ธีรศาศวัตและคนอื่นๆ 2537. รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและประสิทธิภาพของแรงงานในภาคอีสาน [ขอนแก่น]:องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศแคนาดา และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและประสิทธิภาพของแรงงานนอกภาคเกษตรในอีสาน พบว่าลูกจ้างส่วนใหญ่มีบิดามารดาเป็นเกษตรกรเคยทำอาชีพเกษตรกรรมมาก่อนและมีทั้งที่เป็นลูกจ้างอย่างเดียวและทำการเกษตรไปพร้อมๆกัน เพราะอาชีพเกษตรกรรมมีรายได้ต่ำ มีนาน้อย มีเวลาว่างหลังฤดูการทำนา ลูกจ้างที่เข้าออกมีทั้งระดับฝีมือและระดับแรงงานสาเหตุที่ออกเพราะออกไปทำนาได้งานใหม่ดีกว่าและงานหนักเกินไป ค่าจ้างต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำขณะที่นายจ้างต้องการได้ลูกจ้างทำงานมากกว่าที่กฎหมายกำหนด สวัสดิการที่นายจ้างจัดให้มีน้อยคือ ที่พัก นายจ้างประเมินว่าลูกจ้างมีประสิทธิภาพการทำงานมากกว่าลูกจ้างชายทั้งในด้านความขยัน การตรงต่อเวลา ความประณีต การปฏิบัติตามคำสั่ง มนุษยสัมพันธ์กับนายจ้าง ส่วนลูกจ้างชายมีการเรียนรู้ดีกว่าลูกจ้างหญิง ส่วนลูกจ้างต้องการนายจ้างที่ใจดีให้ความไว้วางใจช่วยเหลือเมื่อเดือดร้อน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,แรงงานและทรัพยากรมนุษย์ ,เกษตรกร

วิยุทธ์ จำรัสพันธ์และคนอื่นๆ 2540. รายงานการศึกษาการจ้างแรงงานสตรีนอกระบบในภาคอุตสาหกรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการรับช่วงงานการผลิตของสตรียังอยู่นอกระบบความคุ้มครองของกฎหมายที่ทวีจำนวนและประเภทมากขึ้น พบว่าระบบการรับช่วงมี 3 ประเภทคือ โรงงานที่ไม่ได้ตั้งในหมู่บ้าน โรงงานตั้งในหมู่บ้านและเป็นงานที่เกิดจากการพัฒนาและขยายธุรกิจในชุมชน สภาพการจ้างงานระได้รับค่าตอบแทนเป็นรายชั้น สภาพการทำงานโดยทั่วไปผู้รับงานส่วนใหญ่ไม่ค่อยตระหนักในสุขภาพหรืออันตรายที่เกิดจากการทำงานนัก รักษาตามอาการที่เกิดไม่มีการป้องกันล่วงหน้า ไม่มีการกำหนดวันหยุดแน่นอนผู้รับงานเป็นหญิงมีอายุ 16-77 ปี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,แรงงานและทรัพยากรมนุษย์,การจ้างแรงงานสตรี

เรณู เมืองเกลี้ยง 2543. การศึกษาปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม พฤติกรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเป็นโรคเลปโตสไปโรซิสในเขตพื้นที่อำเภอหนองบุนนาก กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อุบัติการณ์ของโรคเลปโตสไปโรซิสในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การติดเชื้อส่วนใหญ่เกิดจากการประกอบอาชีพกลุ่มคนวัยแรงงาน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของครอบครัวมีความเสี่ยงต่อการเป็นโรคมากที่สุด การศึกษาปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส ในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรค หมู่ที่ 6 ตำบลหนองบุนนาก มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เป็นวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส การให้ความหมาย การรับรู้ และความเชื่อเกี่ยวกับโรค ตลอดจนพฤติกรรมสุขภาพของผู้ป่วยและผลกระทบที่ผู้ป่วยได้รับจากการป่วยเป็นโรคเลปโตสไปโรซิส

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โรคเลปโตสไปโรซิส,การติดเชื้อ,สาเหตุ,กลุ่มคนวัยแรงงาน

ยิ่งยง เทาประเสริฐ 2542. บทเรียนเอดส์ภาคเหนือ:สู่การปรับใช้ในชุมชนอีสาน ขอนแก่น:ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

งานชิ้นนี้กล่าวถึงปรัชญาของโรคเอดส์ที่เกิดขึ้นในภาคอีสาน แต่ภาคอีสานจะมีความแตกต่างจากภาคเหนือตรงที่จะมีความเร็วและรุนแรงมากกว่าภาคเหนือถือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกะทันหัน รุนแรง จนชาวบ้านเกิดการไม่ยอมรับผู้ป่วยอย่างรุนแรง ในขณะที่ภาคเหนือปัญหาเอดส์ค่อย ๆ เกิดขึ้นทำให้ชุมชนมีโอการสต้านรับ การศึกษาและการเรียนรู้และปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับปัญหาเอดส์ได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โรคเอดส์,การป้องกันและควบคุม

ศูนย์ประสานงานการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2542. มหาวิทยาลัยขอนแก่นAIDS NET การประชุมวิชาการระดับภูมิภาคเรื่องชุมชนอีสานกับผู้ป่วยติดเชื้อเอดส์:แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิต (ครั้งที่ 3:2541:ขอนแก่น) ขอนแก่น: ศูนย์ประสานงานการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น AIDS NET.

งานชิ้นนี้รวบรวมบทความและสรุปการประชุมวิชาการระดับภูมิภาค บทบาทของผู้ติดเชื้อเอดส์และชุมชนในการดูแลหรือเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยเอดส์ โดยผู้ป่วยเองควรมีทางเลือกในการรักษาสมุนไพร หรือ ผสมผสานทั้งสมุนไพร ยา และการฝึกสมาธิ หาความรู้เพิ่มเติมในเรื่อง

เอดส์ หน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องต้องมีบทบาทที่เหมาะสมของแต่ละหน่วย เช่น วัด รัฐที่ควรเน้นด้านบริการ ผลักดันนโยบายของชุมชนให้เข้มแข็ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โรคเอดส์,ภูมิปัญญาในการรักษาพยาบาล,สมุนไพร

การประชุมวิชาการระดับภูมิภาคเรื่องโรคเอดส์กับเยาวชนอีสาน (ครั้งที่ 2539.2:2539:ขอนแก่น)

การประชุมวิชาการระดับภูมิภาค ครั้งที่ 2 เรื่องโรคเอดส์กับเยาวชนอีสาน:วันที่ 24-26 กรกฎาคม 2539 ณ ห้องมงกุฎเพชร โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น ขอนแก่น:ศูนย์ประสานงานการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาโรคเอดส์โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนอีสานที่จะเป็นวัยแรงงานที่สำคัญในอนาคตภาคอีสานมีประชากรมากถึง 1 ใน 3 ของประเทศ มีวัฒนธรรม ภาษา และประเพณีแตกต่างกันค่อนข้างมาก และการศึกษาค่อนข้างน้อย จึงเป็นกลุ่มที่มีการเดินทางไปทำงานในจังหวัดต่างๆ มากที่สุด จึงอาจทำให้มีการกระจายเชื้อโรคเอดส์มากขึ้น จึงมุ่งหวังให้เยาวชนอีสานได้ทราบสถานการณ์มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวคิดและวิธีในการควบคุมโรคเอดส์เมื่อเติบโตเป็นวัยทำงานในอนาคต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โรคเอดส์,เยาวชนชนบท

ประสพ เรียงเงิน 2539. ความรู้และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการทำงานของคนงานหญิงในโรงงานอุตสาหกรรมศึกษาเฉพาะกรณีในโรงงานทอกระสอบ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา)บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย ความรู้และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการทำงานของคนงานหญิงในโรงงานทอกระสอบ จำนวน 190 คน พบว่าคนงานมีความรู้และการปฏิบัติตนป้องกันอันตรายจากการทำงานปานกลาง ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม การทำงาน การได้รับข่าวสารข้อมูลด้านความปลอดภัย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โรงงานทอกระสอบ,แรงงานสตรี,มาตรการความปลอดภัยในโรงงาน

เพชรา ชุบสุวรรณ 2539. ผลกระทบของการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่มีผลต่อระบบนิเวศชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนบ้านโนนขามแป ตำบลกุดน้ำใส อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บรรณานิทัศน์: งานชิ้นนี้ศึกษาผลกระทบการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่มีต่อระบบนิเวศชุมชน ระบบนิเวศของชุมชนก่อนและหลังและการปรับตัวของชุมชนก่อนและหลัง จากชุมชนบ้านโนนขามแป ต.กุดน้ำใส อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น พบว่ามีผลกระทบด้านบวกคือ ชาวบ้านมีรายได้จากการส่งขายต้นยูคาลิปตัสให้โรงงานมากขึ้น มีการรับจ้างทำงานนอกหมู่บ้าน มีการประกอบอาชีพหลากหลายขึ้น เกิดระบบค่านิยมแบบทุนนิยม กลายเป็นสังคมเมืองนิยมความทันสมัยมากขึ้น เปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยว มีบ้านหลังใหม่กว้างขวางมั่นคงแข็งแรงมากขึ้น เด็กมีโอกาสศึกษาหาความรู้และเรียนต่อมากขึ้น แต่ผลกระทบในด้านลบคือ ทรัพยากรลดลง ชาวบ้านมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นและมีหนี้สินตามมา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โรงงานอุตสาหกรรม,ผลกระทบ,นิเวศวิทยา

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2545. รายงานความก้าวหน้าโครงการวิจัย ปีที่ 1 เรื่องศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามลำแม่น้ำมูล [ม.ป.ท.:ม.ป.พ.].

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับลำน้ำมูล โดยศึกษาถึงศักยภาพของลำน้ำมูลในการที่จะส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนเส้นทางน้ำสายอารยธรรมแห่งภาคอีสาน โดยการศึกษาวิจัยนี้จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการรักษาสิ่งแวดล้อมเกิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ สร้างรายได้ให้กับผู้คนในชุมชน และนำประโยชน์เชิงเศรษฐกิจการท่องเที่ยวมาให้กับภูมิภาคอีสาน โดยงานชิ้นนี้จะประกอบด้วย 4 โครงการย่อยในลักษณะการวิจัยสหสาขาวิชาการ ที่มิใช้เป็นสาขาวิชาที่ใกล้ชิดกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ลำน้ำมูล,ศักยภาพ,การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สนั่น ชูสกุล 2543. มหันตภัยของทะเลสาบเทียม กรณีลุ่มน้ำอีสาน วารสารเมืองโบราณ. 26(1):79-92.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับมหันตภัยของทะเลสาบเทียม กรณีลุ่มน้ำอีสาน พบว่า "ทะเลสาบเทียม" หรืออ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่มนุษย์สร้างขึ้นด้วยความล้ำหน้าทางวิศวกรรมในนามของเขื่อน แม้ได้นำความอัศจรรย์ใจในความสามารถของมนุษย์มาสู่ยุคสมัยแต่ทะเลสาบเทียมได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันใหญ่หลวงมาสู่ธรรมชาติและสังคม คือ

1)พื้นที่สำหรับสร้างอ่างเก็บน้ำ ถ้าไม่ใช่บริเวณหุบเขาอันอุดมสมบูรณ์แล้วก็เป็นที่ราบพื้นที่ที่มีน้ำท่วมถึงซึ่งเป็นที่ดินคุณภาพชั้นหนึ่ง

2)ป่าไม้คือพื้นที่ซึมซับและเป็นแหล่งอุ้มน้ำที่สำคัญที่สุด

3)เขื่อนทะเลสาบกลางแม่น้ำภาคอีสานส่งผลกระทบต่อป่าบุ่งป่าทามองค์ประกอบสำคัญของระบบ

นิเวศแม่น้ำ

4) การสูญพันธุ์ปลา ซึ่งเขื่อนเป็นเหตุทำลายระบบนิเวศ

5) ดินเค็มแพร่กระจาย 6)สิ่งมีชีวิตที่น่ากลัวเข้ามาแทนที่ปลา หอย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ลุ่มน้ำ,ระบบนิเวศ,การสร้างเขื่อน

จารุวรรณ ธรรมวัตรและคณะ 2543. ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตและวิถีคิดต่อวิถีการผลิตแบบพอเพียงของคนอีสาน มหาสารคาม:คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วิถีการผลิตแบบพอเพียงในลุ่มน้ำชี เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในชุมชนที่ประกอบเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก มีวิธีการผลิตที่ไม่ซับซ้อนสัมพันธ์กับระบบนิเวศน์ สิ่งบ่งชี้ความพอเพียง เช่น การมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร การมีภูมิปัญญาที่สืบสานความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดความพอเพียง คือ โลกทัศน์แบบพื้นบ้าน มีทุนทางธรรมชาติ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนสังคม ส่วนปัจจัยที่ลดความพอเพียงคือโลกทัศน์แบบพื้นเมือง การพัฒนาที่ทำลายทุนธรรมชาติ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนสังคม และการปรับเปลี่ยนท่าทีต่อชีวิต ปรับเปลี่ยนค่านิยมด้วยการเลียนแบบจากสื่อมวลชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ลุ่มน้ำชี,เศรษฐกิจพอเพียง

มามีน ถิ่นทอง 2537. เสียงเพรียก ก่อนเปลี่ยนทางชีวิตชาวประมงลุ่มน้ำมูล วารสารสยามอารยะ. 2(24):57-60.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับเสียงเพรียก ก่อนเปลี่ยนทางชีวิตชาวประมงลุ่มน้ำมูล กล่าวถึงเมื่อปลายปี 2537 เป็นฤดูน้ำเจิ่งนองมากกว่าปกติ ภายหลังจากเขื่อนปากมูลได้ขวางกั้นลำน้ำเพื่อประโยชน์ในการผลิตกระแสไฟฟ้าซึ่งเริ่มปั่นกระแสไฟฟ้าอย่างเป็นทางการ เมื่อเดือนตุลาคมที่ผ่านมา แม่น้ำมูลไม่พบแก่งสะพือและความสวยงามของแก่งตะนะอันมีช่องหลืบซอกหินมากมายให้ฝูงปลาได้หลบพักอาศัย ส่งผลกระทบต่ออาชีพชาวประมงเขื่อนปากมูลนับพันครัวเรือน จนกลุ่มชาวประมงเรียกร้องค่าเสียหาย เนื่องจากปลาที่อพยพมาจากแม่น้ำโขงขึ้นไปวางไข่เหนือลำน้ำมูลจะสูญพันธุ์ ทาง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ลุ่มน้ำมูล,ชาวประมง,การสร้างเขื่อน,ผลกระทบ

วลัยลักษณ์ ทรงศิริ 2539. แหล่งผลิตเกลือสมัยโบราณลุ่มน้ำสงคราม วารสารเมืองโบราณ. 22(4):39-52.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับแหล่งผลิตเกี่ยวกับแหล่งผลิตเกลือสมัยโบราณลุ่มน้ำสงคราม พบว่า ลุ่มน้ำสงครามตั้งอยู่ในแอ่งสกลนคร ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสกลนคร หนองคาย

และนครพนม ลักษณะทางธรณีวิทยาของพื้นที่บริเวณนี้ประกอบด้วยหินชุดต่างๆหมวดหินชุดสำคัญในบริเวณลุ่มน้ำสงครามนี้คือ หมวดหินมหาสารคามหรือหมวดหินเกลือ ซึ่งมีแร่โพแทชและเกลือหินที่นำไปใช้ในอุตสาหกรรม ลักษณะและวิธีการผลิตเกลือในสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยปัจจุบันมีความคล้ายคลึงกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ลุ่มน้ำสงคราม,กระบวนการผลิต,แหล่งผลิต,เกลือ

บทบรรณาธิการ 2539. ลุ่มน้ำสงครม:ดุลยภาพของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมชุมชน วารสารเมืองโบราณ. 22(4):6-10.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับลุ่มน้ำสงคราม:ดุลยภาพของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม พบว่า ชุมชนอีสานเกือบทุกแห่งมักตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำเหมือนๆกัน และเป็นแหล่งน้ำนิ่ง อาจเรียกได้ว่า สังคมน้ำนิ่ง สังคมอีสานโบราณแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะต้องพึ่งตนเองและอยู่ได้ด้วยตังเองเป็นสำคัญ ดังเช่น ชุมชนในบริเวณลุ่มน้ำสงคราม ซึ่งนับเป็นชุมชนท้องถิ่นหนึ่งที่แตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่น มีอาหารหลักในการดำรงชีพคือข้าวและปลา สำหรับปลานั้นในฤดูแล้งพื้นดินแห้งแล้งปลาไม่มี จึงต้องหาทางเก็บรักษาไว้ให้กินตลอดปี โดยทำปลาแดกหรือปลาร้า ซึ่งมีความสำคัญมาก โดยใส่ไหเก็บไว้ตามใต้ถุนบ้านหรือภายในห้องครัวแต่ละเขตแต่ละบริเวณของภูมิภาคก็จะมีไหปลาแดกเป็นเอกลักษณ์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ลุ่มน้ำสงคราม,วิถีชีวิต,สิ่งแวดล้อม

ธนรักษ์ เมฆขยาย 2540. สภาวะเศรษฐกิจสังคมเกษตรในเขตชลประทานลุ่มแม่น้ำโขง วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2(4):69-82.

จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 96 ของประชากรในพื้นที่ประกอบอาชีพการเกษตรควบคู่กับอาชีพนอกภาคเกษตร ข้าวยังคงเป็นพืชหลักควบคู่ไปกับพืชเศรษฐกิจอื่นๆ โครงสร้างสถาบันครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากการอพยพออกจากพื้นที่สำหรับการใช้น้ำในเขตชลประทานปรากฏว่าใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ ในเขตโครงการสูบน้ำพบว่าไม่มีการปลูกพืชในฤดูแล้งทั้งที่สามารถสูบน้ำขึ้นมาใช้ได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ลุ่มแม่น้ำโขง,เขตชลประทาน,สภาวะเศรษฐกิจและสังคม

เสาวภา สุขประเสริฐ 2543. มิติทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.เมือง) จังหวัดเลย

กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.).

ศึกษาชุมชนหมู่บ้านทั้ง 11 หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมือง จังหวัดเลย ในเรื่องปัญหา แผนงาน และโครงการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลและศึกษากระบวนการเรียนรู้ในการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น อันนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เลย องค์การบริหารส่วนตำบล,มิติวัฒนธรรม,ภูมิปัญญาท้องถิ่น,การพัฒนาชุมชน

ทองทิพย์ สุนทรชัย 2538. รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทสตรีอีสานกับการจัดการทรัพยากรน้ำ : กรณีศึกษาชุมชนบ้านแสงภา ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย [ขอนแก่น]: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและบทบาทของสตรีในชุมชนบ้านแสงภา พบว่าไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สมาชิกภายในชุมชนมีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้น และยึดถือความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าไม้และยึดถือประเพณีดั้งเดิม สตรีในชุมชนนี้มีสภาพเป็นแม่ เมีย และลูกสาวใน 3 บทบาทคือ เป็นแม่ศรีเรือน หารายได้เสริมให้ครอบครัว เป็นแรงงานของครอบครัวในการทำการเกษตร มโนทัศน์ด้านการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีความชัดเจน และเข้มแข็งมากเนื่องจากมีความใกล้ชิด

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เลย,การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ,สตรี,บทบาท

นคร สำเภาทิพย์ 2542. การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาระดับและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าจากการวัดการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ การร่วมเสนอปัญหาและแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผนหรือจัดทำโครงการ การร่วมลงมือปฏิบัติตามแผน และการร่วมติดตามและประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมคือ ความคาดหวังผลประโยชน์ของโครงการ และการติดต่อพบปะกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีภาระทางครอบครัวมากทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ มีภาระในการประกอบอาชีพ ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนให้มากขึ้น แก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชน ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมจากหมู่บ้านไปโรงพยาบาล

และกิจกรรมของโครงการควรเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาน้อยและดำเนินการในช่วงที่ประชาชนว่างเว้นจากการทำงาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เลย,การมีส่วนร่วม,โครงการพัฒนา,การแก้ไขปัญหา

บุญแช่ม คู่ป้อง 2540. การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการประชาสัมพันธ์ การให้บริการชุมชน การร่วมกิจกรรมชุมชน การให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น จากผู้บริหารครูและกรรมการศึกษามีความเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในภาพรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก เว้นแต่การการให้บริการชุมชนและการให้ชุมชนร่วมกิจกรรมของโรงเรียนที่กรรมการศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เลย,ชุมชนกับโรงเรียน,การมีส่วนร่วมของชุมชน, การบริหารงานโรงเรียน,โรงเรียนประถมศึกษา

สุเทพ สักทอง 2542. การจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยวัด:กรณีศึกษาวัดถ้ำผาปู่ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาการจัดการทรัพยากรป่าไม้โดยวัด:กรณีศึกษาวัดถ้ำผาปู่ ตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่าป่าวัดถ้ำผาปู่ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอกบคือ สภาพนิเวศวิทยาของป่า ชุมชนชาวบ้านและผู้นำ ซึ่งป่าวัดถ้ำผาปู่ มีพื้นที่ประมาณ 937 ไร่ เป็นป่าที่ยังคงสมบูรณ์ได้รับการดูแลรักษาจากวัดถ้ำผาปู่และชาวบ้านอย่างต่อเนื่องตลอดมา ด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนาและความเชื่อในบาปบุญคุณโทษ ชาวบ้านจึงอนุรักษ์ผืนป่าแห่งนี้ไว้เพื่อให้พระสงฆ์ใช้เป็นที่ปฏิบัติธรรมและได้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้แห่งนี้ เช่น ไม้สอย ไม้ฟืน สมุนไพร เห็ด ผักป่า และไข่มดแดง และได้รับอนุญาตจากเจ้าอาวาสวัดถ้ำผาปู่ สำหรับกลยุทธ์ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้วัดถ้ำผาปู่ ได้แก่ การสร้างกฎระเบียบ การประกาศใช้กฎระเบียบ

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เลย,ทรัพยากรป่าไม้,การจัดการ,วัด

ปรุงศรี วัลลิโภดม,บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2544.วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดเลย [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นตามโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 โดยกล่าวถึงสภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดเลยตลอดจนพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่น เอกลักษณ์ของท้องถิ่น บุคคลสำคัญของท้องถิ่นและพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯในการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเลย และสามารถใช้เป็นหนังสืออ้างอิงประกอบการเรียนรู้ในระดับต่าง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เลย,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,เอกลักษณ์,ภูมิปัญญา

คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏเลย 2539. ข้าวปุ้นฮ้อน วารสารดอกฝ้าย. ปีที่ 6:49-52.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับข้าวปุ้นฮ้อน ซึ่งมีที่จังหวัดเลยเท่านั้น พบว่าถ้ากล่าวถึงอาหารท้องถิ่นของจังหวัดเลย นอกจากส้มตำแล้วยังมีอาการที่ใช้รับประทานร่วมกับส้มตำซึ่งหารับประทานได้ที่จังหวัดเลยเท่านั้นก็คือ "ขนมจีนร้อน" หรือ ภาษาถิ่นเรียกว่า "ข้าวปุ้นฮ้อน" และอาหารที่ประยุกต์จากส้มตำก็คือ ตำซั้ว ซึ่งอาหารทั้งสองชนิด ได้รับความนิยมจากคนในท้องถิ่น และคนที่มาจากที่อื่นมากเพราะรสชาติที่ "แซ่บ" ซึ่งมีส่วนประกอบ อุปกรณ์และวิธีการในการทำ และถือว่าเป็นอาหารท้องถิ่นของชาวจังหวัดเลยที่นิยมทั่วไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เลย,อาหารท้องถิ่น,ข้าวปุ้นฮ้อน

เทพพร มังธานี 2546. จริยศาสตร์สิ่งแวดล้อมตามแนวพุทธจริยศาสตร์ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 19(1):7-17.

บทความนี้กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาโลกทัศน์ การศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงต้องเริ่มมีทัศนะและแสดงความเป็นมิตรต่อธรรมชาติ ปฏิเสธการเบียดเบียนขูดรีดและทำลายทุกกรณี มนุษย์จึงจำเป็นต้องปฏิบัติต่อธรรมชาติอย่างระมัดระวังท่าทีและวิถีแบบพุทธดังกล่าวแสดงออกถึงความรับผิดชอบส่วนบุคคลต่อธรรมชาติไปในตัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โลกทัศน์,สิ่งแวดล้อม,ทรัพยากร

อุดม บัวศรี 2538. การท่องเที่ยวกับกระแสวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง. 3(1):4-8.

ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวกับกระแสวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง โดยเรื่องสำคัญที่กำลังพูดกันในวงการของการท่องเที่ยวคือ การท่องเที่ยวในปัจจุบันนี้ทำลายวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนทำให้ชนบทซึ่งมีวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สัมพันธ์กันชีวิตเราต้องเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว จนกลายเป็นการขายวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวไปในที่สุด วัฒนธรรมในชุมชนต่างๆ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์นั้น ย่อมไม่หยุดนิ่งยังเปลี่ยนแปลงและปรับตัวไปอย่างต่อเนื่อง การปรับเปลี่ยนของวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น เกิดจากการรับรู้ข่าวสารและการคิดค้นและความละเอียดของสติปัญญาของคนในสังคมมากขึ้น เพราะปัจจุบันนี้โลกมีลักษณะไร้พรมแดนแล้ว ข่าวสารต่างๆ ทุกคนจึงมีสิทธิ์รับรู้เท่าเทียมกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้คนในสังคมได้เรียนรู้วิถีทางก้าวหน้าของแต่ละสังคม จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมนั้นๆ อย่างต่อเนื่องหันมาสู่อีสาน

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,โลกาภิวัตน์,วัฒนธรรมชุมชน,วิถีชีวิต,ประเพณี

สุวิทย์ ธีรศาศวัต 2546. เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสาน:ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจอีสานหลังสงครามโลกครั้งที่สองถึงปัจจุบัน(2488-2544) วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(3):30-39.

บทความชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เศรษฐกิจหมู่บ้านอีสานช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองถึงปัจจุบัน สาเหตุผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงจากเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาเป็นเศรษฐกิจแบบพึ่งพา ศักยภาพของเศรษฐกิจหมู่บ้านอีสานใช้วิธีคุณภาพและปริมาณ โดยเลือกหมู่บ้าน 12 หมู่บ้านในภาคอีสาน พบว่าวัฒนธรรมอีสานมีส่วนทำให้ศักยภาพทางเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านเข้มแข็งไม่แตกสลาย ได้แก่ วัฒนธรรม ความรัก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,วัฒนธรรม,การเปลี่ยนแปลง,การพึ่งพา

สมบัติ มาสุข 2541. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคมและการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการ ศึกษาพฤติกรรมพลเมืองดี เปรียบเทียบความแตกต่างของการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการและความแตกต่างของพลเมืองดี ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมพลเมืองดี เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผลระดับมาก และแบบควบคุมระดับปานกลาง ได้รับการสนับสนุนทางสังคมปานกลาง มีพฤติกรรมพลเมืองดีระดับปานกลาง ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,วัยเด็กตอนกลาง,การอบรมเลี้ยงดู,การสนับสนุนทางสังคม,การบรรลุงานตามพัฒนาการ,พฤติกรรมพลเมืองดี

ปานแก้ว จันทราชัยโชติ 2540. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูการสนับสนุนทางสังคม การบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยรุ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

งานชิ้นนี้ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคมในโรงเรียนของนักเรียนวัยรุ่น การบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมพลเมืองดี และความสัมพันธ์ระหว่างการบรรลุงานตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมของพลเมืองดี โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่านักเรียนวัยรุ่นได้รับการอบรมแบบรักสนับสนุนแบบใช้เหตุผลมาก แบบควบคุมระดับปานกลาง วัยรุ่นได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,วัยรุ่น,ความมั่นคงของชีวิต,การสนับสนุนทางสังคม,พฤติกรรมพลเมืองดี

บุญยงค์ เกศเทศ 2535-2539. รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษามานุษยวิทยาวัฒนธรรมในภาคอีสาน =A Study of Culture Authropology in Isan Region. มหาสารคาม:สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ ศึกษาวิจัยเรื่องมานุษยวิทยาวัฒนธรรมในภาคอีสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ตามลุ่มน้ำชี มูล โขง ลุ่มน้ำสงคราม ลุ่มน้ำพุง อูน ลำพระเพลิง ลำเชิงไกร ลำปลายมาศ และลำน้ำแซะ โยใช้เวลาศึกาทั้ง 30 ชุมชน เวลา 5 ปี (พ.ศ.2535-2539) พบว่า ชุมชนในพื้นที่ที่ศึกษามีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาวมากที่สุดเกือบทุกชุมชนยังดำรงชีพด้วยการทำนาเป็นหลัก การประมงเป็นอาชีพรอง ปลูกพืชผักตามริมฝั่งแม่น้ำ ทำไร่ ทอผ้า ตลอดจนขายแรงงาน ตามลำดับ มีความเชื่อศรัทธาในศาสนาพุทธคริสต์ควบคู่ไปกับการนับถือผี ทุกครอบครัวผูกพันแน่นแฟ้นในระบบเครือญาติ แต่เริ่มเปลี่ยนแปลงสถานภาพไปสู่ค่านิยมตามสังคมเมืองตลอดเวลา ทั้งที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม และการรักษาโรคแม้โดยทั่วไปชุมชนยังพึ่งพาตนเองได้จากธรรมชาติ แต่ชุมชนยังต้องการปัจจัยอื่นๆ แม้จะไม่จำเป็นกับการดำรงชีพก็ตาม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,วิถีการดำรงชีวิต,ลุ่มน้ำ

ปรีดา ประพฤติชอบ 2538. การวิจัยรูปแบบแรงงานและการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารข่าววิจัยและพัฒนา. 8(7):2-3.

งานชิ้นนี้ ศึกษาถึงรูปแบบแรงงานและการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โครงสร้างอาชีพของประชากรในชนบทอีสานได้เปลี่ยนไปจากเดิมจากประชากรที่อยู่ในวัยแรงงานทั้งหมด ส่วนใหญ่อพยพไปทำงานต่างถิ่น ส่วนใหญ่จะเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไปแหล่งที่ไปทำงานของแรงงานที่อพยพเคลื่อนย้ายส่วนใหญ่เป็นกรุงเทพฯและปริมณฑล หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เห็นว่า การไปทำงานต่างถิ่นนั้นเป็นผลดีมากกว่าผลเสีย เพราะจะทำให้มีประสบการณ์มากขึ้น มีความรู้และทักษะสูงขึ้น นอกเหนือจากการมีรายได้เพิ่มขึ้นแล้ว ส่วนผลเสียที่สำคัญคือการขาดแรงงานสำหรับทำการเกษตรและใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ส่วนปัญหาสังคมคือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,วิถีชีวิต,การอพยพ,แรงงาน

ทองสุนทร์ คามนา 2539. วัฒนธรรมอันดี ที่ควรอนุรักษ์ วารสารสารวัฒนธรรม สำนักวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2(2):31-35.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเกี่ยวกับวัฒนธรรมอันดีที่ควรอนุรักษ์ พบว่า การดำรงชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาวอีสานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิต แบบอย่างขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาวอีสาน เช่น การแสดงกิริยาอาการเคารพนอบน้อมและการแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ประเพณีทำบุญในเทศกาลต่างๆ ซึ่งยังคงอนุรักษ์ไว้ แต่มีประเพณีบางอย่างที่แตกต่างไปจากประเพณีดั้งเดิม เช่น ประเพรีสงกรานต์ การรดน้ำ การสาดน้ำของผู้ที่เล่นสงกรานต์แตกต่างจากการเล่นในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีอื่นๆของชาวอีสานที่มีลักษณะดีๆนับว่าเป็นวัฒนธรรมที่ดีงามของชาวอีสานสมัยก่อนและแม้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,วิถีชีวิต,ขนบธรรมเนียมประเพณี,การอนุรักษ์

เอื่ยม ทองดี 2537. วัฒนธรรมข้าว:พิธีกรรมเกี่ยวกับข้าวและการทำนา นครปฐม:คณะกรรมการเผยแพร่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

หนังสือเล่มนี้ ศึกษาเกี่ยวกับข้าว ในมุมมองของนักวิจัยทางมานุษยวิทยาวัฒนธรรม ซึ่งศึกษาข้าวเฉพาะในส่วนที่เป็นพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย โดยมีเนื้อหาสาระทางวัฒนธรรมมากกว่าเรื่องสั้น โดยเน้นเป็นพิเศษเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมต่างๆ อันเป็นส่วนสำคัญของการปลูก การทำนุบำรุง การเก็บเกี่ยว และการแปรรูปข้าว จะพบว่า ข้าวที่บริโภคกินอยู่ทุกวันนี้ไม่ได้เป็นเพียงอาหารธรรมดาประจำวันเท่านั้น แต่ข้าวทุกเมล็ดมีพลังชีวิตและส่วนของวัฒนธรรมไทยแทรกอยู่ทุกอณู ดังนั้นการบริโภคข้าวแต่ละครั้งก็เท่ากับนำพลังมาไว้ในตัวเราให้มี

ชีวิตชีวาสามารถประกอบกิจกรรมต่างๆได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,วิถีชีวิต,ความเชื่อ,พิธีกรรม,การทำนา,ข้าว

ธีรภาพ โลหิตกุล 2539. ธารสลับสี่ วิถีวัฒนธรรมอีสาน วารสารกินรี. 13(5):110-118.

งานชิ้นนี้ ศึกษาธารสลับสี วิถีวัฒนธรรมอีสาน พบว่าภาพลักษณ์ของดินแดนอีสาน โดยทั่วไปคือผืนแผ่นดินที่ราบสูงกว้างใหญ่ เต็มไปด้วยความแห้งแล้งกันดาร และมีแม่น้ำสายใหญ่ 3 สาย ไหลหล่อเลี้ยงชีวิตและวัฒนธรรมคือ แม่น้ำมูล แม่น้ำชี และแม่น้ำโขง และเป็นดินแดนแหล่งอารยธรรมเก่าแก่จนกลายเป็น "มรดกโลกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ" นอกจากนี้ชาวอีสานยังได้ชื่อว่า เป็นภูมิภาคที่มีงานบุญประเพรีมากที่สุด อีสานยังมีความหลากหลายทั้งชนเผ่าต่างๆ มาอยู่ร่วมกันถึงแม้ว่ามีรายละเอียดในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกายและภาษาพูดที่ต่างกันแต่มีลักษณะร่วมกันคือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,วิถีชีวิต,ประเพณี,ความหลากหลาย

คลอสเนอร์,วิลเลียม เจ. ; สิริวัฒน์ คำวันสา,แปล 2539. สะท้อนวัฒนธรรมไทย.เล่ม2 กรุงเทพฯ:กระทรวงศึกษาธิการ.

ชีวิตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย:พิธีกรรมและประเพณีของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ--ความมีใจเย็น--เพศและศีลธรรมในหมู่บ้านคนไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านอุดมคติและปฏิบัติ--เชียงเมี่ยงวีรบุรุษบ้านนอก--นิทานเรื่องหัวพ่อ(หลวงตา)--นิทานเรื่องลุกเขยและลูกสะใภ้--การเกี่ยวดองกันการแต่งงาน--ความจำเรื่องเก่าๆในอดีต--การศึกษาพุทธศาสนา:สงฆ์ไทยกับการพัฒนาชาติ--วัดอีสาน--พระสงฆ์ไทย:พลังที่หลากหลาย--วิจารณ์หนังสือ:พุทธศาสนาของประชาชน--การศึกษาทางกฎหมาย:โสเภณี--ระเบียบวิธีพิจารณาความศาลไทย--กฎหมายกับค่านิยมทางสังคม--วัฒนธรรมไทย:ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ--การเกี้ยวพาราสี--ของขวัญ--พิธีกรรม : พุทธ ไสยศาสตร์ พราหมณ์--วิจารณ์:ขวัญ(สิ่งที่ทำให้อายุยืน)--นิทานพื้นบ้าน พิธีกรรม เทศกาล--ความรื่นรมย์--มูลนิธิช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์--ภาษาสะท้อนความจริงทางสังคม--ภาษ:คำยืมภาษาต่างประเทศ--ภาษากาย--การรับบุตรบุญธรรม--ความรุนแรง--อำนาจกับการมีพฤติกรรมแบบอันธพาล--คนขี้เมา การท้าทายและการตอบสนอง--การนัดหมาย--โรงรับจำนำ--รูปแบบการปรุงอาหารและนิสัยเกี่ยวกับการกิน--

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,วิถีชีวิตชนบท,พิธีกรรมและประเพณี,คติความเชื่อ

ประสิทธิ์ คุณุรัตน์ บัญชร แก้วส่องและคณะ 2542. การจัดทำแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความจำเป็นเร่งด่วนป่าทามราศีไศล วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 16(2):91.

ศึกษาสถานภาพของระบบนิเวศน์ของพื้นที่ป่าทามและความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพทางกายภาพของระบบนิเวศน์ป่าทาม สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสถานภาพทัศนคติและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในเรื่องการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางการอนุรักษ์และการจัดการในบริเวณพื้นที่วิกฤตป่าทาม เพื่อจัดทำมาตรการการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ชุมชนดำเนินการตามมาตรการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ พื้นที่ศึกษาครอบคลุมพื้นที่ทามวิกฤตในเขตพื้นที่อำเภอราศีไศลและอำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ อำเภอรัตนบุรีและอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ อำเภอโพนทรายและอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้วิธีการศึกษา 3

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ศรีสะเกษ,การพัฒนา,ทรัพยากร,ระบบนิเวศน์

นฤมล อุบลทิพย์ 2540. สภาพความเป็นอยู่ของราษฎรในหมู่บ้านแล้งซ้ำซากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ:กรณีปะอาว ตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ นิตรสาร การประชาสงเคราะห์. 40(1):40-41.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรในหมู่บ้านแล้งซ้ำซากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีบ้านปะอาวตำบลปะอาว อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ วิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า ครัวเรือนมีสมาชิก 3-6 คนเป็นส่วนใหญ่ เฉลี่ยครัวเรือนละ 4-5 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพหลักและประกอบอาชีพเช่น การทอผ้าไหมและรับจ้างซึ่งออกไปหางานทำนอกหมู่บ้านเป็นสวนใหญ่ สภาพสังคม ครัวเรือนส่วนใหญ่มีความรักใคร่กันดี เมื่อเจ็บป่วยไปรักษาที่สถานพยาบาลของราชการ และสภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี จึงมีการช่วยเหลือจากหน่วยงานค่อนข้างน้อย ปัญหาสังคมคือ การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรกรรมในช่วงฤดูแล้งรวามทั้งน้ำดื่มน้ำใช้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ศรีสะเกษ,ความแห้งแล้ง,วิถีชีวิต,สภาพความเป็นอยู่

ปรุงศรี วัลลิโภดม,บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2548.วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดศรีสะเกษ [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

หนังสือเล่มนี้จัดขึ้นตามโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 มีเนื้อหาประกอบด้วย 1.สภาพภูมิศาสตร์ และมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ประกอบด้วยชนเผ่า ลาว เขมร ส่วย เยอ 3.ประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐาน 3.มรดกต่างๆทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งบรรพบุรุษ ได้สร้างสรรค์พิทักษ์รักษาไว้สำหรับชนรุ่นหลังสืบทอดต่อไป

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ศรีสะเกษ,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,เอกลักษณ์, ภูมิปัญญา

ไมเคิล ไรท์ 2545. อีสานไส้ติ่งของสยามหรือมดลูก วารสารศิลปวัฒนธรรม. 23(5):

ภาคอีสาน เป็นภาคที่มีความแห้งแล้งและทุรกันดารแต่ท่ามกลางความทุรกันดารและแห้งแล้งก็ได้เกิด ศิลปะและวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า ได้แก่ บ้านเชียง ที่มีการหล่อสำริดขึ้นครั้งแรกในทวีปเอเชีย การตั้งแท่นหินเป็นขอบพันธสีมา รอบอุโบสถก็เกิดขึ้น ครั้งแรกที่อีสาน วรรณกรรมสมัยกรุงศรีอยุธยา ที่เก่าแก่ที่สุดและศักดิ์สิทธิ์ที่สุด คือ "โอ่งการแช่งน้ำ" ก็เป็นภาษาอีสาน จากความแห้งแล้งและทุรกันดาร ก้ยังมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีภาษาที่เก่าแก่ ศิลปะการแสดงที่มีชีวิตชีวาและงดงามบริสุทธิ์ และมีเสน่ห์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,ศิลปะและวัฒนธรรม,ประวัติศาสตร์

อัครยา สังขจันทร์ 2545. บทวิพากษ์ทัศนะที่เชื่อว่า มาร์กซโจมตีระบบตลาด วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 19(4):90-99.

บทความนี้นำเสนอ การวิพากษ์วิจารณ์ระบบเศรษฐกิจทุนนิยม เขาปฏิเสธระบบตลาดหรือไม่ เอ้น สก็อต อาร์โนล เห็นว่าลักษณะที่สำคัญของการวิพากษ์ระบบทุนนิยมของมาร์กซ วิพากษ์โจมตีระบบทุนนิยม เขาก็ปฏิเสธระบบตลาดด้วยในบทความนี้ผู้เขียนต้องการชี้ให้เห้นว่า เอ้น สก็อต อาร์โนล กำลังเข้าใจผิดแม้ว่ามาร์กซ วิพากษ์ระบบทุนนิยมแต่เขาไม่ได้ปฏิเสธ ระบบตลาดแต่อย่างใด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เศรษฐกิจ,ทุนนิยม,ตลาด

พิชญา ชามพูนท 2543. ผลกระทบของการผลิตข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออกและกิจกรรมเกี่ยวเนื่องต่อเศรษฐกิจภูมิภาค กรณีศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรม

ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของกิจกรรมการผลิตข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออกพิจารณาถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อพื้นที่เมืองและชนบทจากการดำเนินกิจกรรมของอุตสาหกรรมมีโรงสีข้าวขนาดใหญ่ที่ก่อให้เกิดรายได้ผ่านการจ้างแรงงานและการซื้อปัจจัยการผลิต ได้แบ่งพื้นที่เพาะปลูก โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าการดำเนินกิจกรรมการผลิตข้าวส่งออกสามารถก่อให้เกิดผลกระทบในพื้นที่ชนบทที่เป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิมากที่สุด และผลกระทบในพื้นที่เมืองจะเกิดในพื้นที่เป็นแหล่งที่ตั้งโรงสีข้าวขนาดใหญ่มากที่สุด การขยายตัวของการผลิตทำให้พื้นที่ชนบทได้รับผลกระทบมาจากการใช้จ่ายด้านวัตถุดิบ พื้นที่เมืองรับผลกระทบจากการให้บริการและสินค้าระดับเมืองกับโรงสี แรงงาน และการดำเนินการผลิตข้าวหอมมะลิก็มีความเชื่อมโยงกับพื้นที่อื่นๆ เช่น ภาคตะวันออกซึ่งมีท่าเรือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เศรษฐกิจ,ผลกระทบ,การผลิตข้าวหอมมะลิ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2536. เอกสารเชิงวิเคราะห์ศักยภาพธุรกิจอุตสาหกรรมและการลงทุนในภาคอีสาน [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคอีสาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ การเงินการธนาคาร ข้อมูลสารสนเทศ การกำหนดนโยบายและการให้การสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาคนี้ที่จะสามารถสร้างงานและอุตสาหกรรมได้ดีในอนาคต ในขณะที่กรุงเทพและปริมณฑลมีข้อจำกัดในเรื่องราคาที่ดิน ค่าจ้าง สภาพแวดล้อมที่จำกัด การลงทุนในภาคอีสานจะเป็นการกระจายความเจริญมาสู่ภูมิภาค มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,เศรษฐกิจอีสาน,การพัฒนาเศรษฐกิจ

พัฒนา คูศรีพิทักษ์ 2540. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเมือง : ศึกษากรณีชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากิจกรรมการพัฒนาชุมชนและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสกลนคร พบว่าแยกกิจกรรมการพัฒนาเป็น ๓ กิจกรรม คือ กิจกรรมพัฒนาจิตใจและอนุรักษ์ประเพณี กิจกรรมพัฒนาเศรษฐกิจ และกิจกรรม

พัฒนาสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านคุณลักษณะของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้นำและกรรมการชุมชน สำหรับลักษณะการมีส่วนร่วมมี ๕ ลักษณะ โดยมีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์มากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมคิดและวางแผน ร่วมทำโดยสละแรงงาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สกลนคร,การมีส่วนร่วม,การพัฒนาชุมชน

ปรุงศรี วัลลิโภดม,บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2548.วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสกลนคร [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

หนังสือเล่มนี้จัดขึ้นตามโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 กล่าวถึงจังหวัดสกลนคร ซึ่งมีประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ที่มีประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ยาวนาน เนื้อหาสำคัญประกอบด้วยสภาพภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยี เอกลักษณ์ของท้องถิ่น บุคคลสำคัญและพระมหากรุณาธิคุณในการพัฒนาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นหนังสือทางวิชาการประกอบการเรียนของนักเรียน นักศึกษาทุกระดับและบุคคลทั่วไป ทั้งยังช่วยกระตุ้นให้ชาวสกลนครภาคภูมิใจและตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สกลนคร,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,เอกลักษณ์, ภูมิปัญญา

อดุลย์ ตระกูลมา 2546. สภาพการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของหนองหาร จังหวัดสกลนคร วารสารสังคมพัฒนา. 31(4):40-45.

งานชิ้นนี้ ศึกษาสภาพภูมินิเวศของหนองหาร จังหวัดสกลนคร และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการลดลงของเกาะดอน การตื้นเขินของน้ำ สภาพปัญหาในปัจจุบันได้แก่ ปัญหามลพิษทางน้ำ ปัญหาการแผ่ขยายของวัชพืช เป็นต้น และผลกระทบต่อชุมชน ได้แก่ ความมั่นคงของปาชีพประมงลดลง การเลี้ยงปศุสัตว์ลดน้อยลง คุณภาพน้ำลดลง เกิดโรคพยาธิใบไม้ในตับ สูญเสียภูมิทัศน์ชุมชน นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนาหนองหาร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สกลนคร,ภูมินิเวศ,หนองหาร,ผลกระทบ

วิรุฒ แสนสา 2542. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ประกอบอาชีพผลิตมุ้งและเปลของชาวบ้านหนองบัวสิม ตำบลหนองบัวสิม อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการผลิตและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมผู้ผลิตมุ้งและเปล พบว่า ชาวบ้านหนองบัวสิมรับวัตถุดิบจากผู้ผลิตรายใหญ่ในหมู่บ้านมาผลิต เมื่อเกิดความรู้และความชำนาญจึงแยกตัวออกมาประกอบอาชีพในลักษณะอุตสาหกรรมในครัวเรือน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการประกอบอาชีพมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม พบว่า ชีวิตความเป็นอยู่มีสภาพเป็นเมืองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สกลนคร,มุ้ง,เปล

เมตตา เชยสมบัติ 2544. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของแม่บ้านเกษตรกรเขตพื้นที่ตำบลโพธิไพศาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงสภาพการประกอบกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของพื้นที่ตำบลโพธิไพศาล การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของแม่บ้านเกษตรกร ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาชุมชน โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่า สภาพการประกอบกิจกรรมการพัฒนาชุมชนตามแผนฯ8 พ.ศ.2540-2544 ของกรมการพัฒนาชุมชนที่แม่บ้านในพื้นที่ศึกษาทำมากที่สุดคือกิจกรรมพัฒนาเยาวชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาเยาวชนได้เข้าร่วมทุกกิจกรรม ปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชนที่พบมากที่สุดคือ ความไม่ต่อเนื่องของโครงการพัฒนา ควรให้การสนับสนุนงานพัฒนาและส่งเสริมอาชีพต่างๆหลังการทำนา ส่งเสริมอาชีพเกษตรแบบผสมผสาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สกลนคร,แม่บ้านเกษตรกร,การมีส่วนร่วม,การพัฒนาชุมชน,กิจกรรม

บรรจง พลไชย 2539. การเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพอนามัยของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาและเปรียบเทียบวิธีการและปัญหาการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพอนามัยของอาสาสมัครสาธารรสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พบว่าวิธีการเผยแพร่สารสนเทศของอสม. โดยรวมที่ใช้มาก คือ การพูดคุยตัวต่อตัว ส่วนที่ใช้น้อยที่สุด คือ การฉายสไลด์ ส่วนปัญหาในการเผยแพร่เป็นส่วนมาก และปัญหารองลงมา คือ ไม่มีเวลาในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน และหอกระจายข่าวชำรุด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สกลนคร,อาสาสมัครสาธารณสุข

เพลินตา พานทอง 2536. ความพึงพอใจของสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยามหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาระดับความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะ การเข้าถึงบริการที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจของสตรี โดยใช้ข้อมูลของโครงการวิจัยเรื่องการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการวางแผนครอบครัว พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีด้านการวางแผนครอบครัวได้แก่ ระยะเวลาที่ได้รอรับบริการ ความเข้าใจในคำอธิบายเรื่องการวางแผนครอบครัว มีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสตรีที่มีความเข้าใจมากจะมีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสตรีที่มีความเข้าใจน้อย ระยะทางที่อยู่อาศัยไปยังสถานบริการมีอิทธิพลต่อระดับความพึงพอใจของสตรีทั้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สตรี,ความพึงพอใจ,การบริการ,การวางแผนครอบครัว

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข 2535-2536. สำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 10(2):84-89.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงการสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวกับสตรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1)ประเภทความรู้เกี่ยวกับสตรี 129 เรื่องและได้แบ่งประเภทออกไปอีก 2)ประเภทงานวิจัย มีงานวิจัยทีทำมากที่สุดจำนวน 3 เรื่อง เกี่ยวกับสตรีค่านิยมและบทบาทของสตรี 3)ประเภทของงานบทความ 4)ประเภทของงานประเภทอบรมอาชีพ 5)ประเภทของงานประเภทอบรมความรู้เฉพาะเรื่อง 6)ประเภทของงานแระเภทสัมมนา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สตรี,องค์ความรู้,การสำรวจ

จีรวัฒน์ แนวจำปา 2541. ความแตกต่างด้านค่านิยมทางสังคมและเศรษฐกิจระหว่างสตรีที่มีอาชีพเป็นโสเภณีภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของค่านิยมทางสังคมและค่านิยมทางเศรษฐกิจของสตรีภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มาประกอบอาชีพโสเภณี ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังและปัจจัยแสดงสถานภาพกับค่านิยม พบว่าลักษณะที่ไม่แตกต่างทางด้านปัจจัยภูมิหลังและแสดงสถานภาพของสตรีภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ประกอบอาชีพโสเภณีได้แก่ อาชีพหลักของบิดามารดา การศึกษาของตนเอง ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครัวเรือน การศึกษาของตนเอง ความสัมพันธ์กับสถานประกอบการ ส่วนค่านิยมทางสังคมและค่านิยมทางเศรษฐกิจมีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สตรี,อาชีพโสเภณี,ค่านิยมทางสังคม,เศรษฐกิจ

นพวรรณ หมื่นน้อย 2542. การปฏิบัติตนขณะตั้งครรภ์:การเชื่อมโยงระหว่างความเชื่อดั้งเดิมอีสานกับความรู้ทางการแพทย์สมัยใหม่ วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 22(3):13-23.

งานชิ้นนี้ ศึกษาการปฏิบัติตนขณะตั้งครรภ์:การเชื่อมโยงระหว่างความเชื่อดั้งเดิมอีสานกับความรู้ทางการแพทย์สมัยใหม่ เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่องการรับรู้การตั้งครรภ์และการฝากครรภ์ของสตรีที่อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ในช่วงปีพ.ศ.2538 ซึ่งคนในสังคมอีสานมีความเชื่อว่า การตั้งครรภ์ เป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงช่วงหนึ่งของชีวิตที่ร่างกายอ่อนแอและมีโอกาสเจ็บป่วยได้ง่ายหรืออาจเกิดอันตรายขึ้นกับมารดาและทารกในครรภ์ ซึ่งความเชื่อนี้สอดคล้องกับความรู้ทางการแพทย์สมัยใหม่ ดังนั้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สตรีมีครรภ์,ความเชื่อดั้งเดิม,การแพทย์สมัยใหม่,แนวทางการปฏิบัติ

วรรธิวา อิ่มสุดใจ 2540. คุณภาพชีวิตของสตรีวัยหมดประจำเดือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาคุณภาพชีวิตของสตรีวัยหมดประจำเดือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าคุณภาพชีวิตโดยรวมและรายด้าน ด้านความพึงพอใจในชีวิต ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านสุขภาพและการทำงานของร่างกายและด้านสังคมและเศรษฐกิจของสตรีวัยหมดประจำเดือนอยู่ในระดับค่อนข้างดี สตรีที่เป็นวัยหมดประจำเดือนที่มีปัจจัยด้าน

ความรุนแรงของอาการที่เกิดขึ้นในวัยหมดประจำเดือน ระดับการศึกษาและรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สตรีวัยหมดประจำเดือน,คุณภาพชีวิต

สำนักวัฒนธรรม ศูนย์วิจัยพหุลักษณ์สังคมลุ่มน้ำโขง 2547. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการท้องถิ่นศึกษา:ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนา ขอนแก่น:ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้เป็นเอกสารอบรมเชิงปฏิบัติการที่ประกอบด้วยบทความที่เกี่ยวกับเบื้องถิ่นอีสานทั้งในเรื่องสถานภาพความรู้ท้องถิ่นอีสาน วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น พัฒนาการประวัติศาสตร์อีสานตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ศิลปวัฒนธรรม ภาษา วิธีการสร้างหนังสือเรียนท้องถิ่นของเรา โดยบทความเหล่านี้บางส่วนเคยตีพิมพ์มาแล้ว แต่บางส่วนก็พิมพ์เป็นครั้งแรก แต่งานทั้งหมดนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นศึกษา ไม่ว่าจะเป็นทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สังคม กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับภาคอีสานเป็นอย่างดี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สถานภาพความรู้ท้องถิ่น,ประวัติศาสตร์, ศิลปวัฒนธรรม,สังคม,กลุ่มชาติพันธุ์

บัวพันธ์ พรหมพักพิง 2546. รายงานการวิจัยเรื่อง การก่อเกิดการผลิตซ้ำและการขยายตัวทุนทางสังคมในชนบทอีสาน [ขอนแก่น]:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

งานชิ้นนี้ ศึกษาการก่อเกิดการผลิตซ้ำ และการขยายตัวทุนทางสังคมในชนบทอีสาน 3 หมู่บ้านโดยได้รับคัดเลือกเป็นพื้นที่เป้าหมายในการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า การขยายตัวของรัฐและตลาดเข้าไปในหมู่บ้านภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายในแนวตั้ง ถึงแม้จะถูกผนวกเข้ามาในระบบตลาดและรัฐชาวชนบทยังคงดำรงความเป็นชุมชนทั้งในแง่ทางกายภาพ ทางสังคมและทางจิตใจ สถาบันทางวัฒนธรรมที่สำคัญ 3 สถาบัน ได้แก่ ธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อเรื่องผี และวิถีปฏิบัติทางพุทธศาสนา ก็ยังคงมีการผลิตซ้ำและสืบทอดกันมา ซึ่งเป็นแหล่งขวัญและกำลังใจสำหรับผู้อพยพ แปลงเครือข่ายความสัมพันธ์ขึ้นมาใหม่และผนึกเอาชีวิตของชุมชนที่กระจัดกระจายไปหลายรูปแบบเครือข่ายครัวเรือนของพี่น้องและลูกยังเป็นเครือข่ายที่สำคัญของครัวเรือนชนบท

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สถาบันทางวัฒนธรรม,การขยายตัว,ทุนทางสังคม การสร้างเครือข่าย,การผลิตซ้ำ

เนาวรัตน์ บุญภิละ 2541. การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสังคมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักศึกษาวิชาเอกสังคมศึกษาในสถาบันราชภัฏอีสานเหนือ ซึ่งได้แก่ สถาบันราชภัฏสกลนคร สถาบันราชภัฏอุดรธานี และสถาบันราชภัฏมหาสารคามปีที่ 4 ป.ตรี ภาคปกติที่ลงทะเบียนในปีการศึกษา 2540 จำนวน 127 คน พบว่า นักศึกษามีทัศนคติในทางบวกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 3 สถาบัน เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติกัน พบว่าไม่มีความแตกต่างและนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในเมืองและที่อยู่ในชนบทจะมีทัศนคติที่ไม่แตกต่างเช่นกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สถาบันราชภัฏอีสานเหนือ,ทรัพยากรป่าไม้,การอนุรักษ์

ศศิตา บุตรวัฒก์ 2544. ทำไมจึงมีสมัชชาคนจน วารสารสังคมพัฒนา. 29(1):57-66.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับจุดกำเนิดและความเป็นมาของสมัชชาคนจน พบว่า สมัชชาคน เริ่มมีการขอเข้าพบเพื่อบอกเล่าปัญหาของตนอย่างสันติกับผู้นำรัฐบาล เมื่อ ปีพ.ศ.2538 ซึ่งสาเหตุมาจากความเดือดร้อนและยากจนนับเป็นมิติใหม่ที่เกิดขึ้นในกลุ่มคนจน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเติบโตขององค์กรประชาชน นอกจากนี้ยังเกิดพันธมิตรในกลุ่มคนชั้นกลางขึ้นด้วยและเกิดประสบการณ์ในการจัดองค์กร นั่นคือ มีการรวมตัวกันของคนจน มีความเป็นปึกแผ่น มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มย่อยมีความสามารถในการตัดสินใจ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สมัชชาคนจน,ม็อบ,ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ 2543. การรวมกลุ่มทางการเมืองของสส.อีสาน พ.ศ.2476-2494 วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาการรวมกลุ่มทางการเมืองของสส.อีสาน พบว่าการรวมกลุ่มทางการเมืองของคนอีสานในช่วงก่อน พ.ศ.2475 โดยมีพื้นฐานมาจากความเป็นชนชาติลาวและการที่ลาวฝั่งซ้ายตกเป็นอาณานิคมฝรั่งเศสรวมทั้งกระแสสร้างความเป็นไทยของอำนาจรัฐส่วนกลางกรุงเทพฯเข้ามาทอนความเป็นลาวลง มีผลทำให้ความเป็นท้องถิ่นนิยม ภูมิภาคนิยมในอีสานเริ่มก่อตัวขึ้น ถูกกระตุ้นโดยสส.อีสานที่เข้ามามีบทบาททั้งในระดับชาติและท้องถิ่น ท้องถิ่นนิยมและภูมิภาคนิยมก็เป็นปัจจัยพื้นฐานทำให้ สส.อีสาน

รวมกลุ่มกันในสภาเป็นหลังต่อรองกับรัฐบาลในการช่วยเหลือภูมิภาคตน ระบบพรรคการเมืองในปี 2489 สส.อีสานได้เข้าไปมีบทบาทจัดตั้งพรรคการเมืองใหญ่ 2 พรรค มีแนวคิดทางการเมืองต่างกัน แต่นอกสภาแกนนำนี้รวมกลุ่มประสานความคิดทางการเมืองภายใต้ปัจจัยพื้นฐานมาจากชาติพันธุ์ลาวรวมกลุ่มกันเคลื่อ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สส.อีสาน,การเมือง,การเคลื่อนไหว,การรวมกลุ่ม

เดช ภูสองชั้น 2546. ประวัติศาสตร์สามัญชนคนทุ่งกุลา พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:มติชน.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของทุ่งกุลาร้องไห้แห่งนี้ตั้งแต่ยังเป็นยุคที่แห้งแล้งจนกลายเป็นยุคข้าวหอมมะลิ โดยสะท้อนให้เห็นภาพพลังชีวิตและจิตใจของคนชนบทที่มีความเป็นอยู่ในทุ่งกว้าง จากทางเกวียนมาถึงทางรถ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สะท้อนภาพชุมชน,ความเป็นอยู่,ทุ่งกุลาร้องไห้

บัวพันธ์ พรหมพักพิง 2542. ความสัมพันธ์หญิงชายและสิทธิทางทรัพย์สินในสังคมชนบทอีสาน วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 11(2):มกราคม-มิถุนายน 2542.

ศึกษาความสัมพันธ์หญิงชายและสิทธิทางทรัพย์สินในสังคมชนบทอีสาน ผลการศึกษาพบว่า การควบคุมกำกับทรัพย์สินโดยเฉพาะที่ดินในสังคมอีสานดั้งเดิมไม่มีข้อกีดกันสำหรับหญิง ประเพณีดังกล่าวตกทอดมาถึงปัจจุบันแต่ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและการแทรกแซงของรัฐทำให้สถานะของผู้หญิงเปลี่ยนไป หน่วยครัวเรือนถูกผนวกเข้ากับระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทำให้เกิดการอพยพแรงงาน แรงงานรับจ้างทั้งหญิงชาย สามีจะไปทำงานในภาคเศรษฐกิจสมัยใหม่ ส่วนภรรยาจะรับผิดชอบงานบ้านอยู่ในชนบท

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สังคมชนบท,ความสัมพันธ์หญิงชาย,สิทธิทางทรัพย์สิน

พัฒนา กิตติอาษา 2545. คนข้ามแดนนาฏกรรมชีวิตและการข้ามพรมแดนในวัฒนธรรมอีสาน วารสารทางวิชาการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 15(1):

บทความนี้ศึกษารูปแบบและช่องทางการเคลื่อนไหวทางกายภาพของสังคมชาวอีสานในยุคการพัฒนาในทศวรรษที่ 1960 ข้ามพรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อดิ้นรนต่อสู้และตอบโต้นโยบายการพัฒนาของรัฐไทย คำถามสำคัญคือ ทำไมคนอีสานจึงเดินทางข้ามแดนนับตั้งแต่ยุคพัฒนามาจนยุคโลกาภิวัตน์ วาทกรรมที่อ้างถึงคือ ความยากจน ความอดอยาก ความด้อย

โอกาส ความต่ำต้อยของภูมิภาคและคนอีสาน มีส่วนผลักดันให้ออกแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สังคมชาวอีสาน,การเคลื่อนไหวทางกายภาพ,ข้าม พรมแดนทางสังคมและวัฒนธรรม

พงษ์ชาญ ณ ลำปาง 2545. หมูไทยกับชาวชนบทภาคอีสาน วารสารแก่นเกษตร. 30(2):85-91.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับหมูที่เลี้ยงในภาคอีสาน พบว่า หมูไทยที่เลี้ยงกันในภาคอีสานมีรูปร่างลักษณะเหมือนๆกันคือ สีดำ ตัวเล็ก หลังแอ่น ในอดีตชาวอีสานนิยมเลี้ยงหมูแทบทุกครัวเรือน จะเลี้ยงทั้งแบบปล่อยและแบบกักขัง ความสำคัญของหมูไทยในระบบไร่นาและวิถีชีวิตของชาวชนบทอีสาน คือ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือของเศษเหลือที่มีในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์โดยเป็นอาหารหมู ใช้รำให้เป็นประโยชน์ การใช้หมูในพิธีกรรมต่างๆ เช่น ใช้เป็นเครื่องเซ่นไหว้ การใช้เนื้อหมูในงานเลี้ยง แต่ปัจจุบันมีการนำหมูพันธุ์ต่างประเทศเข้ามาเลี้ยงแทนหมูพันธุ์ไทยแต่ไม่แน่ในอนาคตชาวอีสานอาจหันกลับมาเลี้ยงหมู
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สัตว์เลี้ยง,สุกร

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2542. การพัฒนาองค์ความรู้สาธารณสุขอีสาน [ขอนแก่น]:คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางด้านสาธารณสุขชาวอีสาน โดยรวบรวมบทความที่คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่มีการศึกษาต่อเนื่องกันมาตลอด 20 ปี โดยแบ่งเป็น 6 บทคือ
1)การพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยกับระเบียบวิธีการวิจัยทางสาธารณสุข
2)การดูแลสุขภาพตนเองของชาวชนบทอีสาน
3)พฤติกรรมการบริโภคอาหารของชาวชนบทอีสาน
4)การใช้วิทยาการระบาดในการศึกษาปัญหาสุขภาพ
5)ปัญหาสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัยในภาคอีสาน และ6)พฤติกรรมการป้องกันอุบัติภัยจากการจราจรทางบก
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สาธารณสุข,องค์ความรู้,การพัฒนาสุขภาพ

สมพร พรจันทร์[ม.ป.ป.] สภาพ ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านในการเผยแพร่ความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐาน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพ ความต้องการ และปัญหาเกี่ยวกับหอกระจายข่าวสารหมู่บ้านในการเผยแพร่ความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าหอกระจายข่าวมีการนำเสนอเนื้อหาด้านสาธารณสุขมูลฐานมาก และประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้มีการกระจายเสียงในช่วงเช้า ให้มีการเชิญเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาสนทนาให้ความรู้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สาธารณสุขมูลฐาน

ดาริวรรณ เศรษฐีธรรม 2542. ปัญหาสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัยในอีสาน วารสารสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 125-140.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและอาชีวอนามัยในภาคอีสาน ในเรื่องของน้ำเสีย มูลฝอย ดิน อากาศ น้ำเพื่อการบริโภคและสุขภาพของมนุษย์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกันและกัน โดยมีขอบเขตและความรุนแรงของปัญหาต่างกันไปตามแต่ละสถานที่ ส่วนด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของทุนงานในโรงงานอุตสาหกรรมในภาคอีสานจะพบปัญหาแตกต่างกันตาม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สิ่งแวดล้อม,อาชีวอนามัย

กฤช เหลือลมัย 2546. ผัวฝรั่งที่บ้านสำโรง วารสารเมืองโบราณ. 29(4):110-111.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของหญิงสาวในเขตอำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ที่มีสามีเป็นชาวต่างประเทศหรือที่เรียกกันว่า "ผัวฝรั่ง" พบว่าปัจจุบันในหมู่บ้านต่างๆ จะมีหญิงไทยแต่งงานกับฝรั่งประมาณหนึ่งในสามของคนในหมู่บ้าน โดยการชักชวนเพื่อน ญาติๆให้รู้จักกับเพื่อนหรือญาติฝ่ายสามีมีการส่งรูปถ่าย ประวัติมาให้พิจารณา ถ้าผู้หญิงหรือผู้ชายสนใจก็ให้เดินทางไปแต่งงานอยู่กินกันได้อย่างง่ายดาย ซึ่งในอดีตคนในสังคมไทยมองว่าไม่ดีแต่ปัจจุบันเริ่มยอมรับและมองว่าเป็นเรื่องปกติ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สุรินทร์,การแต่งงาน,ผู้หญิง,ฝรั่ง

ทองใบ ศรีสมบัติ 2535. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างและการประกอบอาชีพเลี้ยงช้างของหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์ มหาสารคาม:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเลี้ยงช้างและการประกอบ

อาชีพเลี้ยงช้างตลอดจนผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อกลุ่มผู้เลี้ยงช้าง หมู่บ้านช้างหรือบ้านตากลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ วิธีการวิจัยการเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เลี้ยงช้างบ้านตากลางจำนวน 120 ครัวเรือน สัมภาษณ์ผู้รู้ในหมู่บ้าน ประกอบการสังเกตกิจกรรมทางสังคมของชาวบ้านและสภาพต่างๆภายในหมู่บ้าน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สุรินทร์,การเลี้ยงช้าง,การเปลี่ยนแปลง,ผลกระทบ

กัญญาภรณ์ จตุพรมาศทวี 2541. การเปลี่ยนแปลงวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนบ้านสน ตำบลสะเดา อำเภอบัวเชด จังหวัดสุรินทร์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนแบบใหม่ และปัจจัยที่มีให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ใช้วิธีการสัมภาษณ์และสังเกตในการเก็บข้อมูล พบว่า ๑.ชาวบ้านมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบต่างๆเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็ก ๒. บางครอบครัวมีวิธีการเลี้ยงแบบดั้งเดิมตามประสบการณ์ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ไม่อาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วย ๓.ส่วนมากมีวิธีการเลี้ยงดูเด็กแบบใหม่ อาศัยเทคโนโลยี ๔.ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการอบรมเลี้ยงดุเด็กด้านปัจจัยภายนอกคือ การคมนาคม สื่อสารมวลชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สุรินทร์,การเลี้ยงเด็ก,ปัจจัย

วุฒินันท์ รวมฤทธิ์ 2540. ระบบการผลิตเชิงอุตสาหกรรมการแกะสลักไม้บ้านหนองหลัก ตำบลหัวงัว อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาระบบการผลิตเชิงอุตสาหกรรมแกะสลักไม้บ้านหอนงหลัก ๒ ประการ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิต และการสนับสุนกระบวนการผลิต และศึกษาผลกระทบจากระบบการผลิตเชิงอุตสาหกรรมการแกกะสลักไม้ พบว่าเป็นการผลิตเชิงอุตสาหกรรมตามจุดมุ่งหมายดังนี้ ๑.ปัจจัยนำเข้าได้แก่ คน(แรงงาน) วัสดุที่ใช้ในการแกะสลักไม้ เงินทุน ๒. กระบวนการผลิต สมาชิกช่วยกันผลิต ขนย้าย บรรจุหีบห่อแล้วจัดส่งไปยังบริษัท ๓.ได้รับการสนับสนุนการผลิตจากสหกรณ์เกษตรสนมจำกัด ๔.ผลที่เกิดจากการว่างงาน ช่วยให้สามารถมีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม คือ ด้านป่าไม้ ควันไฟ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สุรินทร์,ธุรกิจชุมชน,แกะสลักไม้

ธิดา มีศรี 2541. การศึกษาความว้าเหว่ของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาความว้าเหว่ของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ จำนวน 109 ราย พบว่าผู้สูงอายุมีความว้าเหว่ในระดับปานกลาง และมีความว้าเหว่แตกต่างกันไปตามเพศ สถานภาพสมรส ลักษณะการอยู่อาศัย แหล่งที่มาของรายได้ รายได้ ภาวะสุขภาพ สัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชน รวมไปถึงความสูญเสียด้วยเช่นกัน ผู้รับผิดชอบทั้งภาครัฐและทีมสุขภาพจึงควรหาแนวทางป้องกันและส่งเสริมสุขภาพจิตผู้สูงอายุโดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สุรินทร์,ผู้สูงอายุ,สุขภาพจิต,ความว้าเหว่

พิทักษ์สิทธิ์ ฉายะภูติและคณะ 2545. ผลกระทบต่อผู้ตกงานจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(1):8.

ศึกษาผลกระทบต่อผู้ตกงานจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการศึกษาครั้งที่สอง และได้เปรียบเทียบกับการศึกษาครั้งแรกด้วย(ปี 2541)จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีการจ่ายค่าชดเชย ความรู้สึกของผู้ตกงานเมื่อถูกเลิกจ้างเกือบครึ่งรู้สึกเฉยๆ เพราะเตรียมใจไว้แล้ว ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาครั้งแรกที่กว่าครึ่งยังไม่มีอาชีพและทำการเกษตรเพียง 1 ใน 3 แสดงว่าอาชีพการเกษตรสามารถรองรับผู้ตกงานเหล่านี้ได้บางส่วน เมื่อตกงานกลับมามีผลให้รายได้ลดลงมากเกือบทั้งหมดไม่มีการติดต่อขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานใดๆเลย ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาครั้งแรกกว่าครึ่งต้องการให้รัฐช่วยเหลือหางานให้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สุรินทร์,ยโสธร,มุกดาหาร,ชัยภูมิ,วิกฤตเศรษฐกิจ, อาชีพ

บุระ ทำทอง 2542. การศึกษาระบบเศรษฐกิจชุมชน : กรณีการผลิตผักกาดหัว ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาเศรษฐกิจชุมชน กรณีการผลิตผักกาดหัว และการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมของชาวบ้านตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่าเมื่อปีพ.ศ.2518 เกษตรกรเริ่มต้นปลูกผักกาดหัวเพื่อการบริโภค ต่อมาพ่อค้าคนกลางได้เข้ามาให้ปลูกกันมากขึ้น จึง

เปลี่ยนเป็นระบบการผลิตเพื่อการค้า โดยมีเทคโนโลยีทางการเกษตรสมัยใหม่เข้ามาเพื่อเพิ่มผลผลิต ในปี พ.ศ.2536 เกษตรกรได้รวมกลุ่มเพื่อแปรรูปและจำหน่ายผลผลิตของผักกาดแบบครบวงจร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สุรินทร์,ระบบเศรษฐกิจชุมชน,การผลิตผักกาดหัว

ดุษฎี อายุวัฒน์,นิตย์ ทัศนิยมและสมโบว์ ฉัตรดำรง 2547. กระบวนการพัฒนาความเข้มแข็งของ อบต.กันตวจระมวจ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 21(1):25-47.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการในการสร้างความเข้มแข็งให้กับสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) เพื่อให้สามารถจัดการแก้ไขปัญหาชุมชนของ อบต.กันตวจระมวล อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่าการใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมสามารถทำให้สมาชิก อบต. มีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยประเมินจากความสามารถในการมองเห็นปัญหา ความเข้าใจสาเหตุของปัญหา ทักษะในการแก้ปัญหา การมีมุมมองที่กว้างขึ้น มองเห็นจุดดีจุดด้อยของตนเองและของผู้อื่นทำให้เกิดการยอมรับผู้อื่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,สุรินทร์,สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล,การสร้างความเข้มแข็ง,กระบวนการ

อนุมาศ ทุริสุทธิ์ 2540. การพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ใช้น้ำในการจัดการทรัพยากรของชุมชน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัญหา รูปแบบการจัดการและแนวทางการพัฒนาศักยภาพกลุ่มผู้ใช้น้ำในการจัดการทรัพยากรน้ำของชุมชน 16 กลุ่มในอ.โพนพิสัย อ.ปากดาด กิ่งอ.รัตนวาปี และกิ่งอ.เฝ้าไร่ จ.หนองคาย พบว่าเป็นกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำ 108 คน สมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ 72 คน และใช้การจัดการทำหลักสูตร การฝึกอบรม จัดทำแปลงสาธิตการใช้น้ำ การนิเทศ ติดตามผล
พบว่า กลุ่มผู้ใช้น้ำที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีการพัฒนาศักยภาพในการจัดการทรัพยากรน้ำเพิ่มมากขึ้น มีที่ทำการกลุ่มเป็นของตนเอง มีชื่อป้ายกลุ่ม ป้ายแสดงข้อมูล มีการจัดองค์กรโครงสร้าง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองคาย,ทรัพยากรชุมชน,การจัดการ,การใช้น้ำ

วิเวศ ศรีพุทธา 2541. การพัฒนาคุรภาพและบทบาทผู้นำสตรีระดับหมู่บ้านเพื่อการพัฒนาชุมชน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการเป็นผู้นำสตรีที่มีคุณภาพบทบาทหน้าที่ของผู้นำสตรีระดับหมู่บ้านในการพัฒนาชุมชนและแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและบทบาทของผู้นำสตรี ใช้กลุ่มตัวอย่างจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อ.เมือง จ.หนองคาย จำนวน 53 คน พบว่า ลักษณะสำคัญที่แสดงถึงการเป็นผู้นำสตรีที่มีคุณภาพ ได้แก่การเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไม่มั่วสุมอบายมุข ซื่อสัตย์สุจริต จริงจังในการทำงาน รับผิดชอบต่อหน้าที่และเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี เมื่อแทรกกระบวนการฝึกอบรม ทัศนศึกษาดูงานมอบหมายภารกิจตามบทบาทหน้าที่และติดตามผล

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองคาย,ผู้นำชุมชน,สตรีกับการพัฒนาชุมชน, ภาวะผู้นำสตรี

จังหวัดหนองคาย 2540. หนองคาย กรุงเทพฯ:มังกรการพิมพ์.

หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมเรื่องราวเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดหนองคาย ในเกือบทุกด้าน ทั้งทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สังคมท้องถิ่น ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ตลอดจนสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามมากมายและประเพณีอันดีงาม ความเชื่อต่างๆของชาวหนองคาย นอกจากนี้ยังนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งโบราณคดีในจังหวัดหนองคายรวมทั้งบุคคลสำคัญอีกด้วย ซึ่งมีแนวคิดที่ต้องการจะรวบรวมเรื่องราวต่างๆของจังหวัดให้ครบถ้วน เพื่อเป็นประโยชน์แก่นักเรียน นักศึกษา บุคคลทั่วไปที่สนใจ สามารถใช้ในการอ้างอิง ค้นคว้า

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองคาย,พัฒนาการ,ประวัติศาสตร์,ศิลปวัฒนธรรม, สังคมท้องถิ่น

ปรุงศรี วัลลิโภดม,บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2544. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดหนองคาย [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นตามโครงการเฉลิมพระเกียติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหาเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ มรดกทางธรรมชาติ มรดกทาง

วัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยี บุคคลสำคัญและโครงการตามพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระมหากรุณาธิคุณ พัฒนาจังหวัดหนองคายและประเทศเพื่อนบ้าน โดยภาพรวมแล้วเสมือนเป็นแนวทางในการเรียนรู้ท้องถิ่นเบื้องต้น เนื่องจากมีการรวบรวมสรรพความรู้ด้านต่างๆของในแต่ละท้องถิ่นในจังหวัดหนองคายเข้าไว้ด้วยกัน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองคาย,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,เอกลักษณ์,ภูมิปัญญา

รำเพย อุดมวงษ์ 2536. การจัดกิจกรรมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในโรงเรียนประถมศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาลักษณะการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนะรรมไทยในโรงเรียนประถมศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่าการวางแผน ผู้บริหาร และคณะครูร่วมกันวางแผนให้สอดคล้องกับหลักสูตร การประชาสัมพันธ์ใช้วิธีการประกาศด้วยวาจาหน้าเสาธงหรือเสียงตามสาย การเผยแพร่ผลงานใช้วิธีการจัดป้ายนิเทศมากที่สุด ประเภทของกิจกรรมที่โรงเรียนจัดมี 3 ประเภท คือ

1)กิจกรรมวัฒนธรรมทางภาษาและวรรณกรรมที่จัดกันมากที่สุดคือ การประกวดคัดลายมือและจัดน้อยที่สุดคือ การโต้วาที

2)กิจกรรมวัฒนะรรมทางมารยาทที่จัดกันมากที่สุดคือการฝึกมารยาทไทยและจัดน้อยที่สุดคือ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองคาย,โรงเรียนประถมศึกษา,การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย,การจัดกิจกรรม,การส่งเสริม

พีรสิทธิ์ คำนวณศิลป์และคณะ 2539. การศึกษาผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว วารสารวิจัย มข.. 1(2):58-64.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมจากการเปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาว พบว่าการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว มิได้มีผลต่อการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจมากนัก ดังเห็นได้จากจำนวนเงินลงทุนในโครงการใหม่ๆ ไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างเด่นชัด ภายหลังการสร้างสะพานตรงกันข้ามกลับทำให้มีการเก็งกำไรของธุรกิจที่ดินและสิ่งก่อสร้างในจังหวัดหนองคาย อันเป็นผลทำให้เกิดความซบเซาในธุรกิจก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์และจำนวนนักท่องเที่ยวก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นตามที่คาด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองคาย,สะพานมิตรภาพไทย-ลาว,ด้านเศรษฐกิจและสังคม,ผลกระทบ

ประภาพร ศรีมหาพรม 2547. ความสัมพันธ์ทางสังคมในกิจกรรมสาธารณะ:หญิงชายกับการจัดการป่าชุมชน วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 21(2):52-92.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมของหญิงชายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าไม้ของหมู่บ้านนาเจริญ ตำบลดงมะไฟ อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า หมู่บ้านมีความเชื่อเรื่องผีปู่ตา จึงช่วยกำกับดูแลการใช้ประโยชน์จากป่า ส่วนการจัดการป่าชุมชน พบว่า ชายยังเป็นกลุ่มที่มีบทบาทนำ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน ประชุม และประสานงาน ส่วนผู้หญิงมีหน้าที่ออกหาอาหารป่าเพราะเชื่อว่าเป็นความถนัดของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองบัวลำภู,การจัดการป่าชุมชน

ธนพรรณ ธานี 2545. การพัฒนารูปแบบบ้าน วัด และโรงเรียนในการสร้างความเข้มแข็งชุมชนของจังหวัดหนองบัวลำภู วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 19(3):12-22.

งานชิ้นนี้ ศึกษาการพัฒนารูปแบบบ้าน วัด และโรงเรียนในการสร้างความเข้มแข็งชุมชนของจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า รูปแบบการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน มีกิจกรรมทำด้วยกันหลายอย่างในแต่ละกิจกรรมมีแกนนำของกิจกรรมนั้นๆ เช่น การจัดงานในวันสำคัญต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาให้ความรู้ในโรงเรียน ลักษณะความเข้มแข็งของชุมชน ในด้านความสามัคคี ความเสียสละ ความเชื่อและศรัทธา และลักษณะการทำกิจกรรมร่วมกันจะเป็นระบบความสัมพันธ์และประเพณีปฏิบัติ และการพัฒนารูปแบบการทำกิจกรรมร่วมกันนั้น บ้าน วัด โรงเรียนต้องการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองบัวลำภู,การพัฒนา,การสร้างความเข้มแข็งชุมชน

สมเกียรติ มูลสุวรรณ 2541. การเพิ่มความเข้มแข็งของผู้นำท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาหมู่บ้านในตำบลเมืองใหญ่ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการหาแนวทางและทดสอบแนวทางการเพิ่มความเข้มแข็งของผู้นำท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน โดยศึกษาสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานประเมินความสามารถของผู้นำหมู่บ้านจาก 8 หมู่บ้านๆละ 13 คน จำนวน 104 คน แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางจัดกิจกรรมแทรกแซงเพื่อพัฒนาความรู้ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสนับสนุนให้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ และติดตามผลพบว่าผู้นำท้องถิ่นมีความรู้เข้าใจบทบาทหน้าที่และปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ดีขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองบัวลำภู,การพัฒนาชุมชน,ผู้นำชุมชน

วิรัตน์ พัฒนะสาร 2542. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ แรงงานเกษตร เรื่องการเลี้ยงกบนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนเรือง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการประถมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพแรงงานเกษตร ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและฝึกปฏิบัติตามแผนที่เน้นกระบวนการกลุ่มใช้สุ่มตัวอย่างจากนักเรียน ป.6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2541 ร.ร.บ้านโนนเรือง จ.หนองบัวลำภู จำนวน 61 คน พบว่านักเรียนมีความรู้และทักษะในการเลี้ยงกบสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น ร่วมมือกันแก้ปัญหา ตั้งใจปฏิบัติงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และการเลี้ยงกบนาสามารถสร้างกำไรได้ 952 บาท

คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองบัวลำภู,การศึกษาชั้นประถมไทย,การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น,กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ,การเลี้ยงกบนา

สุลักษณ์ นิสยันต์ 2541. แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลหนองบัวลำภู เนื่องจากเจ้าหน้าที่และประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการกำจัดขยะมูลฝอยไม่เห็นความสำคัญ จัดการไม่ถูกหลักสุขาภิบาลจึงจัดกิจกรรมแทรกแซงโดยอบรมเจ้าหน้าที่เก็บขยะ เปลี่ยนเส้นทางเก็บขนขยะ เปลี่ยนเวลาเก็บขยะตามชุมชนต่างๆเพิ่มถังขยะและจุดวางไว้ให้เหมาะสม ประกวดชุมชนดีเด่นด้านความสะอาดและสิ่งแวดล้อม ส่วนของชุมชนจัดฝึกอบรมผู้นำชุมชน แจกแผ่นพับ แผ่นปลิว ป้ายประชาสัมพันธ์ ป้ายคัดเอาท์ สปอร์ตเทปหมอลำ เสียงตามสาย

ติดตามงาน แล้วพบว่าผู้นำชุมชนและประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องขยะเพิ่มขึ้น มีทัศนคติที่ดี
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองบัวลำภู,เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู,การกำจัดขยะ

ปรุงศรี วัลลิโภคม,บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2544. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดหนองบัวลำภู [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯเนื่องในวโรกาสพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดหนองบัวลำภู ในด้านต่างๆดังนี้ 1.สภาพภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อมและสังคม 2.พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น 3.มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น 4.ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีท้องถิ่น 5.เอกลักษณ์ท้องถิ่น 6.บุคคลสำคัญท้องถิ่น พระมหากรุณาธิคุณในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเรื่องราวของท้องถิ่นในสถานศึกษาทุกระดับ และมีส่วนช่วยกระตุ้นชาวหนองบัวลำภูตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาของบรรพบุรุษและมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนและรู้จักอนุรักษ์ดูแลวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน
คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองบัวลำภู,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์, เอกลักษณ์,ภูมิปัญญา

วัชรพงษ์ พลวัน 2541. การลดปัญหาแรงงานไทยที่ถูกหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศ:ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัญหา สาเหตุ และแนวทางในการลดปัญหาและป้องกันแรงงานไทยที่ถูกหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศ จากกลุ่มอาสาสมัครจัดหางานใน อ.โนนสัง จ.หนองบัวลำภู จำนวน 103 คน โดยการฝึกอบรมอาสาสมัครมอบรางวัลและใบประกาศเกียรติคุณแก่อาสาสมัครที่ปฏิบัติงานดี การแจกเอกสารคู่มือการเดินทางไปทำงานต่างประเทศให้อาสาสมัครและพัฒนาระบบการให้ข้อมูลของสำนักงานจัดหางานจังหวัดสู่หมู่บ้านแทรกแซง พบว่าหลังกิจกรรมแทรกแซงอาสาสมัครมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ
คำสำคัญ:วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองบัวลำภู,แรงงานไทย,การถูกหลอก,การทำงานต่างประเทศ,การลดปัญหา

ภคภูมิ บุตรโพธิ์ 2540. ผลกระทบต่อชุมชนจากอุตสาหกรรมโรงโม่ บด และย่อยหิน กิ่งอำเภอนาวัง และอำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษากระบวนการการประกอบอุตสาหกรรมโรงโม่ บด และย่อยหิน และผลกระทบในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่กิ่งอำเภอนาวัง พบว่าจังหวัดหนองบัวลำภูมีโรงโม่ที่ได้รับอนุญาตจำนวน ๔ โรง ทำการระเบิดหินเพื่อบดและย่อยหินขนาดต่างๆ แล้วส่งจำหน่ายยังจังหวัดใกล้เคียง ประชากรกลุ่มประกอบอาชีพในโรงโม่หินมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ประชากรในชุมชนใกล้เคียง ๑๓ หมู่บ้านได้รับผลกระทบเรื่องฝุ่น เสียงรบกวนพื้นที่ป่าถูกทำลาย ส่วนทางวัฒนธรรมไม่ได้รับผลกระทบเท่าใดนัก ชาวบ้านต้องการให้ผู้ประกอบการมีจิตสำนึกผูกพันกับประชาชนและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนองบัวลำภู,โรงโม่หิน

ปลายมาศ ขุนภักดี 2542. การย้ายถิ่นของหนุ่มสาวในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ:กรณีศึกษาความแตกต่างทางเพศ วิทยานิพนธ์ประชากรศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชาประชากรศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่นของหนุ่มสาวในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ พบว่าเพศมีอิทธิพลต่อการย้ายถิ่น โดยผู้ชายมีความน่าจะเป็นในการย้ายถิ่นสูงกว่าหญิง และถูกเลือกสรรในด้านอายุและการศึกษา ส่วนผู้หญิงถูกเลือกสรรในด้านสถานภาพสมรสและสถานภาพในครัวเรือน ปัจจัยในระดับครัวเรือนพบว่าด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม มีเฉพาะผู้สูงอายุในครัวเรือนเท่านั้นที่มีอิทธิพลยับยั้งการย้ายถิ่นของหญิงและชาย ด้านการประกอบอาชีพเกษตร ผู้ชายมีแนวโน้มในการย้ายถิ่นสูงขึ้นผู้หญิงก็เช่นเดียวกัน เมื่อครัวเรือนมีความเสี่ยงจากรายได้ไม่ใช้ฃ่การทำนาข้าวแต่เป็นการทำเกษตรอย่างอื่นมีแรงงานเกษตรต่ำ ด้านความเสี่ยงของครัวเรือนสะท้อนถึงการมีบทบาทที่ต่างกันของหญิงชาย

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,หนุ่มสาวชนบท,การย้ายถิ่น,ความแตกต่างทางเพศ

ธวัชชัย ปทุมล่องทอง 2544. เกร็ดน่ารู้ประเทศไทยภาคอีสาน กรุงเทพฯ:น้ำฝน.

งานชิ้นนี้รวบรวมข้อมูลทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดของภาคอีสาน โดยรายละเอียดที่สำคัญของแต่ละจังหวัดประกอบไปด้วย ความเป็นมาของลักษณะการปกครองพอสังเขป คำขวัญ ตราและต้นไม้ประจำจังหวัด พร้อมทั้งแหล่งท่องเที่ยวในภาคอีสานได้ในระดับหนึ่ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,แหล่งท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2540. องค์กรชุมชน:กลไกเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม กรุงเทพฯ:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับองค์กรชุมชนโดยรวบรวมบทความทางวิชาการเพื่อชี้ให้เห็นถึงทฤษฎีและการปฏิบัติที่เป็นอยู่ในชุมชน พร้อมทั้งนำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กรชุมชนทั้งทางด้านการจัดการและพัฒนากิจกรรม โครงสร้างองค์กร บุคลากร การพัฒนาเครือข่ายและแนวร่วมที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจในการดำเนิน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,องค์กรชุมชน,การพัฒนาองค์กรชุมชน

จุฬาภรณ์ โสตะและคณะ 2544-2545. การเสริมสร้างค่านิยมการพึ่งตนเองขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ศึกษาการเสริมสร้างค่านิยมการพึ่งตนเองขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมสุขภาพในชุมชน ในด้านปัญหาการร่วมวางแผนกับชุมชน โดยใช้กระบวนการ AIC และจัดกิจกรรมแทรกแซงเพื่อแก้ปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกขั้นตอน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,องค์การบริหารส่วนตำบล,การส่งเสริมสุขภาพ,การพึ่งตนเอง

วงศา เลาหศิริวงศ์ และคณะ 2548. บทบาทองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ในงานสาธารณสุขท้องถิ่น:กรณีศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขอนแก่น: รวมบทคัดย่อผลงานวิจัยโครงการวิจัย 2544-2547 ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาแนวทางบทบาท ปัญหาการดำเนินการด้านสาธารณสุขและการพัฒนารูปแบบการส่งเสริม บทบาทในงานด้านสาธารณสุข โดยการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยศึกษาเชิงคุณภาพ จากข้อมูล อบต. 5 ระดับ 6 แห่ง ในจังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา ยโสธร มหาสารคาม หนองบัวลำภูและร้อยเอ็ดจังหวัดละ 1 แห่ง พบว่าด้านบทบาทสาธารณสุขคล้ายคลึงกันโดยส่วนมาก มีบทบาทด้านการควบคุมและป้องกันโรคที่สำคัญได้แก่ โรคไข้เลือดออก โรคฉี่หนู การจัดการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม

การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงาน แก้ไขปัญหาเร่งด่วน และยังมีปัญหาด้านสาธารณสุขที่คล้ายคลึงกัน คือ 1)ผู้บริหารและสมาชิก อบต.มีความเข้าใจสาธารณสุขไม่ลึกซึ้ง 2)สมาชิก อบต. เข้าใจว่างานสาธารณสุขเป็นบทบาทขององค์กรอื่น 3)งบประมาณด้านสาธารณสุขมีไม่เพียงพอ 4) ยังไม่มีการติดตามผลอย่างเป็นระบบ 5)ประชาชนขาดความรู้ในด้านสาธารณสุข

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,องค์การบริหารส่วนตำบล,สาธารณสุข,บทบาท,การดำเนินงาน

อนุสรณ์ อุณโณ,บรรณาธิการ 2547. เกษตรกรรมยั่งยืน:อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับปัญหาการเกษตรและอัตลักษณ์ชาวนาไทย กรุงเทพฯ:คณะกรรมการจัดงานมหกรรมเกษตรกรรมยั่งยืน.

รวมบทความเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของวิถีชุมชนเกษตรการใช้ความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการพัฒนาด้านเกษตรกรรมและอัตลักษณ์ของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมยั่งยืน การกำหนดตัวตนทางวัฒนธรรมและการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางอำนาจแนวความคิดเกษตรกรรมธรรมชาติและกา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อัตลักษณ์,การปรับตัวทางวัฒนธรรม

นฤมล ปัญญาชิโรภาส 2542. การแพร่กระจายและบทบาททางสังคมของส้มตำ วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาการแพร่กระจายและบทบาททางังสงคมของส้มตำ พบว่าส้มตำเป็นอาหารของชาวชนบทในภาคอีสาน สันนิษฐานว่าน่าจะมีมากว่า 100 ปีขึ้นไป เมื่อคนชนบทอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อเข้ามาหางานทำในกรุงเทพมหานคร ได้นำเอาส้มตำมาทำรับประทานจนเกิดการค้าขายขึ้นในที่สุด ส้มตำมีการแพร่กระจายไปอย่างกว้างขวางเนื่องจากวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต หาง่ายราคาถูก รสชาติที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ให้ถูกปากของผู้บริโภค ทั้งยังสร้างรายได้ให้กับผู้มีอาชีพขายส้มตำ และมีประโยชน์ต่อสุขภาพของผู้บริโภค ส่วนบทบาททางสังคมของส้มตำนั้น ทำให้เกิดความผูกพันในครอบครัว

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อาหาร,การบริโภค,การแพร่กระจายและบทบาท,ส้มตำ

วีระ สุดสังข์ 2542. แซบส้อยอีสาน วารสารเมืองโบราณ. 25(1):78-82.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมการบริโภคอาหารพื้นบ้านของชาวอีสาน พบว่าอาหารของชาวอีสานส่วนใหญ่จะเป็นอาหารที่หาได้ในท้องถิ่น อาทิ ต้มไก่บ้าน ซึ่งไก่นั้นชาวบ้านก็เลี้ยงไว้ใต้ถุนบ้าน และอาหารประเภทลาบนั้นมีอยู่มากมายไม่ว่าจะเป็นลาบวัว ลาบควาย ลาบหมู ลาบเป็ด โดยเฉพาะลาบปลาร้า ในยามอัตคัดอัดสน ประเภทแกงก็มีมากมาย เป็นต้นว่า แกงขี้เหล็ก ขี้เหล็กเป็นพืชที่ยืนหยัดสู้แดดร้อนได้ทุกฤดูกาล ชาวอีสานจึงมีแกงขี้เหล็กรับประทานตลอดปี

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อาหารพื้นบ้าน,การบริโภคอาหาร

ปกรณ์ คุณารักษ์ 2543. วัฒนธรรมปลาแดก วารสารธรรมทรรศน์. 5(1):52-59.

งานชิ้นนี้ เป็นบทความเชิงวิชาการเกี่ยวกับวัฒนะรรมปลาแดก ซึ่งเป็นที่เข้าใจพื้นฐานทุกคนทั่วภูมิภาคของไทยและบางส่วน บางคนของต่างชาติที่ได้มาสัมผัสกับวัฒนธรรมพื้นบ้านของภาคอีสาน เรื่อง ปลาแดก เพราะเป็นอาหารอีสานส่วนใหญ่ หรือทั้งหมดล้วนปรุงรสด้วยปลาแดกทั้งสิ้น และเป็นอาหารหลักของชาวอีสานมานาน และสามารถใช้ปลาแดกมาปรุงแต่งได้สารพัดชนิด ตามความต้องการของผู้บริโภค เช่นทำปลาร้าบองซึ่งถือว่าปลาแดก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อาหารพื้นบ้าน,ปลาแดก

ปรุงศรี วัลลิโภดม,บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2544. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดอำนาจเจริญ [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นตามโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 มีเนื้อหาเป็นเรื่องวัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดอำนาจเจริญ ประกอบด้วยภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์มรดกทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยี บุคคลสำคัญโครงการพระราชดำริและทรงมีพระมหากรุณาธิคุณพัฒนาชนบทให้อยู่ดีกินดีนอกจากนี้ยังใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ ในการศึกษาทุกระดับชั้น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อำนาจเจริญ,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,เอกลักษณ์,ภูมิปัญญา

พินัย อนันตพงศ์และคนอื่นๆ 2542. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น:ความเป็นมาของอำเภอสำคัญใน ประวัติศาสตร์ ภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [กรุงเทพฯ]:โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

งานชิ้นนี้จัดทำขึ้นเพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นราชสักการะเนื่องในวโรกาสมหามงคลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระชนมพรรษา6 รอบ ในวันที่ 5 ธันวาคม 2542 มีเนื้อหาเป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของอำเภอสำคัญ ๆรวม 40 อำเภอ ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลต่างๆในท้องถิ่นกว่า 400 คน มีเนื้อหาภายในเป็นประวัติความเป็นมาของอำเภอต่าง ๆทั้งภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ 1)สภาพทั่วไป 2)ประวัติความเป็นมาของอำเภอ 3)ความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม 4)สถานที่สำคัญ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อำเภอ,สภาพทั่วไป,ประวัติความเป็นมา,ความเชื่อ, วิถีชีวิต

สมคิด พรมจุ้ย 2546. เศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสานใต้:ความอยู่รอดของชุมชนท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 20(3):53-58.

งานชิ้นนี้ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนหมู่บ้านอีสานใต้ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สองและปัจจัยที่มีผลต่อการคงอยู่ของเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านอีสานใต้ พบว่ากลุ่มชาติพันธที่อยู่บริเวณอีสานใต้ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ กูย เขมร ลาว และไทย-โคราช ในอดีตอีสานใต้มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ การผลิตเป็นแบบยังชีพ โดยมีอาชีพหลักคือการทำนา วิธีการผลิตค่อยๆ เปลี่ยนไปตามกระแสโลกภายนอก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจชุมชนหมู่บ้านจากการผลิตเพื่อยังชีพ เป็นการผลิตเพื่อการค้ามีสาเหตุมาจากอำนาจรัฐ การศึกษาและศาสนา การเพิ่มประชากร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อีสานใต้,เศรษฐกิจชุมชน,ความเปลี่ยนแปลลง

สุวิทย์ ธีรศาศวัตและชอบ ดีสวนโคก 2536. รายงานการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้านอีสานเหนือและอีสานกลาง ก่อนและหลังมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ขอนแก่น:ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคม ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาถึงชุมชนในเขตอีสานเหนือและกลางใน 3 ประเด็น คือ 1)ประวัติและแบบแผนการตั้งถิ่นฐาน 2)สภาพเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมช่วงก่อนมีแผนพัฒนาฯ 3)

สาเหตุลักษณะและผลของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมช่วงมีแผนพัฒนาฯ พบว่า1)อีสานเหนือและอีสานกลางมีการอพยพ จากบริเวณที่มีประชากรหนาแน่นไปตั้งถิ่นฐานพื้นที่อุดมสมบูรณ์ 2)มีสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมแบบพึ่งพาตนเอง พึ่งธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ 3)มีการใช้พื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อปลูกข้าวและพืชพาณิชย์ มีการใช้เทคโนโลยีการผลิตเพิ่มขึ้น เกษตรกรต้องพึ่งพานายทุนและรัฐมากขึ้น ในด้านวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าด้านเศรษฐกิจและสังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อีสานเหนือ,อีสานกลาง,การเปลี่ยนแปลง,เศรษฐกิจ,สังคม,วัฒนธรรม

อำนวย เขียวประชุม 2541. ความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมืองอุดรธานีต่อการปกครองท้องถิ่นแบบสุขาภิบาล วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสังคมวิทยาการพัฒนา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัย และความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในเขตสุขาภิบาลจ.อุดรธานีและมีชื่อในบัญชีผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งกรรมการสุขาภิบาล จำนวน 396 คน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าหญิงอายุ 30-39 ปี มีอาชีพรับจ้าง จบชั้นประถมศึกษามีความเห้นต่อการปกครองท้องถิ่นแบบสุขาภิบาลในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนคือ รายได้

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,การปกครองท้องถิ่น,สุขาภิบาล

เรืองสิน ไพรีพินาศ 2541. การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม : กรณีศึกษาอำเภอหนองหาร จังหวัดอุดรธานี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาปัญหา ความต้องการและรูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกรบ้านหนองบัว ต.ผักตบ บ้านหนองสระหนาย ต.หนองไผ่ บ้านต้ายสวรรค์ ต.หนองเม็ก อ.หนองหาร จ.อุดรธานี จำนวน 30 คน ซึ่งเกษตรกรมีอาชีพปลูกพืช เลี้ยงปลาและสัตว์ และใช้กิจกรรมแทรกแซง แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ การส่งเสริมการจัดการผลผลิตและการตลาด การนิเทศติดตามและประเมินผล พบว่าสภาพเศรษฐกิจและสังคมหลังกิจกรรมแทรกแซงมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในเกษตรผสมผสานดีขึ้นและมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,การพัฒนา,เกษตรกรรม,การพัฒนา,รูปแบบ

อดุลย์ สิมมาดำ 2540. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตร วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังของผู้นำท้องถิ่น เกษตรกรและเกษตรตำบลในจ.อุดรธานี จำนวน 249 ราย พบว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้นำท้องถิ่นในงานส่งเสริมการเกษตรได้แก่ 1)การแก้ไขปัญหา 2)แนะนำการใช้ปัจจัยอย่างเหมาะสม 3)กระตุ้นเกษตรกรให้เกิดกิจกรรม 4)การประสานงาน 5)รายงานข้อมูล 6)รายงานสถิติข้อมูล 7)วางแผน 8)ถ่ายทอดความรู้ 9)ให้ข้อมูลข่าวสารและการตลาดแก่เกษตรกร 10)ส่งเสริมและพัฒนาสถาบันเกษตรกร 11)ริเริ่ม 12)เร่งเร้าให้เกิดกิจกรรมการเกษตร เมื่อเปรียบเทียบกับบทบาทที่คาดหวังจากผู้นำท้องถิ่น เกษตรกรและเกษตรกรตำบลมีความคาดหวัง 9 ด้าน ยกเว้นการสำรวจและรวบรวมสถิติข้อมูล การกระตุ้นและเร่งเร้าให้เกิดกิจกรรมการเกษตร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,การส่งเสริมการเกษตร,ผู้นำชุมชน,บทบาท

อรรณพ รุ่งวิทยากร 2540. การพัฒนารูปแบบการชำระหนี้คืนของเกษตรกร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพการกู้ยืมเงินและการชำระหนี้คืนของเกษตรกรชาวไร่อ้อย อ.ไชยวาน จ.อุดรธานี จำนวน 100 คน โดยให้ ต.โพนสูงเป็นกลุ่มทดลอง ต.ไชยวาน เป็นกลุ่มควบคุม พบว่าสภาพเศรษฐกิจและสังคมของทั้งสองกลุ่มคล้ายคลึงกันมีการกู้ยืมเงินและเป็นหนี้ทุกคนหลังกิจกรรมแทรกแซงกลุ่มทดลองสามารถชำระหนี้คืนไม่มากกว่ากลุ่มควบคุม สภาพปัญหาและความต้องการในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยลดลง รูปแบบการพัฒนาการชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดเวลาจะต้องมีการฝึกอบรมให้เกษตรกรเพื่อเพิ่มความรู้ในด้านต่างๆ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,เกษตรกร,การเป็นหนี้,การเงิน

ทรงยุทธ ขันติประกอบ 2540. ความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรกรผู้ร่วมโครงการเร่งรัดการผลิตข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุดรธานี วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาความต้องการการบริหารส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเร่งรัดการผลิตข้าวหอมมะลิปี 2539 จ.อุดรธานี จำนวน 140 ราย พบว่า เกษตรกรต้องการความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคข้าว แมลงศัตรู สัตว์ศัตรูข้าว

วัชพืช การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช และชนิด การอนุรักษ์แมลงศัตรูธรรมชาติ การได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการฝึกอบรมและวิธีการดูงานผู้ที่ประสบผลสำเร็จ ต้องการให้สนับสนุนการผลิตในเรื่องการติดต่อแหล่งเมล็ดพันธุ์ การประสานงานในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การจัดหาปุ๋ยสารเคมี แหล่งความรู้ การประกันราคาผลิต และการมีตลาดกลางในการซื้อขายการผลิต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,เกษตรกร,การส่งเสริมการเกษตร, การผลิตข้าวหอมมะลิ,โครงการเร่งรัดการผลิตข้าวหอมมะลิ

สำรวย ศิริรัตนพงษ์ 2544. หนี้สินของชาวไร่อ้อย วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุที่ต้องเป็นหนี้ ปัญหาการคืนเงิน และผลกระทบจากการเป็นหนี้สินของชาวไร่อ้อย อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ใช้วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ โดยพบว่าสาเหตุการเป็นหนี้เกิดจากต้นทุนการผลิตสูง ต้องยืมเงินจาก ธกส. จากโรงงานน้ำตาล ปัญหาการเป็นหนี้สินในระบบนอกระบบ ไม่มีความแน่นอนในราคาผลผลิต

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,ชาวไร่อ้อย,การเป็นหนี้,ระบบการผลิต, ปัญหาครอบครัว

เพชร สุพพัตกุล 2542. ผลกระทบจากการผลิตเกลือสินเธาว์:ศึกษากรณีตำบลบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาไทยคดีศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้ศึกษารูปแบบและผลกระทบจากการผลิตเกลือสินเธาว์ พบว่ามีรูปแบบการผลิต ๒ วิธี คือ การต้มและการตาก การต้มมีวัสดุอุปกรณ์และขั้นตอนในการผลิตมากกว่าแบบตาก ส่วนการตากมี ๒ รูปแบบคือตากในนาดินและในนาปูนซีเมนต์ทั้ง ๒ วิธีมีการผลิตเหมือนกัน ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากวิธีการต้มคือการตัดต้นไม้ทำลายป่า เพื่อเป็นเชื้อเพลิงในการต้มเกลือ ซึ่งปัจจุบันหันมาใช้แกลบแทนทำให้เกิดฝุ่นละอองจากการเผาไหม้ ส่วนผลกระทบจากวิธีการตาก พบว่า

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,ทรัพยากรธรรมชาติ,เกลือสินเธาว์

ปรุงศรี วัลลิโภดม,บรรณาธิการและคนอื่นๆ 2544. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดอุดรธานี [กรุงเทพฯ]:คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

หนังสือเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 ศึกษาข้อมูลค้นคว้าข้อมูลทางด้านต่างๆของจังหวัดอุดรธานี อันได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อมสังคม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น มรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาและเทคโนโลยีของท้องถิ่น เอกลักษณ์ท้องถิ่น บุคคลสำคัญท้องถิ่น และพระมหากรุณาธิคุณในการพัฒนาท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,พัฒนาการทางประวัติศาสตร์,เอกลักษณ์, ภูมิปัญญา

จิราวุธ พลมณีและสุวิทย์ ธีรศาศวัต 2537. รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและประสิทธิภาพของแรงงานในภาคอีสาน:กรณีศึกษาจังหวัดอุดรธานี [ขอนแก่น]:องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศแคนาดา และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุการเปลี่ยนไปทำงานนอกภาคเกษตรพร้อมทั้งพฤติกรรมและประสิทธิภาพของแรงงานอีสานโดยศึกษาจากแรงงานและผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรม 90 คน ในจ.อุดรธานี พบว่าเหตุที่แรงงานออกไปทำงานนอกภาคเกษตรเพราะอยากมีเงินใช้ อยากไปทำงานกรุงเทพฯ มีเวลาว่างนอกฤดูเก็บเกี่ยว แรงงานชายมีความขยัน ตรงต่อเวลา เรียนรู้งานดีกว่าแรงงานหญิง ส่วนแรงงานหญิงมีความประณีตในการทำงาน หลบเลี่ยงงาน ปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้างและมนุษยสัมพันธ์มากกว่าแรงงานชาย ผู้ประกอบการเห็นว่าแรงงานอีสานทำงานไม่จริงจัง มีเงินแล้วชอบหยุดเที่ยว เงินหมดกลับมาทำงานใหม่ขาดความรับผิดชอบ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,แรงงานและทรัพยากรมนุษย์,การจ้างงาน

สุรจิตต์ นิตย์คำหาญ 2540. การศึกษาจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาจิตสำนึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยของนักเรียนในโรงเรียน

มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับจิตสำนึกด้านวัฒนธรรมไทยจากกลุ่มตัวอย่าง 386 คนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย พบว่านักเรียนมีจิตสำนึกด้านสำนึกในคุณค่าของวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับ "ดี" และการปฏิบัติอยู่ในระดับ "พอใช้" ผลการเปรียบเทียบนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,โรงเรียนมัธยมศึกษา,นักเรียน,จิตสำนึก

เกริกไกร แก้วล้วน 2536. การศึกษาชุมชนแออัดในเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ศึกษากรณีเมืองอุดรธานี วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิชาเอกภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

งานชิ้นนี้ศึกษาการกระจายตัว การขยายตัว แนวโน้มการขยายตัว สถานภาพของที่อยู่อาศัยในชุมชนแออัดภูมิลำเนาเดิมของผู้อาศัยในชุมชนโดยการศึกษาเชิงปริมาณ พบว่าการกระจายตัวของชุมชนไม่เป็นระเบียบ มีระยะห่างจากศูนย์กลางธุรกิจการค้า 1.6 กิโลเมตร และใกล้แหล่งงาน การก่อตัวเริ่มเป็นเวลานานกว่า 20 ปีมาแล้วใน 5 ปีข้างหน้าจะมีจำนวน 1,000 ครอบครัว ภูมิลำเนาเดิมส่วนมากอยู่ในเขตชนบทของอุดรธานี ที่อพยพมามากเพราะค่าชาวบ้านและที่ดินราคาถูกใกล้แหล่งงาน ถูกชักจูงจากญาติ เป็นพื้นที่สาธารณะว่างเปล่า โดยที่อาศัยส่วนใหญ่เป็นไม้ชั้นเดียวใต้ถุนสูง มีทะเบียนบ้านเป็นของตนเอง เป็นบ้านปลูกเองในที่ดินคนอื่น ขาดแคลนน้ำประปา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,วัฒนธรรม,การอพยพ,ความเป็นอยู่

อุทัย พระไตรราช 2543. การศึกษาการปฏิบัติงานด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของศึกษาธิการอำเภอในจังหวัดอุดรธานี วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการปฏิบัติงานด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของศึกษาธิการในจังหวัดอุดรธานี พบว่าการปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอทั้งด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ในระดับที่มาก คือ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางศาสนาและการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีวันสำคัญ ส่วนปัญหาอันดับแรกคือ งบประมาณการดำเนินการด้านศาสนาและด้านศิลปวัฒนธรรม ส่วนความต้องการ คือ ให้วัดพัฒนาตัวอย่างเป็นศูนย์กลางความช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนและต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภา

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุดรธานี,ศึกษาธิการอำเภอ,การปฏิบัติงาน,การส่งเสริม,ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม

สุรนาท ขมะณะรงค์ 2538. การขยายตัวของอุตสาหกรรมภูมิภาคกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม:ศึกษากรณีโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดขอนแก่นและนครราชสีมา วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12(2):56-61.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบการขยายตัวของอุตสาหกรรมภูมิภาคต่อเศรษฐกิจการเปลี่ยนแปลง สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ประโยชน์ที่เกิดขึ้นต่อชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งหาศักยภาพชุมชนในการรับการขยายตัวของอุตสาหกรรม กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดขอนแก่นและนครราชสีมา พบว่า ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นเป็นอุตสาหกรรมนอกภาคเกษตรมากกว่า อุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบจากการเกษตร ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นจากการทำงานความต้องการแรงงานมีมากส่งผลค่าจ้างแรงงานปรับตัวสูงขึ้นและยังทำให้ความต้องการย้ายถิ่นฐานของชาวชนบทไปทำงานในส่วนกลางลดลงแต่มีคนงานที่มิได้มีภูมิลำเนาในท้องถิ่นมีอัตราสูงขึ้น ด้านสังคมประชาชนหาที่อยู่อาศัยยากขึ้น ราคาที่ดินปรับตัวสูงขึ้นมาก แต่ประชาชนเห็นว่ามีผลดีมากกว่าผลเสีย ด้านสิ่งแวดล้อมโรงงานตั้งเกิน 5ปี มีสัดส่วนการปล่อยน้ำเสียมากกว่าโรงงานที่ตั้งขึ้นน้อยกว่า 5

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุตสาหกรรม,การขยายตัว,ผลกระทบ

ชื่น ศรีสวัสดิ์ 2545. การจัดการป่าไม้โดยใช้มิติทางวัฒนธรรม : กรณีศึกษาป่าชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี วารสารวิชาการเฉลิมพระเกียรติ 75 พรรษามหาราช (ม.ค. 2546):101-109.

ศึกษาการจัดการป่าไม้โดยใช้มิติทางวัฒนธรรม กรณีป่าชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี โดยศึกษาป่าชุมชน 3 แห่ง คือ ป่าศรีสุข ตำบลหนองเหล่า อำเภอเขื่องใน ป่าดงภูหล่น ตำบลนาเลิน อำเภอศรีเชียงใหม่ และป่าตองหมอง ตำบลห้วยยาง อำเภอโขงเจียม วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยสำคัญในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชนทั้งสามแห่ง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุบลราชธานี,การจัดการป่าไม้,มิติทางวัฒนธรรม

เวช หกพันนาและคณะ 2546. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการ การศึกษาการดำรงอยู่และการล่มสลายของอาชีพเครื่องปั้นดินเผาชุมชนบ้านปากห้วยวังนอง อุบลราชธานี:สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยชุดโครงการการศึกษากับชุมชน.

บทความชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับการดำรงอยู่และการล่มสลายของอาชีพเครื่องปั้นดินเผาชุมชนบ้านปากห้วยวังนอง ในด้านทรัพยากร เศรษฐกิจ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม สภาวะผู้นำ กลุ่มอาชีพ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับองค์กรภายนอก โดยศึกษาในพื้นที่ชุมชนบ้านปากห้วยวังนอง เป็น

พื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตำบลปทุมทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)ใช้เทคนิคการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ใช้เทคนิควิธีวิจัยปริมาณร่วมด้วย พบว่า ด้านเศรษฐกิจของชุมชนอยู่ในระดับปานกลางรายได้ของชุมชนได้จากเงินเดือนค่าจ้าง สภาพสังคม เนื่องจากเป็นชุมชนชานเมืองที่มีขนาดใหญ่ ปัญหาที่เกิดขึ้นมีลักษณะคล้ายสังคมเมือง มีเพียง บางส่วนที่ยังคงเป็นสังคมประเพณี ด้านผู้นำในชุมชนมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างมีความขัดแย้ง อาชีพของชุมชน โดยมีปัจจัยด้านการตลาดเป็นแรงผลักดัน การดำรงอยู่ของอาชีพนี้คือ การที่ผู้ ประกอบไม่มีอาชีพอื่นทำต้องทำเป็นอาชีพหลัก วัสดุหาได้ง่ายจากท้องถิ่น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุบลราชธานี,การดำรงอยู่,วิถีชีวิตกับการเรียนรู้,การผลิต

สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุบลราชธานี สภาวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี 2540.

อุบลราชธานี:รณรงค์และสืบสานวัฒนธรรมไทย อุบลราชธานี:สำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดอุบลราชธานี.

หนังสือเล่มนี้จะนำเสนอผลการดำเนินงานวัฒนธรรมของจังหวัดอุบลราชธานี ตามโครงการรณรงค์และสืบสานวัฒนธรรมไทย ในช่วง พ.ศ.2537-2540 ซึ่งส่วนสำคัญ ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ ให้มีความรู้ความเข้าใจถึงความหมาย ขอบข่ายและระบบบริหารงาน วัฒนธรรม ผลการดำเนินงานวัฒนธรรมตามโครงการปีรณรงค์และสืบสานวัฒนธรรมไทย และ แนวทางการดำเนินงานวัฒนธรรมในอนาคตเพื่อมุ่งหวังให้เป็นสื่อศรัทธาในการประสานการมีส่วน ร่วมการดำเนินงาน

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุบลราชธานี,การรณรงค์,การสืบสาน,ประเพณีและ วัฒนธรรม

คณะนักวิจัยมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 2545. โครงการศึกษาวิจัยแนวทางฟื้นฟูระบบนิเวศน์ วิถี ชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนปากมูล [อุบลราชธานี]:มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศน์ วิถีชีวิตและชุมชนที่ได้รับผลกระทบจาก เขื่อนปากมูล ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวบ้านปากมูลในพื้นที่ศึกษา มีพื้นฐานมาจาก ความสัมพันธ์ของชาวบ้านกับระบบนิเวศน์ในแม่น้ำมูลเพราะความอุดมสมบูรณ์ของปลาและพืช พรรณธรรมชาติริมแม่น้ำแม่น้ำมูลเป็นเหตุจูงใจ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรปลาและพืชพรรณนานาชนิด ทรัพยากรเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาลและการขึ้นลงของแม่น้ำมูล ดังนั้นชาวบ้านปากน้ำมูล จึงจำเป็นต้องสร้างระบบความรู้และภูมิปัญญาต่างๆ เพื่อใช้และจัดการกับความเปลี่ยนแปลงของ ระบบนิเวศน์เพื่อให้วิถีชีวิตของชาวบ้านอยู่ได้ด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุบลราชธานี,เขื่อนปากมูล,ผลกระทบ,ระบบนิเวศน์, วิถีชีวิต

อรพิน จำปาเนตร 2536. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความรับผิดชอบของเด็กไทยในชนบทอีสาน : กรณีตำบลบ้านบ่อหิน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาความหมายความรับผิดชอบในทัศนะของชุมชน กระบวนการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวในชนบทและความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูกับความรับผิดชอบของเด็กโดยการศึกษาจากเอกสารและข้อมูลภาคสนาม พบว่าความหมายของความรับผิดชอบจากทัศนะของชุมชนส่วนใหญ่ให้ความเห็นในระดับบุคคลและครอบครัวเน้นความรับผิดชอบตามขอบเขตจารีตประเพณีเป็นเกณฑ์ ในขณะที่นักวิชาการเน้นขอบข่ายกว้างกว่า คือ ระดับสังคม กระบวนการการอบรมเลี้ยงดูเด็กของชุมชนในชนบทเอียงไปด้านการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ทำให้ผู้ปกครองฝึกความรับผิดชอบแก่บุตรไม่ต่อเนื่อง ความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงลูกกับความรับผิดชอบ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุบลราชธานี,ครอบครัว,ชุมชน,การอบรมเลี้ยงดูเด็ก, ความรับผิดชอบเด็ก

ณัฏฐิมา มากรุ 2545. การประเมินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)ตามมติคณะรัฐมนตรีโดยใช้งบประมาณพิเศษปี 2544 ตามแผนก่อหนี้ต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดอุบลราชธานี

วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

งานชิ้นนี้ศึกษาการประเมินการดำเนินงาน ผลผลิต ผลกระทบและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนใช้วิธีการทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายจบการศึกษาประถมศึกษา ปัจจัยที่นำเข้าสู่โครงการมีความเหมาะสม กระบวนการมีความเหมาะสมระดับปานกลาง ส่วนการประเมินผลผลิตจากโครงการด้านรายได้ของครัวเรือนยากจนหลังจากกู้ยืมจากโครงการไปประกอบอาชีพมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น ผลกระทบจากโครงการ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการส่วนใหญ่มีระดับสูงและครัวเรือนยากจนพึงพอใจต่อโครงการสูง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุบลราชธานี,ความยากจน,การประเมินโครงการ,ปัญหา

สุวิทย์ ธีรศาศวัตและคนอื่นๆ 2537. รายงานการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมและประสิทธิภาพของแรงงานในภาคอีสาน:กรณีศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี [ขอนแก่น]:องค์การบริหารวิเทศกิจแห่งประเทศแคนาดา และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและประสิทธิภาพแรงงานนอกภาคเกษตร โดยสัมภาษณ์เจ้าของสถานประกอบการ 30 คน ลูกจ้าง 60 คนในจ.อุบลราชธานี ใน 5 ประเภทคือ โรงงานขนาดใหญ่ กลาง เล็ก บริษัทก่อสร้างและสถานบริการ พบว่าลูกจ้างร้อยละ 80 เป็นเกษตรกรรมมาก่อนเพราะอาชีพเกษตรไม่พอเลี้ยงตัวเองได้และลูกจ้าง 1 ใน 3 ยังทำนาอยู่ด้วย มีการเข้าออกของงานบ่อยเพราะค่าจ้างต่ำและเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ถ้ามีฝีมือออกจากงานเพื่อค่าจ้างที่แพงกว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของลูกจ้างหญิงดีกว่าชาย มีความขยัน ตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้าง ประณีตในการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ต่อเพื่อนร่วมงานและนายจ้าง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุบลราชธานี,แรงงานและทรัพยากรมนุษย์,การจ้างงาน

ภัคพงศ์ อภิญญานันท์ 2547. สามเหลี่ยมมรกต เปิดประตูรับนักท่องเที่ยวต้นปี 2547 วารสารสารมิตรภาพไทย-ลาว. 11(1):52.

งานชิ้นนี้ ศึกษาเกี่ยวกับสามเหลี่ยมมรกต ซึ่งหมายถึงพื้นที่แถวจังหวัดอุบลราชธานีและศรีสะเกษของไทยที่ติดกับกัมพูชาและลาว เพราะเป็นกรอบความร่วมมือระหว่าง 3 ประเทศเพื่อเสริมศักยภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ยังจะนำความเจริญมาสู่จังหวัดชายแดนสร้างอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ มีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เปิดบริการสายการบินราคาประหยัด

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุบลราชธานี,ศรีสะเกษ,สามเหลี่ยมมรกต

คนึงนิตย์ จันทบุตร 2545. พระพุทธศาสนากับการแก้ไขปัญหาวิกฤตสังคม : กรณีพระสงฆ์นักพัฒนาอุบลราชธานี-อำนาจเจริญ อุบลราชธานี:สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

ศึกษาความเป็นมา กระบวนการรวมกลุ่มของพระผู้นำการพัฒนาโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จังหวัดอุบลราชธานี-จังหวัดอำนาจเจริญ การดำเนินงานด้านสวัสดิการชุมชน การแก้ไขปัญหายาเสพติดและเอดส์ของพระภิกษุสงฆ์ 4 รูป ได้แก่ พระอาจารย์ถวิลบุญญธาตุ ด้านการเผยแพร่ธรรมะด้วยหนังกระดาษและการแก้ไขปัญหายาเสพติด พระครูมงคลวรวัฒน์ ด้านสวัสดิการชุมชนและการใช้สมุนไพรรักษาโรคเอดส์ พระครูโสภณวิริยะกิจ ด้านการเกษตรผสมผสานสวัสดิการชุมชน พระครูรังษีนวกิจ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสาน,อุบลราชธานี,อำนาจเจริญ,พระพุทธศาสนา,การแก้ไขปัญหาวิกฤตสังคม

ชอบ ดีสวนโคก 2547. คำหลายความ:รวบรวมบทความเพื่อการศึกษาด้านสังคมวัฒนธรรมอีสาน [ขอนแก่น]:สำนักวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้เป็นการรวบรวมบทความที่เขียนลงพิมพ์ประจำให้กับสารมิตรภาพไทย-ลาวในชื่อคอลัมน์ "หนึ่งคำหลายความ" ซึ่งได้แนวสืบค้นคำแล้วนำมาเขียนโดยอาศัยหนังสือสารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ ของปรีชา พิณทองและหนังสือเล่มอื่น ๆของปราชญ์หลาย ๆ ท่านมารวบรวมเรียบเรียงไว้ ซึ่งเน้นที่คำที่มีความหมายอันเป็นความหมายสื่อวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังได้มีบทความที่เขียนลงในวารสารอื่น ๆมาลงพิมพ์ด้วยเป็นส่วนหนึ่งของหนังสือเอกสารทางด้านศิลปวัฒนธรรมของสำนัก

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ภาคอีสานการเผยแพร่,สื่อวัฒนธรรม,คำหลายความ

ศูนย์วัฒนธรรมอีสาน มข. 2538. ประเพณีผูกเสี่ยว วารสารศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง. 3(1):1-3.

นำเสนอเกี่ยวกับประเพณีผูกเสี่ยวเป็นประเพณีดั้งเดิมของคนกลุ่มวัฒนธรรมไทยลาว หรืออีสานมาแต่อดีตสมัยนานจนไม่สามารถจะสืบค้นได้ว่า เริ่มตั้งแต่เมื่อใดคำว่า "เสี่ยว" ในความหมายของชาวอีสาน นั้นหมายถึง "เพื่อนรัก" "เพื่อนตาย" "เพื่อนร่วมชะตาชีวิตร่วมสุขร่วมทุกข์" ถือเสมือนชีวิตเดียวกันคู่เสี่ยวจะติดต่อไปมาหาสู่ และเกื้อกูลกันอยู่ตลอดเวลา "การผูกเสี่ยว" หมายถึง การที่คนสองคนชายกับชาย หญิงกับหญิง หรือในอดีตชายกับหญิงก็เคยมี ซึ่งรักใคร่สนิทสนมกัน รสนิยมคล้ายกันเกิดปีเดียวกัน พ่อแม่เห็นว่าเด็กรักกันอย่างนั้นจึงนำมาผูกแขนต่อหน้าผู้ใหญ่อบรมให้รักกันและกันแล้ว ทั้ง 2 คนก็ได้เชื่อว่าเป็น

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,ศิลปวัฒนธรรม,ภาคอีสาน,ขอนแก่น,วิถีชีวิต,ผูกเสี่ยว,ประเพณี

สมพันธ์ เตชะอธิกและคนอื่นๆ 2540. รายงานผลการศึกษา : โครงการศึกษารูปแบบและแนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล [ขอนแก่น]:สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

งานชิ้นนี้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการสร้างความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล การส่งเสริมผู้นำท้องถิ่นและสตรีในการบริหารองค์กรให้เป็นระบบในภาคอีสาน โดยศึกษาจากอบต.ในจังหวัดอุดรธานีและศีรสะเกษ จังหวัดละ 2 แห่ง พบว่า รูปแบบและแนวทาง

ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของอบต.โดยกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้ AIC ประยุกต์ตามคู่มือหลักสูตรที่จัดทำไว้สามารถทำให้แผนพัฒนาตำบลของอบต. มีความครอบคลุมทั้งในด้านบุคลากร

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,อีสาน,การปกครองท้องถิ่น,องค์กรชุมชน,องค์การบริหารส่วนตำบล

Ratana Tosana Boonmathya 2545. Prachakom:Civil Society in Thailand-The Case of the khon kaen Civil Assembly (kkca) วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 19(3):24-33.

บทความชิ้นนี้เป็นผลงานจากการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับประชาคมขอนแก่นว่าได้รับการนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยอย่างไร โดยใช้ประชาคมขอนแก่นเป็นพื้นที่ในการเป็นกรณีศึกษา การเกิดขึ้นของประชาคมในสังคมไทยเป็นผลผลิตจากชนชั้นกลางในสังคมที่ต้องการจะปกป้องรักษาสิทธิ์และผลประโยชน์โดยวิถีทางประชาธิปไตยในขณะที่แนวคิดเรื่องประชาคมได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นในรัฐไทย แนวคิดดังกล่าวก็คือ ให้เกิดพื้นที่ใหม่ทางการเมืองและวัฒนธรรมสำหรับภาคประชาชนเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาและให้ความหมายรวมทั้งการปฏิบัติการทางด้านการพัฒนาที่แตกต่างกันไปอย่างไรก็ตามสิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้นำมาสู่การเกิดคำถามที่ว่าชนชั้นกลางนั้นต้องการที่จะแบ่งปันอำนาจที่ตนได้รับกับคนยากไร้ คนชายขอบในระดับรากหญ้าด้วยหรือไม่

คำสำคัญ: วัฒนธรรมกับการพัฒนา,อีสาน,ขอนแก่น,ประชาคม

บุญสม ยอดมาลี 2538. รายการวิทยุกระจายเสียงด้านวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาสังคมและอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [มหาสารคาม]:สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

งานชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเขียนบทวิทยุเน้นทางด้านวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และอนุรักษ์สภาพแวดล้อม เพื่อนำบทวิทยุไปบันทึกเทปเพื่อนำออกอากาศทางสถานีวิทยุ กระจายเสียง พบว่า บทวิทยุส่วนใหญ่ได้เรียบเรียงจากเอกสารและบทความต่างๆของผู้รู้ บทวิทยุกระจายเสียงจะมี 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นรายการด้านวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ส่วนที่สอง ลักษณะวัฒนธรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงคุณค่าของมนุษย์และวัฒนธรรมอีสาน

คำสำคัญ:วัฒนธรรมและการพัฒนา,ภาคอีสาน,รายการวิทยุกระจายเสียง,ระบบการจัดการทรัพยากร, การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม